Zintegrowane wsparcie w zakresie czytania i pisania w kształceniu i szkoleniu zawodowym

(ang. Integrated Reading and Writing Support in Vocational Education)

VG-SPS-RP-15-36-013584

Rezultat projektu nr 7:
ZESTAW DOBRYCH PRAKTYK

zintegrowane wsparcie w zakresie czytania i pisania w kształceniu i szkoleniu zawodowym (*ang. Handbook*)

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018. Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-013584

Zespół projektowy

Associatia LSDGC Romania
Cluj-Napoca, Romania
http://www.alsdgc.ro
office@alsdgc.ro

Berufsbildende Schule Wirtschaft 1
Ludwigshafen, Germany
www.bbsw1-lu.de
ute.schmidt@bbsw1-lu.de

Centrum Ksztalcenia Ustawicznego w Sopocie
Sopot, Poland
www.ckusopot.pl
cku-projekty@wp.pl

Colegiul Tehnic Energetic
Cluj-Napoca, Romania
www.energetic-cluj.ro
energeticcj@yahoo.com

Foundation for lifelong learning development
Tallinn, Estonia
http://www.innove.ee
kadri.peterson@innove.ee

Pädagogisches Landesinstitut Rheinland-Pfalz
Speyer, Germany
http://berufsbildendeschule.bildung-rp.de/
stefan.sigges@pl.rlp.de

Regionalne Cetrum Rozwoju Edukacyi
Opole, Poland
http://rzpwe.opolskie.pl/
bniespor@rcre.opolskie.pl

Tallinna Lasnamäe Mehaanikakool
Tallinn, Estonia
http://tlmk.ee
kool@mehaanikakoll.ee

Zürcher Hochschule für angewandte Wissenschaften
Winterthur, Swiss
https://www.zhaw.ch/de/hochschule/
hoef@zhaw.ch

Autorzy poradnika:

Stefan Sigges, Pedagogical State Institute Rheinland-Pfalz (PL)
Prof. Dr. Joachim Hoefele, Zurich University of Applied Sciences (ZHAW)
Prof. Dr. Liana Konstantinidou, Zurich University of Applied Sciences (ZHAW)
Maria Kovacs, Associatia LSDGC Romania (ALSDGC)
Ariana-Stanca Vacaretu, Associatia LSDGC Romania (ALSDGC)
Anca Petriuc, Colegiul Tehnic Energetic Cluj-Napoca, Romania (CTE)
Irina-Raluca Tehei, Colegiul Tehnic Energetic Cluj-Napoca, Romania (CTE)
Melinda Dinu, Colegiul Tehnic Energetic Cluj-Napoca, Romania (CTE)
Sorina Zirbo, Colegiul Tehnic Energetic Cluj-Napoca, Romania (CTE)
Constanta Stancescu, Colegiul Tehnic Energetic Cluj-Napoca, Romania (CTE)
Silvia-Viorica Oprea, Colegiul Tehnic Energetic Cluj-Napoca, Romania (CTE)

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018. Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-013584

Sierpień 2018

Niniejsza publikacja powstała w ramach międzynarodowego projektu ReWrVET realizowanego przy wsparciu Komisji Europejskiej w ramach programu ERASMUS+ na lata 2014-2020, akcja KA2 Partnerstwa strategiczne. „Wspieranie umiejętności pisania i czytania ze zrozumieniem w kształceniu i szkoleniu zawodowym" *(ang. Integrated Reading and writing support in vocational education - ReWrVET)* to projekt dotyczący nauczania w kształceniu i szkoleniu zawodowym. Projekt ma na celu promowanie innowacji i wymiany najlepszych praktyk. Numer projektu: VG-SPS-RP-15-36-013584. Publikacja omawia metodologię stosowaną w projekcie.

Publikacja dostępna jest w następujących językach: angielskim, estońskim, niemieckim, polskim, rumuńskim.

Tłumaczenie na język polski, edycja: Sylwia Kurszewska, Barbara Krzyślak, Bronisława Niespor

Licencja: Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International Licence.

Pewne prawa zastrzeżone

Uznanie autorstwa

Użycie niekomercyjne

Erasmus+ ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość.

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018. Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-013584

Rezultaty projektu

Poniżej znajduje się lista rezultatów wypracowanych w międzynarodowym projekcie, którego celem było zintegrowane wsparcie umiejętności pisania i czytania w kształceniu i szkoleniu zawodowym. Rezultat, któremu poświęcona jest niniejsza publikacja wyróżniony został niebieską, pogrubioną czcionką.

Rezultat nr 1: Raport na temat potrzeb zintegrowania wsparcia umiejętności pisania i czytania w kształceniu i szkoleniu zawodowym
ang. Report impact reading writing[1]

Rezultat nr 2: Założenia teoretyczne: schemat pracy ze scenariuszem - zintegrowane wsparcie w zakresie czytania i pisania w kształceniu zawodowym
ang. Framework 'Integrated reading and writing support in vocational education"

Rezultat nr 3: Zestaw narzędzi do analizy potrzeb i ewaluacji umiejętności czytania i pisania w kształceniu i szkoleniu zawodowym
ang. Needs analysis instruments & evaluation instruments

Rezultat nr 4: Wytyczne: jak planować działania angażujące umiejętności pisania i czytania w kształceniu i szkoleniu zawodowym w nauczaniu opartym o scenariusze
ang. Guidelines – Planning reading and writing activities within scenario-based learning in VET

Rezultat nr 5: Materiały do nauki czytania i pisania oparte na pracy ze scenariuszem
ang. Scenario-based reading and writing classroom materials

Rezultat nr 6: Warsztaty dla nauczycieli: zintegrowane rozwijanie umiejętności czytania i pisania w kształceniu i szkoleniu zawodowym – praca ze scenariuszem
ang. Workshop for teachers: Integrated reading and writing skills development in scenario-based approach

Rezultat nr 7: Zestaw dobrych praktyk: zintegrowane wsparcie w zakresie czytania i pisania w kształceniu i szkoleniu zawodowym
ang. Handbook: Integrated reading and writing support in vocational education

[1] *Przypis od tłumacza – rezultat planowany przed rozpoczęciem realizacji projektu, ostatecznie jest częścią rezultatu nr 2*

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018. Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-013584

Spis treści

Rozdział 1. Wprowadzenie 9

Jaki jest cel publikacji? 9

Kto jest odbiorcą publikacji? 9

W jaki sposób podręcznik odnosi się do innych rezultatów projektu? 9

Tło projektu i cele projektu 10

Partnerzy projektu 11

Krótki opis przewidywanych efektów i wpływu 11

Partnerzy projektu: charakterystyka instytucji partnerskiej i systemu edukacji 12

Charakterystyka systemu edukacji w Estonii 12

Charakterystyka instytucji partnerskiej z Estonii: INNOVE 15

Charakterystyka instytucji partnerskiej z Estonii: TLMK 16

Charakterystyka niemieckiego systemu edukacji 17

Charakterystyka partnera niemieckiego: BBS Wirtschaft 1 21

Charakterystyka partnera niemieckiego: Pedagogical Institute of Rhineland-Palatinate (PL) 22

Charakterystyka polskiego systemu edukacji 22

Charekterystyka polskich instytucji: Regionalny Zespół Placówek Wsparcia Edukacji 26

Charakterystyka polskich instytucji: Centrum Kształcenia Ustawicznegow Sopocie 27

Charakterystyka systemu edukcji w Rumunii 29

Charekterystyka instytucji rumuńskich: Technical Energetic College 32

Charekterystyka instytucji rumuńskich [ALSDGC]/Romanian Reading and Writing for Critical Thinking Association 34

Charakterystyka systemu edukacji w Szwajcarii 36

Charekterystyka szwajcarskiego partnera: 36

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018. Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-013584

Rozdział 2. Założenia teoretyczne: schemat pracy ze scenariuszem - zintegrowane wsparcie w zakresie czytania i pisania w kształceniu zawodowym 37

Pytania do przemyślenia: 44

3.4. Metoda nauczania oparte o scenariusz 45

4. Rodzaje tekstów 47

Pytania do przemyślenia 49

5. Model czytania i pisania 50

5.1. Model pisania wg. Hayes 1996 50

5.2. Wielopoziomowy model Rosebrock & Nix Multi-Level 51

5.3. Czytanie i pisanie są od siebie zależne 53

Pytania do przemyślenia 54

Promowanie umiejętności czytania i pisania w kształceniu i szkoleniu zawodowym 55

6. Czytanie 55

7. Zintegrowane wsparcie umiejętności pisania i czytania 59

Pytania do przemyślenia 66

Załącznik. Klasyfikacja tekstów PISA 2018 69

Bibliografia 71

Rozdział 3. Zestaw narzędzi do analizy potrzeb i ewaluacji umiejętności czytania i pisania w kształceniu i szkoleniu zawodowym 77

Cel publikacji 77

Adresaci 78

W jaki sposób narzędzia analizy i oceny potrzeb są powiązane z innymi produktami projektu? 79

Produkty projektu 80

Raport ewaluacyjny 84

Analiza danych kwestionariusza 84

Metodologia 84

Rezultaty i spostrzeżenia 90

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018. Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-013584

Ewaluacja ankiety 92

Zestawienie uzyskanych wyników 96

Faktory kompetencji w czytaniu i pisaniu 99

Konkluzja 101

Bibliografia 101

Załączniki 102

Produkt 1a. Kwestionariusz samooceny ucznia 102

Produkt 1b. Kwestionariusz dla nauczyciela 109

Produkt 2. Wywiad grupowy z nauczycielami 114

Produkt 3a. Narzędzie do analizy kwestionariuszy samooceny 117

Produkt 3b. Narzędzie do analizy danych zebranych podczas wywiadów 117

Raport dotyczący analizy potrzeb 118

1. Cele 118

2. Rezultaty 119

Grupa docelowa 119

Gatunki używane w zakresie czytania I pisania w kształceniu zawodowym 119

3. Wnioski i rekomendacje 120

Ewaluacja- podsumowanie i rezultaty 123

Rozdział 4. Wytyczne: jak planować działania angażujące umiejętności pisania i czytania w kształceniu i szkoleniu zawodowym w nauczaniu opartym o scenariusze 124

3. Zadania usprawniające czytanie i pisanie 131

4. Strategie radzenia sobie z tekstami 135

Rozdział 5: Materiały do nauki czytania i pisania oparte na pracy ze scenariuszem (*ang. Scenario-based reading and writing classroom materials)* 155

Scenariusze 157

Opis scenariusza: Uczestnictwo w konkursie kulinarnym (Polska) 157

Podsumowanie doświadczeń w zakresie pracy ze scenariuszem 255

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018. Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-013584

Rozdział 6. Warsztaty dla nauczycieli: zintegrowane rozwijanie umiejętności czytania i pisania w kształceniu i szkoleniu zawodowym – praca ze scenariuszem 258

1.1. Warsztaty dla nauczycieli a pozostałe rezultaty projektu ReWrVET 258

1.2. Cel publikacji 260

2. Program nauczania i metodologia zintegrowanego wsparcia dla nauczycieli w zakresie czytania i pisania w warsztatach kształcenia zawodowego 261

2.1. O czym jest ten rozdział? 261

2.2. Grupa docelowa 261

2.3. Cele i struktura warsztatów 262

2.4. Oczekiwane efekty kształcenia 264

2.5. Metodologia 264

2.6. Materiały i zasoby 265

2.7. Program warsztatów 266

2.8. Ewaluacja 266

3. Organizacja i dokumentacja 267

3.1. Marketing 267

3.2. Dokumentowanie 268

3.3. Informacja zwrotna od uczestników 268

3.4. Certyfikacja 268

4. Załączniki (wzory, przykłady) 270

Załącznik 1. Program warsztatów dla nauczycieli – przykład nr 1 270

Załącznik 2. Program warsztatów dla nauczycieli - przykład nr 2 271

2.2.1. Przegląd efektów uczenia się skorelowanych z kluczowymi zagadnieniami z programu warsztatów 271

2.2.2. Szczegółowy plan 273

2.2.3. Ocena podsumowująca - portfolio uczestnika 279

2.2.4. Poziom efektów uczenia się po zakończeniu warsztatów 280

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018. Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-013584

Załącznik 3. Lista obecności uczestników 281

Załącznik 4. Ewidencja wydanych zaświadczeń 282

Załącznik 5. Zaświadczenie 283

Załącznik 6. Ankieta ewaluacyjna 284

Załącznik 7. Plakat promujący warsztaty 285

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018. Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-013584

Rozdział 1. Wprowadzenie

Jaki jest cel publikacji?

Podręcznik został opracowany przez specjalistów z obszaru edukacji (w tym kształcenia I szkolenia zawodowego VET), trenerów. Zawiera on wszystkie wypracowane rezultaty projektu, zarówno założenia teoretyczne, jak i praktyczne narzędzia (materiały dydaktyczne, przykładowe scenariusze, porady dotyczące tworzenia dobrych scenariuszy itp).

Kto jest odbiorcą publikacji?

Podręcznik został stworzony z myślą o nauczycielach, którzy chcieliby dowiedzieć się więcej na temat zintegrowanego podejścia w zakresie czytania i pisania w kształceniu opartym o scenariusze. Jest pomocna w budowaniu lepszego rozumienia założeń teoretycznych, a jednocześnie oferuje praktyczne pomysły działań do rozwijania w klasie (np. przykładowe scenariusze opracowane i przetestowane przez partnerów w projekcie). Czytając publikację, należy pamiętać o zasadnosci dostosowania materiałów do specyfiki danego kraju (np. programy nauczania).

W jaki sposób podręcznik odnosi się do innych rezultatów projektu?

Rezultat nr 7 „Zestaw dobrych praktyk" łączy w sobie wszystkie wypracowane rezultaty w obszerną publikację i zawiera przykłady podjętych przez partnerów działań na rzecz promowania i implementacji zintegrowanego wspierania rozwoju umiejętności czytania i pisania w kształceniu i szkoleniu zawodowym. Zawiera on wszystkie wypracowane rezultaty projektu wyróżnione poniżej:

- Rezultat nr 2 *„Założenia teoretyczne: schemat pracy ze scenariuszem - zintegrowane wsparcie w zakresie czytania i pisania w kształceniu zawodowym "* – rezultat zawiera koncepcje teoretyczne, na których opiera się projekt;

- Rezultat nr 3 *„Zestaw narzędzi do analizy potrzeb i ewaluacji umiejętności czytania i pisania w kształceniu i szkoleniu zawodowym"* - dostarcza ważnych informacji na temat potrzeb uczniów w zakresie czytania i pisania; zawiera opracowane narzędzia do ewaluacji;

- Rezultat nr 4 *„Wytyczne: jak planować działania angażujące umiejętności pisania i czytania w kształceniu i szkoleniu zawodowym w nauczaniu opartym o scenariusze"*- zawiera praktyczne wskazówki dla nauczycieli w zakresie stosowania podejścia;

- Rezultat nr 5 „Materiały do nauki czytania i pisania oparte na pracy ze scenariuszem"- scenariusze i materiały dydaktyczne przetestowane w krajach partnerskich;

- Rezultat nr 6 *" Warsztaty dla nauczycieli: zintegrowane rozwijanie umiejętności czytania i pisania w kształceniu i szkoleniu zawodowym – praca ze scenariuszem "* – opis założeń warsztatów dla nauczycieli z uwzględnieniem cześci teoretycznej I praktycznej. Celem warsztatów jest przekazanie

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018. Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-013584

uczestnikom niezbędnej wiedzy na temat podejścia i rozwijanie umiejętności tworzenia dobrych sceariuszy zajęć.

Tło projektu i cele projektu

Dla większości uczniów (w tym kształcących się w szkołach zawodowych VET), czytanie i pisanie to wyzwania poznawcze i językowe, które wymagają rozwijania. Umiejętności czytania i pisania są zarówno ważnym warunkiem udanej kariery szkolnej i zawodowej, ale także warunkiem uczestnictwa w demokratycznym społeczeństwie.

Dlatego też projekt ten ma na celu rozwój umiejętności czytania i pisania w kształceniu i szkoleniu zawodowym nie tylko na zajęciach językowych, ale również przedmiotów zawodowych.

W ramach projektu zostały wypracowane i przetestowane scenariusze zajęć, w których czytanie i pisanie stanowią istotny element realizacji zadań i poszukiwania użytecznych rozwiązań problemów określonych w scenariuszu. Tematyka scenariuszy dotyczy zagadnień życia codziennego i zawodowego. Scenariusz zajęć jest narzędziem ukierunkowanym na wykorzystanie interakcji pomiędzy czytaniem i pisaniem.

Scenariusze można dostosować do potrzeb poszczególnych krajów, jak i specyficznych potrzeb grup uczniów. Uwzględniają strategie wspierajace czytanie i pisanie, oraz ćwiczenia językowych, które aktywizują wiedzę posiadaną przez uczniów, podnoszą świadomość uczniów w zakresie posiadanych konkretnych umiejętności językowych oraz ich znaczenia dla czytania i pisania.

Działania projektowe sa ukierunkowane na wspieranie uczniów w nabywaniu i rozwijaniu kompetencji czytania i pisania, które są potrzebne przy pracy ze scenariuszami. Dlatego też model warsztatów dla nauczycieli jest istotną częścią projektu; Nauczyciele kształcenia I szkolenia awowodego zostali zaangażowani w opracowanie scenariuszy, jak również we wdrażanie, ocenę i rozpowszechnianie podejścia.

Cele projektu

- Analiza potrzeb

- Zapewnienie wytycznych do wdrażania podejścia zgodnie z aktualną wiedzą teoretyczną i praktyczną, założeniami w zakresie zasad dydaktycznych

- Opracowanie, przetestowanie scenariuszy podczas zajęć z uczniami, ewaluacja

- Dostarczanie przykładów dobrych praktyk

- Upowszechnianie rezultatów projektu

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018. Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-013584

Partnerzy projektu

Konsorcjum zrzesza partnerów z Uniwersytetu Nauk Stosowanych, instytucji doskonalenia nauczycieli i szkół zawodowych. Dlatego też aspekty nauk stosowanych, profesjonalnego doskonalenia nauczycieli oraz wdrożenia w salach lekcyjnych są dobrze wyważone. Partnerami są Estonia, Niemcy, Polska, Rumunia i Szwajcaria (patrz również charakterystyka krajowa i instytucjonalna).

Opis działalności

- Opracowanie praktycznej metody analizy potrzeb pierwotnej i wtórnej grupy docelowej

- Zaprojektowanie zintegrowanej promocji umiejętności czytania i pisania z uwzględnieniem potrzeb podstawowej i drugorzędnej grupy docelowej

- Mediacja ram dla uczestniczących nauczycieli, dostosowanie do warunków panujących w danym kraju

- Tworzenie modułowych jednostek lekcyjnych i materiałów lekcyjnych

- Próby i kolejne przeglądy jednostek lekcyjnych i materiałów lekcyjnych. Wdrożenie w obszarze treści lekcji w szkołach zawodowych

- Wzajemna wymiana doświadczeń dla uczestniczących nauczycieli

- Ocena i dokumentacja

Krótki opis przewidywanych efektów i wpływu

Innowacyjna koncepcja zintegrowanego wspierania umiejętności czytania i pisania w kształceniui szkoleniu zawodowym, została dostosowana do potrzeb każdego kraju. Zestaw przykładów dobrych praktyk. Wzmocnienie kompetecncji nauczyciela w zakresie wspierania rozwoju umiejętności czytania i pisania uczniów.

Potencjalne korzyści długoterminowe

Projekt zakłada wypracowanie rezultatów, które będa dalej rozwijane przy realizacji kolejnych projektów. Wypracowanie uniwersalnych wytycznych do prowadzenia warsztatów dla nauczycieli. Opracowanie nowej koncepcji prowadzenia zajęć. Upowszechnienie informacji o wypracowanych rezultatach projektu i doświadczeniach partnerów wśród podmiotów decyzyjnych mających wpływ na obowiązujące programy nauczania.

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018. Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-013584

Partnerzy projektu: charakterystyka instytucji partnerskiej i systemu edukacji

Charakterystyka systemu edukacji w Estonii

1. Podstawowe zasady edukacji w Estonii

Estońska strategia uczenia się przez całe życie 2020 postrzega uczenie się jako styl życia. Konieczne jest dostrzeżenie możliwości rozwoju i poszukiwanie inteligentnych rozwiązań. Sam proces uczenia się opiera się na takich wartościach jak:
Odpowiedzialność - ludzie mają świadomość, że uczenie się i samodoskonalenie się są świadomymi wyborami osobistymi i ich odpowiedzialnością.
Konieczność - proces uczenia się jest kierowany osobistymi zainteresowaniami i możliwościami jednostki i wspiera ich rozwój, przy jednoczesnym uwzględnieniu wymagań rynku pracy.
Możliwości - system uczenia się przez całe życie oferuje wysokiej jakości, nowoczesne i elastyczne możliwości uczenia się, dostosowane do indywidualnych potrzeb.
2. Najważniejsze cechy systemu edukacji
Organizacja i zasady systemu edukacji zostały ustanowione w Ustawie o edukacji w Republice Estonii (Parlament, 1992) i określone na niższych poziomach działań zorganizowanych według rodzaju instytucji edukacyjnej.
Struktura systemu edukacji i standardy edukacyjne stwarzają każdemu możliwość przejścia z jednego poziomu edukacji na drugi. Poziomy wykształcenia obejmują wykształcenie przedszkolne (poziom ISCED 0), wykształcenie podstawowe (poziomy ISCED 1 i 2), wykształcenie średnie II stopnia (ISCED 3) i szkolnictwo wyższe (poziomy ISCED 6, 7 i 8).

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018. Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-013584

3. Kształcenie i szkolenia zawodowe w estońskim systemie edukacji

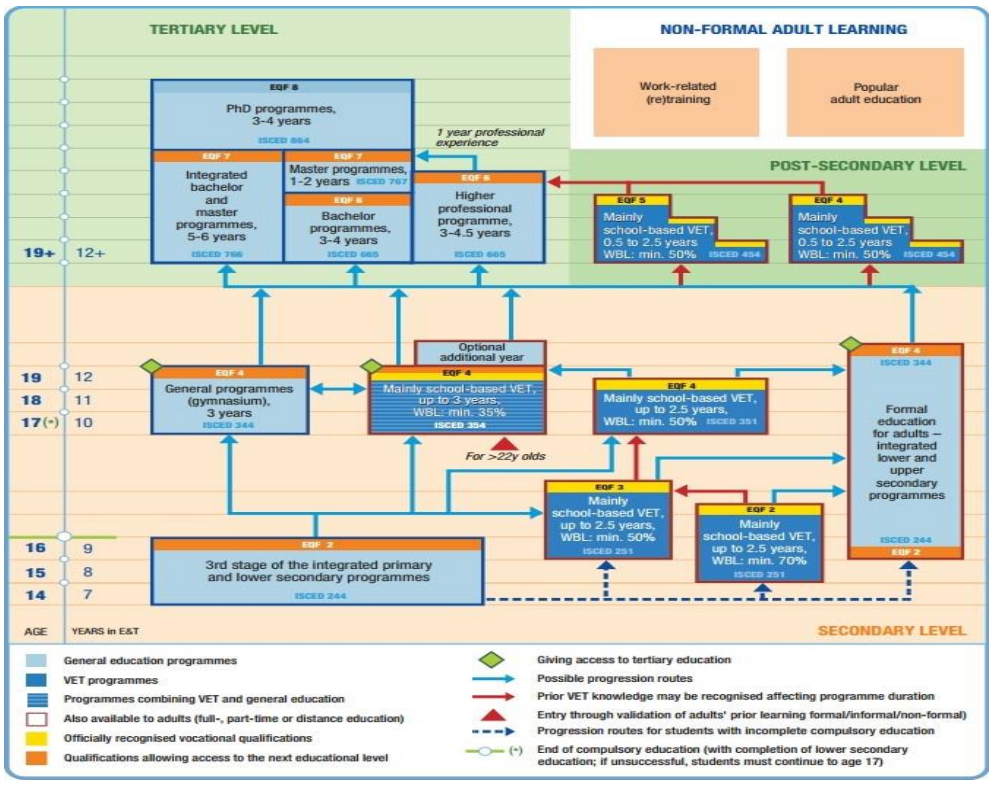

NB: ISCED 2013-P.
Źródło: Cedefop i ReferNet.

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018. Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-013584

Kształcenie zawodowe organizowane jest przez zawodowe placówki oświatowe i profesjonalne instytucje szkolnictwa wyższego.

System kształcenia zawodowego w Estonii jest regulowany przez Ustawę o instytucjach kształcenia zawodowego, która stanowi podstawę dla ustanowienia, utrzymania, przeniesienia, reorganizacji i likwidacji zawodowych instytucji edukacyjnych, podstawę dla prawa do nauczania, zarządzania, organizacji studiów, zlecone kształcenie i finansowanie, prawa i obowiązki członków szkół oraz państwowy nadzór nad działalnością szkół.

Jednolite wymagania dotyczące kształcenia zawodowego reguluje Standard Kształcenia Zawodowego.

Kwalifikacje

Status programu nauczania na danym poziomie kwalifikacji jest określony przez pozycjonowanie profesjonalnych standardów zawodowych w ramach estońskich ram kwalifikacji. Profesjonalne standardy zawodowe, które służą, jako punkty odniesienia dla kształcenia zawodowego, znajdują się między poziomami od drugiego do piątego w warstwach kwalifikacyjnych, co oznacza, że zawodowe etapy szkolenia są zróżnicowane między poziomami dwa, trzy, cztery i pięć.

Programy nauczania

Formalne programy szkolenia zawodowego są podzielone na programy krajowe i szkolne.

Krajowe programy nauczania stanowią projekty zapewniające kształcenie zawodowe na poziomie szkoły średniej II stopnia. Krajowe programy nauczania są wdrażane zgodnie z przepisami podpisanymi przez Ministra Edukacji i Nauki.

Programy szkolne opracowywane są dla każdego indywidualnego zawodu lub zawodu, który można zdobyć w szkole.

Nauka oparta na wykorzystaniu miejsca pracy

Nauka oparta na zdobywaniu umiejętności poprzez pracę stanowi wyspecjalizowaną formę kształcenia zawodowego, w której stosunek praktycznych zadań podejmowanych w przedsiębiorstwach lub instytucjach obejmuje co najmniej dwie trzecie programu nauczania.

Uczeń osiąga efekty kształcenia opisane w programie nauczania, realizując zadania robocze w firmie. Pozostała edukacja odbywa się w szkole.

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018. Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-013584

Charakterystyka instytucji partnerskiej z Estonii: INNOVE

Fundacja Innove (www.innove.ee/en) została założona w 2003 roku przez rząd Estonii jako fundacja typu non-profit, założona przez Republikę Estońską, której prawa jako założyciela sprawuje Ministerstwo Edukacji i Badań (MoER).

Misja i wartości Fundacji Innove

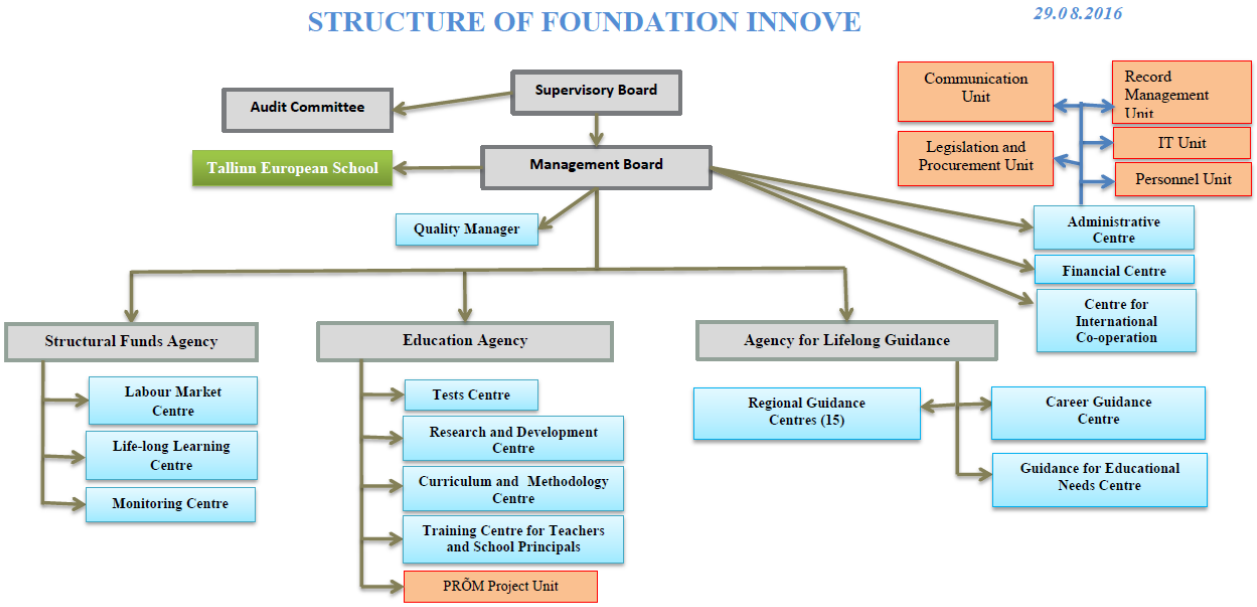

Misja

Tworzymy pomost między edukacją a różnymi podmiotami na rynku pracy!

Wartości

Otwarta na innowacje

Nastawiona na wyniki

W trosce o klienta

Głównym celem Fundacji jest koordynacja działań związanych z rozwojem uczenia się przez całe życie oraz wdrażanie odpowiednich programów i projektów, a także pośredniczenie w pomocy strukturalnej UE w ukierunkowany i skuteczny sposób.

Innove aktywnie uczestniczył również w pracy międzynarodowej jako koordynator projektu, ale także jako partner.

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018. Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-013584

Najważniejsi eksperci Innove doradzają nowym krajom przedakcesyjnym i krajom partnerskim (np. Republice Gruzji, Republice Ukrainy, Republiki Kirgistanu, północnej części Cypru itd.) w zakresie planowania strategicznego LLL, rozwoju edukacji i systemu kształcenia i szkolenia zawodowego, w tym zapewnianie jakości, opracowywanie programów nauczania, studia przedsiębiorczości, szkolenia nauczycieli i usługi kariery zawodowej.

Charakterystyka instytucji partnerskiej z Estonii: TLMK

Tallinna Lasnamäe Mehaanikakool – (TLMK) jest państwową szkołą zawodową założoną 1.09.1971 r. Szkoli kompetentnych pracowników z branży metalowej, automatyki, budownictwa i usług samochodowych we współczesnym środowisku nauczania i pracy.

Misja szkoły: dobra edukacja dla wszystkich - konkurencyjny absolwent szkoły na rynku pracy!

Celem szkoły jest umożliwienie uczniom rozwoju wiedzy, umiejętności, kompetencji i biegłości zawodowej. Szkoła dba również o rozwój społeczny i uczestnictwo w społeczeństwie, uczenie się przez całe życie. Każdy uczeń ma prawo do zgobycia wykształcenia, niezależnie od sytuacji ekonomicznej, wcześniejszej wiedzy i umiejętności

Szkoła posiada certyfikat zgodności z międzynarodową normą zarządzania jakością ISO 9001: 2008 od 2005 roku oraz ISO 9001: 14001 od wiosny 2012 roku. Jest to jedyna szkoła w Estonii, która posiada certyfikat w zakresie prowadzenia kursów spawalniczych, a także posiada prawo do wydawania certyfikatów spawalniczych zgodnie z przepisami DVS 1191 ja DVS 1192

TLMK oferuje swoim uczniom następujące specjalizacje:

• Mechanika i metaloplastyka

• Elektronika i automatyka

• Budownictwo

•Pojazdy silnikowe

W TLMK istnieją różne kategorie kształcenia zawodowego:

• wykształcenie zawodowe drugiego stopnia(poziom 4), gdzie warunkiem wstępnym jest to, że uczeń musi mieć wykształcenie podstawowe. Nominalny czas nauki wynosi co najmniej trzy lata. Po ukończeniu szkoły uczniowie otrzymują średnie wykształcenie zawodowe i odpowiedni certyfikat.

• Kształcenie zawodowe (poziom 3 i 4), w którym warunkiem wstępnym jest posiadanie przez studenta wykształcenia podstawowego. Nominalny czas nauki wynosi od jednego do dwóch lat. Po ukończeniu szkoły uczniowie otrzymują wykształcenie zawodowe i odpowiedni certyfikat.

• Kształcenie zawodowe (poziom 5) w oparciu o szkołę średnią, gdzie warunkiem wstępnym jest posiadanie przez ucznia wykształcenia średniego i doświadczenia zawodowego. Po ukończeniu szkoły uczniowie otrzymują wykształcenie zawodowe (5 poziom) i odpowiedni certyfikat.

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018. Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-013584

• Kształcenie zawodowe w szkole podstawowej i gimnazjum trwające co najmniej 15 tygodni, a po ukończeniu szkoły uczniowie otrzymują odpowiedni certyfikat.

Prowadzone są również różne dodatkowe kursy dla dorosłych. Grupami docelowymi są głównie osoby dorosłe, które biorą udział w "Szkoleniach zawodowych dla dorosłych i państwowych szkoleniach"; bezrobotni, którzy są zarejestrowani w Urzędzie ds. Zasiłków dla Bezrobotnych i potrzebują dodatkowego kursu lub reedukacji, aby stać się konkurencyjnym pracownikiem na rynku pracy; pracownicy, którzy zostali wysłani na dodatkowe kursy przez ich biuro lub firmę; osoby, które potrzebują wiedzy i umiejętności, aby uzyskać nowy zawód.

Program szkolny opiera się na Krajowym Programie Nauczania, standardach zawodowych i oczekiwaniach pracodawcy. Program określa cele i zadania szkolenia zawodowego, osiągnięte efekty uczenia się i związek między kwalifikacjami estońskimi.

Charakterystyka niemieckiego systemu edukacji

Wykształcenie podstawowe

Z reguły w roku, w którym dzieci osiągają wiek sześciu lat, są zobowiązane do pójścia do szkoły podstawowej. Wszyscy uczniowie w Niemczech chodzą do Grundschule, która obejmuje klasy od 1 do 4. W Berlinie i Brandenburgii Grundschule obejmuje sześć klas.

Przejście z edukacji podstawowej do średniej

Przejście z Grundschule (szkoły podstawowej) do jednego z różnych typów szkół gimnazjalnych, w których uczniowie pozostają przynajmniej do ukończenia obowiązkowej edukacji w pełnym wymiarze godzin, odbywa się w różny sposób, w zależności od przepisów dotyczących poszczególnych landów. Głosowanie szkoły, którą uczeń opuszcza, jest podstawą do podjęcia decyzji lub wskazówek w decyzji dotyczącej przyszłej kariery szkolnej ucznia. Towarzyszą temu szczegółowe konsultacje z rodzicami. Ostateczna decyzja jest podejmowana przez rodziców lub szkolny organ nadzoru. W przypadku niektórych typów szkół jest to zależne od uczniów wykazujących pewien poziom umiejętności i / lub zdolności dostępnych w wybranej szkole.

Wykształcenie średnie:

Struktura systemu szkół średnich (klasy 5/7 do 12/13) w krajach związkowych (landach) charakteryzuje się podziałem na różne ścieżki edukacyjne z ich odpowiednimi świadectwami ukończenia szkoły i kwalifikacjami, za które odpowiedzialne są różne rodzaje szkół, a mianowicie:

• Hauptschule
• Realschule
• Gimnazjum
• Schularten mit mehreren Bildungsgängen

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018. Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-013584

Hauptschule, Realschule i Gymnasium są typami szkół oferującymi zazwyczaj jeden kurs kształcenia, w którym wszystkie zajęcia są ukierunkowane na określone kwalifikacje. Szkoły oferujące więcej niż jeden rodzaj kształcenia wprowadzają dwa lub trzy kursy kształcenia. Uzupełniają one oryginalny system trójwarstwowy; w wielu krajach związkowych doprowadziły do zniesienia Hauptschule i Realschule. W przypadku uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi w ramach organizacyjnych kształcenia ogólnego i zawodowego utworzono także różnego rodzaju szkoły specjalne. Po ukończeniu obowiązkowej nauki szkolnej - zazwyczaj gdy osiągną wiek 15 lat - przechodzą do szkoły średniej II stopnia. Rodzaj wybranej szkoły zależy od kwalifikacji i uprawnień uzyskanych na koniec szkoły średniej I stopnia. Zakres oferowanych kursów obejmuje kształcenie ogólne i zawodowe w pełnym wymiarze godzin, a także kształcenie i szkolenie zawodowe w ramach systemu dualnego. Większość krajów związkowych oferuje następujące kształcenie ogólne i zawodowe, z pewnymi formami właściwymi dla poszczególnych krajów związkowych:

Szkoły powszechne:

- Gimnazjum
- Schularten mit drei Bildungsgängen i gymnasiale Oberstufe

Szkoły zawodowe:

- Berufsschule
- Berufsfachschule
- Fachoberschule
- Berufsoberschule
- Gimnazjum Berufliches

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018. Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-013584

Basic Structure of the Educational System in the Federal Republic of Germany

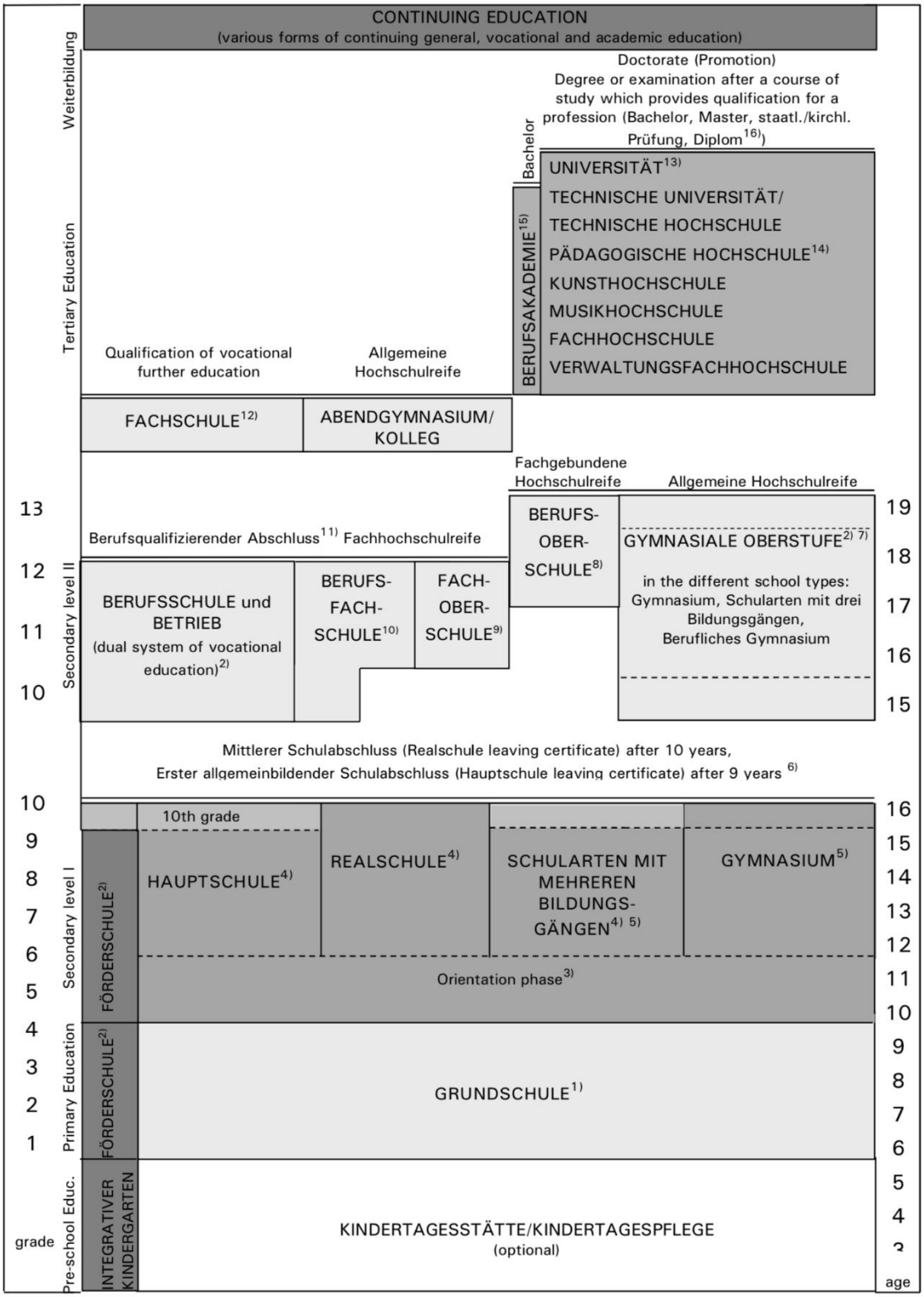

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018. Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-013584

Niemiecki system kształcenia zawodowego

Niemiecki system kształcenia i szkolenia zawodowego, znany jako dualny system szkoleń, jest uznawany na całym świecie dzięki połączeniu teorii i szkolenia z prawdziwym środowiskiem pracy. Ten podwójny system ma ugruntowaną pozycję w niemieckim systemie edukacji. Główną cechą podwójnego systemu jest współpraca między małymi i średnimi przedsiębiorstwami, z jednej strony, a publicznymi szkołami zawodowymi, z drugiej. Ta współpraca jest regulowana przez prawo. Niemiecki system dualny oferuje doskonałe podejście do rozwoju umiejętności, obejmujące wstępne kształcenie i szkolenie zawodowe, dalsze kształcenie i szkolenie zawodowe, karierę zawodową, zdolność do zatrudnienia, kompetencje zawodowe i tożsamość. Dzięki dualnemu systemowi Niemcy cieszą się niskim bezrobociem wśród młodzieży i wysokim poziomem umiejętności. W Niemczech około 50 procent wszystkich absolwentów szkół przechodzi szkolenie zawodowe prowadzone przez firmy, które uważają dualny system za najlepszą metodę pozyskania wykwalifikowanego personelu.

Ciągła aktualizacja przepisów szkoleniowych

Obecnie istnieje około 330 oficjalnie uznanych zawodów szkoleniowych. Organizacje pracodawców i związki zawodowe są motorem, jeśli chodzi o aktualizację i tworzenie nowych przepisów szkoleniowych i profili zawodowych lub unowocześnianie przepisów dotyczących dalszego szkolenia.

W rezultacie szkolenia, testy i certyfikaty są standaryzowane we wszystkich branżach w całym kraju. Zapewnia to, że wszyscy uczniowie otrzymują takie samo szkolenie niezależnie od regionu i firmy. Ponadto pracodawcy ufają tym certyfikatom, ponieważ wyrażają to, co dana osoba wie i jest w stanie zrobić.

Najlepsza forma rekrutacji dla firm

Firmy, które biorą udział w systemie dualnego szkolenia, uważają kształcenie zawodowe za najlepszą formę rekrutacji personelu. Firmy szkoleniowe nie tylko oszczędzają na kosztach rekrutacji, ale także unikają ukrytego ryzyka zatrudniania niewłaściwego pracownika do pracy. Inwestycje w najwyższej klasy szkolenia są kluczowym czynnikiem sukcesu w coraz bardziej konkurencyjnym świecie.

Z kolei główną korzyścią dla praktykantów jest to, że otrzymują oni odpowiednie dla rynku szkolenia, które zwiększają ich szanse na rynku pracy, ponieważ jest to odpowiedź na wyzwanie polegające na ciągłym aktualizowaniu i podwyższaniu umiejętności dzięki innowacjom w erze cyfrowej przy jednoczesnym poszerzaniu ich umiejętności społecznych i edukacyjnych. https://www.bmbf.de/en/the-german-vocational-training-system-2129.html

Ramowe programy kształcenia zawodowego

W przypadku nauczania w szkołach zawodowych, dla każdego uznanego zawodu szkoleniowego w systemie dualnym opracowuje się program ramowy. Stała Konferencja Ministrów Edukacji i Spraw

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018. Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-013584

Kulturalnych Krajów Związkowych (Kultusministerkonferenz, KMK) Eksperci krajów związkowych opracowują ramowy program nauczania dla aspektów szkolenia zawodowego. Programy szkół zawodowych w pełnym wymiarze godzin są opracowywane przez ministerstwa edukacji 16 krajów związkowych Niemiec. Zasadniczo w programach ramowych ocenia się znaczenie umiejętności komunikacyjnych i znaczenie uczenia zorientowanego na działanie. W większości programów ramowych nie ma wyraźnych specyfikacji dotyczących czytania i pisania wsparcia. http://www.cedefop.europa.eu/files/5173_en.pdf

Charakterystyka partnera niemieckiego: BBS Wirtschaft 1

BBS Wirtschaft 1 to szkoła VET oferująca szeroki zakres kształcenia zawodowego i wyższych kursów komercyjnych. W 2016 roku uczelnia liczyła około 2000 uczniów i 75 nauczycieli.

Około 1.450 uczniów to tradycyjni uczniowie zatrudnieni przez naszych dwóch partnerów. Ich praktyka obejmuje praktyczną pracę w firmach i zapewnia istotne doświadczenia dla dalszego sukcesu ucznia na rynku pracy. BBS Wirtschaft 1 oferuje ekonomiczne praktyki w przemyśle, finansach, biurze, logistyce, prawie, ubezpieczeniach, nieruchomościach, mediach, podatkach, IT i bezpieczeństwie.

Obecnie blisko 300 uczniów jest bardzo ważną częścią college'u. Od 2008 roku BBS Wirtschaft 1 uczestniczył w badaniu szkół zawodowych w Nadrenii-Palatynacie, które oferuje uczniom dwujęzyczne studia biznesowe jako kurs A-level i dwujęzyczny egzamin końcowy. Program ten został stworzony w celu zwiększenia umiejętności językowych, które są kluczowe dla przyszłych miejsc pracy w biznesie, a tym samym zwiększają szanse naszych uczniów na rynku pracy. Od sierpnia 2013 r. BBS Wirtschaft 1 jest akredytowany i od 2016 r. ponownie akredytowany w celu przyznania dyplomu Business Baccalaureate Diplumn (EBBD) absolwentom dwujęzycznych poziomów A, jeśli spełniają określone wymagania (poza CLIL i programem EBBD oznacza to szczególnie symulacje, międzykulturowe kompetencje, angielski na poziomie B 2 i hiszpański lub francuski na poziomie B 1 i co najmniej 4 tygodnie pracy za granicą - więcej informacji na stronie: http://www.eurobacdiploma.de/de/startseite/). Głównym celem EBBD jest umożliwienie studentom nauki, pracy i życia w Europie.

Od 2015 roku oferujemy dodatkowe europejskie kwalifikacje dla naszych praktykantów w zakresie zarządzania przemysłowego, zwanych "Europejskim Urzędnikiem". Ma on na celu zapewnienie międzynarodowej i międzykulturowej kwalifikacji: uczniowie uczestniczą w dodatkowych kursach dotyczących międzynarodowych procesów biznesowych (takich jak marketing międzynarodowy, podstawy międzynarodowego handlu i kontraktów, prawo międzynarodowych umów sprzedaży, dokumenty przewozowe i zagraniczne transakcje płatnicze) i nabywają następujące certyfikaty: ECDL-Base, certyfikaty znajomości języków obcych (angielski (certyfikat języka KMK) (co najmniej B1, zamierzony B2) i francuski (DELF) lub hiszpański (TELC) (co najmniej A2). trzytygodniowy staż.

Jako podwójny partner w zakresie praktyk, nasza szkoła ma dobre połączenie z lokalnymi izbami i firmami, w tym m.in. globalny gracz BASF. BBS Wirtschaft 1, Ludwigshafen, również utrzymuje ścisłą współpracę z lokalnym uniwersytetem nauk stosowanych.

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018. Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-013584

Charakterystyka partnera niemieckiego: Pedagogical Institute of Rhineland-Palatinate (PL)

Instytut Pedagogiczny Nadrenii-Palatynatu został przydzielony do Ministerstwa Edukacji. Wspiera szkoły i nauczycieli dzięki swojej szerokiej ofercie. Ponadto PL oferuje pedagogiczne i szkolne poradnictwo psychologiczne oraz usługi IT.

Instytut Pedagogiczny w Nadrenii-Palatynacie wspiera szkoły jako partner poprzez swoją szeroką i sieciową ofertę, która obejmuje

• prowadzenie doskonalenia nauczycieli w zakresie szkoleń i ciągłego procesu kształcenia,

poprzez tworzenie koncepcji, materiałów i publikacji na temat zasobów ludzkich, instruktażu i rozwoju szkoły,

• doradztwo w ramach systemu poradnictwa pedagogicznego,

• szkolne poradnictwo psychologiczne i wsparcie w krytycznej sytuacji,

• jak również poprzez oferty dla dyrektorów szkół i inspekcji szkoły

• i usługi IT.

Każdego roku odbywa się około 5000 różnych wydarzeń i szkoleń wspierających, w których bierze udział łącznie 40 000 uczestników.

Grupy docelowe

Odbiorcami oferty Instytutu Pedagogicznego są nauczyciele, specjaliści pedagogiczni, dyrektorzy szkół, kuratorzy szkół i seminaria naukowe, doradcy, rodzice i ich przedstawiciele, uczniowie i ich przedstawiciele.

Około 290 pracowników zatrudnionych jest w Instytucie Pedagogicznym. Ponadto zatrudnionych jest ponad 100 nauczycieli z łącznie 860 godzinami oddelegowania.

Charakterystyka polskiego systemu edukacji

System edukacji w Polsce obejmuje placówki przedszkolne oraz szkoły podstawowe, średnie i policealne. W świetle obowiązującego prawa instytucje szkolnictwa wyższego tworzą odrębny system szkolnictwa wyższego. Według reformy od września 2017 r. nie ma już 3-letniego gimnazjum. Zamiast tego istnieje ośmioletnia szkoła podstawowa, a następnie pięcioletnie szkolnictwo zawodowe

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018. Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-013584

(technikum) lub 4-letnie ogólnokształcące (liceum ogólnokształcące) lub 2-poziomowa zasadnicza szkoła zawodowa [3 + 2 lata] (szkoła branżowa).

System edukacji w Polsce jest centralnie zarządzany przez dwie instytucje - Ministerstwo Edukacji Narodowej (szkolnictwo ogólne i zawodowe) oraz Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego (szkolnictwo wyższe).

Szkolnictwo zawodowe w Polsce

W 2012 r. wprowadzono znaczące zmiany w systemie kształcenia i szkolenia zawodowego na podstawie przepisów przyjętych w 2011 r. Najważniejszym powodem reformy była potrzeba poprawy skuteczności i znaczenia systemu kształcenia i szkolenia zawodowego oraz dostosowanie go do lepszych warunków aby zaspokoić potrzeby pracodawców i rynku pracy. Zawody są teraz opisywane pod względem kwalifikacji.

Edukacja zawodowa w Polsce:

a) Wstępne kształcenie i szkolenie zawodowe:

• wykształcenie zawodowe na poziomie średnim (technikum, zasadnicza szkoła zawodowa)

• Szkolnictwo zawodowe na poziomie pomaturalnym (niecertyfikatowym)

• Szkolnictwo zawodowe na poziomie wyższym (studia zawodowe)

b) Kontynuacja kształcenia i szkolenia zawodowego dla dorosłych

• Formalne ustawiczne kształcenie i szkolenie zawodowe

• Nieformalne ustawiczne kształcenie i szkolenie zawodowe

• Środki dla osób poszukujących pracy i osób podatnych na wykluczenie z rynku pracy

Średnie kształcenie zawodowe rozpoczyna się w wieku 15 lat (16 lat), większość uczniów szkół zawodowych zawodowych kończy naukę w wieku 19 lub 20 lat. Szkoły średnie i policealne nie są obowiązkowe i są administrowane przez władze powiatowe.

Istnieją dwa rodzaje szkół zawodowych w Polsce:

• 3- letnia zasadnicza szkoła zawodowa dla uczniów w wieku 16-19 lat (zasadnicza szkoła zawodowa) zakończona świadectwem ukończenia szkoły. Ponadto każdy uczeń ma możliwość zdania egzaminu zawodowego potwierdzającego określone kwalifikacje zawodowe (nie jest to obowiązkowe). W tego typu szkole każdy uczeń ma staż dwa lub trzy dni w tygodniu. Podstawa programowa jest taka sama

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018. Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-013584

jak podstawa programowa dla szkół technicznych w zakresie podstawowym z wyjątkiem języka polskiego i matematyki.

• 4-letnie techniczne liceum ogólnokształcące dla 15 (16) - 19 (20) lat (technikum) prowadzące do uzyskania dyplomu zawodowego po zdaniu egzaminów potwierdzających kwalifikacje zawodowe w danym zawodzie, a także dające możliwość przyznanie świadectwa dojrzałości po zdaniu egzaminu maturalnego. Oprócz świadectwa maturalnego student otrzymuje dyplom potwierdzający kwalifikacje zawodowe i tytuł "technika ..." (tj. Technik informatyk).

Istnieje jeden rodzaj szkół kształcenia i szkolenia zawodowego w ramach edukacji pomaturalnej (nienaukowej) w Polsce:

• Szkoły policealne (szkoła policealna), ze względu na rodzaj oferowanych kwalifikacji, zaliczane są do polskiej klasyfikacji w ramach szkolnictwa średniego. Szkoły policealne oferują programy trwające od 1 do 2,5 roku, będące kontynuacją kształcenia na poziomie szkoły średniej II stopnia. Umożliwiają one uczniom, którzy ukończyli ogólnokształcącą szkołę średnią II stopnia, uzyskanie dyplomu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe po zdaniu egzaminów zawodowych. W tego typu szkołach studenci mogą również otrzymać dyplom potwierdzający kwalifikacje zawodowe i tytuł "technika ..." (tj. Technik informatyk).

Poniżej schemat struktury szkolnictwa w Polsce zaczerpnięty ze strony Komisji Europejskiej

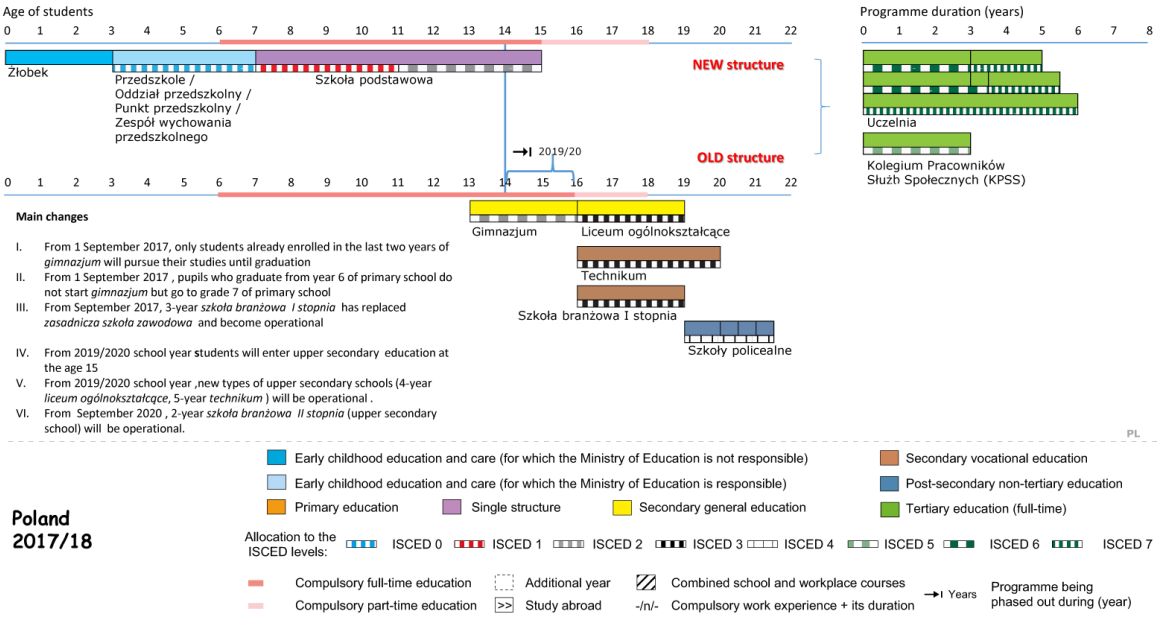

źródło: EURYDICE 2017-2018, https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/poland_en

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018. Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-013584

Programy nauczania

Głównym celem kształcenia zawodowego jest przygotowanie młodych ludzi do wejścia na rynek pracy.

Najważniejsze umiejętności, jakie powinni zdobyć uczniowie to:

1. czytanie: umiejętność rozumienia, używania i refleksyjnego przetwarzania tekstów, w tym tekstów w dziedzinie kultury, prowadzących do osiągnięcia własnych celów,

2. indywidualny rozwój i aktywne uczestnictwo w życiu społecznym;

3. myślenie matematyczne: umiejętność posługiwania się narzędziami matematycznymi w życiu codziennym i formułowania wniosków w oparciu o myślenie matematyczne;

4. myślenie naukowe: umiejętność korzystania z wiedzy naukowej w celu rozpoznawania i rozwiązywania problemów oraz umiejętność formułowania wniosków na podstawie obserwacji empirycznej związanej z przyrodą i społeczeństwem;

5. umiejętności komunikacyjne w języku ojczystym i językach obcych, w tym umiejętności mówienia i pisania;

6. umiejętność skutecznego korzystania z ICT;

7. umiejętność wyszukiwania, wybierania i analizowania informacji w krytyczny sposób;

8. umiejętność rozpoznawania własnych potrzeb edukacyjnych;

9. umiejętności pracy zespołowej.

Metody nauczania: Nauczyciele mogą wybierać programy i podręczniki z listy zatwierdzonej do użytku w szkołach. Mogą również opracowywać własne programy nauczania, pod warunkiem, że obejmują treści zawarte w Podstawach programowych. Nauczyciele mogą wybrać metody nauczania dostosowane do wieku i umiejętności uczących się oraz specyfiki nauczanego przedmiotu.

Umiejętność czytania w programach nauczania

Istnieje obszerny program nauczania czytania i pisania we wczesnej edukacji. Na poziomie szkoły średniej umiejętność czytania i pisania ukierunkowana jest głównie na język (język ojczysty, języki obce). W innych programach tematycznych (np. Dla technika administracyjnego, ekonomistów) wspomniano, że uczniowie powinni być w stanie znaleźć odpowiednie informacje w Internecie, czytać wykresy, przetwarzać dane, czytać i pisać raporty, interpretować diagramy elektryczne i tak dalej. Wszyscy nauczyciele mogą skupić się na czytaniu i pisaniu ze zrozumieniem podczas lekcji. Jednak w przypadku niektórych zawodów umiejętność czytania i pisania jest niezbędna, podczas gdy w innych ważniejsze są umiejętności praktyczne (np. Studenci administracji w porównaniu do tych, którzy specjalizują się w IT.) Naturalnym jest, że studenci, którzy w przyszłości będą pracować jako pracownicy

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018. Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-013584

administracyjni (np. jako urzędnicy, sekretarki, prawnicy itp.) są przyzwyczajeni do pracy z dłuższymi tekstami, nawet na wyższym poziomie (tj. aktami prawnymi), czytają i piszą dużo więcej niż studenci, którzy chcą zostać fotografami lub specjalistami IT, co znajduje odzwierciedlenie w programach nauczania.

Charekterystyka polskich instytucji: Regionalny Zespół Placówek Wsparcia Edukacji

Regionalny Zespół Placówek Wsparcia Edukacji to instytucja, która składa się z dwóch części:

• Regionalne Centrum Rozwoju Edukacji, które jest ośrodkiem szkolenia nauczycieli i

• Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka (PBW-Biblioteka Pedagogiczna).

RCRE jest największym regionalnym ośrodkiem szkolenia nauczycieli w województwie opolskim. W instytucji pracuje 20 nauczycieli konsultantów, którzy organizują i prowadzą warsztaty, kursy, konferencje, seminaria dla nauczycieli i mieszkańców naszego regionu. Każdego roku odbywa się około 500 kursów / warsztatów, w których uczestniczy około 5000 nauczycieli. Konferencje są nie tylko regionalne, ale także krajowe i międzynarodowe. Niektóre z nich są prowadzone na wniosek Ministerstwa Edukacji, szczególnie te związane ze zmianami w edukacji.

Prowadzimy również projekty edukacyjne skierowane do uczniów szkół podstawowych i nauczycieli oraz uczniów szkół zawodowych i nauczycieli.

W wyniku tych projektów powstały:

• sieć współpracy nowoczesnej szkoły zawodowej w celu wymiany doświadczeń,

• baza wszystkich szkół zawodowych w województwie opolskim i platforma edukacyjna, w której uczniowie i nauczyciele brali udział w zajęciach e-learningowych związanych z wyuczonym zawodem, Klubie Dyrektorów Szkół Zawodowych, w których dyrektorzy mają możliwość wymiany doświadczeń.

RCRE organizuje i prowadzi kursy kwalifikacyjne, warsztaty z zakresu edukacji humanistycznej, STEM, ICT, kształcenia zawodowego, języka obcego (w zasadzie angielskiego, niemieckiego), edukacji wczesnoszkolnej i przedszkolnej, edukacji zdrowotnej i promocji zdrowia oraz edukacji artystycznej.

Istnieją również laboratoria dla uczniów i nauczycieli zawodowych oraz symulator jazdy pomagający w uczeniu się i doskonaleniu umiejętności jazdy.

Nauczyciel konsultanci prowadzą prowadzą również szkolenia w szkołach. Dyrektorzy każdej szkoły otrzymują pieniądze na rozwój kompetencji nauczycieli. Każda szkoła ma możliwość zamówienia szkolenia. Dyrektor wraz z nauczycielami wybiera temat i zaprasza trenerów nauczycieli do prowadzenia wybranego szkolenia. Takie szkolenia odbywają się w szkole po południu i trwa to około 3 godzin. Tematyka takich szkoleń dotyczy głównie metodologii nauczania, korzystania z technologii ICT w nauczaniu, rozwoju umiejętności pedagogicznych.

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018. Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-013584

W ramach naszego projektu Erasmus + zaprosiliśmy szkoły zawodowe do współpracy z nami. Dziesięć szkół przyjęło nasze zaproszenie. Zakres zawodów nauczanych w tych szkołach jest bardzo szeroki, dlatego mamy możliwość stworzenia wielu różnych scenariuszy specjalizacji.

W tych szkołach są zajęcia zawodowe i techniczne. Razem z nauczycielami stworzyliśmy scenariusze dla kelnerów, kucharzy, recepcjonistów, sprzedawców, ekonomistów, kwiaciarni, techników usług turystycznych, mechaników.

Przygotowując scenariusze korzystamy z własnych tekstów, nie używamy tekstów z podręczników.

Charakterystyka polskich instytucji: Centrum Kształcenia Ustawicznegow Sopocie

Jesteśmy:

Organizacją non profit, formalną organizacjaą rządową

centrum edukacji dorosłych dla 15+ (16+) (kształcenie dorosłych jest otwarte dla dorosłych, którzy chcą ukończyć edukację szkolną na poziomie podstawowym i średnim lub zdobyć nowe kwalifikacje zawodowe i umiejętności z przyczyn zawodowych lub osobistych)

Centrum kształcenia i szkolenia zawodowego (VET)

organizacja z 60-letnim doświadczeniem edukacyjnym

Zapewniamy:

edukację formalną (systematyczną, zorganizowaną edukację)

kształcenie nieformalne (tj. kursy edukacji dorosłych dla dorosłych, programy sportowe, konferencje, ustawiczne doskonalenie zawodowe)

edukację nieformalną (np. wizyty w muzeach, organizowanie targów i wystaw, sesje czytelnicze)

Pracujemy dla:

Młodych, dorosłych, seniorów, nauczycieli, bezrobotnych, poszukujących pracy i narażonych na wykluczenie z rynku pracy; grupy defaworyzowane; osoby zagrożone wykluczeniem społecznym; wolontariusze; inni.

Charakterystyka instytucjonalna, kształcenie i szkolenie zawodowe w naszym centrum

Nasza szkoła nie jest obowiązkowa i jest zarządzana przez władze powiatowe. Edukacja w naszym centrum oferowana jest bezpłatnie. Mamy bardzo złożoną strukturę (patrz rysunek 1).

Rysunek 1. Struktura CKU Sopot

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018. Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-013584

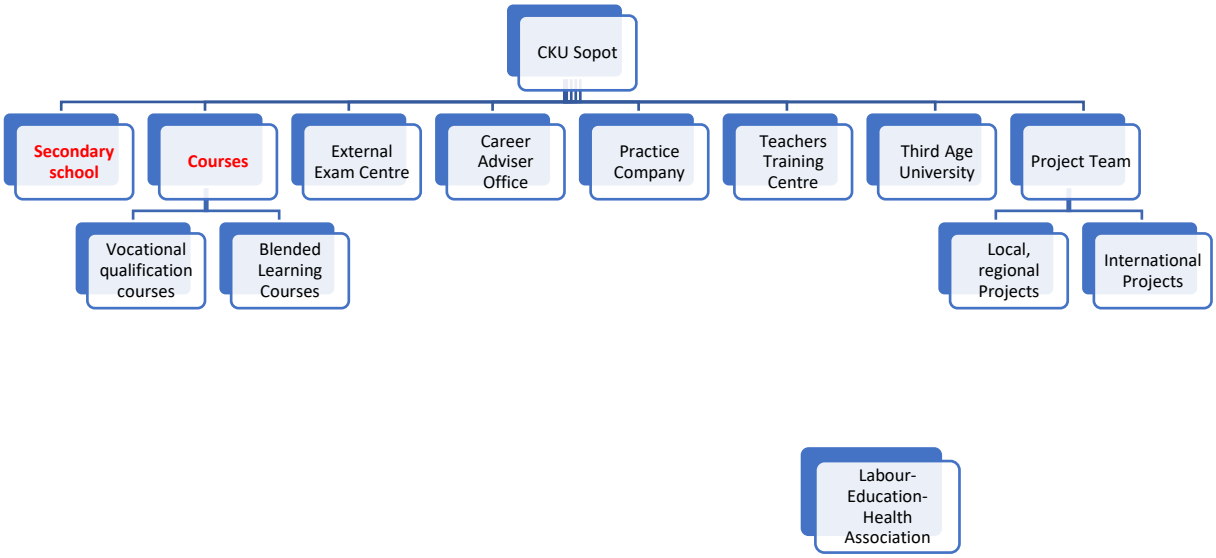

Zapewniamy formalną edukację VET w formie kursów średnich i długoterminowych.

Zapewniamy:

• szkolnictwo policealne zawodowe (szkoła policealna)

• kontynuowanie kształcenia i szkolenia zawodowego dla dorosłych (szkoła policealna, Kwalifikacyjne Kursy Zawodowe)

• ciągły rozwój zawodowy dla nauczycieli (w Sopockim Centrum Doskonalenia Nauczycieli - jeden z naszych działów) (szkolenia)

Co roku ajęcia odbywają się w co najmniej jednej klasie zawodowej. Każdy zawód kończy się w ciągu 2 lat (4 semestry). Nasza szkoła aktualizuje ofertę edukacyjną do potrzeb na rynku pracy. Ponieważ niektóre zawody stają się coraz mniej popularne, znikają z naszej stałej oferty, a my proponujemy nowe zawody.

W tej chwili mamy:

• Rachunkowość (Szkoła policyjna: technik rachunkowości, KKZ: A.36) Prowadzenie rachunkowości + A.65. Rozliczanie wynagrodzeń i danych publicznych

• IT technik (szkoła policalna: technik informatyk)

• Digital Graphic Technician (KKZ: Technik szybkiego przetwarzania grafiki)

• Fotograf Technician (KKZ: Fotograf)

• Technik fototechnologii / Phototechnik (KKZ: Fototechnik)

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018. Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-013584

Dwuletni program nauki prowadzi do uzyskania dyplomu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe w wyżej wymienionych dziedzinach wydanego przez organ krajowy - Centralną Komisję Egzaminacyjną (Dyplom potwierdzający kwalifikacje zawodowe w zawodzie ... wydany przez CKE).

Mamy uczniów w wieku powyżej 16 lat. W chwili obecnej mamy 278 uczniów w formalnym szkoleniu zawodowym. Głównym celem usług VET w naszej organizacji jest przygotowanie ludzi do:

• wejścia na rynek pracy lub zmiana pracy

• zaktualizowania swoje kwalifikacje i umiejętności.

Większość lekcji jest obsługiwana przez e-learning. Oferujemy głównie kursy blended learning w naszym centrum. Korzystamy z platformy open source, aby wspierać zarówno nauczycieli, jak i uczniów w procesie nauczania-uczenia się: <http://moodlecku.pl/>.

Jest to główne narzędzie komunikacji dla nauczycieli i uczniów, a także główne zasoby lekcji. Mamy wirtualną bibliotekę dla nauczycieli i stworzoną przez samych nauczycieli. Studenci mają dostęp do zasobów zaprojektowanych specjalnie dla nich. Posiadamy również tradycyjną bibliotekę z bezpłatnym dostępem dla wszystkich studentów i pracowników.

Nauczyciele mogą wybierać programy i podręczniki z listy zatwierdzonej do użytku w naszym ośrodku. Mogą również opracowywać własne programy nauczania, pod warunkiem, że obejmują treści zawarte w Podstawach programowych. Nauczyciele mogą wybrać metody nauczania dostosowane do wieku i umiejętności uczących się oraz specyfiki nauczanego przedmiotu. Mamy kilka grup roboczych nauczyciela - jedna grupa dla jednego obszaru tematycznego, tj. Grupa robocza dla nauczycieli uczących studentów fotografii, grupa nauczycieli uczących studentów IT itp.

Charakterystyka systemu edukcji w Rumunii

System edukacji
System edukacji w Rumunii jest regulowany przez Ministerstwo Edukacji Narodowej. Ogólne ramy prawne dotyczące organizacji, administrowania i działania edukacji są określone w Konstytucji poprzez ustawę o szkolnictwie (Ustawa 1/2011).

Rumuński system edukacji przeduniwersyteckiej, o którym mowa w Ustawie o oświacie (M.O., 2011) i jego późniejszych zmianach, składa się z następujących poziomów:

a. Edukacja wczesnoszkolna (0-6 lat) składająca się z przedszkola (0-3 lat) i przedszkola lub przedszkola (3-6 lat)

b. Edukacja podstawowa o 5 stopniach (6 - 10 lat)

c. Szkoła średnia, która składa się z:

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018. Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-013584

C1. Szkolnictwo średnie I stopnia: 4 oceny (10-14 lat) i kończy się oceną krajową;

C2. Szkolnictwo średnie II stopnia, które może obejmować albo wszechstronną edukację: 4 lub 5 stopni (14 - 18/19 lat) lub zawodowe: minimum 3 lata. Szkolnictwo średnie składa się z 3 oddziałów: teoretycznego, zawodowego (artystycznego, teologicznego, sportowego, wojskowego i nauczycielskiego) oraz technologicznego (technicznego, usługowego, zasobów naturalnych i ochrony środowiska) i składa się z 2 cykli: gorszego cyklu górny wtórny (2 stopnie) i wyższy cykl gimnazjum (2/3 stopnie). Wstęp do szkół średnich II stopnia odbywa się za pomocą systemu komputerowego, który uwzględnia wyniki studenta w ocenie krajowej, średnią ocen uzyskanych w gimnazjum i ocenę uczniów w poszczególnych szkołach ponadgimnazjalnych. Górne średnie kompleksowe studia kończą się egzaminem końcowym (maturą). Zaliczenie egzaminu maturalnego jest warunkiem wstępnym do przyjęcia na studia wyższe. Studenci, którzy ukończyli szkołę średnią II stopnia mogą przystąpić do dodatkowego "egzaminu kwalifikacyjnego" (poziom 4 EQF). Uczniowie, którzy ukończą klasę 10, w tym etap praktyczny, mogą przystąpić do "egzaminu kwalifikacyjnego" (poziom 2 EQF lub poziom 3 EQF).

Obowiązkowa edukacja w Rumunii obejmuje kształcenie na poziomie podstawowym, gimnazjum i pierwsze lata szkoły średniej II stopnia. Obowiązkowa edukacja w pełnym wymiarze kończy się w

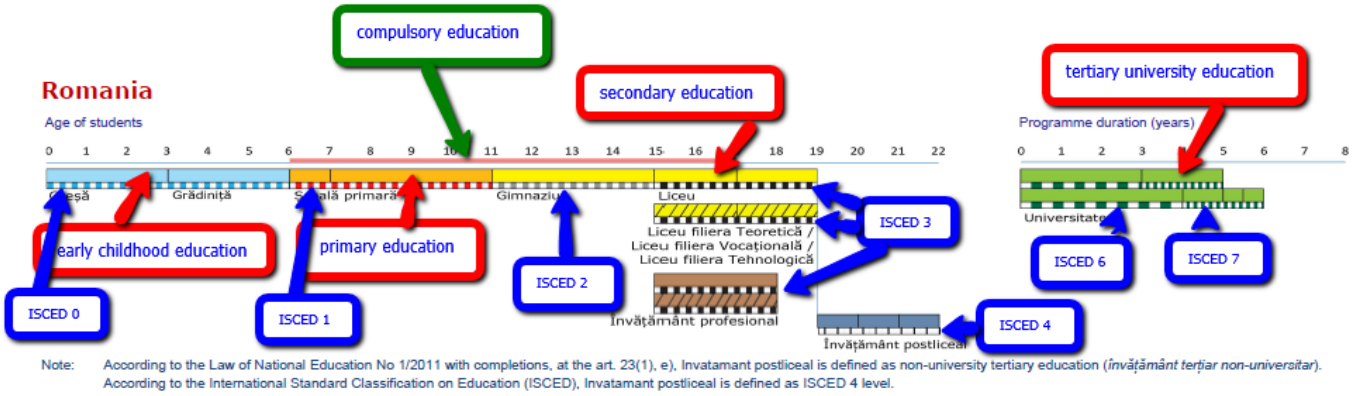

wieku 18 lat.

Schemat zaczerpnięty z (Komisja Europejska / EACEA / Eurydice, 2016) i opatrzony komentarzem pokazuje strukturę rumuńskiego systemu edukacji (rysunek 1).

Rys1. Struktura rumuńskiego system edukacji 2016/ 2017

Uwaga: ISCED to Międzynarodowa Standardowa Klasyfikacja Edukacji - klasyfikacja przyjęta przez Generalną Konferencję UNESCO w 2011 roku i służy jako narzędzie do kompilowania i prezentowania statystyk dotyczących edukacji zarówno w kraju, jak i za granicą (UNESCO, 2012)

Wykształcenie zawodowe i techniczne w Rumunii obejmuje: kształcenie zawodowe, kształcenie zawodowe w szkołach średnich II stopnia oraz kształcenie pozaszkolne w szkołach ponadgimnazjalnych. Edukacja zawodowa może być zorganizowana w systemie dualnym i łączy szkolenia zawodowe zapewniane przez firmę ze szkoleniami oferowanymi przez szkołę; w tej sytuacji zarówno firma, jak i szkoła są odpowiedzialne za organizację i wdrożenie szkolenia.

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018. Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-013584

Programy nauczania

W Ministerstwie Edukacji Narodowej opracowuje się programy ramowe dla edukacji przeduniwersyteckiej, w tym przedmioty obowiązkowe, przedmioty do wyboru i fakultatywne, a także minimalną i maksymalną liczbę zajęć oraz programy szkolne.

Rumuński program jest oparty na kompetencjach. Obejmuje on wczesne dzieciństwo, edukację na poziomie podstawowym i średnim, określając wspólne podstawowe przepisy dla wszystkich szkół tego samego typu, a także pewne elementy, o których może decydować każda szkoła. W przypadku branży technologicznej program nauczania na poziomie szkoły średniej II stopnia obejmuje lokalnie opracowany program nauczania, o którym szkoła decyduje w porozumieniu z lokalnymi przedsiębiorstwami. Struktura programu nauczania każdego przedmiotu obejmuje: wstępną notatkę koncepcyjną, kompetencje (ogólne i szczegółowe / kluczowe kompetencje i techniczne), wartości i postawy, treść, sugestie metodyczne, sugestie dotyczące oceny i oceny.

Na poziomie szkół podstawowych i średnich stosuje się alternatywne podręczniki; nauczyciel i szkoła decydują o podręczniku, który ma być użyty.

Umiejętność czytania w programach nauczania

Rumunia posiada wszechstronny program nauczania czytania i pisania w edukacji przedszkolnej. Jednak na poziomie szkoły średniej umiejętność czytania i pisania koncentruje się głównie na obszarze tematycznym Język i komunikacja. Jak wspomniano w raporcie "Alfabetyzm w Rumunii" (Garbe i Valtin, 2015), rumuński program nauczania obejmuje dziedzinę: język i komunikacja, ale wyraźnie nie wspomina o umiejętnościach czytania i pisania w różnych grupach wiekowych i przedmiotach.

Umiejętność czytania w programach technologicznych w szkolnictwie średnim

Oprócz obszaru tematycznego Język i Komunikacja w niektórych programach wymieniane są kompetencje komunikacyjne.

W niektórych konkretnych dziedzinach wspomina się, że przyczyniają się one do rozwoju umiejętności komunikacyjnych - np. psychologia, elektrotechnika / elektrotechnika. W niektórych innych przedmiotach programowych (np. Matematyka, sprzęt elektryczny) wspomina się, że uczniowie powinni mieć możliwość czytania wykresów, graficznego przetwarzania danych, a zwłaszcza w sekcji sugestii metodologicznych programu nauczania wymienia się niektóre rodzaje działań edukacyjnych, które mogą przyczynić się do rozwój umiejętności czytania i pisania - np .: czytanie / pisanie raportów, wyszukiwanie istotnych informacji w Internecie, interpretacja schematów elektrycznych / obwodów elektrycznych.

Bibliografia:

European Commission/EACEA/Eurydice. (2016). The Structure of the European Education Systems 2016/17: Schematic Diagrams. Eurydice Facts and Figures. Luxembourg: Publications Office of the European Union.

Garbe, C., & Valtin, R. et al. (2015, May). Country Report: Literacy in Romania. Köln – Cologne, Germany. Retrieved January 25, 2017, from http://www.eli-net.eu/research/country-reports/romania/

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018. Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-013584

National Education Law. (2011, January 10). Monitorul Oficial(18), pp. 1-63.

UNESCO. (2012). International Standard Classification of Education ISCED 2011. Montreal: UNESCO Institute for Statistics.

Charekterystyka instytucji rumuńskich: Technical Energetic College

Technical Energetic College z Cluj-Napoca, założona w 1966 r., jest szkołą państwową w dziedzinie technologii o profilu technicznym, która zapewnia profesjonalne i techniczne szkolenia dla młodych ludzi w dziedzinie elektrotechniki, energetyki, elektroniki i automatyki.

Wizja szkoły odzwierciedla nasze obawy, aby sprostać wyzwaniom nowych czasów i nowego społeczeństwa poprzez zwiększenie wewnętrznej efektywności szkoły, poprawę współpracy między naszą szkołą a społecznością, integrację młodych ludzi w społeczeństwie i uczenie się przez całe życie. Promujemy równe szanse, dialog, pracę zespołową, inicjatywę i oryginalność. Nasza szkoła chce być gwarancją jakości w edukacji i:

• zapewnia studentom możliwość zdobywania wiedzy, umiejętności i doświadczeń, które umożliwiają im przystosowanie się do stale zmieniającego się społeczeństwa;

• rozwija umiejętności językowe i komunikacyjne uczniów, aby mogli logicznie rozwijać pomysły i koncepcje;

• zachęca uczniów do rozwijania wartości moralnych, w tym odpowiedzialnego zachowania, troski i uwagi innych, rodziny i społeczności;

• podnosi świadomość uczniów na temat środowiska;

• znajduje najodpowiedniejsze środki, metody i procedury, aby uwolnić potencjał techniczny i praktyczny uczniów i kształcić je w duchu samopotwierdzenia i docenienia własnych osiągnięć naukowych i pozaszkolnych;

• rozwija tolerancję uczniów, aby mogli zrozumieć, szanować, docenić i czerpać korzyści z różnorodności etnicznej;

• tworzy ramy, w których uczniowie są zachęcani do rozwijania umiejętności badawczych, zadawania pytań, przedstawiania logicznych argumentów.

Specjalizacje szkolne

Nasza szkoła kształci studentów w następujących kierunkach: szkoła techniczna, szkoła zawodowa i studia podyplomowe.

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018. Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-013584

Liceum obejmuje zarówno zajęcia dzienne, jak i wieczorowe trwające 4 lata, z następującymi specjalizacjami:

• technik systemów elektrycznych

• technik automatyki

• elektryk

• technik energetyczny

• technik elektromechaniczny.

Absolwenci szkół średnich posiadający kwalifikację na poziomie 4 będą mogli wykonywać następujące zadania techniczne: montaż, obsługa, konserwacja i naprawa systemów elektrycznych, systemów automatyki, urządzeń elektrycznych i energetycznych.

Szkoła zawodowa (zgodnie z definicją) trwa trzy lata, a uczniowie otrzymują certyfikat poziomu 3 dla następujących kwalifikacji:

• Elektryk w eksploatacji systemów niskiego napięcia

• Elektryk w elektrowniach i eksploatacji sieci elektrycznych

• Elektryk w zakresie ochrony przekaźników, automatyki i pomiarów w systemach elektroenergetycznych

• Elektryk urządzeń elektrycznych i energetycznych.

Absolwenci naszej szkoły zawodowej będą mogli montować, obsługiwać, konserwować i naprawiać układy obwodów wtórnych (sterowanie, ochrona, pomiar, sygnalizacja i automatyka) związane z układem energetycznym, obsługiwać urządzenia elektryczne i maszyny w instalacjach elektrycznych niskiego napięcia. Mogą również wykonywać osprzęt do oświetlenia wewnętrznego i zewnętrznego i wytwarzać systemy elektryczne do zasilania maszyn elektrycznych.

Po ukończeniu szkoły średniej trwa 1,5 roku i oferuje studentom kwalifikację na poziomie 5 w następujących specjalizacjach:

• technik elektronik dla urządzeń automatyki

• elektryk brygadzisty dla elektrowni i sieci.

Edukacja ogólnokształcąca obejmuje zarówno szkolenia teoretyczne, jak i praktyczne w zakresie produkcji, usług specjalistycznych i konserwacji maszyn i urządzeń w różnych gałęziach gospodarki.

Priorytety szkolne

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018. Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-013584

Biorąc pod uwagę zasady leżące u podstaw naszego narodowego przeduniwersyteckiego systemu edukacji - zasada pierwszeństwa edukacji i edukacji koncentruje się na rozwoju kompetencji kluczowych, zasadzie elastyczności organizacji i informacji, zasadzie współpracy między instytucjami na poziomie lokalnym. , na poziomie regionalnym, krajowym i międzynarodowym, zasadę decentralizacji władzy oświatowej, zasadę przejrzystości i promowania międzykulturowości - Technical Energetic College z Cluj-Napoca wyznaczyła następujące priorytety / kierunki na lata 2013-2018:

1. Opracuj skuteczny, sprawiedliwy i skuteczny system edukacyjny

• Upewnij się, że wszyscy uczniowie mają dostęp do wysokiej jakości edukacji

• Poprawić jakość edukacji, aby osiągnąć lepsze wyniki w szkole i egzaminach ogólnokrajowych.

• Zmniejszyć liczbę absencji, zmniejszyć ryzyko przedwczesnego kończenia nauki, zapobiegać zastraszaniu i zwiększać bezpieczeństwo uczniów

• Zapewnienie szkoleń zawodowych dla nauczycieli, kariery i rozwoju zawodowego

2. Większa zdolność dostosowania oferty edukacyjnej do wymagań rynku pracy

• Priorytetowe traktowanie kwalifikacji odpowiadających wymaganiom pracodawców (rynek pracy) i tendencji w społeczno-gospodarczym rozwoju społeczności

• Rozwijanie edukacji w zakresie przedsiębiorczości

3. Rozwój partnerstw społecznych

• Stworzenie funkcjonalnych partnerstw i projektów z firmami, szkołami i innymi organizacjami partnerskimi w celu dostosowania oferty edukacyjnej do cech rynku pracy

• Lepszy sprzęt i modernizacja infrastruktury

• Rozwój partnerstwa z instytucjami właściwymi w zapobieganiu i zwalczaniu korupcji

4. Ulepszenie poradnictwa i poradnictwa zawodowego dla studentów i dorosłych

• Poprawić relacje między rodziną a szkołą, angażując rodziców w życie szkolne

5. Zapewnić przejrzystość decyzji i poprawić wizerunek szkoły; rozwój projektów europejskich

• Rozwinąć relacje między szkołą a lokalną społecznością, nawiązać partnerstwo ze szkołami europejskimi

• Promuj wizerunek szkoły.

Charekterystyka instytucji rumuńskich [ALSDGC]/Romanian Reading and Writing for Critical Thinking Association

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018. Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-013584

Asociatia Lectura si Scrierea pentru Dezvoltarea Gandirii Critice Rumunia [ALSDGC] / to organizacja zawodowa oparta na członkostwie, w skład której wchodzi ponad 150 nauczycieli (nauczyciele przeduniwersyteccy i uniwersyteccy) oraz nauczyciele konsultanci. Jego misją jest przyczynianie się do rozwoju demokratycznego społeczeństwa poprzez promowanie umiejętności krytycznego myślenia, współpracy, autonomii, kreatywności i odpowiedzialności we wszystkich formach edukacji oraz wspieranie szkoleń i usług w ramach różnych kategorii społeczno-zawodowych.

ALSDGC Romania prowadzi doskonalenie zawodowe nauczycieli od 2002 roku. Sztandarowym programem doskonalenia nauczycieli w naszej organizacji jest czytanie i pisanie na potrzeby krytycznego myślenia (RWCT) i jest realizowany od 2002 roku:

• specjalne moduły RWCT w ramach programu doskonalenia zawodowego nauczycieli pod nazwą "Magister" (2002-2006) - we współpracy z Uniwersytetem Babes-Bolyai w Cluj-Napoca;

• akredytowany program szkolenia nauczycieli w zakresie umiejętności krytycznych. Active Learning (2006 - 2009)

• zrewidowany program doskonalenia zawodowego dla nauczycieli, dotyczący krytycznego myślenia. Active Learning (2011 - 2014).

W naszym stowarzyszeniu jest 15 trenerów i zazwyczaj szkolimy około 60 nauczycieli rocznie.

ALSDGC ma duże doświadczenie w szkoleniu nauczycieli, organizowaniu i prowadzeniu profesjonalnych wydarzeń rozwojowych dla nauczycieli, dyrektorów szkół, liderów społeczności, rozwoju umiejętności dla rodziców, mentorów, młodzieży, w tym z grup w niekorzystnej sytuacji społecznej. Zwykle organizujemy około 3 szkolenia / rok i organizujemy około 6 warsztatów rocznie. Nasi trenerzy opracowują program naszych kursów szkoleniowych, a w niektórych przypadkach włączamy do programu nauczania elementy innych udanych kursów szkoleniowych - np. elementy szkolenia BaCuLit zostały osadzone w jednym z naszych szkoleń.

Inne oferowane przez nas kursy doskonalenia zawodowego nauczycieli obejmują: CLIL przez CLIL (face-to-face i online), szkolenie mentorów, mentoring na rzecz upodmiotowienia młodych ludzi pozbawionych praw, badania działań, umiejętności w zakresie treści, poprawa umiejętności czytania wśród uczniów.

ALSDGC jest członkiem-założycielem Międzynarodowego Konsorcjum Czytelnictwa i Pisania dla Critical Thinking (RWCT IC) oraz Federacji Stowarzyszeń Literatury Europejskiej (FELA), a także krajowego stowarzyszenia Międzynarodowego Stowarzyszenia Literacy (ILA) i jest również częścią europejskiej sieci polityki czytania i pisania.

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018. Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-013584

Charakterystyka systemu edukacji w Szwajcarii

Status Szwajcarii był inny niż status wszystkich pozostałych partnerów, ponieważ w projekcie nie uczestniczyli studenci ani nauczyciele ze Szwajcarii. Dlatego w tym raporcie nie będziemy opisywać szwajcarskiego systemu edukacji.

Charekterystyka szwajcarskiego partnera:

Zurich University of Applied Sciences, School of Applied Linguistics, Language Competence Centre

Uniwersytet Nauk Stosowanych w Zurychu (ZHAW) jest jedną z wiodących szkół wyższych w Szwajcarii. Nauczanie, badania, kształcenie ustawiczne i inne usługi oparte są zarówno na nauce, jak i na praktyce. Badania w ZHAW koncentrują się na ważnych wyzwaniach społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem energii i integracji społecznej. Dzięki lokalizacjom w Winterthur, Zurychu i Wädenswil, ZHAW jest mocno zintegrowany z lokalnym regionem, a jednocześnie współpracuje z międzynarodowymi partnerami. Na uniwersytecie jest osiem szkół: językoznawstwo stosowane, psychologia stosowana, architektura, projektowanie i inżynieria lądowa, zawody związane z opieką zdrowotną, nauki przyrodnicze i zarządzanie obiektami, zarządzanie i prawo, praca socjalna.

Szkoła Lingwistyki Stosowanej jest jedyną dedykowaną szkołą lingwistyczną na szwajcarskim uniwersytecie nauk stosowanych. Zajmuje się kluczowymi zagadnieniami z zakresu języka, komunikacji i mediów i ma na celu zwiększenie użyteczności, jaką biznes i społeczeństwo mogą czerpać z lingwistyki stosowanej. Prawie 200 pracowników pracuje w czterech obszarach działalności szkoły - oferując szeroki zakres praktycznych i naukowych umiejętności i doświadczeń w dziedzinie nauczania, kształcenia ustawicznego, badań i rozwoju oraz doradztwa. Rzetelne badania naukowe znajdują się w centrum nauczania, które zapewniają w programach studiów BA Applied Languages, BA Communication, MA Applied Linguistics oraz w kursach kontynuacji edukacji. W Szkole Lingwistyki Stosowanej działają trzy jednostki: Instytut Stosowanych Studiów Medialnych, Instytut Tłumaczeń i Interpretacji oraz Centrum Kompetencji Językowych.

Centrum kompetencji językowych (LCC) to największa jednostka Szkoły Lingwistyki Stosowanej. Jego podstawową misją jest umożliwienie ludziom pomyślnego uczestnictwa w życiu społecznym poprzez integrację językową i kulturową oraz przyczynianie się do skutecznej komunikacji w kontekście zawodowym.

Badania w LCC zajmują się językiem w kontekście nauczania i uczenia się, w społeczeństwie i w miejscu pracy. Opisuje i analizuje kompetencje językowo-komunikacyjne, komunikację zawodową, domenową i międzykulturową, a także dyskursy i opracowuje nowe podejścia metodologiczne do radzenia sobie z (cyfrowymi) językowymi danymi. Celem jest dostarczenie rozwiązań i odpowiedzi dla działań i obszarów roboczych, w których język odgrywa ważną rolę. W LCC znajduje się pięć obszarów badań i pracy: językoznawstwo cyfrowe, język niemiecki jako język obcy / drugi, interkulturowość i

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018. Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-013584

różnorodność językowa, kompetencje językowe i rozwój wiedzy, komunikacja specjalistyczna i przekazywanie wiedzy.

W szczególności obszar badań i pracy niemiecki jako język obcy / drugi, którego zespół uczestniczy w niniejszym projekcie, dotyczy kwestii rozwoju kompetencji językowych, komunikacyjnych i społeczno-kulturowych, które zyskują na znaczeniu - zarówno dla indywidualnych jak również dla społeczeństwa - w kontekście rosnącej mobilności i migracji. Badania koncentrują się na opracowaniu i ocenie koncepcji dydaktycznych języka drugiego w celu promowania umiejętności czytania i pisania w edukacji dorosłych oraz w kształceniu i szkoleniu zawodowym.

Rozdział 2. Założenia teoretyczne: schemat pracy ze scenariuszem - zintegrowane wsparcie w zakresie czytania i pisania w kształceniu zawodowym

1.1. Cel publikacji i „schematu pracy ze scenariuszem"

Niniejsza publikacja ma na celu przedstawienie *zintegrowanego podejścia do zrównoważonego rozwijania umiejętności czytania i pisania wypracowanego w ramach projektu ReWrVET oraz omówienie „schematu pracy ze scenariuszem" ukierunkowanego na rozwijanie umiejętności czytania i pisania (zob. Założenia teoretyczne: zintegrowane wsparcie w zakresie czytania i pisania w kształceniu i szkoleniu zawosdowym- Schemat pracy ze scenariuszem, str.36).*Publikacja jest pracą zbiorową. W grupie jej autorów są naukowcy, nauczyciele konsultanci, instruktorzy oraz nauczyciele kształcenia i szkolenia zawodowego. Proponowane w projekcie metody zostały przetestowane przez nauczycieli, a następnie, na podstawie ich uwag, poprawione przez zespół partnerów. *„Schemat pracy ze scenariuszem"* pokazuje podstawowe elementy scenariusza i relacje pomiędzy nimi. Przedstawia podstawowe informacje na temat integrowania czytania i pisania w nauczaniu. Opiera się na koncepcjach wspierania umiejętności czytania i pisania oraz wynikach badań i doświadczeń zdobytych w pracy z uczniami i ich nauczycielami podczas realizacji projektu. Schemat jasno przedstawia sposób planowania zajęć w kształceniu i szkoleniu zawodowym, podczas których rozwija się umiejętności czytania i pisania.

Treść niniejszej publikacji powstała w oparciu o wyniki badań naukowych i praktycznych doświadczeń ze szkoleń nauczycieli i uczniów placówek kształcenia ustawicznego i zawodowego. Przedstawia niezbędne informacje dotyczące wdrażania do edukacji ustawicznej i zawodowej zintegrowanego wsparcia w zakresie czytania i pisania; omawia obszary wymagające wsparcia procesu czytania i pisania oraz zalety integrowania tych umiejętności podczas nauki. Publikacja jest zapleczem teoretycznym uwzględniającym założenia projektu. Dostarcza ona teoretycznej wiedzy, niezbędnej do zrozumienia i wdrożenia metodologii proponowanej przez partnerów projektu. Wszystkie pozostałe rezultaty projektu oparte są na tych założeniach.

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018. Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-013584

1.2. Adresaci poradnika

Publikacja skierowana jest dla nauczycieli, instruktorów doskonalenia zawodowego nauczycieli oraz naukowców, którzy chcieliby poszerzyć wiedzę na temat założeń projektu ReWrVET. Zapoznanie się z treścią poradnika daje możliwość pełniejszego zrozumienia idei zintegrowanego podejścia do rozwijania umiejętności czytania i pisania na zajęciach w placówkach kształcenia i szkolenia zawodowego.

1.3. W jaki sposób niniejsze założenia odnoszą się do pozostałych publikacji wypracowanych w ramach projektu?

Rezultat nr 2. *„Założenia teoretyczne: schemat pracy ze scenariuszem - zintegrowane wsparcie w zakresie czytania i pisania w kształceniu i szkoleniu zawodowym”* to podstawa całego projektu. Zapewnia niezbędne zaplecze teoretyczne w zakresie problematyki czytania i pisania i interakcji między nimi. Rezultat nr 4. *„Wytyczne: jak planować działania angażujące umiejętności pisania i czytania w kształceniu zawodowym”* jest oparty na założeniach teoretycznych i stanowi praktyczne narzędzie dla nauczycieli we wdrażaniu proponowanej metody nauczania. Rezultat nr 2 i rezultat nr 4 są ścisle ze sobą powiązane. Rezultat nr 3. *"Zestaw narzędzi do analizy potrzeb i ewaluacji umiejętności czytania i pisania w kształceniu i szkoleniu zawodowym"* pomaga w zebraniu ważnych informacji o aktualnym stanie umiejętności czytania i pisania uczniów. Przy tworzeniu scenariuszy nauczyciele powinni brać pod uwagę potrzeby uczniów w zakresie czytania i pisania. *„Schemat pracy ze scenariuszem”* pomaga rozwijać odpowiednie rozumienie w zakresie dydaktyki i procesu czytania i pisania, co w efekcie jest pomocne przy tworzeniu użytecznych scenariuszy zajęć oraz wspiera uczniów w zakresie rozwijania umiejętności czytania i pisania. Rzultat nr 5. *„Materiały do nauki czytania i pisania oparte na pracy ze scenariuszem ”* nie mógłby powstać bez zrozumienia założeń teoretycznych zawartych w rezultacie nr 2 i treści rezultatu nr 4. Rezultat nr 6. *„Warsztaty dla nauczycieli: zintegrowane rozwijanie umiejętności czytania i pisania w kształceniu i szkoleniu zawodowym - praca ze scenariuszem”* odnosi się do założeń teoretycznych zawartych w rezultacie drugim i jest wsparciem dla nauczycieli w zakresie właściwego rozumienia zintegrowanego wspierania czytania i pisania oraz tworzenia scenariuszy zajęć dla uczniów. Ostatni, siódmy rezultat *„Zestaw dobrych praktyk: zintegrowane wsparcie w zakresie czytania i pisania w kształceniu i szkoleniu zawodowym”* jest podsumowaniem wszystkich wypracowanych rezultatów projektu ReWrVET i prezentuje przykłady działań partnerów projektu w zakresie promocji i wdrażania zintegrowanego wspierania umiejętności czytania i pisania w edukacji ustawicznej i zawodowej.

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018. Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-013584

2. Uwagi ogólne

2.1. Potrzeba projektu

Umiejętności czytania i pisania są istotne w życiu zawodowym i społecznym oraz są podstawą uczestnictwa w demokratycznym społeczeństwie. Niewystarczajaco rozwinięte mogą być przyczyną nieobecności uczniów w szkole oraz przedwczesnego kończenia nauki, co w efekcie może prowadzić do ubóstwa lub wykluczenia społecznego.

Dla większości uczniów szkół zawodowych czytanie i pisanie wiąże się z wyzwaniami poznawczymi i językowymi. Umiejętności te nie zawsze opanowane są w stopniu wystarczającym. Można to uznać za jedną z największych barier w osiąganiu dobrych wyników zarówno w zakresie kształcenia ogólnego, ale także zawodowego. Badania pokazują, że dobrze rozwinięte kompetencje czytania i pisania pozytywnie korelują z sukcesami szkolnymi z różnych przedmiotów. Jak twierdzi niemiecki neurobiolog Martin Korte, „kto dobrze czyta jest w szkole zazwyczaj dobrym uczniem". Wynika z tego, że czytanie jest jedną z kluczowych kompetencji, która decyduje o szkolnym sukcesie. Jednocześnie badania pokazują, że największą konkurencją dla czytania książek są: telewizja, komputer, konsole do gier. Nie ćwiczą one ani koncentracji, ani nie rozwijają fantazji, tak jak jest w przypadku historii, które czyta się dzieciom lub które one same czytają. Wielu nauczycieli coraz częściej obserwuje trudności uczniów w czytaniu, rozumieniu tekstu i pisaniu na różnych etapach kształcenia.[2]

Partnerzy projektu proponują nauczycielom kształcenia i szkolenia zawodowego metodę umożliwiającą adekwatne wspieranie uczniów w czytaniu i pisaniu podczas prowadzonych zajęć dydaktycznych. W konsekwencji mogłoby przyczyniać się to do wypracowania trwałych efektów uczenia się. *„Zintegrowanie"* umiejętności czytania i pisania oznacza, że w ramach zajęć dydaktycznych, nauczyciel nauczając treści zawodowych, jednocześnie realizuje z uczniami zadania, podczas których uczniowie czytają i tworzą teksty. *„Zrównoważony rozwój umiejętności"* oznacza, że nauczyciel pozwala uczniowi na indywidualny dobór strategii czytania i pisania w zależności od potrzeb wynikających z zadania.

Niniejsze założenia teoretyczne mają dostarczyć nauczycielom wiedzy na temat zintegrowanego podejścia do zrównoważonego wspierania rozwoju umiejętności czytania i pisania. Szczegółowo omówione zostały tu strategie wspierające umiejętności czytania i pisania oraz przedstawiona literatura, szerzej opisująca to zagadnienie.

Dzięki podejściu zaprezentowanemu w publikacji również nauczyciele, innych przedmiotów niż językowe, mogą poszerzyć swoją wiedzę w zakresie metod dydaktycznych możliwych do zastosowania w prowadzonych przez nich zajęciach. Strategie wspierające proces czytania i pisania oraz sposoby ich zastosowania w scenariuszach zajęć, mają wspierać rozwój zawodowy i językowy uczniów. W podejściu opartym o pracę ze scenariuszem istotne jest praktyczne wdrożenie założeń teoretycznych. Scenariusz to opis rzeczywistej sytuacji mogącej przytrafić się w życiu prywatnym lub zawodowym. Jego realizacja

[2] *Przypis od tłumacza*

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018. Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-013584

ma umożliwiać rozwój umiejętności zawodowych i językowych. Uczniowie realizując zadanie wynikające ze scenariusza wykorzystują strategie wspierania umiejętności czytania i pisania.

W tradycyjnym sposobie pracy z tekstem czytanym, uczniowie najczęściej odpowiadają na pytania dotyczące danego tekstu. Ważne czynniki, takie jak spójność tekstu lub zarządzanie czytaniem (motywacja), są zatem osiągalne jedynie warunkowo. Również w ramach testu PISA w 2018 roku zastosowano podejście oparte na ocenie scenariuszy.[3]

Aby nadać niniejszemu projektowi wykonalne ramy, partnerzy skoncentrowali się na obszarach czytania i pisania, albowiem czytanie i pisanie w klasie, które nie odbywa się w odosobnieniu (samodzielnie) jest rzadkością. W wielu planach lekcji, opierających się na niniejszych założeniach teoretycznych, uzyskiwanie informacji zwrotnej jest zasadniczym aspektem przy podkreślaniu znaczenia mówienia i słuchania.

Istotną kwestią do rozważenia było znalezienie odpowiedzi na pytanie, dla których nauczycieli powinny być skierowane działania projektu ReWrVET. Ostatecznie grupa docelowa nauczycieli języków została poszerzona o nauczycieli przedmiotów zawodowych. Obrazuje to w szerszym wymiarze możliwość stosowania strategii wspierania uczniów w nabywaniu umiejętności czytania i pisania przy jednoczesnym zdobywaniu wiedzy specjalistycznej. Analizując wypracowane materiały dydaktyczne w projekcie ReWrVET, można dostrzec, że czytanie i pisanie to mechanizmy, które pomagają rozwijać specjalistyczne umiejętności zawodowe, stymulować procesy poznawcze oraz poszerzać i pogłębiać posiadaną wiedzę. Nauczyciel przedmiotów zawodowych pozostaje ekspertem w zakresie określonej tematyki, korzystając jednocześnie ze strategii wspierania procesu czytania i pisania adekwatnie do potrzeb uczniów. W obszarze rozwijania umiejętności pisania, projekt ReWrVET nie uwzględnia ćwiczeń z ortografii, między innymi dlatego, że niektóre badania sugerują, że wprowadzanie tego typu zadań może mieć niekiedy negatywny wpływ na rozwój ogólnej umiejętności pisania (Philipp 2015: 44-47).

Doświadczenia partnerów projektu pokazują, że nauczyciele mają różną wiedzę na temat wspierania umiejętności pisania i czytania uczniów oraz stosowanych metod dydaktycznych. Podrozdział "Metodologia" odnosi się między innymi do różnego poziomu wiedzy nauczycieli odnośnie założeń teoretycznych w tym obszarze. Przedstawione tu założenia teoretyczne są efektem współpracy partnerów projektu. Proponowane podejście zostało przetestowane podczas zajęć w placówkach kształcenia i szkolenia zawodowego w Estonii, Niemczech, Polsce i Rumunii. Następnie zostały ocenione i zmodyfikowane zgodnie z uwagami nauczycieli uczestniczących w fazie testowej projektu.

[3] *Przypis od tlumacza: Badanie PISA (Programme for International Student Assessment – Program Międzynarodowej Oceny Umiejętności Uczniów) nadzorowane jest przez OECD (Organizację Współpracy Gospodarczej i Rozwoju) i przedstawicieli krajów członkowskich. Jest to największe międzynarodowe badanie umiejętności piętnastoletnich uczniów na świecie. Realizowane jest co 3 lata od 2000 roku. W każdej edycji badania wiodąca jest jedna z trzech dziedzin: umiejętności matematyczne, czytanie i interpretacja, rozumowanie naukowe. Dla przykładu, w 2018 roku uczniowie rozwiązywali zadania z interpretacji tekstu czytanego, matematyki, przedmiotów przyrodniczych oraz umiejętności ekonomicznych.*

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018. Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-013584

2.2. Założenia i cele projektu

W 2015 roku, pracownicy ośrodków doskonalenia nauczycieli i szkół zawodowych z Estonii, Niemiec, Polski, Rumunii oraz uniwersytetu ze Szwajcarii, zainicjowali międzynarodowy projekt o nazwie „Wspieranie umiejętności pisania i czytania ze zrozumieniem w kształceniu i szkoleniu zawodowym" (ang. Integrated Reading and Writing Support in Vocational Education - ReWrVET).[4]

Projekt ReWrVET promuje trwały efekt uczenia się bazujący na aktywności czytania i pisania. Podstawową grupą docelową działań parterów projektu są uczniowie różnych form kształcenia ustawicznego i zawodowego. Kolejną grupą, do których skierowany jest projekt są nauczyciele, dla których *„Schemat pracy ze scenariuszem"* może być użytecznym narzędziem promującym zintegrowane wsparcie umiejętności pisania i czytania wśród uczniów.

Ponieważ niniejsze założenia teoretyczne zostały opracowane i przetestowane przez międzynarodowy zespół, koncepcja projektu uwzględnia różnice w poszczególnych krajach, ich systemach edukacji, programach nauczania, sposobie prowadzenia zajęć, różnorodności wśród grupy uczniów itp. Z założenia projektu, możliwe jest dostosowanie strategii do wymogów krajowych lub instytucjonalnych.

Cele tego projektu to:

- wypracowanie metody analizy potrzeb dotyczących zdobywania i kształtowania umiejętności czytania i pisania grup, do których skierowany jest projekt tj. do uczniów i nauczycieli szkół zawodowych;
- wypracowanie zrównoważonego podejścia do nauki czytania i pisania, przy jednoczesnym uwzględnieniu potrzeb wyżej wymienionych grup docelowych projektu;
- przedstawienie założeń teoretycznych nauczycielom uczestniczącym w projekcie na temat wspierania uczniów w zdobywaniu i doskonaleniu umiejętności czytania i pisania;
- wypracowanie modułów szkoleniowych oraz materiałów lekcyjnych dostosowanych do specyfiki pracy organizacji uczestniczących w projekcie;
- przetestowanie ww. materiałów oraz wprowadzenie koniecznych poprawek po fazie testowej;
- wykorzystanie wypracowanych materiałów podczas zajęć z możliwie dużej liczby przedmiotów w szkołach zawodowych;
- wymiana doświadczeń między nauczycielami uczestniczącymi w projekcie;
- przedstawienie przykładów dobrych praktyk;
- upowszechnianie wyników projektu

3. Metodologia

Nie każdy nauczyciel wydaje się być świadomy związku pomiędzy umiejętnościami czytania i pisania z sukcesami osiąganymi w szkole. Z kolei nauczyciele, którzy zdają sobie sprawę z tej zależności, stoją przed dylematem, co do wyboru najlepszych metod wsparcia swoich uczniów w tym zakresie. Zadania

[4] *Przypis od tłumacza*

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018. Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-013584

wspierające umiejętności czytania i pisania, naturalnie pozostawia się jednak najczęściej nauczycielom języka. Nauczanie bez angażowania uczniów w zadania, do których rozwiązania potrzebne są umiejętności czytania i pisania, nie jest możliwe na większości zajęć odbywających się w szkołach zawodowych. Z drugiej strony nauczyciele często są zdania, że trudno jest motywować uczniów do pracy nad poprawieniem ich umiejętności czytania i pisania. Dlatego też istotnym byłoby, aby nauczyciele posiadali umiejętność wspierania i motywowania swoich uczniów do rozwijania tychże umiejętności.[5]

Aby skutecznie wdrażać nowe podejście w sektorze edukacji, należy wziąć pod uwagę pewne nadrzędne zasady edukacyjne. Po pierwsze każdorazowo chodzi tu o wspieranie procesów uczenia się. Przedstawione zasady nie zawsze odnoszą się bezpośrednio do wsparcia procesów czytania i pisania. Wykazano, że niejednokrotnie, nadrzędne zasady edukacyjne są zaniedbywane, co niejednokrotnie utrudnia wdrażanie nowych podejść w procesie kształcenia w klasie. Samo poznanie tych zasad nie wystarczy. Zasady te powinny być stosowane w codziennym nauczaniu (patrz rezultat nr 4. *„Poradnik – Jak planować działania angażujące umiejętności pisania i czytania w kształceniu i szkoleniu zawodowym w nauczaniu opartym o scenariusze”*).

3.1. Wspieranie strukturalne

Wspieranie strukturalne *(ang. scaffolding)* odnosi się do wspierania procesu uczenia się poprzez dostarczenie propozycji zadań/ćwiczeń pomocniczych. Wsparcie takie obejmuje materiały, instrukcje i zwroty pobudzające do myślenia. Takie ćwiczenie stosowane są przez ograniczony czas, celem wypracowania u ucznia umiejętnoci wykonywania zadań całkowicie samodzielnie.

Każdy uczeń posiada indywidualny poziom zdolności rozwiązywania sytuacji problemowych bez pomocy innych. Jeśli uczeń otrzyma potrzebne wsparcie, a cel edukacyjny świadczonego wsparcia zostanie wyjaśniony, najprawdopodobniej uda mu się rozwinąć wysoki poziom samodzielności (zgodnie z teorią Vygotskiego). Celem kontrolowanego wspierania jest połączenie tego, co uczeń potrafi zrobić sam, z tym, co może zrobić dzięki wsparciu. Stosowanie form kontrolowanego wspierania jest kluczowym kryterium sukcesu, ponieważ stosowanie nauczania ukierunkowanego na proces rozwoju umiejętności czytania i pisania poprzez róznorodne strategie jest użytecznym wsparciem edukacyjnym, mającym zastosowanie w różnych systemach edukacji w różnych krajach. Kontrolowane wspieranie odgrywa więc decydującą rolę w pomyślnym wdrażaniu założeń teoretycznych w pracy z uczniami o różnym poziomie wiedzy czy pochodzeniu etnicznym.

Wspieranie strukturalne to podejście mające na celu pomoc uczniom w stopniowym zmniejszaniu tego wsparcia i jest działaniem postrzeganym jako wzmocnienie. Zagadnienie to zostanie szerzej wyjaśnione na podstawie następującego przykładu. Uczniowie powinni przypisać wstępnie zdefiniowane nagłówki do akapitów tekstowych. Jeśli nie stanowi to znacznej trudności dla ucznia, powinien przypisać nagłówki do kolejnych części tekstu. W ten sposób wsparcie nauczyciela jest stopniowo zmniejszane w

[5] *Przypis od tłumacza*

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018. Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-013584

zależności od indywidualnych postępów ucznia, umożliwiając mu samodzielne zdobywanie umiejętności i sukcesów.

W tym kontekście czytanie może być postrzegane jako rodzaj wsparcia strukturalnego dla umiejętności pisania i na odwrót. Podejście to wyjaśniono bardziej szczegółowo w rozdziałach "Czytanie", "Pisanie" oraz "Relacja między czytaniem a pisaniem".

3.2. Poznawcze i metapoznawcze strategie uczenia się

Poznawcze strategie uczenia się *(ang. cognitive learning strategy)* prowadzą do obszernej analizy materiałów dydaktycznych, co w efekcie przyczynia się do postępów w nauce (Kaiser, 2015). Są one wykorzystywane do bezpośredniego pozyskiwania, przetwarzania i przechowywania informacji (Wild & Klein-Allermann, 1995). Strategie kognitywne (poznawcze) są często używane podczas pracy z tekstem.

Można je podzielić na *strategie wykorzystywane do grupowania informacji (strategie organizacyjne)* i *dokonania analizy informacji*. Przykłady strategii stosowanych w trakcie tłumaczenia tekstu do grupowania informacji w nim zawartych: odnajdywanie ważnych fragmentów w tekście, tworzenie podsumowań, tabel, diagramów i wykresów.

Strategie służące do dokonania analizy informacji zawartych w tekście są stosowane, gdy należy dokonać integracji nowej wiedzy z dotychczas posiadaną. Przykłady: łączenie nowej wiedzy z osobistymi doświadczeniami, wyjaśnianie konkretnych przykładów i możliwości zastosowania.

Wszystkie poznawcze strategie uczenia się (stosowane w procesie uczenia się) nie wykluczają się wzajemnie. Mogą być one łączone w zależności od indywidualnych potrzeb w zakresie uczenia się i wymagań sytuacyjnych.

Termin *„metapoznanie”* oznacza *"myślenie o myśleniu".* Tym samym oznacza to, że ww. strategie kontrolują i wspierają proces uczenia się poznawczego/kognitywnego. Na przykład strategią metapoznawczą jest przyjrzenie się naturze poszczególnych treści, wyjaśnienie tego, co już jest znane, a co nowością. Przy analizie tekstu stosowane są te strategie, które mogą być przydatne przy przetwarzaniu informacji. Metapoznanie wymaga umiejętności analitycznego myślenia. Zaangażowane procesy myślowe można podzielić na trzy główne obszary: planowanie, zarządzanie i kontrolowanie (Kaiser, 2015). Dostępne opracowania badań naukowych również odnoszą się do wyróżnionych strategii, ale niejednokrotnie użyta jest inna terminologia dla porównywalnych procesów.

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018. Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-013584

Obszar	*Rodzaj strategii*	*Rodzaj strategii*	*Rodzaj strategii*
Poznanie czytania	Przed czytaniem	Podczas czytania	Po przeczytaniu
Poznanie pisania	Planowanie	Formułowanie tekstu	Sprawdzenie (weryfikacja i korekta) tekstu
Metapoznanie	Planowanie	Zarządzanie	Kontrola

Określenie zastosowania wybranych strategii w określonych obszarach

Poniżej znajduje się objaśnienie poszczególnych strategii przy użyciu terminologii, odwołującej się do planowania, zarządzania i kontrolowania. Objaśnienia te mają zastosowanie również w odniesieniu do badań naukowych, odnoszących się zarówno do problematyki pisania jak i czytania.

Planowanie dotyczy wypracowania ogólnego spojrzenia na problem, a nie na szybkim poszukiwaniu niewystarczająco przemyślanych rozwiązań. Celem jest zrozumienie zadań i powiązanych z nimi celów oraz dokonania przeglądu dostępnych informacji. Niezbędne etapy pracy są analizowane i wdrażane.

W fazie *zarządzania* rozpoczyna się szczegółowa praca. Stosowane są tu strategie poznawcze, takie jak podkreślanie, porównywanie, wizualizacja, tymczasowe definiowanie nagłówków, nazw itp. Jeśli stosowane strategie kognitywne nie będą skuteczne, zostaną skorygowane.

Kontrola powinna mieć na celu weryfikację wyników pracy, by zbyt pochopnie nie przyjmować wypracowanego efektu jako prawidłowego. Pytania mające zastosowanie: czy wszystkie istotne informacje zostały wzięte pod uwagę podczas wykonywania zadania? Czy materiały zawierają informacje, które nie są kompatybilne z otrzymanymi wynikami? Strategie metapoznawcze wspierają niezależność i samodzielność w zakresie korzystania ze strategii czytania i pisania. W szczególności uczniowie z trudnościami w szkole, z dużym prawdopodobieństwem mają braki w tym zakresie, co ostatecznie prowadzi do małoefektywnego czytania i pisania.

Pytania do przemyślenia:

Poniższe pytania pomogą Ci zrozumieć najważniejsze treści publikacji. Znajdziesz tu odpowiedź na pytania:

- Co oznacza "framework- czyli schemat pracy ze scenariuszem"?

- W jaki sposób "schemat pracy ze scenariuszem" sprzyja rozwiązaniu problemów określonych w scenariuszu?

- Jakie kroki opisuje model działania (patrz następna strona) ?

- W jaki sposób czytanie może wspierać pisanie I na odwrót?

- Czym są strategie poznawcze i metapoznawcze? Do czego są one wykorzystywane?

- Jaką rolę odgrywają strategie poznawcze i metapoznawcze w kontekście "zintegrowanego wspierania czytania i pisania"?

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018. Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-013584

Uwaga: Przydatne może być omówienie powyższych pytań wspólnie z innymi osobami zajmującymi się edukacją. Należy również rozważyć zastosowanie założeń teoretycznych w praktyce. Po zastosowaniu podejścia podczas zajęć z uczniami należy wspólnie zastanowić się nad zaletami I wadami podejścia oraz omówić mocne I słąbe strony opracowanych materiałów dydaktycznych.

3.3. Szczegółowy model działania

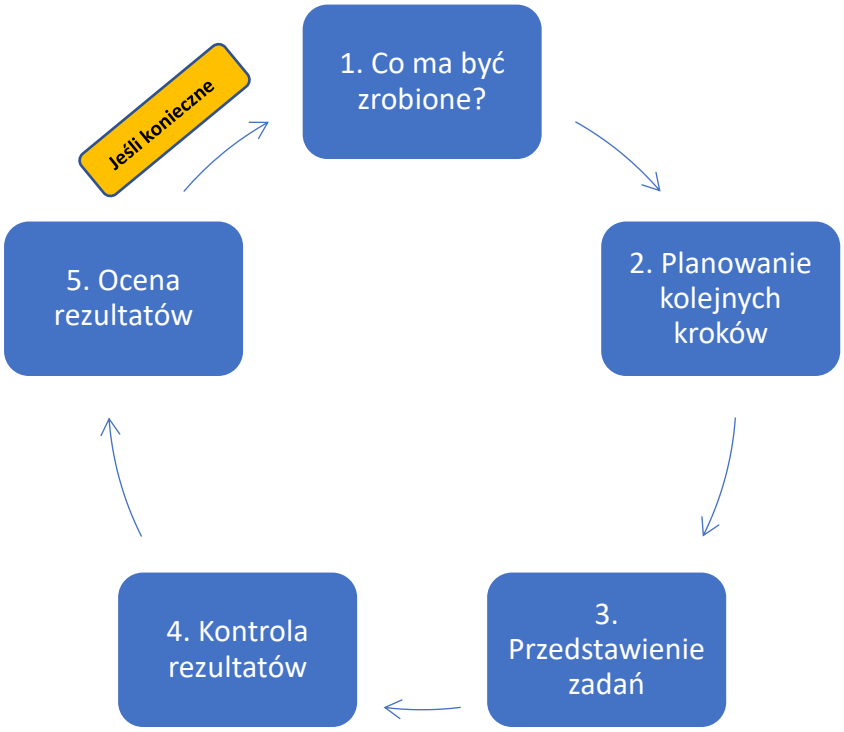

Szczegółowy model działania opiera się na założeniu, że proces uczenia się składa się z kroków podobnych do tych, jakie uczniowie podejmują w miejscu pracy lub w życiu prywatnym. W obliczu nowego zadania uczniowie samodzielnie zbierają informacje, planują i podejmują decyzje w zakresie określonych dążeń, wdrażają określone działania, kontrolują rezultaty swojej pracy. Następnie ma miejsce ocena uzyskanych rezultatów pracy dokonana przez nauczyciela/współpracownika /przełożonego. W kształceniu zawodowym wymienione etapy służą jako wsparice dla uczniów do samodzielnej realizacji zadania, a tym samym pozyskania nowej wiedzy i umiejętności.

3.4. Metoda nauczania oparte o scenariusz

Scenariusz zawiera opis możliwej sytuacji zawodowego, prywatnej jako określony problem do rozwiązania. Scenariusz jest narzędziem, które ukierunkowuje uwagę odbiorców na określone aspekty

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018. Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-013584

i inicjuje procesy myślenia oraz działania. W celu poprawnego ukierunkowania myślenia i działania uczniów, zasadnym może może się okazać kontrolowane wsparcie ze strony osoby prowadzącej w zakresie używania poszczególnych strategii poznawczych i metapoznawczych, poprawnego korzystania z przedstawionego powyżej *szczegółowego modelu działania*.

Model nauczania w oparciu o scenariusze może być stosowany w różnych dziedzinach kształcenia i szkolenia zawodowego, t.j.: metodzie projektu, metodzie tekstu przewodniego, analizie przypadku (badania), badaniach eksperymentalnych i odgrywaniu ról. Scenariusze mogą być stosowane w różnych dziedzinach kształcenia i szkolenia zawodowego.

Proces nauczania oparty o scenariusze zakłada wykorzystanie różnorodnych metod, jednakże większość ma pewne cechy wspólne:

- scenariusze i zadania z nich wynikające poruszają ważny problem z życia codziennego lub zawodowego uczniów;
- angażują uczniów w działania związane z rozwiązywaniem problemów i wspierają samodzielne uczenie się;
- motywują uczniów do samodzielnej realizacji zadania/zadań;
- dają uczniom możliwość wyrażenia swojej opinii;
- oferują możliwość pracy indywidualnej oraz współpracy z innymi;
- wymagają od ucznia pisania i czytania w celu wykonania zadania (zadań);
- zachęcają do refleksji nad planowanymi i realizowanymi działaniami w ramach wykonywanego zadania/zadań;
- wynikiem procesu uczenia się w oparciu o scenariusze są konkretne materiały, produkty, działania takie jak prezentacja, model, praca, strona internetowa, wydarzenie, sztuka teatralna itp.;
- uczniowie identyfikują się z z rezultatami ich pracy i wykorzystują je jako podstawę do dyskusji i (samo)oceny;
- dotychczas posiadana wiedza zostaje wzbogacona o nowe informacje;
- rolą nauczyciela jest pełnienie funkcji instruktora i edukatora;
- pogłębienie wiedzy ma służyć lepszemu przygotowaniu do przyszłego miejsca pracy, jak również ma rozwijać osobowość;
- podczas pracy ze scenariuszem uwzględniane są subiektywne zainteresowania uczniów (samodzielne, odkrywcze uczenie się) (Arnold 2001, 147f., Jank & Meyer 1994, 355ff.) http://www.tvet-online.asia/issue/3/nurkholis-petrick

W kontekście edukacyjnym scenariusze są wysoce efektywnym narzędziem mającym wpływ na wzrost motywacji uczniów do pracy nad określonym zadaniem/problemem. Jednocześnie czytanie i pisanie powinno mieć wyraźną funkcję komunikacyjną.

Przykład:

Scenariusz: Wyobraź sobie, że jesteś *stolarzem. Twoim zadaniem jest zrobienie stołu dla klienta. Jutro klient przyjdzie do twojej stolarni na wstępną rozmowę na temat swoich oczekiwań względem produktu. Aby przygotować się do tej rozmowy, stwórz listę pytań, które powinieneś/powinnaś zadać klientowi, aby wyjaśnić, jaki dokładnie stół chciałby posiadać.*

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018. Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-013584

Projekt dotyczy rozwijania umiejętności czytania i pisania, dlatego też opracowane scenariusze zajęć powinny uwzględniać zadania wymagające ww. aktywności. W ten sposób czynności związane z czytaniem i pisaniem wspierają się nawzajem i prowadzą do głębszego zrozumienia czytanych tekstów i wzrostu poprawności pisania (przez czytanie do pisania / przez pisanie do czytania).

Scenariusze dotyczą sytuacji, które z wysokim prawdopodobieństwem mogą się przytrafić w życiu prywatnym uczniów lub przyszłym zawodowym. Muszą zawierać cele dotyczące treści i języka. Scenariusz powinien być jednoznaczny i możliwy do zrealizowania, powinien dać uczniom możliwość wypowiedzenia się i refleksji nad własnym działaniem. Metoda nauczania w oparciu o scenariusze daje możliwość wspólnego (zespołowego) uczenia się i udzielania sobie nawzajem informacji zwrotnej.

Rola nauczyciela prowadzącego zajęcia w oparciu o scenariusz jest inna niż podczas prowadzenia wykładu. Nauczyciel powinien być aktywatorem, zapewniać uczniom ambitne zadania, wspierać uczniów poprzez modelowanie działań i dawanie bezpośredniego istruktażu. Dodatkowe informacje na temat podejścia opartego o scenariusze znajdują się również w następującej publikcji projektowej rezultat 4 „Guidelines", strona 6-9.

4. Rodzaje tekstów

Zadania zakładające czytanie i pisanie są niezbędne do procesu rozwiązywania problemów zawartych w wybranym scenariuszu. Dlatego ważne jest, aby wiedzieć, jakiego typu zadania poprawiające te umiejętności stanowią najlepsze rozwiązanie dla uczniów w ramach pracy z konkretnym scenariuszem. Co więcej, podczas pracy uczniowie powinni wykorzystywać takie typy tekstów, z którymi mają do czynienia w życiu codziennym i przyszłym zawodowym.

Pomimo różnorodności w zakresie typów tekstów, z którymi uczniowie mogą się zetknąć w swoim życiu, proponujemy skoncentrować się na tych, które można w pełni wykorzystać w osiąganiu zarówno celów scenariusza, jak i codziennym w życiu ucznia.

„Istnieją różne typy tekstów takie jak: opis, narracja, ekspozycja, argumentacja, instrukcja czy transakcja. Teksty w różnych krajach mogą różnić się od siebie pod względem zasad ich tworzenia i zazwyczaj wychodzą poza ogólnie przyjęte ramy. Na przykład rozdział w podręczniku może zawierać pewne definicje (ekspozycja), wskazówki jak rozwiązywać poszczególne problemy (instrukcje), krótkie wyjaśnienie dotyczące rozwiązania (narracja) i opisy niektórych typowych obiektów zaangażowanych w rozwiązanie (opis)." (Źródło: PISA 2018)

W celu zebrania informacji o podstawowych typach tekstów mających zastosowanie w kształceniu i szkoleniu zawodowym, w projekcie ReWrVET nauczyciel i uczniowie zostali poddani badaniu ankietowemu. Nauczyciele zostali w nim zapytani, jakie rodzaje tekstów uczniowie są zobowiązani czytać i pisać. Mimo trudności w identyfikacji niektórych rodzajów tektstu trzy niżej wymienone są najczęściej wymieniane:

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018. Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-013584

- Opisy (w podziale na: "opisy i objaśnienia (czego) ...", "opis procesów", "teksty opisowe"):
- Instrukcje (przykłady: "instrukcje bezpieczeństwa", "dokumentacja i arkusz technologiczny")
- Akty prawne (przykłady: "teksty legislacyjne", "umowy")

Zaleca się, aby nauczyciele używali podobnych do wymienionych tekstów przy zadaniach wymagających aktywności pisania i czytania, aby uczniowie mogli rozwijać wiedzę specjalistyczną (podczas pisania, w oparciu o możliwość czytania tekstów). Poprawa umiejętności pisania nie tylko wpływa na wzrost poziomu umiejętności czytania i pisania u uczniów kształcenia zawodowego, ale także wpływa na wzrost kompetencji zawodowych w danej dziedzinie: na przykład, jeśli uczniowie intensywnie czytają specjalistyczne teksty, wzrasta ich zdolność do tworzenia pisemnych instrukcji i przyszłych własnych specjalictycznych tekstów.

Ponadto wskazanym jest by nauczyciele w ramach nauczania opartego o scenariusze systematycznie zaznajamiali uczniów z różnymi rodzajami tekstów. Wskazanym jest by oddzielnie były włączane w nauczane treści pisma o określonym zastosowaniu (życiorys, list motywacyjny), teksty służące do wymiany informacji (np. e-maile, strony internetowe) i teksty specyficzne dla danej dyscypliny (np. instrukcje). Dlatego też istotnym jest dokonanie poprawnej oceny przydatności i zasadności użycia określonych rodzajów tekstów literackich (wiersze, teksty narracyjne). Jeśli program nauczania wymaga zastosowania/odwołania się do określonych tekstów literackich, zasadnym jest by nauczyciel uwzględnił go w zadaniu, jako pomoc w rozwijaniu umiejętności czytania ze zrozumieniem i doskonalenia pisania.

Niejednokrotnie istnieje rozbieżność między tym, co uczniowie są zobligowani czytać i pisać w ramach zajęć, a tym, co na codzień czytają i piszą. Uczniowie wskazują na zainteresowanie omawianiem w klasie również takich tekstów jak np. książki fantasy, teksty piosenek, podczas gdy zazwyczaj nie znajdują się one na zalecanej przez nauczycieli liście lektur. Różnica jest jeszcze bardziej widoczna w przypadku tekstów, które mogą być tworzone przez uczniów, np. wpis na blogu.

Zakres odpowiedzi udzielonych przez uczniów w badaniu ankietowym wskazuje na deklarowaną potrzebę uczniów w zakresie tekstów czytanych i pisanych (informacja uzyskana od nauczycieli) i wyróżniono wspólny dla uczniów czynnik: motywacja uczniów do czytania określonych tekstów jest powiązana z ich zainteresowaniami/hobby, dlatego uczniowie wyróżnili chęć czytania takich tekstów jak: opowiadania kryminalne, czasopisma dla młodzieży, wpisy na Facebooku / Twitterze / Instagramie.

Użyteczną rekomendacją w prowadzeniu zajęć dydaktycznych z uczniami jest odwoływanie się podczas prowadzenia zajęć w oparciu o scenariusze do wyróżnionych przez uczniów tekstów, które określili jako zgodne z ich zainteresowaniami (identyfikacji dokonuje nauczyciel). Wskazanym jest by nauczyciel rozważył zastosowanie podczas zajęć scenariusza, w którym atrakcyjne dla uczniów teksty odgrywają ważną rolę. Na przykład, jeśli uczniowie lubią wpisy na Facebooku, nauczyciele mogą proponować zadania związane z publikacją postów na Facebooku i prowadzeniem debaty/dyskusji na te tematy.

Kolejną cenną wskazówką dla nauczycieli, jest uwzględnienie faktu, że uczniowie chcieliby mieć dostęp do bardziej aktualnych materiałów informacyjnych (np. materiałów dotyczących nowoczesnych technologii), wysoko specjalistycznej literatury tematu (np. literatury fachowej), co niewątpliwie

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018. Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-013584

wpłynie na wzrost motywacji do samodoskonalenia oraz redagowanie poprawnie skonstruowanych i zwięzłych informacji.

W opinii nauczycieli testujących scenariusze, uczniowie wolą czytać i pisać zwięzłe teksty/materiały informacyjne, koncentrujące się wyłącznie na istotnych informacjach oraz chcieliby więcej zajęć z czytania i pisania tekstów takich jak opowiadania lub wpisy na blogu. Wskazanym jest by nauczyciele rozważyli działania związane z czytaniem i pisaniem zgodne z deklarowanymi zainteresowaniami uczniów i w powiązaniu z wymaganiami w zakresie kształcenia i szkolenia zawodowego w swoich klasach. Tym sposobem rozwój umiejętności czytania i pisania mógłby rzeczywiście wspierać rozwój zawodowy uczniów placówek kształcenia ustawicznego i zawodowego.

Jeśli chodzi o zapoznanie się z typami tekstów mających zastosowanie w kontekście edukacji ZAWODOWEJ (z wyjątkiem tych już opisanych powyżej), użyteczny może być raport PISA, w którym wymienione są umiejętności z zakresu pisania i czytania na liście pożądanych kompetencji.

Jedną z użytecznych technik wprowadzania określonych tekstów podczas zajęć z uczniami jest udostępnianie uczniom standardowych fragmentów tekstów specjalistycznych (np. tekstów prawnych), analizowanie specyfiki tekstu i próba ponownego napisania podobnych typów tekstów o różnej tematyce.

Więcej informacji na temat wszystkich kategorii tekstowych PISA można znaleźć w Załączniku. Klasyfikacja tekstów PISA 2018.

Pytania do przemyślenia

- Czym jest uczenie się oparte o scenariusz?

- Co ma do wspólnego uczenie się oparte o scenariusz z uczeniem się ukierunkowane na rozwiązanie określonych sytuacji problemowych?

- Co zawiera scenariusz (patrz również model kompletnego działania)?

- Jakie walory dydaktyczne ma uczenie się oparte o scenariusze?

- Jaką rolę odgrywają zadania związane z czytaniem i pisaniem w kontekście uczenia się w oparciu o scenariusze?

- Dlaczego ważna jest znajomość rodzajów tekstu w odniesieniu do "zintegrowanego wspierania czytania i pisania"?

- Dobór odpowiednich tekstów do zadań związanych z czytaniem i pisaniem?

Uwaga: Dla uczniów pomocna jest praca ze wzorami określonych typów tekstu. Daje im to możliwość względnie szybkiego zrozumienia różnych typów tekstów i pomaga w doskonaleniu własnego pisania.

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018. Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-013584

5. Model czytania i pisania

Celem zgłębienia tematu *zintegrowanego wsparcia w zakresie umiejętności czytania i pisania,* warto zapoznać się z zapleczem teoretycznym dotyczącym zależności pomiędzy tymi umiejętnościami.

5.1. Model pisania wg. Hayes 1996

Model pisania (ang. cognitive model of writing) został stworzony przez Johna R. Hayesa i Lindy Flower w 1980 roku[6] i zmieniony przez Hayesa w 1996 roku. Model obrazuje procesy poznawcze. Można go podzielić na dwa obszary: środowisko zadaniowe i jednostkę. Na środowisko zadaniowe ma wpływ otoczenie społeczne i fizyczne. Każda jednostka ma określoną wrażliwość emocjonalną, pamięć roboczą (operacyjną), pamięć długotrwałą i zdolności poznawcze. Ze względu na ograniczoną receptywność[7] pamięć robocza/operacyjna jest postrzegana jako „wąskie gardło", które ma szczególny wpływ na proces i szybkość zapisu.

Flower i Hayes mieli nadzieję, że model ten doprowadzi do lepszego zrozumienia kluczowych etapów związanych z pisaniem i pokazania schematów, które występują podczas pisania. Mieli nadzieję, że naukowcy będą mogli wykorzystać tę wiedzę do znalezienia skutecznych sposobów instruowania, osób zajmujących się pisaniem tekstów, aby potrafili wykorzystać w praktyce wiedzę i strategie, które rozwijają umiejętności czytania i pisania.

Dzięki wyraźniejszemu zrozumieniu, w jaki sposób różne zdolności poznawcze oddziałują na siebie podczas pisania, zwłaszcza rola oceny i pamięci operacyjnej i długoterminowej, o wiele łatwiej byłoby określić, jakie rodzaje instrukcji są pomocne dla osób o niewielkim doświadczeniu w pisaniu tekstów w opracowaniu skutecznych strategii rewizyjnych, a tym samym również płynności w pisaniu.

Model ten zgodnie z pierwotną intencją może być używany w ograniczonym zakresie, oferuje jednak użyteczne wyjaśnienie i wsparcie.

---

[6] *Przypis od tłumacza: J.R. Hayes i L.S. to para amerykańskich naukowców, którzy jako pierwsi podjęli systematyczne i szeroko zakrojone badania nad aspektami kognitywnymi tworzenia tekstu pisanego. Zaproponowany przez nich podział procesu pisania tekstu na trzy główne etapy, tj. etap wstępny (pre-writing), etap pisania tekstu oraz etap weryfikacji i korekty z różnymi modyfikacjami przetrwał do dnia dzisiejszego. Każdy z tych głównych etapów składa się z wielu fragmentów i podetapów. Na każdym zaś etapie, piszący nieustannie powraca do poprzedniego etapu lub etapów swojego pisania. Na każdym też etapie przebiegają procesy kognitywne z udziałem pamięci, myślenia i innych czynności przetwarzania mentalnego treści w umyśle piszącego. [cit. za. Jan Bolesław ŁOMPIEŚ, Uniwersytet Warszawski, Lingwistyka Stosowana 15: 4/2015, 61–73]*

[7] *Przypis od tłumacza: receptywny inaczej dotyczący przyswajania lub przyjmowania czegoś z zewnątrz*

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018. Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-013584

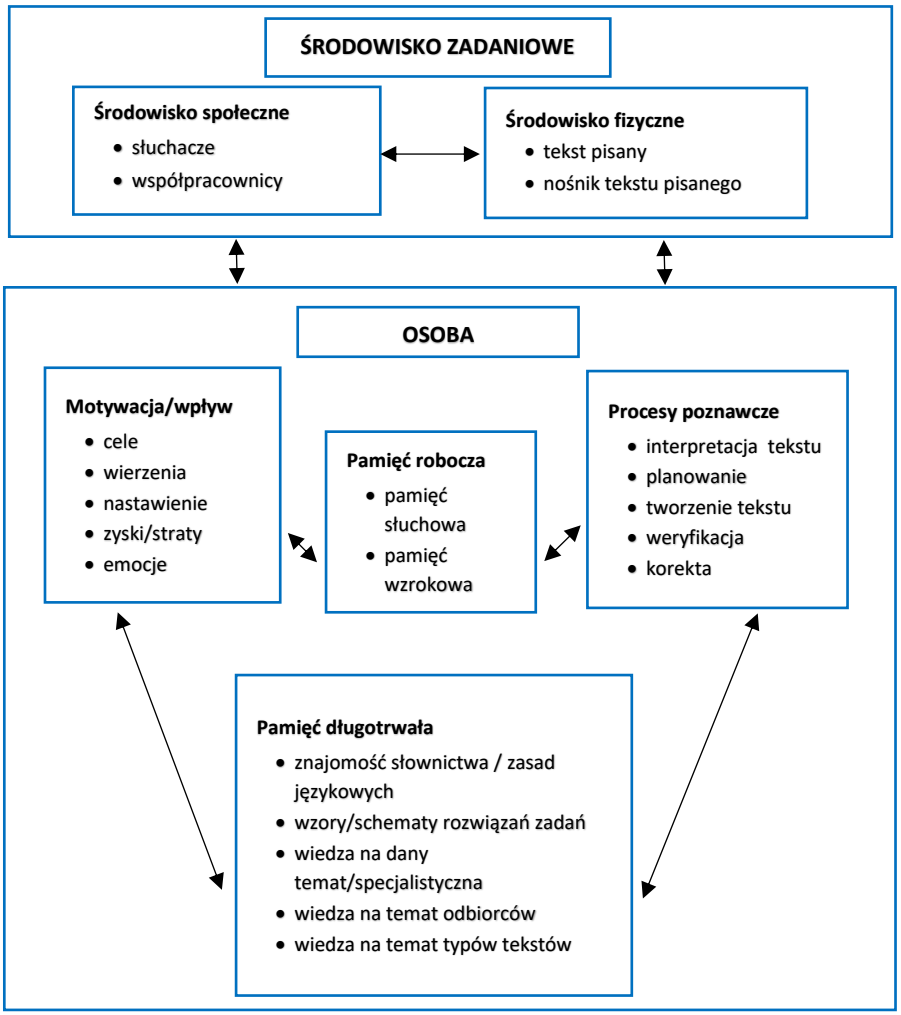

Źródło: Hayes & Flower-Model (Version of 1996) Referring to: Anne Becker

http://wac.colostate.edu/books/horning_revision/chapter3.pdf

5.2. Wielopoziomowy model Rosebrock & Nix Multi-Level

Wielopoziomowy model Rosebrocka i Nixa ma zastosowanie podczas nauczania w klasie, wymienia różne wymiary czytania - mierzalne na poziomie określonego procesu czytania (poziom procesu poznawczego), ale także na poziomie subiektywnym i społecznym. Według Rosebrock i Nixa proces czytania jest podzielony na trzy fazy.

Model opisuje równoważne wymiary podczas procesu czytania i jasno określa, na jakim poziomie należy systematycznie wykorzystywać promocję strategii czytania.

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018. Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-013584

Poziom poznawczy jest zobrazowany w wewnętrznym kwadracie. Na poziomie poznawczym odbywa się również budowanie spójności poprzez łączenie liter i słów oraz sekwencji i znajomość języka i wiedzę o świecie.

Dla osób czytających znaczne ilości różnorodnych tekstów procesy te są zautomatyzowane, natomiast „niedoświadczeni czytelnicy" niejednokrotnie wymagają motywowania/zachęcania na tym poziomie. Na poziomie procesu poznawczego dochodzi do bardziej złożonego rozumienia tekstu.

Czytelnik w procesie czytania łączy informacje zawarte w tekście. Nabywa więc wiedzę i większego rozumienia o tekście (temat, treść). Znajomość wzorców (stosowanych schematów) służy do sortowania tekstu.

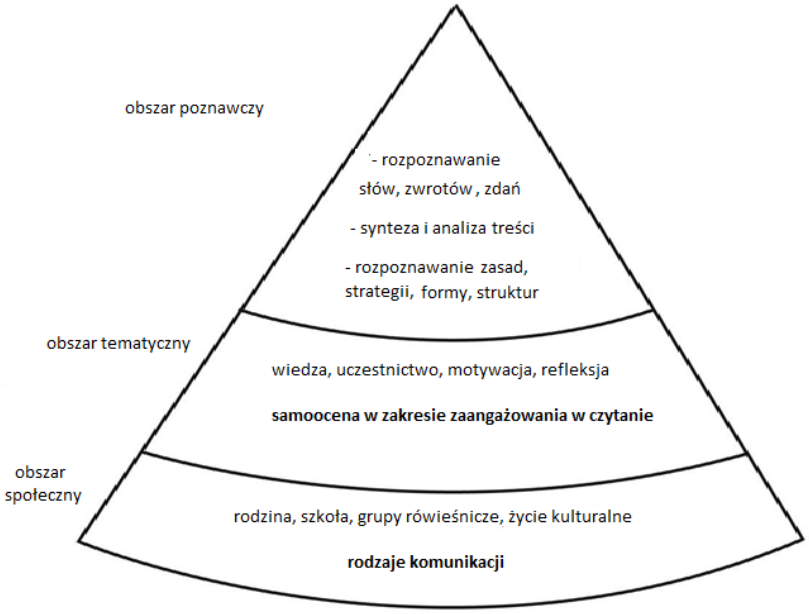

Model wielopłaszczyznowy, Rosebrock i Nix, 2008

Okręg centralny, oprócz poziomu motywacji (poziom zaangażowania w tekst), obejmuje również wiedzę ekspercką / wiedzę o świecie i poziom refleksji/ zaangażowania w proces czytania (tzn. odnoszenie tekstu do własnego życia). Indywidualna ocena pozytywna lub negatywna czytanego tekstu ma związek z poziomem motywacji czytelnika.

Zewnętrzny okrąg opisuje społeczny poziom procesu czytania. Dyskusja na temat tekstu i środowiska rodzinnego, w szkole lub z grupą rówieśniczą, zapewnia wzrost rozumienia tekstu; stanowi dobrą okazję do pogłębiania czytania.

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018. Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-013584

5.3. Czytanie i pisanie są od siebie zależne

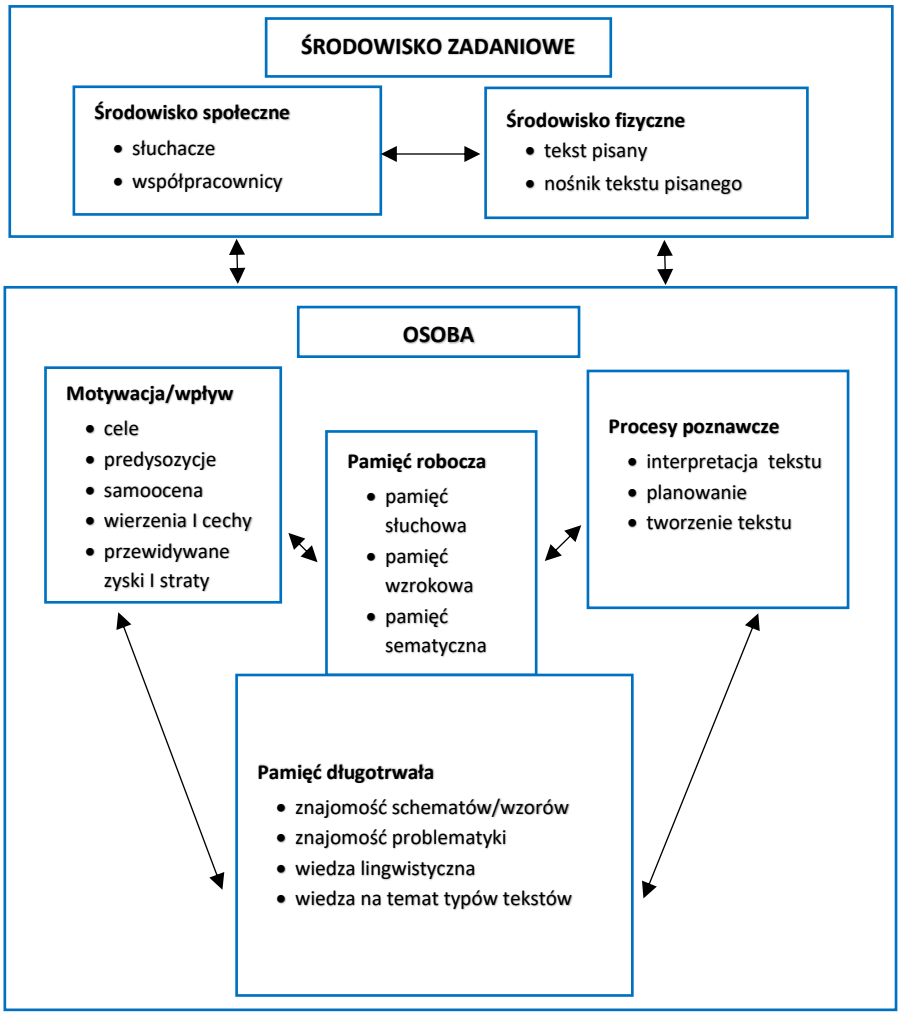

Przedstawiony model został opracowany przy wkorzystaniu założeń Hayes & Flowers i Rosebrock & Nix, obrazując obszary dydaktyczne do wspierania pisania, które mogą być również wykorzystane w podobny sposób do wspierania procesu czytania. Aby podkreślić związek między czytaniem a pisaniem, podobne obszary są oznaczone tym samym kolorem. Czynniki takie jak biegłość, strategie, samoregulacja, wiedza, samoświadomość i środowisko społeczne są ważne zarówno dla czytania, jak i pisania.

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018. Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-013584

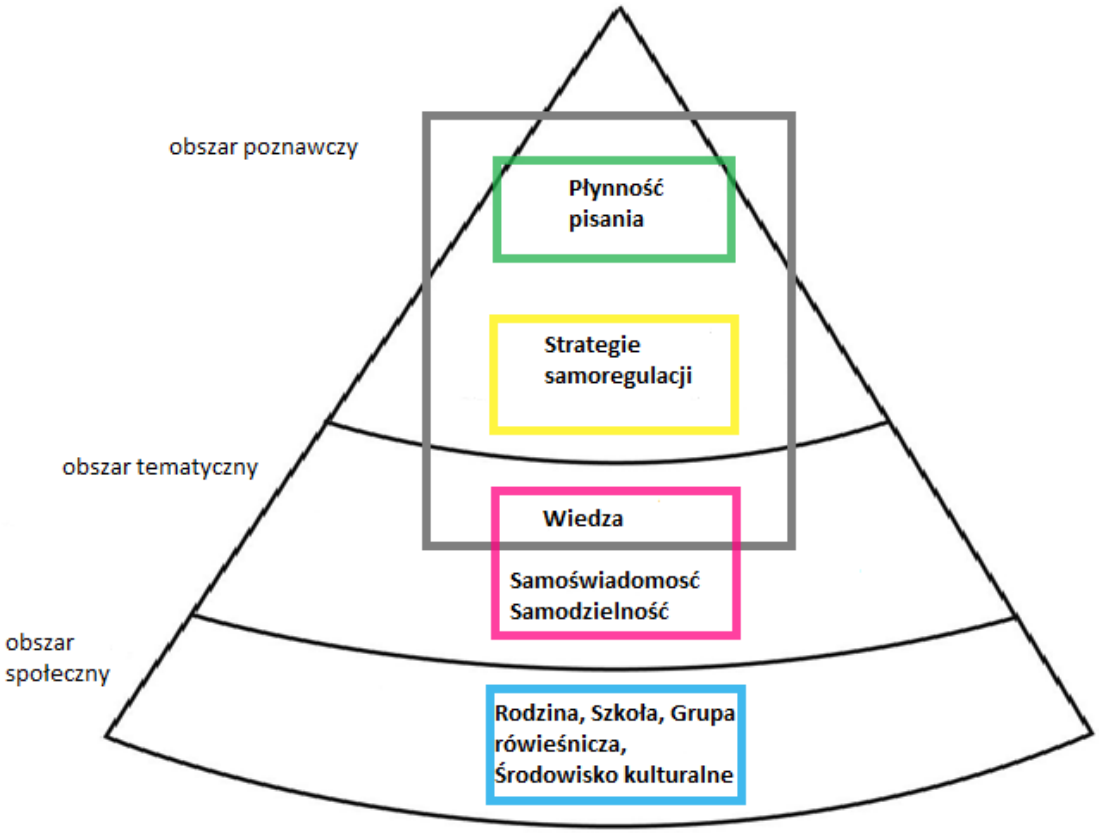

Model nawiązuje do: Afra Sturm et al. Schreibförderung an QUIMS-Schulen

http://www.vsa.zh.ch/internet/bildungsdirektion/vsa/de/schulbetrieb_und_unterricht/qualitaet_multikulturelle_schulen_quims/handlungsfelder/foerderung_der_sprache/_jcr_content/contentPar/downloadlist/downloaditems/7_1370509413622.spooler.download.1370508383103.pdf/schreibfoerderung_an_quimsschulen_gutachten.pdf

Pytania do przemyślenia

- *Jaki rodzaj wiedzy i umiejętności jest uwzględniony w modelu Hayesa (1996) przy pisaniu tekstów?*

- *Jakie czynniki są niezbędne do czytania tekstów ze zrozumieniem według wielopoziomowego modelu Rosebrocka i Nixa (2008)?*

- *Jaka wiedza i umiejętności są, według obu wyróżnionych modeli, podstawą czytania i pisania tekstów?*

- *Jakie wnioski można wyciągnąć z dwóch wyróżnionych modeli odnoszących się do "zintegrowanego wspierania czytania i pisania"?*

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018. Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-013584

- W jakim stopniu modele te są przydatne do promowania umiejętności czytania i pisania podczas zajęć z uczniami?

Promowanie umiejętności czytania i pisania w kształceniu i szkoleniu zawodowym

Umiejętności językowe w wąskim znaczeniu rozumiane są jako umiejętność czytania i pisania (Olson, 1996, 7, Europäische Kommission, 2018). W szerszym znaczeniu oznaczają to wszystko, co umożliwia ludziom posługiwanie się słowem pisanym. Rozwój umiejętności czytania i pisania w kształceniu i szkoleniu zawodowym jest dziedziną, która dopiero od niedawna jest poddana szczegółowemu badaniu (Becker-Mrotzek i in., 2006; Efing, 2008). W rzeczywistości wykazano, że czytanie i pisanie opiera się na wspólnych, współzależnych umiejętnościach (np. wiedza o strukturze tekstu) i dlatego sugerują promocję umiejętności czytania i pisania jako czynności wspierających się wzajemnie (Graham & Perin, 2007; Graham & Hebert, 2010). Badania nad zintegrowanym wspieraniem czytania i pisania wykazały, że istnieją "dowody na to, jak pisanie może poprawić czytanie" i odwrotnie, jak "czytanie może poprawić pisanie" (ibid.). Projekt ReWrVET, którego celem jest promowanie zintegrowanego wspierania umiejętności czytania i pisania w edukacji zawodowej, ma na celu osiągnięcie bardziej zrównoważonego efektu uczenia się.

Dla wielu uczniów (uwzględniając uczniów kształcenia i szkolenia zawodowego) czytanie i pisanie są złożonym wyzwaniem poznawczym i językowym, z którym nie zawsze radzą sobie z powodzeniem (Nodari, 2002, 11). Wymagania formalne w zakresie języka szkolnego lub zawodowego oraz typów tekstów, a także wyrażanie pomysłów w formie pisemnej są dla nich wyzwaniem. Ponadto uczniowie VET nie są wystarczająco motywowani do konfrontacji z zadaniami związanymi z pisaniem, ponieważ często nie odnosili wystarczających sukcesów w swoich wcześniejszych doświadczeniach edukacyjnych (Konstantinidou i in., 2016, 74).

Ponadto wielu uczniów kształcenia i szkolenia zawodowego pochodzi z rodzin gdzie przeważa wykształcenie średnie, zawodowe, podstawowe jak ich uczniowie wywodzą się z rodzin imigranckich. Młodzież ze środowisk imigranckich zazwyczaj dorastała w środowiskach wielojęzycznych, posługując się kilkoma językami jednocześnie (w rodzinie, w szkole, itp.). W edukacji w zakresie umiejętności czytania i pisania w szkołach kształcenia i szkolenia zawodowego nie uwzględnia się w wystarczającym stopniu różnorodności środowisk językowych uczniów. Potrzebne są koncepcje promowania umiejętności czytania i pisania, które odpowiadają różnorodnym potrzebom uczniów VET . W niniejszym rozdziale opisano podejście do nauczania, które uwzględnia zróżnicowanie środowiskowe, społeczne i językowe uczniów.

6. Czytanie

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018. Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-013584

Efektywne czytanie jest złożonym procesem podczas rozwiązywania problemów. Czytelnicy powinni rozumieć nie tylko czytane słowa i zdania, ale także założenia i wiedzę, którą sami łączą z tymi słowami i zdaniami (Schoenbach i in., 1999). Czytając tekst dokonujemy analizy jego znaczenia, uwzględniając posiadaną wiedzę i szereg czynników kulturowych i społecznych. Osoby na co dzień czytający wiele tekstów ze zrozumieniem czynnie uczestniczą w procesach informacji, monitorowanie i budowania zrozumienia oraz ocenę wiarygodności informacji, z którymi mają styczność. Te procesy i strategie stosowane przez czytelników różnią się w zależności od kontekstu i celu, ponieważ dotyczą różnych rodzajów tekstów.
W nauczaniu opartym o scenariusze uczniowie czytają (niejednokrotnie znaczny zakres materiału) w celu rozwiązania sytuacji problemowej dotyczącej ich życia zawodowego i/lub osobistego. Powinni starać się rozumieć, oceniać i zastanawiać nad tekstami, aby osiągnąć cel, jakim jest rozwiązanie problemu postawionego w scenariuszu. By to było możliwe powinni wdrożyć "szeroki zakres kompetencji kognitywnych i językowych, od podstawowego dekodowania do znajomości słów, gramatyki i większych struktur językowych i tekstowych, celem zrozumienia, a także integracji znaczenia z posiadaną wiedzą o świecie . "(OECD, 2016, s. 11)

Ponad 20 lat temu, Pressley i Afflerbach (cytowane w Pressley & Gaskins, 2006) dokonali przeglądu dostępnych wówczas badań oraz określili, co robią dobrze czytelnicy przed, w trakcie i po przeczytaniu lektury. Zdarza się, że przed rozpoczęciem czytania tekstów osoby ustalają cel, oceniają tekst pod względem długości, struktury i jego przydatności w stosunku do określonego celu. Podejmują decyzję, czy zasadnym jest przeczytanie całego tekstu lub tylko jego części. Podczas czytania, czytelnicy potrafią szybciej sczytywać fragmenty tekstu, jednocześnie we fragmentach tego wymagających zwalniają i ponownie czytają fragmenty tekstu, w których napotykają nowe idee, szczegóły, którymi są bardziej zainteresowani; zaznaczają części, które uznają za niezbędne, robią notatki o treściach do zapamiętania i łączą tą wiedzę z dotychczas posiadaną, dokonują interpretacji/analizy, bywa że dostrzegają potrzebę naniesienia zmian w treści. Ponadto poszukują informacji z innych źródeł. Po przeczytaniu tekstu czytelnicy dokonują przeglądu symboli i notatek naniesionych w tekście, zadają sobie pytania, podejmują decyzję czy i jakie działania podjąć, reorganizują posiadaną wiedzę i zdarza się, że angażują innych w rozmowę na temat propozycji rozwiązań.

U osób, które na co dzień czytają wiele tekstów, można zaobserwować (Baumann i Duffy, 1997, cytowany w Schoenbach i in., 1999), że : są zaangażowani w poznanie i rozumienie treści, zmotywowani do czytania i uczenia się na podstawie lektury. Ponadto w procesie czytania treści tekstów i strategicznego monitorowania procesów interaktywnych komunikują się z innymi (jest to pomocne przy rozumieniu treści tekstu i jego interpretacji, stosowaniu przydatnych strategii). Ten rodzaj zaangażowania i opisane cechy mogą być wspierane przez zastosowanie w nauczaniu podejścia opartego o scenariusze.

Jednocześnie z wielu powodów "nastoletni uczniowie mogą mieć trudność w pracy z tekstem, np.: a) niedostateczna znajomość słownictwa, b) zbyt ogólna znajomością tematyki i budowy określonych tekstów, c) wiedza, co robić, gdy rozumienie jest niskie, lub d) umiejętność monitorowania własnego rozumienia tekstu czytanego "(Lee i Spratley, 2010, s. 2). Zdarza się, że mają trudność w streszczeniu prostego fragmentu tekstu, nie potrafią określić znaczenia użycia nieznanych słów i pisać

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018. Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-013584

własne wnioski dotyczące treści tekstu. Ponadto niska umiejętność płynnego czytania tekstu ogranicza zdolność do przetwarzania treści tekstu, ma wpływ na niskie podstawowe rozumienie i wnioskowanie (Cantrell i wsp. 2013, Flynn i wsp. 2012, cytowany w Kim i wsp. 2016).

Wiedza na temat struktury tekstu (Dymock, 2005, Buehl, 2001), umiejętność wielopłaszczyznowego rozumienia strategii (Block i Duffy, 2008), znajomość słownictwa, są ważne (w szczególnym stopniu dotyczy to uczniów uczących się języka obcego) w odniesieniu do rozumienia czytanej treści (International Literacy Association, 2017), rozwiązywania realnych problemów, mogących mieć miejsce w życiu prywatnym i zawodowym- co jest ujęte w podejściu nauczania opartego o scenariusze.

6.1. Rozwijanie wiedzy na temat budowy tekstu: uczenie rozpoznawania rodzajów tekstu

Termin "typ tekstu" (Buehl, 2001) jest używany do opisu zestawów pytań, na które należy odpowiedzieć
w odniesieniu do konkretnego tekstu. Tabela umożliwia uporządkowanie informacji i idei zawartych w tekście. Osoby zajmujące się badaniem problematyki językowej wyróżniły sześć głównych płaszczyzn, zazwyczaj stosowanych przez autorów do porządkowania treści. Poniższa tabela zawiera zestawienia
ww. płaszczyzn wraz z określonymi cechami tekstu (główne pytania, na które należy znaleźć odpowiedź
w tekście) oraz metafory, które stosuje w tekście autor.

	Typ tekstu	**Na czym tekst się koncentruje**	**Sposób myślenia**
1	Przyczyna/skutek	Dlaczego „coś” się wydarzyło; Dlaczego/jak „coś” działa/się zadziało	Naukowiec/badacz
2	Koncepcja/definicja	Czym „coś” jest lub jak „coś” wygląda; Jak „coś” może zostać nazwane/sklasyfikowane	Dziennikarz/reporter
3	Porównanie/różnicowanie	Co czyni “rzeczy” podobnymi/różnymi; pozytywy/negatywy	Sprzedawca
4	Cel/działanie/rezultat	Jak coś zrobić, jakie kroki/ dyrektywy/schemat postępowania; „Kto” stara się „co” zrobić	Trener
5	Problem/ rozwiązanie	Co wymaga zmian i jakie zmiany można wprowadzić; Co wymaga ulepszenia/modyfikacji /naprawy; Kto doświadcza problemów;	Sceptyk

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018. Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-013584

6	Propozycja/wsparcie	Dlaczego należy zaakceptować opinię/hipotezę/teorię/argumenty; jaki punkt widzenia jest prezentowany; W jakim stopniu wnioski są oparte na wynikach badań naukowych/dowodach	Sędzia

6.2. Rozwijanie umiejętności stosowania głównych strategii rozumienia tekstu.

Udowodniono, że następujące strategie odnoszące się do umiejętności czytania i pisania są pomocne i dlatego są zalecane (Block i Duffy, 2008, s. 22):

1. Przewidywanie treści tekstów poprzez przeglądanie tytułów,sekcji, zdjęć i podpisów, aktualizacja posiadanej wiedzy i ponowne przewidywanie.
2. Monitorowanie, tj. dążenie do samodzielnego zrozumienia treści i poszerzenie wiedzy na temat znaczenia treści.
3. Poddanie pod wątpliwość znaczenia jest wystarczająco jasne lub niezgodne z dotychczas posiadaną wiedzą.
4. Tworzenie wyobrażeń jako sposobu konstruowania znaczeń wyrażonych w tekście.
5. Ponowne czytanie tekstu i rozwiązywanie problemów w oparciu o refleksję nad tekstem przed, w trakcie i po lekturze. Ustawiczne rozbudowywanie bazy wiedzy do osobistego użytku.
6. Wnioskowanie poprzez łączenie informacji z tekstu z osobistymi doświadczeniami i posiadaną wiedzą.
7. Identyfikacja głównych idei, podsumowania, konkluzja i synteza.

6.3. Wzbogacenie wiedzy uczniów na temat znaczenia słów/pojęć

Uczniom, którzy posługują się znacznym zasobem słów, jest łatwiej zrozumieć nowe teorie i pojęcia niż uczniom, którzy dysponują ograniczonym słownictwem. Naukowcy odkryli wysoką korelację między znajomością słów i rozumieniem tekstu czytanego, co oznacza, że jeśli uczniowie stale nie rozwijają swojej znajomości słownictwa, ich poziom rozumienia tekstu czytanego będzie relatywnie niski. Specjaliści są zgodni co do tego, że czytanie w pełni ze zrozumieniem ma zazwyczaj miejsce kiedy osoba zna od 90 do 95 procent słów w tekście (Hirsch, 2003). Znajomość co najmniej 90 procent słów pozwala czytelnikowi zrozumieć główne idee lektury i poprawnie odgadnąć, co oznacza wiele z nieznanych mu słów, co dodatkowo jest pomocne przy nauce nowych zwrotów/pojęć. W przypadku niektórych kategorii uczniów (np. osób z ograniczoną znajomością języka, czy osób nie czytających tekstów poza szkołą) zazwyczaj istnieją znaczne przeszkody w rozwijaniu umiejętności jezykowych, co ma wpływ na sukcesy w szkole.

Uznaje się, że poszerzanie zakresu słownictwa jest umiejętnością, która może być rozwijana w różnych etapach życia. Nie powinna być kiedykolwiek postrzegana jako w pełni opanowana, ale może być rozszerzona i pogłębiana przez całe życie. Efektywne wspieranie rozwoju umiejętności językowych w

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018. Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-013584

szkołach jest kluczem do osiągania istotnych postępów w uczeniu się. Nie ma jednej najlepszej metody dydaktycznej rozwijającej umiejętność czytania i pisania; Jednakże wśród praktyków powszechnie przyjmuje się, że umiejętności językowe powinny być nauczane zarówno bezpośrednio, jak i pośrednio. Bezpośrednio tzn. nauczanie konkretnych słów przed przeczytaniem tekstu. Szacuje się, że uczniowie powinni być nauczani około 400 słów rocznie w szkole (Beck, McKeown i n Kucan, 2002). Nauka słówek powinna również obejmować pośrednie metody nauczania, takie jak ekspozycja nowych słów i częste zadawanie jako pracę domową czytanie rożnorodnych lektur. Wymagane jest wielokrotne eksponowanie słów/zwrotów, ponieważ nauka nowych pojęć jest powolna (Hirsch, 2003). Zamiast zwykłego powtarzania słów i definicji lub synonimów zalecanym jest zastosowanie określonego słowa w różnych kontekstach.Za każdym razem, gdy napotykamy słowo w określonym kontekście, zapamiętujemy coś na jego temat. Kiedy wielokrotnie spotykamy się z danym pojęciem, zyskujemy coraz więcej informacji o nim. W miarę nabywania szerszej informacji o znaczeniu słowa jesteśmy w stanie lepiej je zdefiniować.

Przydatną dla uczniów jest informacja zwrotna od nauczycieli dotycząca tego jak stopniowo uczą się słów. Nauczyciele powinni zachęcać uczniów do tworzenia powiązań między nowymi i wcześniej znanymi informacjami o danym słowie. Wyżej wymieniona aktywność spowoduje lepsze poznanie nowych słów.
Kiedy uczeń zna znaczenia słowa, niejednokrotnie jego wiedza jest pełniejsza niż definicja je opisująca. Wie również, jak to słowo funkcjonuje w różnych kontekstach. Znajomość słowa obejmuje znajomość jego brzmienia, sposobu napisania, użycia jako części mowy oraz wiedza na temat różnych znaczeń. Stahl (2003) dokonuje rozróżnienia między wiedzą wynikająca z definicji (podobną do tej zawartej w definicji słownikowej), a wiedzą kontekstualną (zrozumienie w zakresie użycia słowa w różnym kontekście). Aby w pełni nauczyć się słowa i jego konotacji, uczeń potrzebuje zapoznać się ze słowem użytym w tekstach w różnym kontekście.

Podstawowa wiedza to doświadczenie i wiedza ucznia na temat otaczającej go rzeczywistości. Badania wykazały, że posiadana bazowa wiedza czytelników ma kluczowe znaczenie dla zrozumienia tego, co czytają. Osoby które posiadają obszerną wiedzę na dany temat znają również związane z nim słownictwo. Jednak zrozumienie większości tekstów wymaga więcej niż znajomości słownictwa. Możliwe jest, że uczeń zna wszystkie słowa zawarte we fragmencie tekstu i nadal nie rozumie sensu, jeśli nie posiada wiedzy na ten temat. Aby umiejętnie posługiwać się słownictwem, uczeń potrzebuje również podstawowego poziomu wiedzy na dany temat. To umożliwia zrozumienie kombinacji słów i wybór odpowiednich znaczeń słów (Hirsch, 2003).

7. Zintegrowane wsparcie umiejętności pisania i czytania

W tym rozdziale przedstawione zostaną metody wspomagania czytania poprzez pisanie (od pisania do czytania) i pisanie poprzez czytanie (od czytania do pisania). Czytanie i pisanie są częścią procesu rozwiązywania problemów, który jest uruchamiany przez scenariusz zajęć. Czytając i pisząc określone

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018. Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-013584

treści, można zdobyć wiedzę i umiejętności (językowe), rozwinąć je poprzez wspieranie odpowiednimi ćwiczeniami.

Rozwój umiejętności czytania w kształceniu i szkoleniu zawodowym jest dziedziną, która stosunkowo niedawno zaczęła być badana (Becker-Mrotzek i in., 2006; Efing 2008). "Piśmienność" w wąskim znaczeniu rozumiana jest jako umiejętność czytania i pisania. W szerszym znaczeniu oznacza wszystko to, co pozwala uczestniczyć w obszarach języka pisanego. Czytanie i pisanie opiera się na umiejętnościach zależnych od siebie nawzajem (np. znajomości struktury tekstu), co uzasadnia łączne rozpatrywanie umiejętności czytania i pisania (Graham i Perin, 2007, Graham i Hebert, 2010). Badania nad zintegrowanym wsparciem umiejętności czytania i pisania wykazały, że istnieje "dowód na to,że pisanie może istotnie wpłynąć na rozwój czytelnictwa" i na odwrót "czytanie może poprawić pisanie". Projekt ReWrVET ma na celu upowszechnienie wiedzy na temat relacji pomiędzy czytaniem a pisaniem i stosowaniem zintegrowanego wspierania umiejętności czytania i pisania w szkolnictwie zawodowym, wykorzystując zależność między tymi dwoma kompetencjami.W efekcie zostaje osiągnięty bardziej zrównoważony efekt uczenia się.

Promownie zintegrowanego wsparcia umiejętności czytania i pisania (por. Philipp, 2012, s. 58) jest postrzegane jako przydatne w ogólnym i zawodowym kształceniu(patrz Schneider i wsp., 2013, s. 77). Strategia "Od czytania do pisania"(ang.: „Reading to write”)(Philipp, 2012, 58; Graham & Perin, 2007, s. 18) służy rozwojowi umiejętności wypowiadania się w formie pisemnej, zwiększenia zasobu używanego słownictwa, budowy tekstu, wiedzy na temat cech określonych tekstów. Strategia "Od pisania do czytania"(„Writing to read”) (por. Graham i Hebert, 2010, s. 56)jest pomocna do pełniejszego zrozumienia treści tekstu. Promowanie "umiejętności czytania i pisania" wykorzystuje efekty przeniesienia między czytaniem a pisaniem (por. Fitzgerald i Shanahan, 2000).

Według badań Graham & Perin (2007) i Graham & Hebert (2010) w nauczaniu wysoce skuteczne są metody skoncentrowane na upowszechnianiu pisania: informacji zwrotnej dla rówieśników, podsumowań, przetwarzaniu treści przeczytanych materiałów (np. prowadzenie obserwacji, robienie notatek i pisanie krótkich streszczeń). Istotnym jest przyjęcie udowodnionego założenia że, czynności czytania i pisania nie mogą być traktowane oddzielnie (Philipp, 2012, s. 57). Przegląd założeń teoretycznych promujących strategie pisania można znaleźć w Philipp (2013, s.:186-198). Wiek uczniów kształcenia zawodowego jest rzadko brany pod uwagę, a różnice w systemach kształcenia zawodowego w krajach europejskich utrudniają porównywanie jego efektów.

Można jednak stwierdzić, że "... nauka pisania i czytania będzie bardziej efektywna, gdy zostanie tak rozplanowana aby w efekcie prowadziła do wspierania siebie nawzajem w nabywaniu wiedzy” (Graham i Hebert, 2010, s. 25). Czytanie wspomaga pisanie poprzez nabycie wiedzy w zakresie:

Znajomość słownictwa:

- w działaniach poprzedzających pisanie czytanie jest zasadne, by wyszukać i połączyć istotne słowa/pojęcia/zwroty dotyczące tekstu (np. przeczytać i podkreślić; przeczytać i wypełnić brakujący fragment tekstu słowami z listy. Zadanie dla uczniów może polegać na przeczytaniu tekstu z wyróżnionymi słowami i próbie odgadnięcia znaczenia określonych nazw/zwrotów.

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018. Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-013584

- podczas pisania, uczniowie mogą skorzystać np. z listy słów, słowników w celu wyjaśnienia znaczenia nieznanych im treści.
- ponowne przeczytanie własnego tekstu po jego napisaniu lub tekstu innej osoby pomaga uczniom dokonać poprawnego wyboru w zakresie doboru odpowiedniego słownictwa.

Wiedza na namat budowy określonych tekstów:

- w trakcie pisania: uczniowie starannie czytają zadanie, aby dobrze zrozumieć, jak powinien być napisany tekst; czytają wzory/przykłady określonych tekstów (przykłady tekstów o bardzo dobrej jakości); uczniowie zapoznają się z kryteriami oceny, aby zrozumieć na co powinni zwrócić szczególną uwagę w zadaniu; do wzrostu wiedzy na temat struktury/budowy określonych tekstów, pomocnym jest wielokrotne czytanie tekstów o tej samej budowie i analiza elementów składowych.
- Podczas pisania: uczniowie mogą używać szablonów, innych elementów pomocniczych jak np. fragment tekstu, który jest częściowo napisany, a zadaniem uczniów jest wypełnienie brakującej części w oparciu o przeczytane i pozyskane informacje- łączniki i charakterystyczne słowa/zwroty).
- Po napisaniu: ponowne przeczytanie tekstu własnego autorstwa lub tekstów innych uczniów jest praktykowane celem dokonania autooceny i / lub przekazania informacji zwrotnej autorom. Uczniowie mogą czytać nawzajem swoje prace celem sprawdzenia, czy tekst jest poprawnie skonstruowany w odniesieniu do określonego zadania. Zasadnym jest wyposażenie uczniów w pomoce dydaktyczne (przykłady /wzorce) pomocne przy dokonaniu autooceny tekstu własnego autorstwa, czy podczas udzielania informacji zwrotnej na temat czyjegoś tekstu.

Ogólna znajomość tematyki:

- Działania poprzedzające pisanie: czytanie odbywa się w celu doprecyzowania pomysłów i/lub zdobycia szerszego i głębszego zrozumienia tematyki pisanego tekstu. Czytanie treści zestawień, przeglądanie i skanowanie tekstów, uważna analiza treści organizatorów graficznych, wykresów itp. jest pomocne przy zbieraniu pomysłów i wyjaśnianiu pojęć, które mają zastosowanie w pisanym tekście.
- Podczas pisania: uczniowie stosują organizatory graficzne w celu jasnego zobrazowania głównych idei i koncepcji.
- Po napisaniu tekstu: Uczniowie czytają efekt własnej pracy, lub pracę rówieśników,w celu dokonania oceny.

Pisanie wspiera czytanie poprzez zebranie informacji, przygotowując do czytania danego tekstu :

Słownictwo i wiedza kontekstowa:

- Pisanie jako działanie poprzedzające czytanie: zapisywanie pomysłów,skojarzeń, opinii, oczekiwań; burza mózgów; zestawienie słów kluczowych itp.
- Pisanie podczas czytania: robienie notatek, pisanie krótkich fragmentów tekstu w trakcie czytania; udzielanie odpowiedzi na pytania w formie pisemnej; reakcje spontanicznie (na przykład list do kolegi z klasy); pisanie (krótkich) refleksji dotyczących tekstu; pisanie informacji zwrotnej/ocen itp.
- Wykorzystanie słownictwa ogólnego i specjalistycznego.

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018. Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-013584

- Pisanie jako czynność po przeczytaniu tekstu: wypełnienie pustych rubryk w tekście; zmiana formy/struktury tekstu; tworzenie definicji ogólnych i szczegółowych;określenie słów bliskoznacznych, skojarzeń.

Wiedza na temat rodzajów tekstu:

- Po przeczytaniu można stworzyć/opracować: tabelę „+”/”-„; tabelę argumentów za / przeciw; listę słów kluczowych (wraz z komentarzem); karty pracy obejmujące:hipotezy-> opracować argumenty; sformułować zdanie dla każdego akapitu, podsumować; analizować/opisać/zinterpretować tekst; uzasadnić; wyjaśnić.

Wiedza na temat rodzaju tekstu:

- Pisanie jako czynność po przeczytaniu tekstu: na przykład opis przeformułowania -> tworzenie instrukcji; raport -> tworzenie komentarzy; specjalistyczny tekst-> tworzenie ekspertyz itp.

Dyskusja na temat tekstu:

- Kierowane czytanie (n.p. pomijanie zbędnych fragmentów podczas czytania tekstu, wydobywanie określonych informacji z tekstu) jak również ukierunkowane pisanie (określone słownictwo, wzorce tekstowe)itp.
- Dostosowanie do poziomu zdolności językowych grupy.

Kolejność czynności, których celem jest wzajemne wspieranie czytania i pisania nie jest określona. Można stosować czytanie jako czynność poprzedzającą pisanie lub vice versa. Ponadto, można podczas pisania czytać, co stanowi źródło wiedzy lingwistycznej i tematycznej. Ponowne pisanie może być stosowane jako działanie po przeczytaniu, np. pisząc streszczenia lub komentarze dotyczące czytania (patrz ryc.

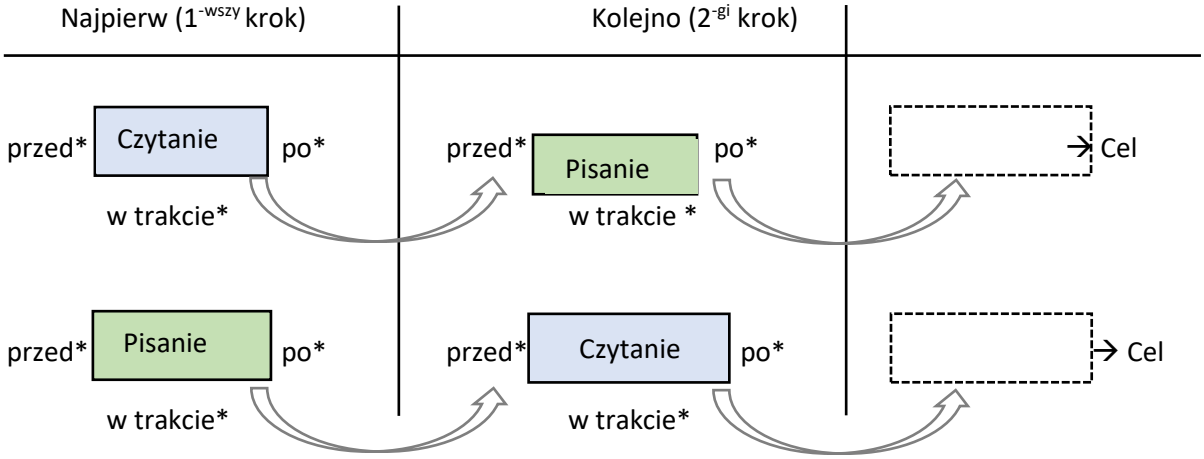

W ten sposób interakcja między czytaniem a pisaniem służy promocji integrowania umiejętności czytania
i pisania, co wskazanym jest by było dalej badane i uwzględnione w procesie nauczania. Projekt koncentruje się na edukacji ogólnej i zawodowej w celu promowania zależności pomiędzy czytaniem i pisaniem dla studentów VET. Wdrożenie założeń projektu uwzględnia kontekst i różnice w systemach kształcenia zawodowego w krajach europejskich (w szczeglności w krajach organizacji partnerskich projektu: Niemcy, Estonia, Polska i Rumunia).

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018. Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-013584

***Uwaga**: Scenariusz czytania i pisania określa krok po kroku proces działań ukierunkowanych na rozwiązywanie problemów przedstawionych w scenariuszu; fazy czytania i pisania są ze sobą ściśle powiązane: czytanie jako czynność poprzedzająca pisanie, pisanie jako czynność poprzedzająca czytanie, pisanie jako czynność po czytaniu, pisanie jako czynność poprzedzająca czytanie, pisanie jako czynność po czytaniu(pisanie wypisów/krótko-skrótkie podsumowania, itd.).*

8. Pisanie

W niniejszym rozdziale przedstawiono w zarysie główne podejścia do promowania pisania różnorodnych tekstów w szkołach kształcenia i szkolenia zawodowego. Osadza on pisanie jako czynność ukierunkowaną na rozwiązanie problemów w ramach scenariuszy uwzględniających zadania z zakresu czytania i pisania. Pokazuje, w jaki sposób czytanie i pisanie wspierają się nawzajemy rozwój. Poza tym podane są tu przykłady ćwiczeń, które wspomagają rozwój umiejętności pisania poprzez korzystanie ze wzorów/szablonów.

Czytanie i pisanie to czynności wymagające złożonych wyzwań poznawczych i językowych (Nodari, 2002, 11). Wymogi formalne dotyczące edukacji szkolnej, w tym specjalistycznego języka zawodowego oraz wyrażanie własnych myśli w formie pisemnej sprawiają wielu uczniom trudność. Dotychczasowe doświadczenie uczniów (w tym kierunków zawodowych) pokazuje, że często samodzielne pisanie tekstów sprawiało im wiele trudności (Konstantinidoui in., 2016, s. 74).

Wyniki dotychczas przeprowadzonych badań międzynarodowych z zakresu kształcenia i szkolenia zawodowego wskazują, że wielu spośród uczniów pochodzi ze środowisk, w których nieznaczna ilość osób dorosłych posiada wyższe wykształcenie i / lub wiele osób jest imigrantami (Konstantinidou i in., 2016, s. 74). Młodzież o pochodzeniu imigranckim zazwyczaj dorastała w środowisku, gdzie większość osób posługiwała się jednocześnie kilkoma językami (w rodzinie, szkole itp.). Różnorodność środowisk w obszarze językowym, w którym obracają się uczniowie nie jest w wystarczającym stopniu brana pod uwagę w procesie kształcenia. W związku z powyższym potrzebne są koncepcje dotyczące rozwoju umiejętności czytania i pisania, które odpowiadają różnorodnym potrzebom uczniów kształcenia i szkolenia zawodowego. W niniejszym rozdziale opisano podejście dotyczące wpływu pisania tekstów na naukę poprawności pisania, uwzględniając różnorodność środowiskową, społeczną i językową uczniów.

Zostały przeprowadzone badania zdolności uczniów w zakresie pisania (predyspozycji uczniów) i dostępnych form wsparcia w kształceniu i szkoleniu zawodowym (Wyss Kolb, 1995, Müller, 2003, Fleuchhaus, 2004, Efing, 2008, Neumann i Giera, 2018. W oparciu o wyniki badań powstała koncepcja wspierania procesu pisania. Wiele dotychczas przeprowadzonych badań przyczyniło się do rozwoju i wdrażania koncepcji dotyczących wsparcia w zakresie pisania, i analizy rezultatów (Hoefele i Konstantinidou, 2016, s.: 136-163). Projekt ReWrVet w szczególności dotyczy koncepcji dotyczących nauczania opartego o scenariusze w kształceniu i szkoleniu zawodowym (Hoefele i Konstantinidou, 2016). Zdolność pisania definiowana jest w tym projekcie jako umiejętność

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018. Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-013584

organizowania/rozplanowania czynności związanych z pisaniem określonych tekstów, a także pisania i poprawiania treści, struktury i języka tekstu, aby spełniał on funkcję komunikacyjno-społeczną. Jest to szczególnie zauważalne w scenariuszach zajęć, w których zadania związane z pisaniem odnoszą się do rzeczywistych sytuacji i adresuje konkretnych osób (podejście oparte na scenariuszu).

Różne rodzaje tekstów odpowiadają na określone wymagania dotyczące pisania (Hoefele i Konstantinidou, w przygotowaniu). Użytecznym jest określenie jakie rodzaje tekstów są zgodne z potrzebami uczniów szkolenia i kształcenia zawodowego i obowiazującymi wymogami programów nauczania w kształceniu i szkoleniu zawodowym w poszczególnych krajach. Zostały określone podstawowe rodzaje tekstów: teksty opisowe (np. opis maszyny, faktów lub określonego procesu), teksty instruktażowe (np. podręcznik) oraz teksty argumentacyjne (np. reklamacja).

Koncepcja zintegrowanego wspierania czytania i pisania w kształceniu i szkoleniu zawodowym opiera się na następujących trzech podstawowych zasadach:

1. Nauczanie przebiega w oparciu o scenariusze
2. Pisanie jest traktowane jako efekt procesu
3. Nauczyciel/edukator zapewnia wsparcie w obszarze językowym

Scenariusz to opis rzeczywistej życiowej lub zawodowej sytuacji, która z dużym prawdopodobieństwemmoże się wydarzyć w pracy w określonym zawodzie , czy życiu prywatnym (szczegółowy opis w rezultacie nr 4 „Giudelines”). Zadania wynikające ze scenariusza są autentyczne i istotne dla codziennego i zawodowego funkcjonowania uczniów. Ze scenariusza wynika problem, który uczniowie mają rozwiązać. Zatem funckją scenariuszy jest aktywizacja procesów rozwiązywania problemów (Piepho, 2003, s. 42) angażując uczniów w wykonywanie zadań z zakresu czytania i pisania. W kształceniu opartym o scenariusze zadania związane z czytaniem i pisaniem są ze sobą powiązane i są zorientowane na poszukiwanie rozwiązań.

Koncepcja ta odnosi się do podejścia przyjętego przez Europejski System Opisu Kształcenia Językowego CEFR: Learning, Teaching, Assessment (Rada Europy 2001, s. 9); Pisarze w koncepcji określeni są jako użytkownicy języka : "podmioty społeczne" czy "członkowie społeczeństwa, którzy mają zadania (nie tylko językowe) do wykonania w określonych okolicznościach, w określonym środowisku i w określonym obszarze działania". "Akt mowy stanowi część szerszego kontekstu społecznego, który sam w sobie jest w stanie nadać im pełne znaczenie". Podejście CEFR uwzględnia "zasoby poznawcze, emocjonalne i wolicjonalne oraz pełen zakres zdolności charakterystycznych dla jednostki i stosowanych przez nią jako podmiot społeczny". W ten sposób punktem wyjścia są sytuacje lub scenariusze istotne dla codziennego funkcjonowania jednostki, w tym zawodowego (zob. Anderson & Reder, 1964, Lave & Wenger, 1991), w których pisanie wspiera proces rozwiązywania rzeczywistych sytuacji problemowych (Becker-Mrotzek i Böttcher 2015, s.: 19-20). Przeznaczony jest dla określonego adresata, którego perspektywa jest brana pod uwagę w poszukiwaniu użytecznych rozwiązań sytuacji problemowej (Becker-Mrotzek i inni, 2014, s. 23). Pisanie można zatem postrzegać jako proces o znaczeniu, w którym uwzględnia się normy językowe, społeczne i kulturowe.

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018. Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-013584

Pisanie jest rozumiane jako proces składający się z etapów:

• przed pisaniem,
• w trakcie pisania,
• po napisaniu,

tak, że przygotowując treść tekstu, zadania językowe i komunikacyjne mogą być rozwiązywane z sukcesem na różnych etapach pisania (Becker-Mrotzek i Böttcher, 2012, s. 19). Jest to pomocne dla uczniów w zakresie opanowania wielu zadań związanych z pisaniem i oferuje nauczycielom możliwość lepszego zdiagnozowania braków edukacyjnych uczniów, skupieniu się na brakującej wiedzy i zasobach uczniów w zakresie: treści, typów tekstu i języka. Jednocześnie czytanie przed napisaniem tekstu (od czytania do pisania) pozwala uczniom korzystać z dotychczas posiadanej wiedzy (Gibbons, 2002). Daje podstawy strukturalne dotyczące pisanego tekstu, zwiększa wiedzę na temat słownictwa, informacji zawartych w tekście i rozwija umiejętność pisania.

Podejście nawiązuje do poznawczych koncepcji pisania, zainicjowanych przez m.in. Hayes & Flower (1980, 1981), Bereiter & Scardamalia (1987). Zaproponowane modele określają pisanie jako sekwencję działań poznawczych (takich jak generowanie pomysłów, planowanie, wyjaśnianie). W tym podejściu kładziony jest nacisk na opracowywanie strategii i rozwiązywanie problemów. Kilka nowych elementów zostało włączonych, najważniejszym z nich jest wzajemna informacja zwrotna, wspólne pisanie i techniki skoncentrowane na reflekcji nad treścią (Pritchard / Honeycutt 2006, Ruhmann / Kruse 2014).

W związku z tym proces pisania odbywa się w oparciu o scenariusze zawierające autentyczne sytuacje, w których (czytanie i pisanie) jest rozumiane jako środek wspierający rozwiązanie określonego problemu. Uczniowie doświadczają wszystkich etapów procesu towarzyszących pisaniu tekstu tzn. etap przed pisaniem, etap w trakcie pisania i etap po napisaniu. Ważne jest, aby uczniowie kształcenia i szkolenia zawodowego traktowali pierwszy opracowany pisemny produkt jedynie jako wstępną wersję. Wersja pierwotna wymaga sprawdzenia, ponownego przeczytania przez autora, informacji zwrotnej od uczestników lub opinii ekspertckiej(nauczyciela). Informacja zwrotna jest zasadniczym elementem w procesie pisania tekstu (Rijlaarsdam i Braaksma, 2008, Harris & Graham, 1996). Badania wykazały, że opinie rówieśników mogą być bardzo trafne i korzystne nie tylko dla autora, ale także dla samej osoby wyrażającej swój pogląd (Rijlaarsdam i wsp., 2008, Harris & Graham, 1996). Zaleca się przekazywanie informacji zwrotnych od rówieśników uczniom (Hoefele i Konstantinidou 2016, s. 138). Informacja zwrotna powinna być szczegółowa i odnosić się do konkretnych fragmentów, a nie mieć charakter ogólny. Informacje zwrotne mogą odnosić się zarówno do treści, struktury tekstu jak i cech językowych.

Głównymi powtarzającymi się elementami podejścia związanego z nauczaniem w oparciu o scenariusze są:

- Przedstawienie scenariusza;
- Generowanie i porządkowanie pomysłów;
- Dostarczanie materiałów do rozwiązania problemów, np. pomocniczych tekstów;
- Reflekcja nad słownictwem, budową tekstów, środkami językowymi;
- Włączenie do procesu pisania ćwiczeń "skoncentrowanych na języku", które podnoszą świadomość umiejętności językowych i ich znaczenia dla wstępnego i późniejszego etapu pisania;

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018. Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-013584

- Tworzenie wstępnej wersji tekstu;
- Informacje zwrotne od rówieśników i / lub nauczycieli w kontekście propozycji zmian;
- Pisanie ostatecznej wersji tekstu;

W modelach prezentujących procesy poznawcze (Hayes/Flower 1980) aktywność językowa jest postrzegana jako środek przełożenia myśli na tekst, ale nie tylko jako generowanie idei i tworzenia znaczeń. Wsparcie językowe w znacznym stopniu zniknęło przy nauczaniu pisania, co zostało zauważone i stopniowo zmieniane (Steinhoff 2007; Pohl 2007; Locke 2010; Myhill 2010; 2012; Feilke 2012; 2014; Anson 2014). W przypadku szkół kształcenia i szkolenia zawodowego wydaje się to dość istotne, ponieważ uczniowie mogą nie dysponować niezbędnymi zasobami językowymi do pracy nad zadaniami.Zadania wymagające przeczytania tekstu, przygotowujące do samodzielnego pisania treści, są bardzo przydatne w procesie nabywania przez uczniów wiedzy na temat procesów związanych z pisaniem, które obejmują również słownictwo, formy językowe i elementy retoryczne.

Ponadto zasoby językowe są aktywowane i rozbudowywane za pomocą krótkich ćwiczeń ukierunkowanych na rozwój umiejętności językowych, które są pomocne w trakcie pisania tekstu. Te krótkie ćwiczenia (wykorzystujące fragmenty procedur tekstowych, dostarczając przykładów potwierdzających poprawne rozumienie, ćwiczenia synonimiczne itp.) są uwzględnione w scenariuszach zajęć bazujących na zadaniach, którym towarzyszy czytanie / pisanie, aby ich znaczenie zostało poprawnie zrozumiane i wykorzystane (Hoefele i inni, s. 137-147). Podejście jest szczególnie odpowiednie dla szkół zawodowych, gdzie można również znaleźć native speakerów którym towarzyszą trudności w zakresie czytania i pisania w języku danego kraju (Efing 2008, Schiesser i Nodari, 2005, Müller, 2003). Sami uczniowie doświadczają korzyści z tego podejścia (Hoefele i Konstantinidou 2016, s. 136).

Pytania do przemyślenia

- Jakie strategie wspierają czytanie tekstu ze zrozumieniem?

- W jaki sposób można rozwijać umiejętność czytania ze zrozumieniem?

- W jaki sposób edycja tekstów może wspomagać rozwój umiejętności pisania?

- Jak pisanie może wspomagać czytanie tekstów?

- Jakie strategie z zakresu czytania/pisania mogą wspierać umiejętność czytania?

- Jakie strategie z zakresu czytania/pisania mogą wspierać umiejętność pisania?

- Podaj przykłady metod/działań przed, podczas i po czytaniu wspieraacych rozwój umiejętności czytania!

- Podaj przykłady metod/działań przed, podczas i po pisaniu wspierajacych rozwój umiejętności pisania!

- Kiedy czytanie może skutecznie wspomagać pisanie?

- Kiedy pisanie może skutecznie wspomagać czytanie?

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018. Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-013584

- Czym jest pisanie ukierunkowane?

- Jaki jest cel informacji zwrotnej od uczniów/specjalistów(nauczycieli)?

- Na którym etapie pisania tekstu powinna być udzielona informacja zwrotna od uczniów/specjalstów (nauczycieli)?

- Jaką rolę odgrywa scenariusz nauczania w podejściu wspierania umiejętności czytania i pisania?

9. Model schemtu pracy ze scenariuszem

Model schematu pracy ze scenariuszem przedstawia ważne czynniki i procesy, które nauczyciel powinien wziąć pod uwagę przy angażowaniu uczniów w czytnie i pisanie.

Zapewnia nauczycielom użytecznego wsparcia w rozwijaniu umiejętności czytania i pisania w kształceniu
i szkoleniu zawodowym uczniów. Model jest skierowany zarówno do nauczycieli języków, jak i nauczycieli innych przedmiotów. Model składa się z podziału na procesy i czynniki. Procesy obejmują etapy planowania i nauczania. Powiązane z nimi czynniki są przedstawione na wykresie.

Proces rozpoczyna się od wyjaśnienia i omówienia celów zawodowych i językowych. Analizowane są specyficzne dla kraju wymagania edukacyjne, takie jak program nauczania, wymogi egzaminacyjne oraz kryteria w ww. zakresie dla określonych grup uczniów (klas), takie jak poziom kompetencji i poziom językowy uczniów. Na tej podstawie opracowuje się scenariusze adekwatne do potrzeb, osadzone
w wymogach określonej profesji. Uwzględnione są również teksty, które mają być edytowane, uzupełnione poprzez wyjaśnienie/dookreślenie. Treści takie jak opis, wskazówki, objasnienia, są zestawione z informacją jak należy je uwzględnić. Wybrana forma zadań zależy głównie od wymagań edukacyjnych i procesów pracy wynikających z określonej dziedziny zawodowej. Ponadto należy wyjaśnić, na jakie cele językowe zwraca się uwagę w scenariuszu: specyficzne słownictwo, budowę zdań, poziom rozumienia tekstu, rodzaje tekstów. Cel językowy może zostać określony wyłącznie wówczas gdy dostępna jest informacja o poziomie umiejętności językowych danej grupy uczącej się, a tym samym można określić ich potrzeby językowe.

W scenariuszu czytanie i pisanie zawsze są powiązane z określonym działaniem zawodowym, a zatem nie są celem samym w sobie; czytanie i pisanie wspomaga uczenie się również zawodowych przedmiotów. Uczniowie zazwyczaj czytają, przygotowując się do pisania tekstu, natomiast rzadziej piszą, przygotowując się do czytania określonego tekstu.

Scenariusz zawsze obejmuje zadania związane z czytaniem i pisaniem o różnym poziomie ważności. Szczególnie w przypadku zadań z zakresu pisania możliwe są duże różnice w zależności od poziomu wykształcenia uczniów i specyfiki nauczanego zawodu. O ile protokół czynności opisujący proste rzemiosło ręczne może być nie być skomplikowanym wyzwaniem, istnieją zawody, w których sporządzane są bardzo złożone sprawozdania i listy (np. w sektorze gospodarczym i administracyjnym).

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018. Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-013584

Obowiązkiem nauczyciela jest określenie stopnia trudności zadania z zakresu pisania, jak również które zadanie jest odpowiednie dla danego zawodu.

Nauczanie w oparciu o scenariusze ma szerokie zastosowanie w edukacji, co jest w różnym stopniu rozpowszechniane w europejskich systemach kształcenia. Sotosowanie scenariuszy w toku nauczania powinno być dostosowane do możliwości uczniów, by ich nadmiernie nie przeciążać zadaniami edukacyjnymi. Dotyczy to w szczególności sytuacji, kiedy podejście zintegrowanego wspierania umiejętności czytania i pisania jest rzadkością w procesie nauczania uczniów. Wówczas wskazanym jest stopniowe wprowadzenie poszczególnych elementów podejścia, dopóki uczniowie nie uzyskają pewnego stopnia samodzielności (Vygotsky). Kiedy uczniowie osiągną ten etap, kompletne scenariusze mogą być użyte do celów edukacyjnych. Zaleca się także by zacząć od małych, łatwych do wdrożenia zadań wspierajacych czytanie i pisanie. Strategie te obejmują na przykład wypełnianie zdań lub sekcji, definiowanie podpozycji, definiowanie terminów itp. (przykłady są przedstawione na wykresie).

W scenariuszach czytanie i pisanie są zawsze zintegrowane z działaniem wynikającym z zadania i dlatego nie są celem samym w sobie; czytanie i pisanie wspomaga proces uczenia się zawodowego. W zdecydowanej większości uczniowie czytają przed pisaniem tekstów, ale aktywność pisania w celu wspomagania czytania jest wykonywana sporadycznie. Rozróżnienie to nie odgrywa jednak decydującej roli w praktycznym przygotowaniu i wdrażaniu umiejętności dydaktycznych.

W polu po lewej stronie "Czytanie ze zrozumieniem" znajduje się lista odpowiednich strategii czytania, a w polu po prawej stronie "Pisanie" lista bardzo przydatnych strategii pisania. Ramka w środkowej części "Strategie pośrednie" przedstawia strategie, które koncentrują się na czytaniu i pisaniu. Wszystkie trzy pola służą jak zestaw przykładów użytecznych strategii, które można wykorzystać w scenariuszach. Wyróżnione strategie mogą zostać modyfikowane zgodnie z potrzebami.

Istotnym punktem schematu pracy ze scenariuszem jest refleksja, która ma miejsce na końcu. Refleksja odnosi się zarówno do procesu uczenia się, jak i do jakości pisemnych produktów, które stanowią rozwiązanie problemu/zadania zaprezentowanego we wstępie. Refleksja może być wsparta informacją zwrotną na temat produktu lub procesu, otrzymaną od nauczyciela lub uczestników zadania. Aby informacje zwrotne były skuteczne, najlepiej jest przedstawić je przy użyciu jasnych i uzgodnionych kryteriów

ZINTEGROWANE ROZWIJANIE UMIEJĘTNOŚCI CZYTANIA I PISANIA

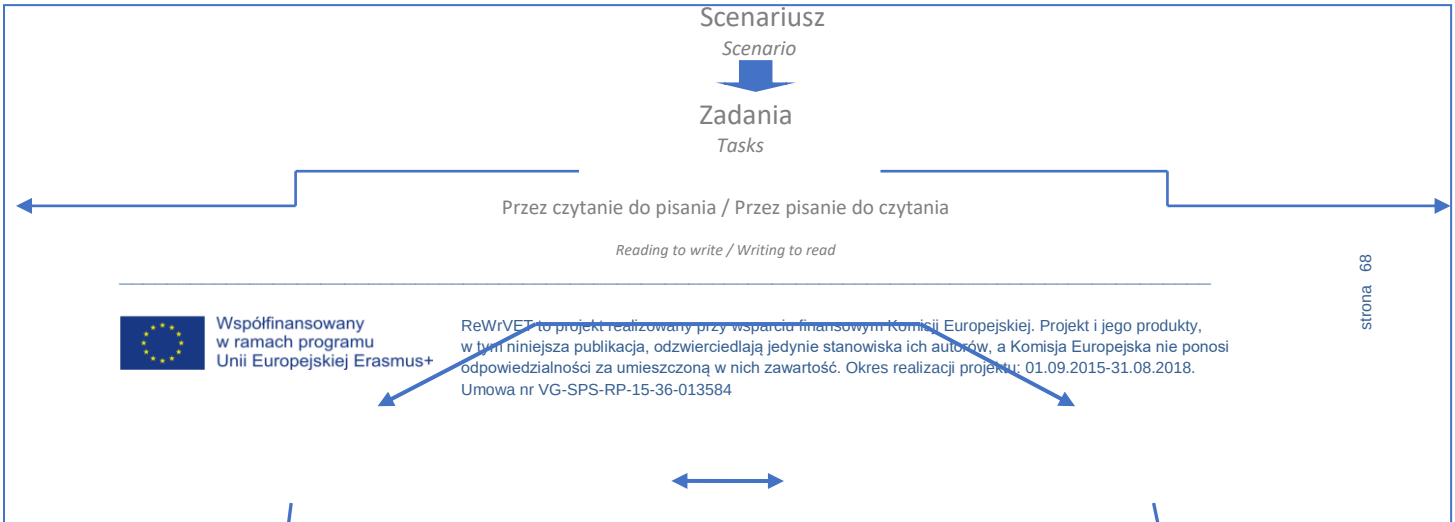

Strategie czytania

pisania

Reading Strategies

Strategie

Writing Strategies

Refleksja

REFLEKSJA

Rozwiązane zadanie

Task solved

***Uwaga**: Dotychczasowe doświadczenie pokazuje, że proponowane podejście do nauczania stanowi wyzwanie dla wielu nauczycieli w krajach, w których nauczanie oparte o scenariusze nie jest powszechnie stosowane. Jest to związane głównie ze zmieniającą się rolą nauczyciela w kształceniu uczniów. Ponadto nauczyciele przedmiotów ścisłych stają przed zadaniem, włączenia w treści nauczania przedmiotów promowanie czytania i pisania. Z tego powodu wskazane jest poszerzenie posiadanej wiedzy o założenia teoretyczne podejścia poprzez uczestnictwo w warsztatach i uczenie wzajemne.*

Załącznik. Klasyfikacja tekstów PISA 2018

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018. Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-013584

Opis to typ tekstu, w którym informacja odnosi się do właściwości obiektów, sytuacji itp. Typowe pytania, na które odpowiadają teksty opisowe, to pytania typu: „co?”. Opisy mogą przybierać różne formy. Impresjonistyczne opisy prezentują informacje z punktu widzenia subiektywnych wrażeń, relacji, ocen jakości. Opisy techniczne odnoszą się do obiektywnie zebranych informacji. W opisach technicznych często stosuje się wykresy i ilustracje. Przykładami obiektów tekstowych w opisie są: opis określonego miejsca w przewodniku turystycznym, katalog, mapa geograficzna, rozkład lotów lub opis cechy, funkcji czy określonego procesu w podręczniku technicznym.

Narracja to rodzaj tekstu, w którym informacja odnosi się do właściwości obiektów w czasie. Narracja zazwyczaj odpowiada na pytania takie jak: kiedy? w jakiej kolejności?. Kolejnym ważnym pytaniem, na które odpowiada narracja jest pytanie dlaczego bohaterowie opowieści zachowują się tak a nie inaczej. Narracja może przybierać różne formy. Narracje prezentują subiektywną ocenę osoby, odnośnie zaistniałej zmiany jak i zdarzeń w czasie. ***Raporty*** natomiast w znacznej mierze odnoszą się do obiektywnych faktów, zapisu działań i zdarzeń, które mogą być zweryfikowane przez innych. ***Historie informacyjne*** mają na celu umożliwienie czytelnikom wyrobienia sobie niezależnej opinii o faktach i wydarzeniach, w których autor nie stosuje odniesień do własnych poglądów. Przykładami tekstów narracyjnych są: powieść, opowiadanie, sztuka teatralna, biografia, komiks i dziennikarska relacja z wydarzenia.

Ekspozycja jest to rodzaj tekstu, w którym informacja jest przedstawiana jako złożone konstrukcje/koncepcje lub te elementy. Tekst wyjaśnia, w jaki sposób poszczególne elementy łączą się w sensowną całość i zazwyczaj odpowiada na pytanie: w jaki sposób?. Ekspozycje mogą przybierać różne formy. Przykład ekspozycji typu *esej* zawiera proste wyjaśnienie pojęć, subiektywny punkt widzenia. *Definicje* wyjaśniają, w jaki sposób terminy lub nazwy są powiązane z wyobrażeniami. Pokazując te zależności, definicja wyjaśnia znaczenie słów. Wyjaśnienia są formą analitycznej ekspozycji, która wyjaśnia, w jaki sposób koncepcja mentalna może być powiązana ze słowami lub terminami. *Koncepcja* traktowana jest jako złożona całość, którą można podzielić na elementy składowe i nazwąć wzajemne relacje pomiędzy elementami. Streszczenia są formą syntetycznej ekspozycji służącej do wyjaśniania i komunikowania tekstów w formie krótszej, niż wymaga tego tekst oryginalny. *Protokół* jest zapisem wyników, przebiegu spotkań lub prezentacji. *Interpretacje* są formą ekspozycji o charakterze analitycznym, wykorzystywanej do wyjaśnienia pojęć abstrakcyjnych, które są użyte w konkretnym tekście (lub grupie tekstów). Przykładami tekstów mających charakter ekspozycji są: esej naukowy, wykres obrazujący proces zapamiętywania treści, wykres obrazujący populację, mapa pojęć oraz wpis do encyklopedii.

Argumentacja jest to rodzaj tekstu, który przedstawia związek pomiędzy pojęciami lub propozycjami. Teksty argumentacyjne często odpowiadają na pytania: dlaczego?. Ważnym rodzajem tekstów o charakterze argumentacyjnych są teksty perswazyjne i opiniotwórcze, odwołujące się do indywidualnych opinii i punktów widzenia autora. *Komentarz* odnosi się do subiektywnych koncepcji zdarzeń i idei, opinii, wartości i przekonań. *Argumentacja naukowa* odnosi się do koncepcji dotyczących zdarzeń, idei, sposobów myślenia i wiedzy, tak aby propozycje mogły być zweryfikowane jako istotne lu mało istotne. Przykładami tekstów o charakterze argumentacyjnym (argumentacja

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018. Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-013584

subiektywna, argumentacja naukowa) są: list do redaktora, reklama plakatu, posty na forum internetowym oraz recenzja książki lub filmu w Internecie.

Instrukcja jest rodzajem tekstu, który zawiera wskazówki, jak należy postępować w celu wykonania zadania. Zasady, przepisy i statuty określają wymogi dotyczące postępowania w określonych przypadkach. Przykładami tekstów w tej kategorii są: przepis, seria schematów obrazujących procedurę udzielania pierwszej pomocy oraz wskazówki dotyczące obsługi oprogramowania cyfrowego.

Transakcja to taki rodzaj tekstu, który ma na celu osiągnięcie określonych w tekście założeń, np. zorganizowanie spotkania lub nawiązanie kontaktu towarzyskiego z przyjacielem. W czasach kiedy elektroniczna komunikacja międzyludzka nie była powszechnym zjawiskiem, tego rodzaju tekst stanowił istotny element listów, rozmów telefonicznych. Ten rodzaj tekstu nie został uwzględniony w kategoryzacji Werlicha (1976), stosowanej dotychczas w ramach PISA. Teksty transakcyjne mają często charakter osobisty, a nie powszechny, co może pomóc wyjaśnić, dlaczego zazwyczaj nie są wyodrębnione jako oddzielna kategoria tekstów (np. Santini, 2006).

Ze względu na łatwość wymiany informacji za pomocą poczty elektronicznej, wiadomości tekstowych, blogów i portali społecznościowych, tego rodzaju tekst w ostatnich latach zyskal na znaczeniu. Teksty transakcyjne często opierają się na wspólnych i być może prywatnych porozumieniach między osobami pozostającymi w interakcji- co utrudnia przeprowadzenie szerokiej oceny. Przykładami tekstów transakcyjnych są: korespondencja e-mailowa czy poprzez wiadomości sms.

Narracja zajmuje czołowe miejsce w międzynarodowych zestawieniach. Teksty są przedstawiane jako oparte na faktach lub fikcyjne. Treści prezentujące nieudowodnione zależności mają bardziej metaforyczny wydzwięk, odnosząc się do tego jak jest, jak może być, albo jak się wydaje, że jest. W niektórych badaniach nad czytaniem, w szczególności tych przeznaczonych dla uczniów szkół takich jak: krajowa ocena postępu edukacyjnego (NAEP); badanie umiejętności czytania IEA (IEARLS); oraz program międzynarodowego badania umiejętności czytania (PIRLS), główną klasyfikację tekstów stanowią teksty o charakterze fikcyjnym, literackim oraz oparte na faktach (informacyjne). Powyższy podział coraz rzadziej funkcjonuje, gdyż niezależnie od rodzaju tekstu autorzy wykorzytsują struktury typowe dla tekstów faktograficznych. Ocena umiejętności czytania PISA obejmuje zarówno teksty faktograficzne, fikcyjne, a także teksty, które trudno skategoryzować. Brak wystarczających danych by określić, które teksty czyta się z większą łatwością.

Źródło: PISA 2018. DRAFT ANALYTICAL FRAMEWORKS. MAY 2016, Page 30. Dostęp on-line <https://www.oecd.org/pisa/pisaproducts/PISA-2018-draft-frameworks.pdf>

Bibliografia

1. Anderson, John.R./Reder, Lynne M./Simon, Herbert A. (1996). *Situated Learning and Education*. Educational Researcher 25(4), 5–11.

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018. Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-013584

2. Anson, Chris M. (2014). *Writing, language, and literacy*. W: Tate, Gary Rupiper Taggart, Amy / Schick, Kurt / Hessler, H. Brooke (Ed.) *A guide to composition pedagogies.* Oxford University Press: New York, str. 3–26.
3. Austin, John L. (1962). *How to do things with words*. Oxford: Clarend Press.
4. Bacic Curriculum for Teachers´In-Service Training in Content Area Literacy in Secondary Schools. Workbook for Teachers. Köln 2012.
5. Baurmann, Jürgen/Pohl, Thorsten (2011). Schreiben – Texte verfassen. In: Bremerich-Vos, Albert/Granzer, Diet- linge/Behrens, Ulrike/Köller, Olaf (Hrsg.) *Bildungsstandards für die Grundschule. Deutsch konkret*. 3. Aufl. Berlin: Cornelsen.
6. Beck, I.L., McKeown, M.G., & Kucan, L. (2002). Bringing words to life: Robust vocabulary instruction. New York: Guilford Press.
7. Becker-Mrotzek, Michael / Kusch, Erhard / Wehnert, Bernd (2006). Leseförderung in der Berufsbildung. *Kölner Beiträge zur Sprachdidaktik, Heft 2*. Gilles & Franke: Duisburg.
8. Becker-Mrotzek, Michael/Schindler, Kirsten (2007). Schreibkompetenz modellieren. In: Becker-Mrotzek, Michael/Schindler, Kirsten (Hrsg.) *Texte schreiben*. Duisburg: Gilles & Franke, 7–26.
9. Becker-Mrotzek, Michael / Böttcher, Ingrid (2012). *Schreibkompetenz entwickeln und beurteilen.* 4. Auflage. Berlin: Cornelsen Verlag.
10. Becker-Mrotzek, M. (2014). Schreibkompetenz. In J. Garbowski (Hrsg.), Sinn und Unsinn von Kompetenzen. Fähigkeitskonzepte im Bereich von Sprache, Medien und Kultur (S.51-71). Leverkusen: Barbara Budrich.
11. Becker-Mrotzek, Michael/Grabowski, Joachim/Jost, Jörg/Knopp, Matthias/Linnemann, Markus (2014). Adressatenorientierung und Kohärenzherstellung im Text. Zum Zusammenhang kognitiver und sprachlich realisierter Teilkomponenten von Schreibkompetenz. *Didaktik Deutsch* 37/2014, 21–43.
12. Becker-Mrotzek, Michael (2014). Bildungsstandards und Schreibaufgaben. In: Feilke, Helmuth/Pohl, Thorsten (Hrsg.) *Schriftlicher Sprachgebrauch – Texte verfassen.* Hohengehren: Schneider, 501–513.
13. Becker-Mrotzek, Michael/Böttcher, Ingrid (2015). *Schreibkompetenz entwickeln und beurteilen.* Berlin: Cornelsen Scriptor.
14. Bereiter, Carl (1980). Development in Writing. In: Gregg, Lee W./Steinberg, Erwin R. (Hrsg.) *Cognitive Processes in Writing.* Hillsdale, NJ: Erlbaum, 73–93.
15. Bereiter, Carl / Scardamalia, Marlene (1987). *The Psychology of Written Composition.* Hillsdale, NJ: Erlbaum.
16. Block, C. C. & Duffy, G. G. (2008). Research on Teaching Comprehension. Where We've Been and Where We're Going, in Block, C. C., Parris, S. R. (eds.) *Comprehension Instruction: Research-Based Best Practices, Second Edition,* Guildford Publications
17. Buehl, D. (2001). Classroom strategies for interactive learning, (2nd ed.), International Reading Association, Newark
18. Council of Europe (2001). *Common European Framework of Reference for Languages: Learning, teaching, assessment*. Cambridge et al: Cambridge University Press.
19. Dymock, S. (2005). Teaching expository text structure awareness. The Reading Teacher, 59(2), 177-182
20. Efing, Christian (2008). „Aber was halt schon schwer war, war, wo wir es selber schreiben sollten." Defizite und Förderbedarf in der Schreibkompetenz hessischer Berufsschüler. In: Jakobs, Eva-

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018. Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-013584

Maria/ Lehnen, Katrin (Hrsg.) *Berufliches Schreiben. Ausbildung, Training, Coaching*. Frankfurt/M.: Peter Lang, 17–34.

21. Efing, Christian (2006): „Viele sind nicht in der Lage, diese schwarzen Symbole da lebendig zu machen." - Befunde empirischer Erhebungen zu Sprachkompetenz hessischer Berufsschüler. In: Efing, Christian /Janich, Nina (Hrsg.) *Förderung der berufsbezogenen Sprachkompetenz. Befunde und Perspektiven.* Paderborn: Eusl-Verlagsgesellschaft, 34–68.
22. Efing, Christian (2013). Editorial: Sprache und Kommunikation in der beruflichen Bildung. Anforderungen an die Kompetenzen, die Diagnose und die Förderung. In: Efing, Christian (Hrsg.) bwp@ Spezial 6 – Hochschultage Berufliche Bildung 2013, Fachtagung 18, 1-6. Abrufbar unter: http://www.bwpat.de/ht2013/ft18/editorial_ft18-ht2013.pdf (accessed 19/10/2016)
23. Emig, Janet (1971). *The Composing Process of Twelfth Graders.* Urbana (IL): NCTE.
24. Feilke, Helmuth (2014). Begriff und Bedingungen literaler Kompetenz. In: Feilke, Helmuth/Pohl, Thorsten (Hrsg.) *Schriftlicher Sprachgebrauch – Texte verfassen*. Hohengehren: Schneider, 33–53.
25. Feilke, Helmuth (2014). Argumente für eine Didaktik der Textprozeduren. In: Bachmann, Thomas / Feilke, Helmuth (Eds.) *Werkzeuge des Schreibens. Beiträge zu einer Didaktik der Textprozeduren.* Stuttgart: Fillibach bei Klett, 11–34.
26. Feilke, Helmuth (2012): Was sind Textroutinen? Zur Theorie und Methodik des Forschungsfeldes. In: Feilke, Helmuth / Lehnen, Katrin (Eds.) *Schreib- und Textroutinen. Theorie, Erwerb und didaktisch-mediale Modellierung.* Peter Lang: Frankfurt/M. et al., 1–31.
27. Fitzgerald, Jill/Shanahan, Timothy (2000). Reading and Writing Relations and Their Development. *Educational Psychologist* 35, 39–50.
28. Fleuchaus, Isolde (2004). *Kommunikative Kompetenzen von Auszubildenden in der beruflichen Ausbildung. Ausprägungen, Förderung und Relevanz im Urteil von Ausbildern, Lehrern und Auszubildenden.* Dissertation. Hamburg: Dr. Kovač.
29. Flower, Linda / Hayes, John R. (1980). The dynamics of composing: Making plans and juggling constraints. In: Gregg, Lee W. / Steinberg, Erwin R. (Eds.) *Cognitive processes in writing.* Erlbaum: Hillsdale NJ, 31–50.
30. Flower, Linda / Hayes, John R. (1981): A cognitive process theory of writing. *College Composition and Communication 32*, 365–387.
31. Frayer, D.A., & Klausmeier, H.G. (1969). A schema for testing the level of concept mastery, Technical Report #16. The University of Wisconsin.
32. Gibbons, Pauline (2015). *Scaffolding Language, scaffolding Learning. Teaching Second Language Learners in the Mainstream Classroom*. Portsmouth: Heinemann.
33. Glaser, Cornelia/ Keβler, Christina/Brunstein, Joachim C. (2009). Förderung selbstregulierten Schreibens bei Viertklässlern. Effekte auf strategiebezogene, holistische und subjektive Masse der Schreibkompetenz. *Zeitschrift für Pädagogische Psychologie* 23(1), 5-18.
34. Glaser, Cornelia (2004). Förderung der Schreibkompetenz bei Grundschülern: Effekte einer integrierten Vermittlung kognitiver Schreibstrategien und selbstregulatorischer Fertigkeiten. Unveröffentlichte Dissertation zur Erlangung des Grades Dr. Phil., Humanwissenschaftliche Fakultät der Universität Potsdam, Potsdam. Abrufbar unter: *https://publishup.uni-potsdam.de/files/205/GLASER.PDF* (accessed 19/10/2016)
35. Grabowski, Joachim/Becker-Mrotzek, Michael/Knopp, Matthias/Jost, Jörg/Weinzierl, Christian (2014). Comparing and Combining Different Approaches to the Assessment of Text Quality. In: Knorr, Dagmar/Heine, Carmen/Engberg, Jan (Hrsg.) *Methods in Writing Process Research*. Frankfurt/M.: Peter Lang, 147–165.

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018. Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-013584

36. Graham, S., McKeown, D., Kiuhara, S. & Harris, K. R. (2012). A Meta-Analysis of Writing Instruction for Students in the Elementary Grades. Journal of Educational Psychology, No Pagination Specified.
37. Graham, Steve/Hebert, Michael (2010). *Writing to Read. Evidence for How Writing Can Improve Reading.* New York: Carnegie Corporation.
38. Graham, Steve/Perin, Dolores (2007). Writing next: Effective strategies to improve writing of adolescents in middle and high schools. New York: Carnegie Corporation.
39. Graham, Steve/Harris, Karen R./Mason, Linda (2005). Improving the writing performance, knowledge, and self- efficacy of struggling young writers: The effects of self-regulated strategy development. *Contemporary Educational Psychology* 30, 207–241.
40. Gunning, T. G. (2003). Building Literacy in the Content Areas, Pearson Education
41. Harris, Karen R./Graham, Steven (1996). *Making the writing process work. Strategies for composition and selfregulation.* 2. Aufl. Cambridge Mass.: Brookline Books Inc.
42. Hatti, J. (2009). *Visible Learning: A Systhesis of over 800 Meta-Analyses Relating to Achivement.* London: Routledge.
43. Hayes, John R./Flower, Linda (1980). Writing as problem solving. *Visible Language* 14, 288–299.
44. Heinemann, Wolfgang/Viehweger, Dieter (1991). *Textlinguistik. Eine Einführung* (=Reihe Germanistische Lin- guistik 115). Tübingen: Niemeyer.
45. Herber, H. (1978). Teaching reading in the content areas. (2nd ed.). Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall
46. Hidi, Suzanne/Boscolo, Pietro (2006). Motivation and Writing. In: Charle A., MacArthur/Steve, Graham/ Jill, Fitz-gerald (Hrsg.) *Handbook of Writing Research.* New York: Guilford, 144-157.
47. Hirsch, E.D. (2003). Reading comprehension requires knowledge – of words and the world: Scientific insights into the fourth-grade slump and the nation's stagnant comprehension scores. American Educator, Spring 2003. American Federation of Teachers
48. Hoefele, Joachim / Konstantinidou, Liana / Weber, Chantal (2017): Zweitsprachendidaktische Konzepte in der Förderung der allgemeinen Schreibkompetenz an Berufsfachschulen. In: Efing, Christian / Kiefer, Karl-Hubert (Eds.) *Sprachbezogene Curricula und Aufgaben in der beruflichen Bildung.* Frankfurt/M.: Peter Lang.
49. Hoefele, Joachim / Konstantinidou, Liana (2016). Förderung der allgemeinen Schreibkompetenz an Berufsfachschulen: Prozessorientierte Schreibdidaktik zwischen Deutsch als Mutter- (DaM) und Zweitsprache (DaZ). In: Kreyer, Rolf / Güldenring, Barbara / Schaub, Steffen (Eds.) *Angewandte Linguistik in Schule und Hochschule. Neue Wege für Sprachunterricht und Ausbildung*. Frankfurt a. M.: Peter Lang.
50. Hoefele, Joachim / Konstantinidou, Liana (in preparation). Förderung der allgemeinen Schreibkompetenz im Bereich der beruflichen Bildung. In: Efing, Christian / Kiefer, Karl-Hubert (Eds.) *Sprache und Kommunikation in der beruflichen Aus- und Weiterbildung. Ein interdisziplinäres Handbuch.* Tübingen: Narr.
51. Hoffman, J. (1992). Critical Reading/Thinking Across the Curriculum: Using I-Charts to Support Learning. *Language Arts*, 69(2), 121-127.
52. International Literacy Association (2017). Literacy Leadership Brief., Second-Language Learners' Vocabulary and Oral Language Development, available at https://www.literacyworldwide.org/docs/default-source/where-we-stand/ila-second-language-learners-vocabulary-oral-language.pdf?sfvrsn=67f9a58e_6 (accessed 18/02/2018)

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018. Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-013584

53. Kaiser, A., Kaiser, R., Lambert, A., Hohenstein, K. (Hrsg.) (2015): *Lernerfolg steigern, Metakognitiv fundiertes Lernen in der Grundbildung.* 1. Auflage. Bielefeld: W. Bertelsmann.
54. Kim, J. et al. The Experimental Effects of the Strategic Adolescent Reading Intervention (STARI) on a Scenarios-Based Reading Comprehension Assessment, SREE 2016 Spring Conference Abstract
55. Konstantinidou, Liana / Hoefele, Joachim / Kruse, Otto (2016). Assessing writing in vocational education and training schools: Results from an intervention study. In: Göpferich, Susanne / Neumann, Imke (Eds.) *Developing and Assessing Academic and Professional Writing Skills.* Frankfurt/M.: Lang, 73–101.
56. Lee, C.D., & Spratley, A. (2010). Reading in the disciplines: The challenges of adolescent literacy. New York, NY: Carnegie Corporation of New York
57. Locke, Terry (2010). *Beyond the grammar wars. A resource for teachers and students on developing language knowledge in the English Literacy classroom*. New York: Routledge.
58. Medina, C. (Editor) (2008). *Successful Strategies for Reading in the Content Areas* (2nd Edition) Secondary. Huntington Beach: Shell Education.
59. Müller, Anette (2003). *Deutsch als Zweitsprache in der Berufsausbildung. Sprachsoziologische Überlegungen, pädagogische Positionen und drei Bausteine zur Sprachförderung.* Berlin: Artà.
60. Myhill, Debra (2010). Ways of Knowing. Grammar as a Tool for Developing Writing. In: Locke, Terry (Ed.) *Beyond the grammar wars. A resource for teachers and students on developing language knowledge in the English Literacy classroom.* New York: Routledge, 129–148.
61. Myhill, Debra (2012). The ordeal of deliberate choice. Metalinguistic development in secondary writers. In: Berninger, Virginia Wise (Ed.) *Past, Present, and future contributions of cogni-tive writing research to cognitive psychology.* Psychology Press: New York, 247–273.
62. Neumann, Astrid / Giera, Winnie-Karen (in preparation). Diagnose von Schreibkompetenz im Bereich der beruflichen Bildung. In: Efing, Christian / Kiefer, Karl-Hubert (Ed) *Sprache und Kommunikation in der beruflichen Aus- und Weiterbildung. Ein interdisziplinäres Handbuch.* Tübingen: Narr.
63. Nodari, Claudio (2002). Was heisst eigentlich Sprachkompetenz? In: Schweizerisches Institut für Berufspädagogik (Ed.) *Barriere Sprachkompetenz. Dokumentation zur Impulstagung vom 2. November 2001 im Volkshaus Zürich.* SIBP: Zollikofen, 9–14.
64. OECD, 2016: PISA 2018 Draft Analytical Frameworks, https://www.oecd.org/pisa/pisaproducts/PISA-2018-draft-frameworks.pdf *(accessed 18/12/2016)*
65. Ogle, D.M. (1986). K-W-L: A teaching model that develops active reading of expository text. The Reading Teacher 39: 564-570.
66. Philipp, Maik (2012). *Besser lesen und schreiben. Wie Schüler effektiver mit Sachtexten umgehen lernen.* Stuttgart: Kohlhammer.
67. Philipp, Maik (2013). *Lese- und Schreibunterricht*. Tübingen und Basel: A. Francke.
68. Philipp, M. (2015). *Grundlagen der effektiven Schreibdidaktik und des systematischen schulischen Schreibförderung* (3. Aufl.). Baltmannsweiler: Schneider Verlag Hohengehren.
69. Piepho, Hans-Eberhard (2003). *Lerneraktivierung im Fremdsprachenunterricht: „Szenarien“ in Theorie und Praxis.* Braunschweig: Schroedel.
70. Pohl, Thorsten (2007). *Studien zur Ontogenese wissenschaftlichen Schreibens.* Niemeyer: Tübingen.

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018. Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-013584

71. Pressley, M. & Gaskins, I. W. (2006). Metacognitively competent reading comprehension is constructively responsive reading: how can such reading be developed in students? Metacognition Learning (2006) 1: 99–113, DOI 10.1007/s11409-006-7263-7
72. Pritchard, Ruie J. / Honeycutt, Ronald L. (2006). The process approach to writing instruction. In: MacArthur, Charles / Graham, Steve / Fitzgerald, Jill (Eds.) *Handbook of Writing Research*. New York, etc.: The Guilford Press, 275-291.
73. Rijlaarsdam, G., Braaksma, M., Couzijn, M., Janssen, T., Raedts, M., Van Steendam, E., … van den Bergh, H. (2008). Observation of peers in learning to write. Practise and research. Journal of Writing Research, 1(1), 53–83.
74. Rijlaarsdam, Gert/ Braaksma, Martine (2008). Die Sache mit den ‚Schlemmy'-Riegeln. Beobachtendes Lernen: Ein Beispiel aus der Unterrichtspraxis. *Fremdsprache Deutsch. Zeitschrift für die Praxis des Deutschunterrichts Textkompetenz 39*, 23–27.
75. Ruhmann, Gabriela / Kruse, Otto (2014). Prozessorientierte Schreibdidaktik: Grundlagen, Arbeitsformen, Perspektiven. In: Dreyfürst, Stephanie / Sennewald, Nadja (Eds.) *Schreiben. Grundlagentexte zur Theorie, Didaktik, und Beratung.* Opladen: Barbara Budrich, 15-34.
76. Schneider, Hansjakob / Becker-Mrotzek, Michael / Sturm, Afra / Jambor-Fahlen, Simone / Neugebauer, Uwe / Efing, Christian / Kernen, Nora (2013). Expertise. *Wirksamkeit von Sprachförderung.* Zürich: Bildungsdirektion.
77. Schoenbach, R. et al (1999). *Reading for Understanding.* A Guide to Improving Reading in Middle and High School Classrooms, Jossey-Bass, pp. 17-20
78. Schwartz R. M., Raphael T.E. (1985) *Concept of Definition: A Key to Improving Students' Vocabulary*, The Reading Teacher, 39: 198-205
79. Sedita, J. (2005). *Effective vocabulary instruction.* Insights on Learning Disabilities 2(1) 33-45, 2005
80. Stahl, S.A. (2003). *How words are learned incrementally over multiple exposures*. American Educator, Spring 2003
81. Steinhoff, Torsten (2007). *Wissenschaftliche Textkompetenz*. Niemeyer: Tübingen.
82. Sturm, A.; Schneider, H. und Philipp, M. (2013): *Schreibförderung an QUIMSSchulen.* Grundlagen und Empfehlungen zur Weiterentwicklung des Programms. Aarau: Pädagogische Hochschule FHNW, Zentrum Lesen.
83. Vaughan, J.L., Estes, T.H. (1986). *Reading and Reasoning Beyond the Primary Grades,* Allyn and Bacon Inc.
84. Wild K-P., Klein-Allermann E. (1995): *Nicht alle lernen auf die gleiche Weise... individuelle Lernstrategien und Hochschulunterricht*. In: Handbuch Hochschullehre. Behrendt B (Ed); Bonn: Raabe Verlag.
85. Wood, K.D. (1988). *Guiding students through information text.* The Reading Teacher, 41: 912-920.
86. Wyss Kolb, Monika (2002). Zu den Schreibkompetenzen von Berufsschülerinnen und Berufsschülern. In: Josting, Petra/Peyer, Ann (Ed.) *Deutschdidaktik und berufliche Bildung.* Baltmannsweiler: Schneider, 79–91.
87. Wyss Kolb, Monika (1995). *Was und wie Lehrlinge schreiben. Eine Analyse von Schreibgewohnheiten und von ausgewählten formalen Merkmalen in Aufsätzen.* Aarau: Sauerländer.

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018. Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-013584

Rozdział 3. Zestaw narzędzi do analizy potrzeb i ewaluacji umiejętności czytania i pisania w kształceniu i szkoleniu zawodowym

Cel publikacji

Rezultat projektu numer 3 zawiera trzy produkty: kwestionariusze w wersji papierowej do samooceny umiejętności czytania i pisania dla uczniów (produkt 1a. w wersji papierowej lub online); kwestionariusz dla nauczycieli (produkt 1b. w wersji online); wytyczne do przeprowadzenia wywiadu z nauczycielami (produkt 2) oraz narzędzia do ewaluacji produktów 1 i 2 (produkt 3a, 3b). Ostatni produkt obejmuje analizę potrzeb, która została przeprowadzona na początku projektu, aby zidentyfikować jakie rodzaje tekstów są stosowane w kształceniu i szkoleniu zawodowym wśród krajów partnerskich. Raport na temat analizy potrzeb można znaleźć w zestawie dobrych praktyk czyli rezultacie numer 7.

Narzędzia (kwestionariusze i wywiad oparty na wytycznych) oraz narzędzia do analizy zgromadzonych danych wykorzystano do oceny podejścia dydaktycznego opartego na wykorzystaniu metody pracy ze scenariuszem w każdym z krajów partnerskich. W ramach testowania, wymienione narzędzia zostały zastosowane przed, bezpośrednio po i cztery miesiące po zastosowaniu metody nauczania proponowanej w ramach projektu tj. zintegrowanego wsparcia w zakresie czytania i pisania w kształceniu i szkoleniu zawodowym. Ewaluacja ma na celu dostarczenie informacji na temat przydatności metody.

Opracowany kwestionariusz samooceny uczniów (produkt 1a) został wdrożony w celu uzyskania informacji dotyczących podstawowej grupy docelowej (np. płci, wieku, specjalności, narodowości i podłoża lingwistycznego), a także nawyków dotyczących czytania i pisania. Poza tym był używany do samooceny umiejętności czytania i pisania przez uczniów przed, bezpośrednio po i 4 miesiące po otrzymanym wsparciu czyli zastosowaniu metody scenariusza.

Kwestionariusz dla nauczycieli (produkt 1b) gromadzi podstawowe informacje o drugiej grupie docelowej (np. płeć, wiek, doświadczenie w nauczaniu). Ocenia także stopień zadowolenia nauczycieli z rozwijania u uczniów umiejętności czytania i pisania poprzez wykorzystanie odpowiednich metod oraz zawiera ich opinie na temat znaczenia umiejętności czytania i pisania w kształceniu i szkoleniu zawodowym. Na koniec zachęca nauczycieli do oceny umiejętności czytania i pisania uczniów w klasie na początku roku szkolnego.

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018. Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-013584

Oceny nauczycieli dotyczące wpływu zastosowania metody scenariusza na umiejętności czytania i pisania przez uczniów uzyskano dzięki wywiadom opartym na wytycznych. *Wytyczne* (produkt 2) zawierają opis procedury przeprowadzania wywiadu z nauczycielami oraz listę pytań dotyczącą poglądów nauczycieli na temat metody pracy ze scenariuszem i dostarczonych materiałów. Zawierają również wskazówki na temat sposobów dalszego wsparcia uczniów.

Proces ewaluacji przedstawia ilustracja na następnej stronie.

Adresaci

Nauczyciele, którzy chcieliby uzyskać więcej informacji na temat umiejętności czytania i pisania oraz nawyków swoich uczniów w tym obszarze w celu uzyskania przydatnych informacji przy planowaniu lekcji, mogą skorzystać z kwestionariusza. Wielu nauczycieli biorący udział w testowaniu podejścia zwrócili uwagę, że Europejski System Opisu Kształcenia Językowego (CEFR), który został dostosowany i wykorzystany do samooceny uczniów i oceny umiejętności czytania i pisania na zajęciach, był nowym podejściem do opisu i oceny umiejętności językowych. Deskryptory kompetencji użyte w kwestionariuszach, w opini tych nauczycieli, przyczyniają się do bardziej refleksyjnej i zróżnicowanej oceny umiejętności czytania i pisania wśród uczniów.

***Uwaga**: Nie jest niezbędnym, by nauczyciele wdrażający podejście, przeprowadzali również analizę potrzeb czy dokonali oceny podejścia za pomocą instrumentów opisanych w tym rozdziale.*

Ilustracja 1. Analiza potrzeb

t: czas
StQ: kwestionariusz ucznia
TcQ: kwestionariusz nauczyciela
TcI: wywiad z nauczycielem

***Uwaga**: Jeśli nauczyciele są gotowi do wdrożenia w nauczaniu podejścia opartego o scenariusze, polegającego na zintegrowanym wspieraniu umiejętności czytania i pisania, mogą wykorzystać wyniki samooceny uczniów jako punktu wyjścia do opracowywania scenariuszy zajęć. Zachowania czytelnicze i pisarskie ujawnione w wyniku zastosowania podejścia, mogą również dostarczyć istotnych informacji na temat praktyk uczniów w zakresie czytania i pisania. Kluczowe pytania do prowadzenia dyskujsji rówieśniczej są zawarte w załączonych wytycznych.*

W jaki sposób narzędzia analizy i oceny potrzeb są powiązane z innymi produktami projektu?

Rezultat 3. „**Analiza potrzeb i narzędzia oceny** " służy do zbierania informacji o potrzebach, nawykach i umiejętnościach uczniów w zakresie czytania i pisania. Informacje te, wraz z opiniami nauczycieli i wykorzystywanymi narzędziami umożliwiają ocenę zastosowanej metody w każdym z krajów uczestniczących. **Rezultat 2**. „**Założenia teoretyczne: schemat pracy ze scenariuszem - zintegrowane wsparcie w zakresie czytania i pisania w kształceniu zawodowym" (ang. Framework)** stanowi teoretyczne podłoże całego projektu i zapoznanie z nim jest nieodzowne. Wszystkie inne rezultaty

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018. Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-013584

powstały w oparciu o ww. publikację. „Schemat pracy ze scenariuszem" zapewnia zaplecze teoretyczne niezbędne do zrozumienia i wdrożenia podejścia proponowanego przez partnerów projektu ReWrVET. **Rezultat 4. " Wytyczne: jak planować działania angażujące umiejętności pisania i czytania w kształceniu i szkoleniu zawodowym w nauczaniu opartym o scenariusze" (ang. Guidelines)** jest oparty na rezultacie 2 i ma zapewnić praktyczną pomoc dla nauczycieli. Obydwa produkty są ściśle ze sobą powiązane; dostarczają wskazówek na temat planowania lekcji kształcenia zawodowego w oparciu o scenariusze. **Rezultat 5. "Materiały do nauki czytania i pisania oparte na pracy ze scenariuszem" (ang. Scenario materials)"**nie mógłby powstać bez wcześniejszego zrozumienia struktury i korzystania z wytycznych. **Rezultat 6**. „**Warsztaty dla nauczycieli: zintegrowane rozwijanie umiejętności czytania i pisania w kształceniu i szkoleniu zawodowym – praca ze scenariuszem" (ang. Workshop for teachers**) wspiera nauczycieli w zrozumieniu podstaw teoretycznych i praktycznych podejścia projektu, a także przygotowuje do wykorzystania proponowanego zestawu narzędzi edukacyjnych w codziennej pracy nauczyciela. **Rezultat 7. "Zestaw dobrych praktyk: zintegrowane wsparcie w zakresie czytania i pisania w kształceniu i szkoleniu zawodowym" (ang. Handbook)** przedstawia wszystko razem w obszernej publikacji zawierającej zasoby opracowane w ramach projektu ReWrVET i ilustruje przykłady działań partnerów mających na celu promowanie i wdrażanie zintegrowanego rozwoju umiejętności czytania i pisania w kształceniu i szkoleniu zawodowym.

Produkty rezultatu 3 są bardziej szczegółowo opisane poniżej, wraz ze szczegółami dotyczącymi ich przygotowania i praktycznego wdrożenia.

Produkty projektu

Produkt 1a. Kwestionariusz samooceny ucznia

Kwestionariusz dla uczniów w języku angielskim został przetłumaczony na języki narodowe partnerów. Wszystkie wersje językowe został udostępnione online przez Uniwersytet Nauk Stosowanych w Zurychu. Narzędzie zostało zaadaptowane do kontekstu kształcenia i szkolenia zawodowego w poszczególnych krajach.

Treść kwestionariusza dotycząca samooceny umiejętności czytania i pisania oparta jest na objaśnieniach pochodzących z samooceny CEFR. W przypadku opracowanego kwestionariusza

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018. Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-013584

partnerzy projektu wyodrębnili pojedyncze elementy dla ogólnych kompetencji i objaśnień związanych z ich poziomem. Zastosowane przykłady, opisy sytuacji, użyte zdania zostały tak dobrane, by zwiększyć poziom zrozumienia tekstu przez uczniów. Wybrano obszary o największym znaczeniu dla uczniów kształcenia i szkolenia zawodowego uczniów. Możliwe są odpowiedzi w czteropunktowej skali (zdecydowanie się zgadzam, zgadzam się, nie zgadzam, zdecydowanie się nie zgadzam). Przydziały objaśnień do poziomów CEFR (A1-C2) nie są widoczne dla uczestników

UMIEJĘTNOŚCI PISANIA	Potrafię napisać krótki, prosty tekst na widokówce np. z pozdro-wieniami z wakacji. Potrafię wypełnić formularze (np. w konkur-sach z nagro-dami) z danymi osobowymi takimi jak nazwisko, wiek, adres.	Potrafię napisać krótkie i proste notatki lub wiadomości wynikające z doraźnych potrzeb. Potrafię napisać bardzo prosty list prywatny np. dziękując komuś za coś.	Potrafię pisać proste teksty na znane mi lub związane z moimi zainteresowan iami tematy. Potrafię pisać prywatne listy lub e-maile opisując swoje przeżycia i wrażenia.	Potrafię pisać zrozumiałe, szczegółowe teksty na dowolne tematy związane z moimi zainteresowan iami. Potrafię napisać rozprawkę lub opracowanie przekazując informacje lub rozważając argumenty za I przeciw. Potrafię pisać listy lub e-maile podkreślając znaczenie, jakie mają dla mnie dane wydarzenia i przeżycia.	Potrafię się wypowiadać przez pisanie zrozumiałych i dobrze zbudowanych tekstów, dosyć szeroko przedstawiając swój punkt widzenia. Potrafię pisać o złożonych zagadnieniach w prywatnym liście, w rozprawce czy opraco-waniu, podkreślając kwestie, które uważam za najistotniejsze. Potrafię pisać płynne, zrozumiałe teksty, stosując odpowiedni w danym	Potrafię pisać płynne, zrozumiałe teksty, stosując odpowiedni w danym przypadku styl. Potrafię pisać o złożonych zagadnieniach w listach, e-mailach, opracowa-niach lub artykułach, prezentując poruszane problemy logicznie i skutecznie, tak aby ułatwić odbiorcy zrozumienie i zapamiętanie najważniej-szych kwestii. Potrafię pisać streszczenia

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018. Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-013584

					przypadku styl.	i recenzje prac specjalistycznych i utworów literackich.

Ilustracja 2 CEFR, Arkusz samooceny ucznia – umiejętności pisania

Tabela 1 Przykłady dostosowanych wyrażeń

Potrafię wypełniać formularze danymi osobowymi, na przykład wprowadzając moje nazwisko, wiek i adres na konkursie z nagrodami.
Potrafię pisać listy lub e-maile podkreślające osobiste znaczenie wydarzeń i doświadczeń.

Produkt 1b. Kwestionariusz nauczyciela

Tłumaczenie na języki narodowe wymagało adaptacji do każdego kontekstu edukacyjnego. Kraje inaczej zarządzały administracją kwestionariusza. Podczas gdy niektóre kraje stworzyły wersje online, inne preferowały formę papierową. Poniższa tabela zawiera przegląd administracji kwestionariusza dla nauczycieli w każdym kraju partnerskim:

Tabela 2. Formy kwestionariusza dla nauczycieli

Kraj	**Forma**	**Narzędzie**
Estonia	papierowa	
Niemcy	papierowa	
Polska	papierowa	
Rumunia	online	Formularze Google

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018. Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-013584

Produkt 2. Wywiad oparty na wytycznych z nauczycielami kształcenia zawodowego

W tym projekcie ocena umiejętności czytania i pisania uczniów była oparta na samoocenie dokonanej przed, bezpośrednio po i cztery miesiące po interwencji (otrzymanym wsparciu w ramach projektu). Ponieważ badacze i nauczyciele wyrażają swoje wątpliwości co do wartości i dokładności tej techniki oraz zdolności samooceny uczniów (Ross, 2006), postanowiliśmy zaangażować nauczycieli aby ocenili wpływ podejścia dydaktycznego na rozwój umiejętności czytania i pisania przez uczniów szkół zawodowych i ustawicznych, jak również gromadzenia danych jakościowych za pomocą wywiadu opartego na wytycznych z nauczycielami.

Dane jakościowe powinny dostarczyć nie tylko ilościowych szacunków dotyczących wzrostu kompetencji czytania i pisania, ale także wyjaśnień na ten temat. Wywiady przeprowadzone natychmiast po i następnie cztery miesiące po interwencji, powinny dać możliwość omówienia z nauczycielami mocnych i słabych stron omawianego podejścia: co było użyteczne i dlaczego? Kto może skorzystać z rezultatów projektu? Jakie dodatkowe wsparcie jest konieczne do codziennego wdrażania podejścia w klasie?

Partnerzy projektu otrzymali konkretne instrukcje dotyczące przeprowadzenia wywiadów oraz listę wytycznych. Jakościową analizę danych przeprowadzono za pomocą siatki opracowanej przez zespół projektu (patrz poniżej). Następnie partnerzy przedstawili sprawozdanie z wyników w języku angielskim.

Produkt 3. Narzędzia do analizy P1 i P2

Dane z kwestionariusza samooceny ucznia zostały przeanalizowane przez pracowników Uniwersytetu Nauk Stosowanych w Zurychu. Oprogramowanie daje możliwość obliczeń dokonania statystycznych i tworzenia wykresów. Opisy i wyniki analizy zawarte są w raporcie końcowym. Aby uzyskać więcej informacji, skontaktuj się z koordynatorem projektu: stefan.sigges@pl.rlp.de

Dane z kwestionariusza nauczycieli zostały przeanalizowane przez poszczególne organizacje partnerskie. Wyniki zostały podsumowane w języku angielskim przez każdy kraj (patrz raport końcowy).[8]

Ponadto została opracowana **siatka do oceny jakościowej analizy danych**, która służy do kodowania danych według następujących kategorii: (a) wdrożenie (motywacja uczniów, wyzwania, zalety i wady); (b) jakość materiału (znaczenie scenariuszy dla uczniów, integracja czytania i pisania, jakość zadań i ćwiczeń); (c) skuteczność (korzyści dotyczące umiejętności czytania i pisania przez uczniów, samodzielnego uczenia się) oraz (d) wsparcie (ocena udzielonego wsparcia - wytyczne, lista kontrolna) i potrzeba dalszego wsparcia. Po zakodowaniu danych za pomocą tego narzędzia partnerzy narzędzia opracowali raporty w języku angielskim. Wyniki są uwzględnione w raporcie końcowym.

[8] *Raport końcowy – raport z postępów projektu składany przez koordynatora projektu do Narodowej Agencji w Niemczech*

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018. Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-013584

Raport ewaluacyjny

(autor:Curtis Gautschi)

Analiza danych kwestionariusza

W tej części przedstawiono wyniki testów przeprowadzonych wśród uczniów podczas realizacji projektu. Badany był stopień, w jakim program nauczania wpływa na samoocenę kompetencji czytania i pisania u uczniów , a także jakie nawyki w zakresie czytania i pisania mają uczniowie zarówno w szkole jak I w domu.

Metodologia

Uczniowie szkolnictwa zawodowego uczestniczyli w ankiecie online, która była prowadzona w trzech punktach czasowych: i) przed zastosowanieem metody scenariusza (faza 1), ii) natychmiast po interwencji czyli zastosowaniu metody scenariuszana (faza 2) i iii) po 6 miesiącach (faza 3). Te trzy testy odbyły się jednocześnie w instytucjach partnerskich w Estonii, Rumunii, Polsce i Niemczech. Kwestionariusz zawiera następujące bloki:

1. Skala kompetencji czytania składająca się z 10 deskryptorów opartych na ESOKJ obejmujących wszystkie poziomy (A1-C2)

2. skala kompetencji pisania obejmująca 14 deskryptorów opartych na CEFR obejmujących wszystkie poziomy (A1-C2)

3. blok czterech elementów określających częstotliwość czytania konkretnych materiałów w szkole

4. blok dziewięciu elementów w celu określenia częstotliwości czytania konkretnych materiałów poza szkołą

5. blok dziewięciu elementów w celu ustalenia częstotliwości określonych działań w zakresie pisania w szkole

6. blok dziesięciu przedmiotów w celu określenia częstotliwości wykonywania określonych czynności poza szkołą.

W blokach 1 i 2 użyto 4-punktową skalę Likert (zdecydowanie nie zgadzam się (1); nie zgadzam się (2); zgadzam się (3); zdecydowanie zgadzam się (4)) podczas gdy w blokach 3 - 6 posłużyliśmy się 5-punktową skalą Likert (nigdy lub prawie nigdy (1); kilka razy w roku (2); kilka razy w miesiącu (3); kilka razy w tygodniu (4); kilka razy dziennie (5).

Pozostałe pytania w kwestionariusze dotyczyły płci, języków używanych w domu oraz kraju pochodzenia uczestników i ich rodziców. Aby określić ogólną umiejętność czytania i pisania, wyniki były następnie analizowane w oparciu o sumy pozycji w ich poszczególnych skalach. Skale te zostały utworzone na podstawie eksploracyjnej analizy czynnikowej, która badała strukturę w obrębie danych. Dane zostały następnie przeanalizowane przez:

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018. Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-013584

• porównywanie ocen każdego elementu kwestionariusza na wszystkich trzech etapach za pomocą wykresów

• porównywanie poziomów kompetencyjnych przy użyciu wykresów

• dopasowanie modeli regresji do określenia, które zachowania podczas czytania i pisania mogą stanowić kompetencję w czytaniu i pisaniu.

Tabela 1. Zestaw poszczególnych pytań I kodów dla Q1 I Q2 (czytanie I pisanie)), z zaznaczonym poziomem według ESOKJ (np., B2a - B2 poziom pierwszy B2, B2b – drugi poziom B2). Pomiędzy Q3 - Q6: RiS = czytanie w szkołach, RoS = czytanie poza szkołą, WiS = pisanie w szkole, WoS = pisanie poza szkołą.

Kod	Pytanie
Umiejętność czytania	W jakim stopniu zgadzasz się lub nie zgadzasz się z następującymi stwierdzeniami odnoszącymi się do umiejętności czytania?
Q1aREA1a	Rozumiem znane nazwy, słowa i bardzo proste zdania umieszczone np. na tablicach informacyjnych, plakatach, w katalogach.
Q1bREA2a	Potrafię czytać bardzo krótkie, proste teksty.
Q1cREA2b	Potrafię znaleźć konkretne, przewidywalne informacje w prostych tekstach dotyczących życia codziennego, takich jak ogłoszenia, reklamy, prospekty, karty dań, rozkłady jazdy. Rozumiem krótkie, proste listy prywatne lub e-maile.
Q1dREB1a	Rozumiem teksty składające się głównie ze słów najczęściej wystepujących, dotyczących życia codziennego lub zawodowego (np. wstęp do podręcznika szkolnego).
Q1eREB1b	Rozumiem opisy wydarzeń, uczuć i pragnień zawarte w prywatnej korespondencji lub e-mailach.

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018. Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-013584

Q1fREB2a	Czytam ze zrozumieniem artykuły i reportaże dotyczące problemów współczesnego świata, w których piszący prezentują określone stanowiska i poglądy.
Q1gREB2b	Rozumiem współczesną prozę literacką (np. literaturę przedmiotową, powieść, reportaż , list).
Q1hREC1a	Rozumiem długie, złożone teksty informacyjne i literackie dostrzegając i doceniając ich zróżnicowanie pod względem stylu.
Q1iREC1b	Rozumiem artykuły specjalistyczne i dłuższe instrukcje techniczne nawet te niezwiązane z moją dziedziną.
Q1REC2a	Rozumiem z łatwością praktycznie wszystkie formy języka pisanego, włączając w to abstrakcyjne lub językowo skomplikowane teksty takie jak artykuły specjalistyczne i dzieła literackie.
WRITING COMPETENCE	W jakim stopniu zgadzasz się lub nie zgadzasz się z następującymi stwierdzeniami odnoszącymi się do umiejętności pisania?
Q2aWRA1a	Potrafię napisać krótki, prosty tekst na widokówce np. z pozdrowieniami z wakacji.
Q2bWRA1b	Potrafię wypełnić formularze (np. w konkursach z nagrodami) z danymi osobowymi takimi jak nazwisko, wiek, adres.
Q2cWRA2a	Potrafię napisać krótkie i proste notatki lub wiadomości wynikające z doraźnych potrzeb.

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018. Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-013584

Q2dWRA2b	Potrafię napisać bardzo prosty list prywatny np. dziękując komuś za coś.
Q2eWRB1a	Potrafię pisać proste teksty na znane mi lub związane z moimi zainteresowaniami tematy.
Q2fWRB1b	Potrafię pisać prywatne listy lub e-maile opisując swoje przeżycia i wrażenia.
Q2gWRB2a	Potrafię pisać zrozumiałe, szczegółowe teksty na dowolne tematy związane z moimi zainteresowaniami.
Q2hWRB2b	Potrafię napisać rozprawkę lub opracowanie przekazując informacje lub rozważając argumenty za i przeciw.
Q2iWRB2c	Potrafię pisać listy lub e-maile podkreślając znaczenie, jakie mają dla mnie dane wydarzenia i przeżycia.
Q2jWRC1a	Potrafię się wypowiadać przez pisanie zrozumiałych i dobrze zbudowanych tekstów, dosyć szeroko przedstawiając swój punkt widzenia.
Q2kWRC1b	Potrafię pisać o złożonych zagadnieniach w prywatnym liście, w rozprawce czy opracowaniu, podkreślając kwestie, które uważam za najistotniejsze.
Q2lWRC2a	Potrafię pisać płynne, zrozumiałe teksty, stosując odpowiedni w danym przypadku styl.

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018. Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-013584

Q2mWRC2b	Potrafię pisać o złożonych zagadnieniach w listach, e-mailach, opracowaniach lub artykułach, prezentując poruszane problemy logicznie i skutecznie, tak aby ułatwić odbiorcy zrozumienie i zapamiętanie najważniejszych kwestii.
Q2nWRC2c	Potrafię pisać streszczenia i recenzje prac specjalistycznych i utworów literackich.

READING IN SCHOOL	Jak często czytasz po polsku w szkole?
Q3aRiSinter	informacje w Internecie? (do szkolnego użytku)
Q3bRiSnews	gazety/ czasopisma?
Q3cRiSbooks	książki /kserokopie (do szkolnego użytku)?
Q3dRiSdict	słowniki?
READING OUTSIDE SCHOOL	Jak często czytasz po polsku poza szkołą?
Q4aRoSinter	informacje w Internecie?
Q4bRoSnews	gazety/ czasopisma?
Q4cRoSbooks	książki /kserokopie
Q4dRoSdict	(do szkolnego użytku)?
Q4eRoSbookp	słowniki?
Q4fRoSoffi	książki /kserokopie
Q4gRoSlet	(dla celów prywatnych)?
Q4hRoSsome	urzędowe teksty
Q4iRoSwA	(np.korespondencję biznesową itp.)?
WRITING IN SCHOOL	Jak często piszesz po polsku w szkole
Q5aWiSsum	streszczenia?

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018. Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-013584

Q5bWiSrep	sprawozdania?
Q5cWiSlet	listy/e-maile?
Q5dWiSoffi	urzędowe teksty (np. korespondencję biznesową, list motywacyjny itp.)?
Q5eWiSwb	w zeszytach ćwiczeń?
Q5fWiSexpl	wyjaśnienia/ definicje?
Q5gWiSsto	własne historie?
Q5hWiSchat	wiadomości na czacie lub forum internetowym?
Q5iWiSblog	posty na blogu?
WRITING OUTSIDE SCHOOL	Jak często piszesz po polsku poza szkołą
Q6aWoSmail	e-maile?
Q6bWoSsms	smsy?
Q6cWoSjour	Pamiętnik?
Q6dWoSsto	własne historie?
Q6eWoSoffi	urzędowe teksty (np. listy formalne)?
Q6fWoSchat	wiadomości na czacie lub forum internetowym?
Q6gWoSblog	posty na blogu?
Q6hWoSsome	w mediach społecznościowych (np. na Facebooku, Twitterze itd.)?
Q6iWoSlet	listy lub pocztówki?
Q6jWoSwA	wiadomości za pomocą aplikacji takich jak WhatsApp?

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018. Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-013584

Rezultaty i spostrzeżenia

Ogółem, 1,388 ankiet zostało przeanalizowanych. Jak widzimy w tabeli 2 różnice w płci uczniów i liczbie ankietowanych znacznie się różniły jeśli chodzi o poszczególne kraje. Wszystkich analiz dokonano używając metody R (R Core Team (2017). R: A language and environment for statistical computing. R Foundation for Statistical Computing, Vienna, Austria).

Tabela 2. Dane uczestników (niektórzy uczestnicy nie podali płci)

Państwo	Faza 1	Faza 2	Faza 3	Total	**mężczyzna**	**kobieta**
Estonia	75	63	65	203	**10**	**186**
Rumunia	64	24	59	147	**5**	**139**
Polska	426	183	275	969	**345**	**538**
Niemcy	32	20	17	69	**41**	**27**
Data	Oct. 2017	Mar. 2018	Sept. 2018	-	-	-

Table 3. Deskryptory

	vars	n	mean	sd	min	max	range	se
Q1aREA1a	1	1388	3.61	0.56	1	4	3	0.01
Q1bREA2a	2	1388	3.70	0.52	1	4	3	0.01
Q1cREA2b	3	1388	3.55	0.60	1	4	3	0.02
Q1dREB1a	4	1388	3.47	0.66	1	4	3	0.02
Q1eREB1b	5	1388	3.46	0.64	1	4	3	0.02
Q1fREB2a	6	1388	3.27	0.71	1	4	3	0.02
Q1gREB2b	7	1388	3.09	0.77	1	4	3	0.02
Q1hREC1a	8	1388	3.03	0.75	1	4	3	0.02
Q1iREC1b	9	1388	2.99	0.74	1	4	3	0.02
Q1REC2a	10	1388	2.95	0.78	1	4	3	0.02
Q2aWRA1a	11	1388	3.57	0.61	1	4	3	0.02
Q2bWRA1b	12	1388	3.55	0.61	1	4	3	0.02
Q2cWRA2a	13	1388	3.55	0.60	1	4	3	0.02
Q2dWRA2b	14	1388	3.52	0.63	1	4	3	0.02
Q2eWRB1a	15	1388	3.45	0.65	1	4	3	0.02
Q2fWRB1b	16	1388	3.39	0.68	1	4	3	0.02

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018. Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-013584

Q2gWRB2a	17	1388	3.29	0.71	1	4	3	0.02
Q2hWRB2b	18	1388	3.12	0.76	1	4	3	0.02
Q2iWRB2c	19	1388	3.22	0.70	1	4	3	0.02
Q2jWRC1a	20	1388	3.13	0.73	1	4	3	0.02
Q2kWRC1b	21	1388	3.03	0.73	1	4	3	0.02
Q2lWRC2a	22	1388	3.07	0.71	1	4	3	0.02
Q2mWRC2b	23	1388	2.93	0.79	1	4	3	0.02
Q2nWRC2c	24	1388	2.87	0.82	1	4	3	0.02
Q3aRiSinter	25	1365	3.48	1.26	1	5	4	0.03
Q3bRiSnews	26	1349	2.54	1.22	1	5	4	0.03
Q3cRiSbooks	27	1353	3.16	1.28	1	5	4	0.03
Q3dRiSdict	28	1358	2.36	1.16	1	5	4	0.03
Q4aRoSinter	29	1382	4.07	1.31	1	5	4	0.04
Q4bRoSnews	30	1344	2.85	1.30	1	5	4	0.04
Q4cRoSbooks	31	1361	3.01	1.29	1	5	4	0.03
Q4dRoSdict	32	1364	2.33	1.18	1	5	4	0.03
Q4eRoSbookp	33	1377	2.72	1.24	1	5	4	0.03
Q4fRoSoffi	34	1380	2.34	1.22	1	5	4	0.03
Q4gRoSlet	35	1373	2.79	1.24	1	5	4	0.03
Q4hRoSsome	36	1375	4.05	1.36	1	5	4	0.04
Q4iRoSwA	37	1375	3.48	1.56	1	5	4	0.04
Q5aWiSsum	38	1375	2.91	1.14	1	5	4	0.03
Q5bWiSrep	39	1351	2.69	1.12	1	5	4	0.03
Q5cWiSlet	40	1364	2.69	1.11	1	5	4	0.03
Q5dWiSoffi	41	1363	2.45	1.15	1	5	4	0.03
Q5eWiSwb	42	1368	3.41	1.31	1	5	4	0.04
Q5fWiSexpl	43	1356	3.24	1.24	1	5	4	0.03
Q5gWiSsto	44	1360	2.34	1.25	1	5	4	0.03
Q5hWiSchat	45	1363	3.05	1.48	1	5	4	0.04
Q5iWiSblog	46	1364	2.24	1.31	1	5	4	0.04
Q6aWoSmail	47	1375	3.03	1.36	1	5	4	0.04
Q6bWoSsms	48	1360	3.84	1.45	1	5	4	0.04
Q6cWoSjour	49	1361	1.90	1.28	1	5	4	0.03
Q6dWoSsto	50	1361	2.11	1.30	1	5	4	0.04
Q6eWoSoffi	51	1367	2.21	1.23	1	5	4	0.03

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018. Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-013584

Q6fWoSchat	52	1370	3.28	1.53	1	5	4	0.04
Q6gWoSblog	53	1366	2.22	1.35	1	5	4	0.04
Q6hWoSsome	54	1373	3.80	1.48	1	5	4	0.04
Q6iWoSlet	55	1372	2.33	1.21	1	5	4	0.03
Q6jWoSwA	56	1374	3.38	1.57	1	5	4	0.04
LoReScale	57	1388	24.14	3.43	7	28	21	0.09
LoWrScale	58	1388	21.03	3.19	6	24	18	0.09
HiReWrScale	59	1388	33.92	5.98	11	44	33	0.16
HiReScale	60	1388	12.55	2.19	4	16	12	0.06
HiWrScale	61	1388	21.37	4.22	7	28	21	0.11

Jak pokazuje tabela 3, średnie wartości umiejętności czytania i pisania spadają wraz ze wzrostem poziomu ESOKJ, zgodnie z oczekiwaniami. Tabela 3 wskazuje również względną częstotliwość zajęć czytania i pisania uczniów w szkole i poza nią, im wyższa wartość tym częstotliwość jest większa. Na przykład czytanie wiadomości WhatsApp występuje znacznie częściej niż czytanie słownika.

Ewaluacja ankiety

Figure 1. Reading competence items

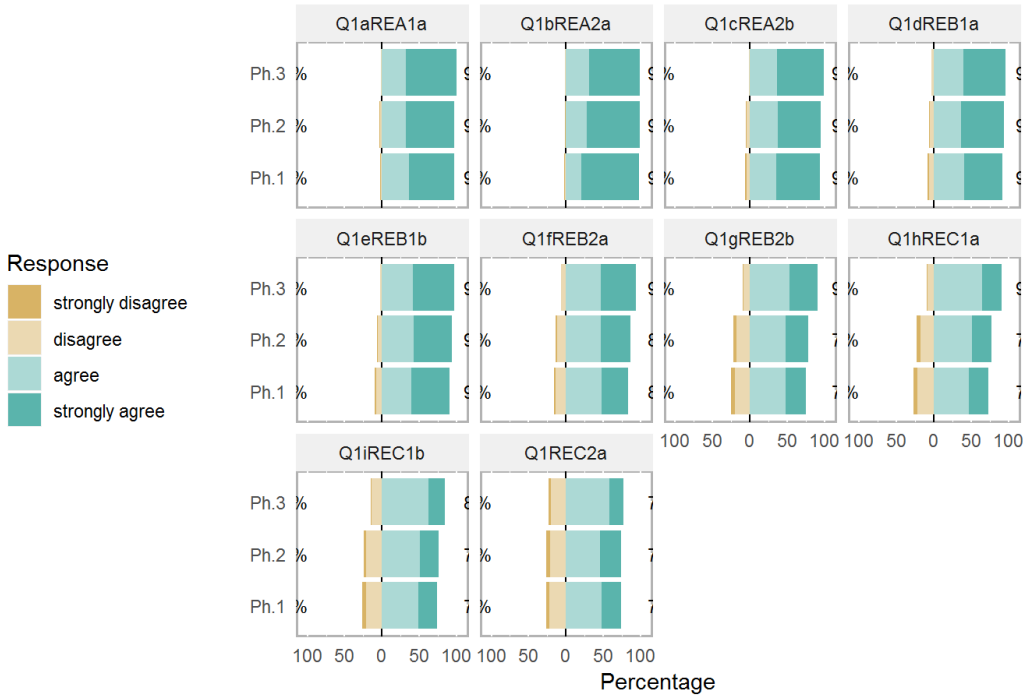

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018. Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-013584

Figure 2. Writing competence items

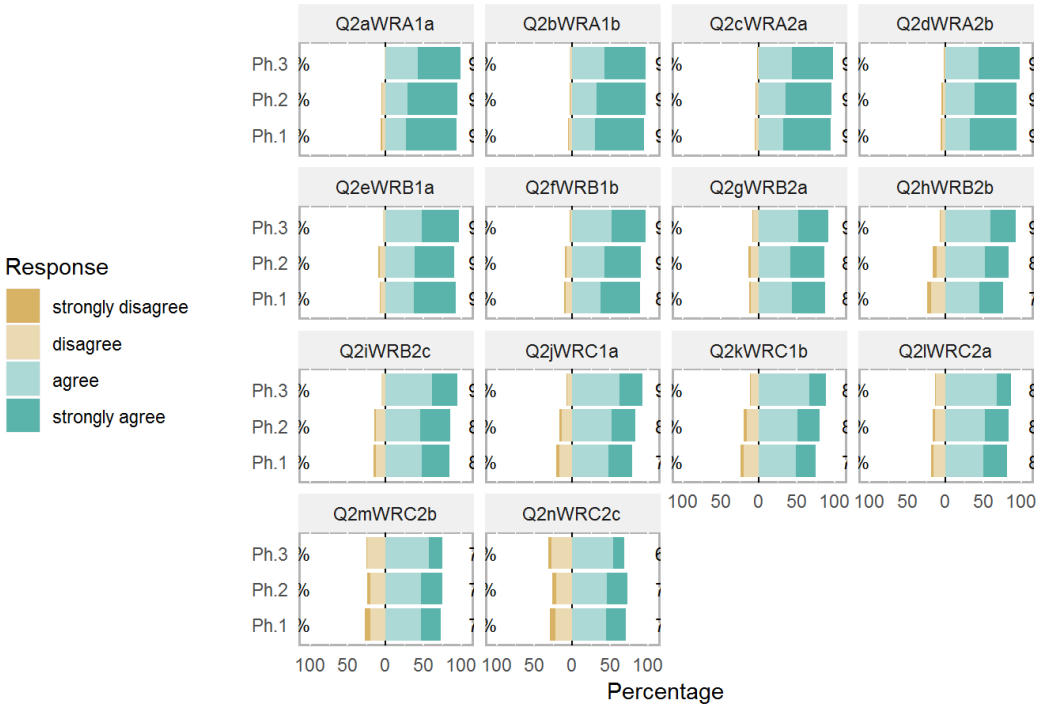

Figure 3. Reading in school

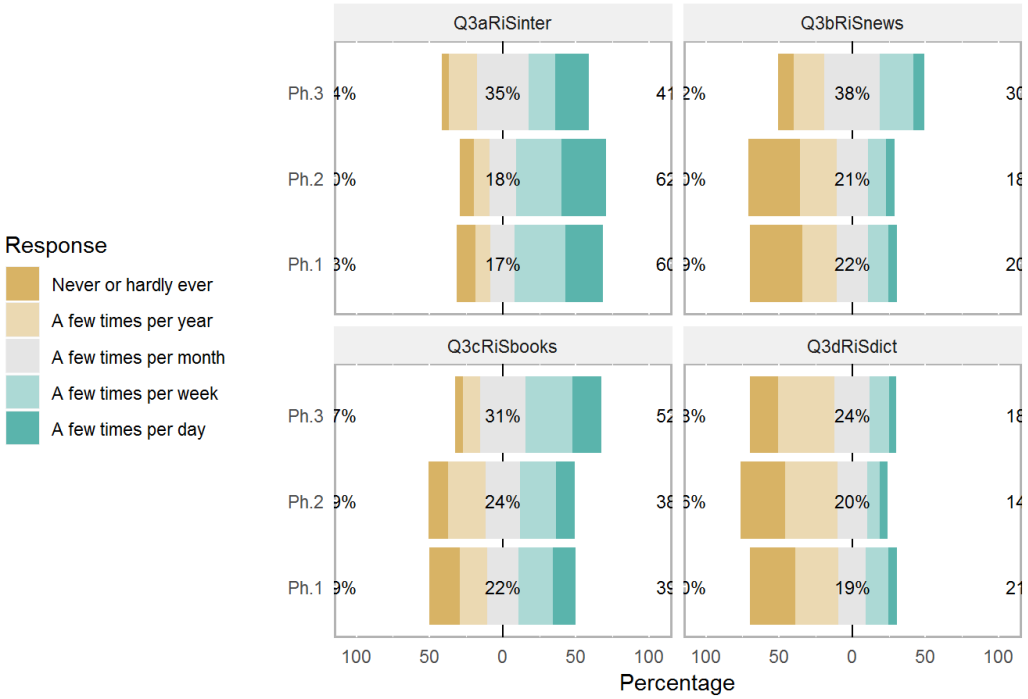

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018. Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-013584

Figure 4. Reading outside school

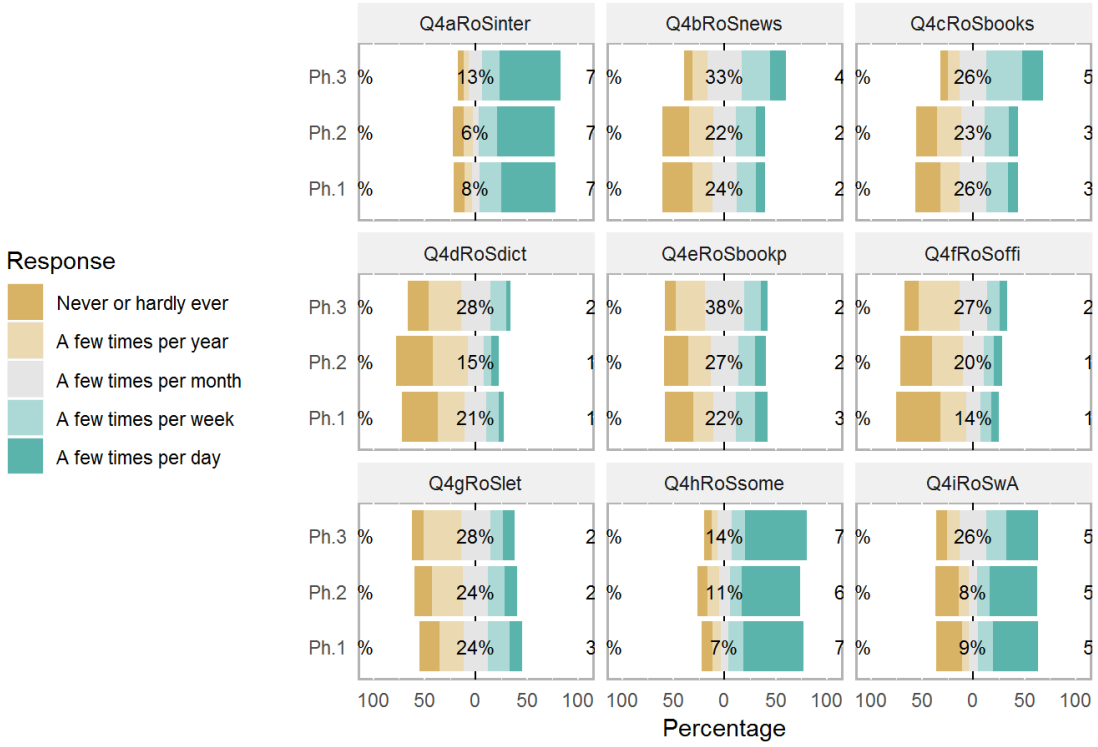

Figure 5. Writing in school

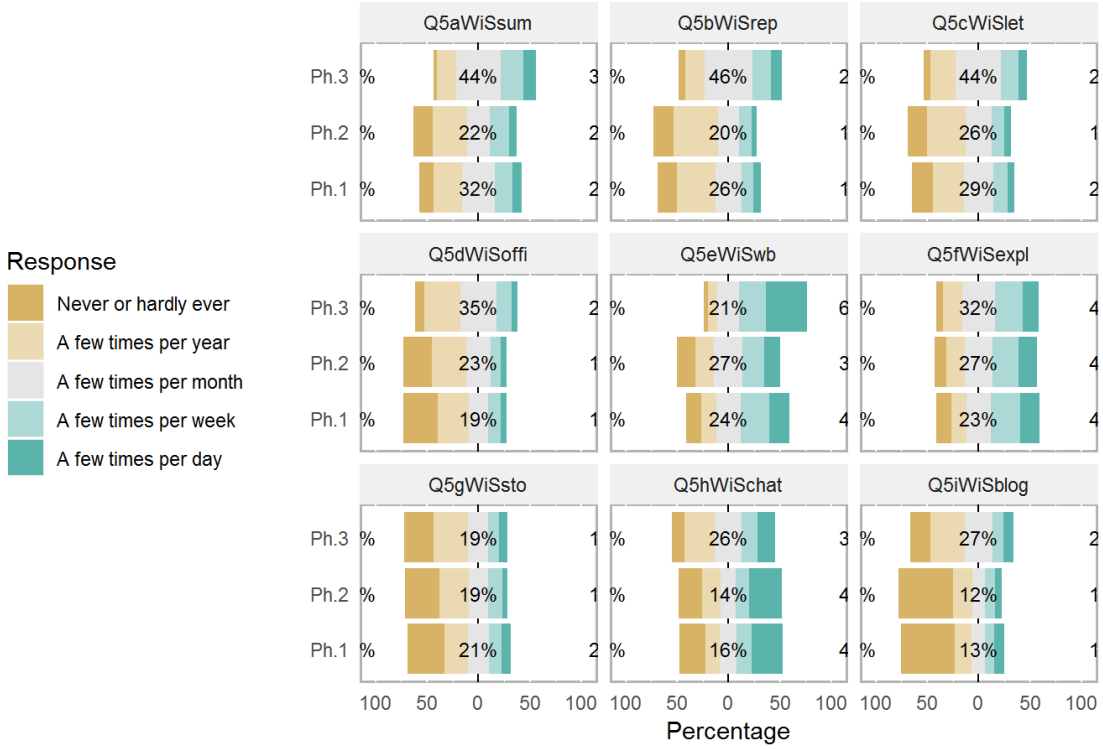

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018. Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-013584

Figure 6. Writing outside school

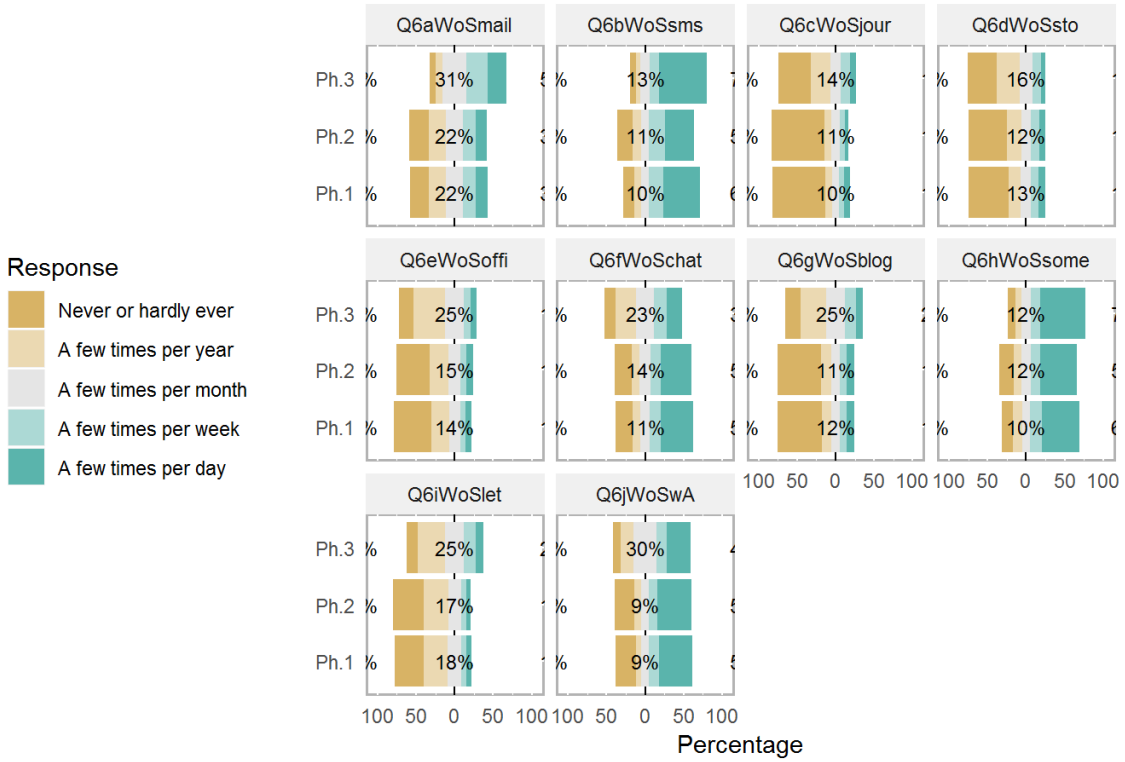

Rysunki od 1 do 6 porównują fazy 1, 2 i 3, odpowiednio dla odczytu i zapisu kompetencji i częstotliwości dla wszystkich krajów. Jeśli chodzi o umiejętność czytania i pisania, warto zwrócić uwagę na kilka tendencji. Po pierwsze, podczas gdy poziomy kompetencyjne zwiększają się w trakcie badania, niewielkie zmiany zachodzą dla deskryptorów niskiego poziomu (do poziomu B1b w czytaniu, a B2a na piśmie) z fazy 1 do fazy 2, natomiast różnica zanika całkowicie w fazie 3. Ten wynik sugeruje możliwy opóźniony efekt pozytywnego wpływu na uczniów o niższym poziomie. Po drugie, elementy wyższego poziomu zarówno dla czytania, jak i pisania zwiększają się z fazy 1 do fazy 2, co sugeruje natychmiastowy efekt, który wydaje się być kontynuowany i wzrasta poza fazę 2 do fazy 3. Tylko pozycje na poziomie C2 w czytaniu I pisaniu nie podążają za tym trendem, mianowicie pisanie złożonych listów, raportów lub artykułów oraz streszczeń i recenzji dzieł literackich, a także lektur podręczników, artykułów specjalistycznych i dzieł literackich. Są one stabilne w czasie i nie mają zmieniają się niezależnie od typu fazy testowania. Jest to również oczekiwane, biorąc pod uwagę zakres praktycznego pisania w ramach stosowania metody scenariusza.

Należy zauważyć, że pozytywny wpływ zastosowania metody scenariusza jest zauważalny pod względem zmniejszenia się odsetka uczniów, którzy ocenili zadania związane z czytaniem i pisaniem jako trudne (tj. uczniowie o niższym poziomie uważają, że osiągnęli wyższy pułap swoich kompetencji). Jednak kwestionariusze w skali Likerta nie są w stanie zmierzyć przyrostów na poziomie indywidualnego studenta, jeśli chodzi o ich ogólne zaufanie do zadań

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018. Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-013584

związanych z czytaniem i pisaniem. Innymi słowy, uczniowie, którzy już mieli zaufanie do wszystkich obszarów, mogli się poprawić, ale ich poprawa prawdopodobnie nie byłaby mierzona przez skale Likerta.

Jeśli chodzi o nawyki w czytaniu i pisaniu w szkole i poza nią, ryciny 3 do 6 pokazują, że pewne zachowania pozostawały względnie stabilne w czasie, takie jak czytanie książek dla osobistych zainteresowań lub z internetu poza szkołą, podczas gdy inne wzrastały w fazie 3, takie jak pisanie streszczeń, blogów lub w zeszytach ćwiczeń w szkole. Warto zauważyć, że aktywność pozaszkolna pisania e-maili i listów wzrosła w fazie 3, WhatsApp zmniejszył się (zielone pasma w działkach).

Zestawienie uzyskanych wyników

Jak zauważono powyżej, niewielka zmiana dotyczyła zagadnień z niższego poziomu. Oznacza to, że różnice w ogólnej umiejętności czytania i pisania mogą pozostać niezauważone, jeśli niskie i wysokie zagadnienia są razem w tej samej skali. Eksploracyjna analiza czynnikowa potwierdziła obecność trzech raczej niż dwóch czynników lub konstruktów w strukturze danych (analiza nie pokazana). Na tej podstawie stworzono wykres w czytaniu uwzględniając niskie poziomy, wykres w pisaniu uwzględniajc niskie poziom I odpowienio z wysokimi poziomami. Stwierdzono, że każda skala ma bardzo dobre wartości Cronbacha alfa, wszystkie w zakresie 0,9 wskazują na wysoką niezawodność próby. Wyniki dla każdej skali pokazano na fig. 7 do 11 z 95% przedziałami ufności dla testów.

Figure 7. Low-level reading

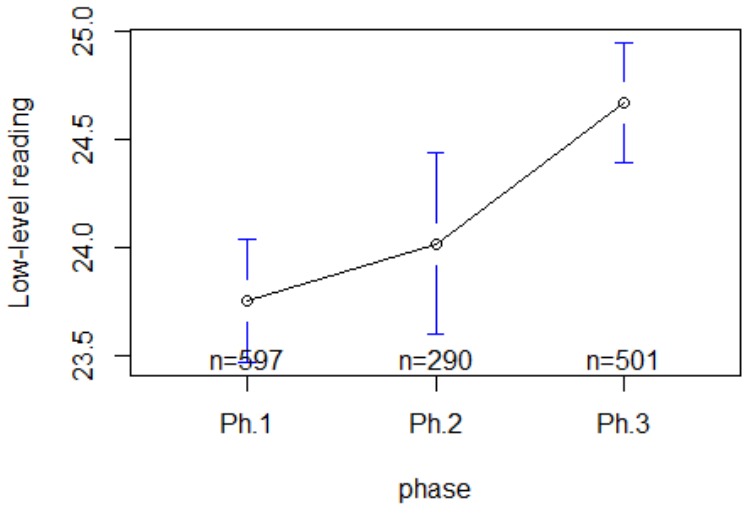

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018. Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-013584

Figure 8. Low-level writing

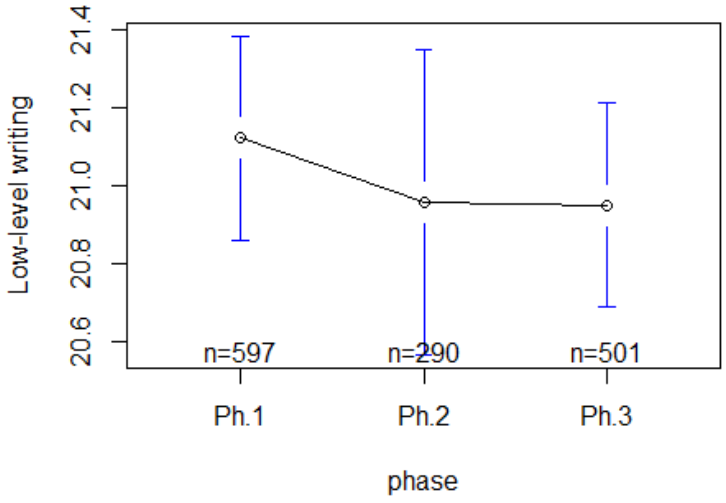

Figure 9. High-level reading and writing

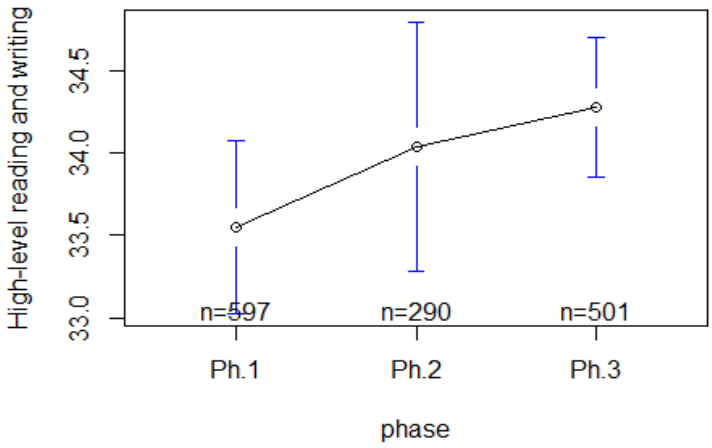

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018. Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-013584

Figure 10. High-level reading only

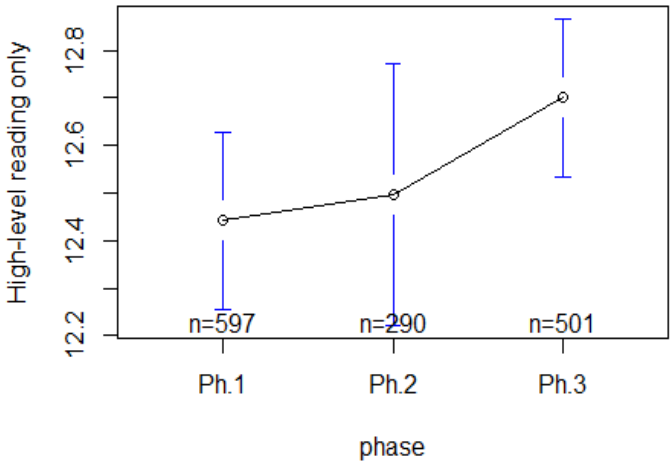

Figure 11. High-level writing only

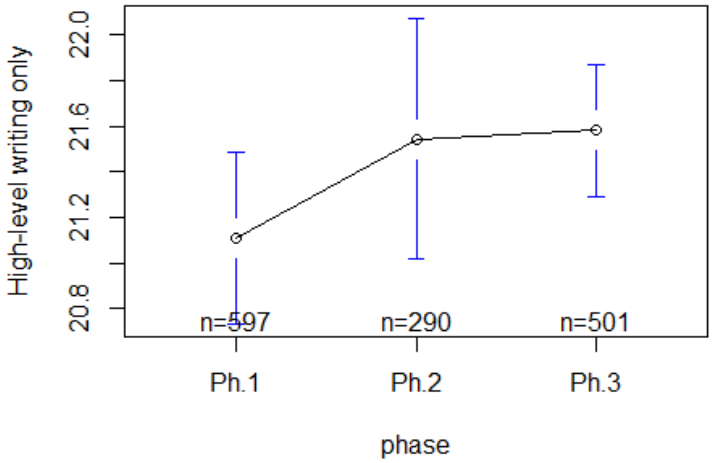

Rysunki 7 do 9 ilustrują zmiany w tych skalach w różnych fazach. Dla celów porównawczych, odczyt wysokiego poziomu i elementy pisania na wysokim poziomie są rozdzielone dla rysunków 10 i 11. Istnieją wyraźne trendy pokazujące wzrosty w każdej skali, z wyjątkiem zapisu niskiego poziomu. Różnice te nie są jednak statystycznie istotne, jak wskazują przedziały zaufania dla wypowiedzi uczniów (co również zostało wykazane w analizach wariancji i wielokrotnych porównań wyników testu Tukey'a - nie pokazano). W każdym razie jest mało prawdopodobne, aby krótka skala samooceny spowodowała statystycznie istotne różnice. Najlepsze wyniki w prawie wszystkich pozycjach (patrz Tabela 3) w kwestionariuszach wskazują, że te elementy dostarczają bardzo mało znaczących informacji o umiejętnościach uczniów. Można oczekiwać, że tylko odpowiednio zaprojektowany test z silnym wsparciem walidacyjnym pozwoli zmierzyć umiejętności uczniów na tyle dokładnie, aby uzyskać statystycznie istotne różnice.

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018. Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-013584

Faktory kompetencji w czytaniu i pisaniu

Wyniki regresji były niejednoznaczne. Podczas gdy czynniki, które mają znaczący wpływ na niskie wyniki umiejętności czytania, i pisania zostały zidentyfikowane a wysoki poziom czytania i pisania były one czasami sprzeczne. Na przykład od czytania książek dla przyjemności i czytania tekstów oficjalnych poza szkołą są związane z wysokim poziomem umiejętności czytania i pisania, stwierdzono, że czytanie materiałów szkolnych poza szkołą jest negatywnie związane z kompetencją czytania i pisania. Ponadto modele regresji wyjaśniły jedynie niewielką wariancję (skorygowany R-kwadrat w przedziale od 0,125 do 0,159), co sugeruje, że dostępne nam zmienne stanowią jedynie niewielką część tego, co może odpowiadać danym kompetencjom. Tak więc, wyniki analizy regresji są uważane za niewiarygodne z punktu widzenia pojęciowego, jak również brak silnego dowodu trafności konstruktywnej).

Tabela 4. Współczynniki regresji dla niskiego poziomu czytania, niskiego poziomu pisania oraz wysokiego poziomu czytania i pisania.

```
LoReScale

## Coefficients:
##              Estimate Std. Error t value Pr(>|t|)
## (Intercept)  20.97018    0.44365  47.268  < 2e-16 ***
## Q4aRoSinter   0.16029    0.09805   1.635 0.102395
## Q3cRiSbooks   0.47557    0.09155   5.195 2.47e-07 ***
## Q7gendermale -0.77554    0.22612  -3.430 0.000628 ***
## Q5aWiSsum     0.37164    0.13645   2.724 0.006568 **
## Q5dWiSoffi   -0.30582    0.13166  -2.323 0.020385 *
## Q4bRoSnews    0.24659    0.09515   2.592 0.009686 **
## Q6fWoSchat    0.16098    0.07773   2.071 0.038606 *
## Q6eWoSoffi   -0.27177    0.10931  -2.486 0.013064 *
## Q6jWoSwA      0.13338    0.07888   1.691 0.091175 .
## Q3dRiSdict   -0.16964    0.10213  -1.661 0.097009 .
## Q5bWiSrep     0.23757    0.15947   1.490 0.136589
## ---
## Signif. codes:  0 '***' 0.001 '**' 0.01 '*' 0.05 '.' 0.1 ' ' 1
##
## Residual standard error: 3.123 on 1030 degrees of freedom
## Multiple R-squared:  0.1451, Adjusted R-squared:  0.136
## F-statistic:  15.9 on 11 and 1030 DF,  p-value: < 2.2e-16



LoWrScale
```


Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018. Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-013584

```
## Coefficients:
##              Estimate Std. Error t value Pr(>|t|)
## (Intercept)  17.77191    0.41446  42.879  < 2e-16 ***
## Q4hRoSsome    0.34142    0.08281   4.123 4.04e-05 ***
## Q3aRiSinter   0.22044    0.08145   2.707 0.006911 **
## Q6cWoSjour   -0.34989    0.09932  -3.523 0.000445 ***
## Q3cRiSbooks   0.30663    0.07930   3.867 0.000117 ***
## Q7gendermale -0.75952    0.20463  -3.712 0.000217 ***
## Q6fWoSchat    0.24148    0.07457   3.238 0.001241 **
## Q5aWiSsum     0.22519    0.09234   2.439 0.014904 *
## Q6eWoSoffi   -0.22636    0.10498  -2.156 0.031287 *
## Q5fWiSexpl    0.14034    0.09046   1.551 0.121138
## ---
## Signif. codes:  0 '***' 0.001 '**' 0.01 '*' 0.05 '.' 0.1 ' ' 1
##
## Residual standard error: 2.897 on 1032 degrees of freedom
## Multiple R-squared:  0.1665, Adjusted R-squared:  0.1592
## F-statistic:  22.9 on 9 and 1032 DF,  p-value: < 2.2e-16
```

```
HiReWrScale
```

```
## Coefficients:
##              Estimate Std. Error t value Pr(>|t|)
## (Intercept)   28.3928     0.6749  42.067  < 2e-16 ***
## Q5bWiSrep      0.8873     0.2031   4.368 1.38e-05 ***
## Q4eRoSbookp    0.4845     0.2024   2.394 0.016855 *
## Q5hWiSchat     0.2508     0.1368   1.834 0.066973 .
## Q6dWoSsto      0.7306     0.2067   3.535 0.000426 ***
## Q7gendermale  -0.7336     0.3990  -1.838 0.066296 .
## Q3bRiSnews     0.5020     0.1773   2.832 0.004720 **
## Q4cRoSbooks   -0.4709     0.1763  -2.671 0.007676 **
## Q6cWoSjour    -0.4373     0.2207  -1.981 0.047815 *
## Q6jWoSwA       0.2580     0.1296   1.991 0.046717 *
## Q4fRoSoffi     0.3934     0.2016   1.952 0.051255 .
## Q6eWoSoffi    -0.3291     0.2300  -1.431 0.152816
## ---
## Signif. codes:  0 '***' 0.001 '**' 0.01 '*' 0.05 '.' 0.1 ' ' 1
##
## Residual standard error: 5.563 on 1030 degrees of freedom
## Multiple R-squared:  0.1445, Adjusted R-squared:  0.1353
## F-statistic: 15.81 on 11 and 1030 DF,  p-value: < 2.2e-1
```


Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018. Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-013584

Konkluzja

Jest kilka ograniczeń dla tej fazy ankiety. Chociaż niniejszy projekt oferuje opłacalny sposób badania wpływu fazy instruktażowej, optymalną metodą określenia skuteczności programu nauczania jest wdrożenie eksperymentalnego projektu z grupami kontrolnymi. Zastosowanie skal z samooceną studentów ma również kilka wad, między innymi wiarygodność danych pochodzących od młodych uczestników oraz dokładność samooceny. Kolejnym ograniczeniem jest brak danych specyficznych dla uczestnika, aby śledzić zmiany od fazy do fazy. Ponadto niezbilansowany zbiór danych z nierówną reprezentacją kraju i płci również podważa zasadność porównań.

Pomimo tych wad, pojawiły się użyteczne wyniki, dostarczając dowodów na to, że podejście dydaktyczne oparte na scenariuszach miało pozytywny wpływ. Niemniej jednak ustalenia te należy uznać za wstępne. Zdecydowanie zaleca się, aby dalsze badania wykorzystywały zatwierdzone instrumenty testujące do mierzenia zmian w zakresie umiejętności czytania i pisania przy jednoczesnym wdrażaniu eksperymentalnych grup kontrolnych z szerszą analizą czynników, które przyczyniają się do poziomu kompetencji.

Bibliografia

Ross, J.A. (2006). The reliability, validity, and utility of self-assessment. *Practical Assessment, Research, and Evaluation, 11*(10), 1-13.

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018. Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-013584

Załączniki

Produkt 1a. Kwestionariusz samooceny ucznia

Kwestionariusz jest dostępny w wersji online. Dostęp do kwestionariusza jest możliwy jedynie z wykorzystaniem loginu. Aby uzyskać dostęp do kwestionariuzsa skontaktuj się z koordynatorem projektu: stefan.sigges@pl.rlp.de

Chcielibyśmy poznać Twoje zdanie na temat rozwijania umiejętności czytania i pisania w szkole oraz w życiu prywatnym.

Wyniki tego badania mają być pomocne dla nauczycieli do zaoferowania lepszego wsparcia uczniom, co z kolei ma pomóc osiągnąć lepsze wyniki w nauce i zdobyć lepszą pracę.

Proszę przeczytaj uważnie każde pytanie i odpowiedz na nie tak dokładnie, jak to tylko możliwe. Zaznacz odpowiednie pole wyboru lub, tam gdzie to konieczne, napisz krótką odpowiedź.

Sprawdź dokładnie swoje odpowiedzi przed przejściem na następną stronę. Nie możesz wrócić do poprzednich stron aby zmienić odpowiedzi.

W tym kwestionariuszu nie ma ani dobrych ani złych odpowiedzi. Twoje odpowiedzi powinny odzwierciedlać Twoją opinię. Możesz poprosić o wyjaśnienie, jeśli czegoś nie rozumiesz lub jeśli nie jesteś pewien, jak odpowiedzieć na pytanie.

Twoje odpowiedzi zostaną zebrane i przeanalizowane.

Wszystkie informacje, które podasz w kwestionariuszu zostaną poufne.

W jakim stopniu zgadzasz się lub nie zgadzasz się z następującymi stwierdzeniami odnoszącymi się do umiejętności czytania?

(proszę zaznacz tylko jedną odpowiedź w każdej kolumnie)

	Zdecydowanie zgadzam się	Zgadzam się	Nie zgadzam się	Zdecydowanie nie zgadzam się
Rozumiem znane nazwy, słowa i bardzo proste zdania umieszczone np. na tablicach informacyjnych, plakatach, w katalogach.				
Potrafię czytać bardzo krótkie, proste teksty.				
Potrafię znaleźć konkretne, przewidywalne informacje w prostych tekstach dotyczących życia codziennego, takich jak ogłoszenia, reklamy,				

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018. Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-013584

prospekty, karty dań, rozkłady jazdy. Rozumiem krótkie, proste listy prywatne lub e-maile.				
Rozumiem teksty składające się głównie ze słów najczęściej wystepujących, dotyczących życia codziennego lub zawodowego (np. wstęp do podręcznika szkolnego).				
Rozumiem opisy wydarzeń, uczuć i pragnień zawarte w prywatnej korespondencji lub e-mailach.				
Czytam ze zrozumieniem artykuły i reportaże dotyczące problemów współczesnego świata, w których piszący prezentują określone stanowiska i poglądy.				
Rozumiem współczesną prozę literacką (np. literaturę przedmiotową, powieść, reportaż , list).				
Rozumiem długie, złożone teksty informacyjne i literackie dostrzegając i doceniając ich zróżnicowanie pod względem stylu.				
Rozumiem artykuły specjalistyczne i dłuższe instrukcje techniczne nawet te niezwiązane z moją dziedziną.				
Rozumiem z łatwością praktycznie wszystkie formy języka pisanego, włączając w to abstrakcyjne lub językowo skomplikowane teksty takie jak artykuły specjalistyczne i dzieła literackie.				

W jakim stopniu zgadzasz się lub nie zgadzasz się z następującymi stwierdzeniami odnoszącymi się do umiejętności pisania?

(proszę zaznacz tylko jedną odpowiedź w każdej kolumnie)

	Zdecydowanie zgadzam się	Zgadzam się	Nie zgadzam się	Zdecydowanie nie zgadzam się
Potrafię napisać krótki, prosty tekst na widokówce np. z pozdrowieniami z wakacji.				
Potrafię wypełnić formularze (np. w konkursach z nagrodami) z danymi osobowymi takimi jak nazwisko, wiek, adres.				
Potrafię napisać krótkie i proste notatki lub wiadomości wynikające z doraźnych potrzeb.				

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018. Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-013584

Potrafię napisać bardzo prosty list prywatny np. dziękując komuś za coś.				
Potrafię pisać proste teksty na znane mi lub związane z moimi zainteresowaniami tematy.				
Potrafię pisać prywatne listy lub e-maile opisując swoje przeżycia i wrażenia.				
Potrafię pisać zrozumiałe, szczegółowe teksty na dowolne tematy związane z moimi zainteresowaniami.				
Potrafię napisać rozprawkę lub opracowanie przekazując informacje lub rozważając argumenty za i przeciw.				
Potrafię pisać listy lub e-maile podkreślając znaczenie, jakie mają dla mnie dane wydarzenia i przeżycia.				
Potrafię się wypowiadać przez pisanie zrozumiałych i dobrze zbudowanych tekstów, dosyć szeroko przedstawiając swój punkt widzenia.				
Potrafię pisać o złożonych zagadnieniach w prywatnym liście, w rozprawce czy opracowaniu, podkreślając kwestie, które uważam za najistotniejsze.				
Potrafię pisać płynne, zrozumiałe teksty, stosując odpowiedni w danym przypadku styl.				
Potrafię pisać o złożonych zagadnieniach w listach, e-mailach, opracowaniach lub artykułach, prezentując poruszane problemy logicznie i skutecznie, tak aby ułatwić odbiorcy zrozumienie i zapamiętanie najważniejszych kwestii.				
Potrafię pisać streszczenia i recenzje prac specjalistycznych i utworów literackich.				

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018. Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-013584

Pytanie **Jak często czytasz po polsku w szkole:**

(proszę zaznacz tylko jedną odpowiedź w każdej kolumnie)

	Nigdy lub prawie nigdy	Kilka razy w roku	Kilka razy w miesiącu	Kilka razy w tygodniu	Kilka razy dziennie
informacje w Internecie? (do szkolnego użytku)	☐1	☐2	☐3	☐4	☐5
gazety/ czasopisma?	☐1	☐2	☐3	☐4	☐5
książki /kserokopie (do szkolnego użytku)?	☐1	☐2	☐3	☐4	☐5
słowniki?	☐1	☐2	☐3	☐4	☐5
	☐1	☐2	☐3	☐4	☐5

Pytanie **Jak często czytasz po polsku poza szkołą:**

(proszę zaznacz tylko jedną odpowiedź w każdej kolumnie)

	Nigdy lub prawie nigdy	Kilka razy w roku	Kilka razy w miesiącu	Kilka razy w tygodniu	Kilka razy dziennie
informacje w Internecie?	☐1	☐2	☐3	☐4	☐5
gazety/ czasopisma?	☐1	☐2	☐3	☐4	☐5
książki /kserokopie (do szkolnego użytku)?	☐1	☐2	☐3	☐4	☐5
słowniki?	☐1	☐2	☐3	☐4	☐5
książki /kserokopie (dla celów prywatnych)?	☐1	☐2	☐3	☐4	☐5
urzędowe teksty (np.korespondencję biznesową itp.)?	☐1	☐2	☐3	☐4	☐5
Listy, e-maile, pocztówki?	☐1	☐2	☐3	☐4	☐5
informacje w mediach społecznościowych (np. na Facebooku, Twitterze itd.)?	☐1	☐2	☐3	☐4	☐5
wiadomości za pomocą aplikacji takich jak WhatsApp?	☐1	☐2	☐3	☐4	☐5

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018. Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-013584

Pytanie **Jak często piszesz po polsku w szkole:**

(proszę zaznacz tylko jedną odpowiedź w każdej kolumnie)

	Nigdy lub prawie nigdy	Kilka razy w roku	Kilka razy w miesiącu	Kilka razy w tygodniu	Kilka razy dziennie
streszczenia?	☐1	☐2	☐3	☐4	☐5
sprawozdania?	☐1	☐2	☐3	☐4	☐5
listy/e-maile?	☐1	☐2	☐3	☐4	☐5
urzędowe teksty (np. korespondencję biznesową, list motywacyjny itp.)?	☐1	☐2	☐3	☐4	☐5
w zeszytach ćwiczeń?	☐1	☐2	☐3	☐4	☐5
wyjaśnienia/ definicje?	☐1	☐2	☐3	☐4	☐5
własne historie?	☐1	☐2	☐3	☐4	☐5
wiadomości na czacie lub forum internetowym?	☐1	☐2	☐3	☐4	☐5
posty na blogu?	☐1	☐2	☐3	☐4	☐5

Pytanie **Jak często piszesz po polsku poza szkołą:**

(proszę zaznacz tylko jedną odpowiedź w każdej kolumnie)

	Nigdy lub prawie nigdy	Kilka razy w roku	Kilka razy w miesiącu	Kilka razy w tygodniu	Kilka razy dziennie
e-maile?	☐1	☐2	☐3	☐4	☐5
smsy?	☐1	☐2	☐3	☐4	☐5
Pamiętnik?	☐1	☐2	☐3	☐4	☐5
własne historie?	☐1	☐2	☐3	☐4	☐5
urzędowe teksty (np. listy formalne)?	☐1	☐2	☐3	☐4	☐5
wiadomości na czacie lub forum internetowym?	☐1	☐2	☐3	☐4	☐5
posty na blogu?	☐1	☐2	☐3	☐4	☐5
w mediach społecznościowych (np. na Facebooku, Twitterze itd.)?	☐1	☐2	☐3	☐4	☐5
listy lub pocztówki?	☐1	☐2	☐3	☐4	☐5
wiadomości za pomocą aplikacji takich jak WhatsApp?	☐1	☐2	☐3	☐4	☐5

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018. Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-013584

Informacje o Tobie

Pytanie **Zaznacz płeć**

kobieta ☐1 mężczyzna ☐2

Pytanie **Ile masz lat? (Wpisz liczbę)**

Mam _____ lat.

Pytanie **Jakiego zawodu się uczysz?**

ekonomista	☐1
informatyk	☐2
technik reklamy	☐3
Inny (wpisz jaki)	☐4

Twój dom

W tej sekcji odpowiedz na kilka pytań dotyczących Twojej rodziny i Twojego domu.

Niektóre z pytań będą dotyczyły Twoich rodziców lub osób, które są za Ciebie odpowiedzialne.

Odpowiadając na pytania weź pod uwagę te osoby, z którymi spędzasz najwięcej czasu.

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018. Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-013584

Pytanie

W jakim kraju urodziłeś się Ty i Twoi rodzice?

(proszę zaznacz tylko jedną odpowiedź w każdej kolumnie)

	Ty	Mama /prawna opiekunka	Tato/ prawny opiekun
Polska	☐ 1	☐ 1	☐ 1
Niemcy	☐ 2	☐ 2	☐ 2
Rosja	☐ 3	☐ 3	☐ 3
Ukraina	☐ 4	☐ 4	☐ 4
Litwa	☐ 4	☐ 4	☐ 4
Inny kraj	☐ 5	☐ 5	☐ 5

Pytanie

W jakich językach najczęściej porozumiewasz się w domu?

(Możesz wybrać więcej niż jeden)

język polski ☐ 1

język niemiecki ☐ 2

język angielski ☐ 3

język rosyjski ☐ 4

inny język _____

Pytanie

Wpisz nazwę szkoły oraz klasę do jakiej uczęszczasz.

Nazwa szkoły_____

Klasa_____

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018. Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-013584

Produkt 1b. Kwestionariusz dla nauczyciela

Kwestionariusz dla nauczyciela *(ang. Teacher questionnaire)*

Dziękujemy za udział w projekcie: „Wspieranie umiejętności pisania i czytania ze zrozumieniem w kształceniu i szkoleniu zawodowym“ *(ang. Integrated Reading and Writing Support in Vocational Education)* realizowanym w ramach programu Erasmus+.

Niniejszy kwestionariusz ma na celu:

- zebranie podstawowych informacji na temat nauczycieli, którzy podjęli się współpracy w ramach projektu;
- poznanie doświadczeń nauczycieli zdobytych podczas testowania materiałów zgodnych z koncepcją projektu;
- przeanalizowanie poziomu umiejętności czytania i pisania wśród Twoich uczniów/słuchaczy.

Udzielone przez Ciebie odpowiedzi będą traktowane jako poufne

I. INFORMACJE OGÓLNE

1. Jakiego przedmiotu uczysz przez większość godzin w tygodniu w bieżącym roku szkolnym? *(Jeśli uczysz więcej niż jednego przedmiotu w tej samej liczbie godzin, zaznacz tyle odpowiedzi ile konieczne)*

Języki *(język ojczysty, języki obce)* ☐1

Nauki humanistyczne *(anglistyka, dziennikarstwo, filozofia, historia, iberystyka, językoznawstwo, kulturoznawstwo, prawo, pedagogika, politologia, psychologia, socjologia, teologia itp.)* ☐2

Przedmioty zawodowe *(ekonomia, rachunkowość, obróbka metali, instalacje elektryczne itp.)* ☐3

Nauki przyrodnicze *(astronomia, biologia, chemia, fizyka, nauki o ziemi itp.)* ☐4

Nauki matematyczne (matematyka, informatyka) ☐5

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018. Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-013584

2. Od ilu lat pracujesz jako nauczyciel (uwzględniając bieżący rok szkolny)?..... lat

3. Od ilu lat pracujesz jako nauczyciel w szkole prowadzącej kształcenie i szkolenie zawodowe?.....lat

4. Jaki jest Twój poziom wykształcenia? .....

5. Płeć

Kobieta ☐1

Mężczyzna ☐2

6. Wiek

mniej niż 25 ☐1

25-29 ☐2

30-39 ☐3

40-49 ☐4

50-59 ☐5

60 lub więcej ☐6

Twoje doświadczenia

7. Jak pewnie czujesz się stosując następujące metody nauczania?
(Zaznacz po jednej odpowiedzi w każdej linijce)

		Bardzo pewnie	Całkiem pewnie	Niezbyt pewnie	Bardzo niepewnie	Nie dotyczy
a)	Praca ze scenariuszem	☐1	☐2	☐3	☐4	☐5
b)	Strategie czytania	☐1	☐2	☐3	☐4	☐5
c)	Strategie pisania	☐1	☐2	☐3	☐4	☐5
d)	Informacja zwrotna	☐1	☐2	☐3	☐4	☐5
e)	Integracja strategii czytania i pisania na przedmiotach niejęzykowych	☐1	☐2	☐3	☐4	☐5

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018. Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-013584

8. W jakim stopniu zgadzasz się z następującymi stwierdzeniami?

(Zaznacz po jednej odpowiedzi w każdej linijce)

		Zdecydowanie zgadzam się	Zgadzam się	Nie zgadzam się	Zdecydowanie nie zgadzam się
a)	Umiejętności czytania są ważne w życiu zawodowym moich uczniów.	☐1	☐2	☐3	☐4
b)	Umiejętności czytania są ważne w edukacji zawodowej moich uczniów.	☐1	☐2	☐3	☐4
c)	Umiejętności czytania są ważne w życiu prywatnym moich uczniów.	☐1	☐2	☐3	☐4
d)	Umiejętności czytania są ważne dla moich uczniów w dostępie do rynku pracy.	☐1	☐2	☐3	☐4
e)	Umiejętności czytania są ważne dla moich uczniów w życiu społecznym.	☐1	☐2	☐3	☐4

9. W jakim stopniu zgadzasz się z następującymi stwierdzeniami?

(Zaznacz tylko jedną odpowiedź w każdej linijce).

		Zdecydowanie zgadzam się	Zgadzam się	Nie zgadzam się	Zdecydowanie nie zgadzam się
a)	Umiejętności pisania są ważne w życiu zawodowym moich uczniów.	☐1	☐2	☐3	☐4
b)	Umiejętności pisania są ważne w edukacji zawodowej moich uczniów.	☐1	☐2	☐3	☐4
c)	Umiejętności pisania są ważne w życiu prywatnym moich uczniów.	☐1	☐2	☐3	☐4
d)	Umiejętności pisania są ważne dla moich uczniów w dostępie do rynku pracy.	☐1	☐2	☐3	☐4
e)	Umiejętności pisania są ważne dla moich uczniów w życiu społecznym.	☐1	☐2	☐3	☐4

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018. Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-013584

II. OCENA POSIADANYCH UMIEJĘTNOŚCI CZYTANIA I PISANIA UCZNIÓW

W kolejnej części znajdziesz stwierdzenia dotyczące posiadanych umiejętności czytania i pisania Twoich uczniów/słuchaczy. Zapoznaj się z nimi. Obserwuj uczniów w kontekście ich umiejętności czytania i pisania przez okres 4 tygodni. Po tym okresie wypełnij kwestionariusz.

Uwagi: Po co czterotygodniowy okres obserwacji? Kwestionariusz zawiera 25 stwierdzeń. W klasie liczącej 20 uczniów nauczyciel powinien więc zaobserwować 500 sytuacji. Dlatego nauczyciele powinni mieć wystarczająco dużo czasu, aby dokonać obserwacji.

Czterotygodniowa obserwacja wynika również z faktu, że nauczyciel po tym czasie będzie miał dokładniejszy obraz dotyczący umiejętności czytania i pisania u swoich uczniów/słuchaczy. Będzie mu łatwiej określić braki w tej dziedzinie u każdego ucznia. Z tego też powodu praca ze scenariuszami będzie bardziej świadoma i dostosowana do grupy.

W rubryce "Procent uczniów/słuchaczy" wpisz wartość procentową (tylko 0, 10, 20, … 100%), która oznacza procent uczniów, którzy spełniają to kryterium.

Wypełnij jeden kwestionariusz na grupę.

2.1. INFORMACJE NA TEMAT GRUPY[9]

Imię i nazwisko nauczyciela	
Szkoła	
Kierunek/zawód	
Przedmiot	
Typ szkoły (np. szkoła policealna, kwalifikacyjny kurs zawodowy):	
Liczba uczniów/słuchaczy w grupie	
Podstawowe informacje o grupie	
Rok szkolny	
Okres obserwacji	
Uwagi	

[9] *Informacje dodane do polskiej wersji językowej kwestionariusza*

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018. Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-013584

2.2. Jaki procent uczniów/słuchaczy może wykonać następujące czynności?

(odpowiedz, jeżeli dotyczy)

Uczniowie / słuchacze:	Procent uczniów/słuchaczy	Poziom[10]
rozumieją znane nazwy, słowa i bardzo proste zdania umieszczone np. na tablicach informacyjnych, plakatach, w katalogach		A 1
potrafią czytać bardzo krótkie, proste teksty		A 2
potrafią znaleźć konkretne, przewidywalne informacje w prostych tekstach dotyczących życia codziennego, takich jak ogłoszenia, reklamy, prospekty, karty dań, rozkłady jazdy a także rozumieją krótkie, proste listy prywatne		A 2
rozumieją teksty składające się głównie ze słów najczęściej wystepujących, dotyczących życia codziennego lub zawodowego (np. wstęp do podręcznika szkolnego).		B 1
rozumieją opisy wydarzeń, uczuć i pragnień zawarte w prywatnej korespondencji		B 1
czytają ze zrozumieniem artykuły i reportaże dotyczące problemów współczesnego świata, w których autor prezentuje określone stanowiska i poglądy		B 2
rozumieją współczesną prozę literacką (np. literaturę przedmiotową, powieść, reportaż, list).		B 2
rozumieją długie, złożone teksty informacyjne i literackie dostrzegając i doceniając ich zróżnicowanie pod względem stylu.		C 1
rozumieją artykuły specjalistyczne i dłuższe instrukcje techniczne, nawet te niezwiązane z ich dziedziną		C 1
rozumieją z łatwością praktycznie wszystkie formy języka pisanego, włączając w to abstrakcyjne lub językowo skomplikowane teksty takie jak artykuły specjalistyczne i dzieła literackie		C 2

2.3. Ile procent uczniów może wykonać następujące czynności?

(odpowiedz, jeżeli dotyczy)

Uczniowie / słuchacze:	Procent uczniów/słuchaczy	Poziom
potrafią pisać krótkie, proste teksty na widokówce np. z pozdrowieniami z wakacji		A 1
potrafią wypełnić formularze (np. w hotelu) z danymi osobowymi takimi jak nazwisko, adres, obywatelstwo		A 1
potrafią napisać krótkie i proste notatki lub wiadomości wynikające z doraźnych potrzeb		A 2
potrafią napisać bardzo prosty list prywatny np. dziękując komuś za coś		A 2
potrafią pisać proste teksty na znane im lub związane z ich zainteresowaniami tematy		B 1
potrafią pisać prywatne listy opisując swoje przeżycia i wrażenia		B 1
potrafią pisać zrozumiałe, szczegółowe teksty na dowolne tematy związane ze swoimi zainteresowaniami		B 2
potrafią napisać rozprawkę lub opracowanie przekazując informacje lub rozważając argumenty za i przeciw		B 2

[10] *Poziomy biegłości językowej – stopień znajomości języka (obcego) w określonej klasyfikacji, a więc umiejętności w mówieniu, słuchaniu, czytaniu i pisaniu wg Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego (ang. Common European Framework of Reference for Languages, CEFR) – przyjęty przez Radę Europy. Wg systemu jest sześć poziomów biegłości językowej: A1 – początkujący, A2 – niższy średnio zaawansowany, B1 – średnio zaawansowany, B2 – wyższy średnio zaawansowany, C1 – zaawansowany, C2 – profesjonalny. Poziom A1 odpowiada najmniejszej biegłości, a poziom C2 – największej. Zob. Self Assessment Grid < http://www.coe.int/en/web/portfolio/self-assessment-grid >, kwestionariusz w języku polskim i 31 innych językach <https://rm.coe.int/CoERMPublicCommonSearchServices/DisplayDCTMContent?documentId=090000168045bb62>*

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018. Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-013584

potrafią pisać listy, podkreślając znaczenie, jakie mają dla nich dane wydarzenia i przeżycia		B 2
potrafią się wypowiadać przez pisanie zrozumiałych i dobrze zbudowanych tekstów, dosyć szeroko przedstawiając swój punkt widzenia		C 1
potrafią pisać o złożonych zagadnieniach w prywatnym liście, rozprawce czy opracowaniu, podkreślając kwestie, które uważają za najistotniejsze		C 1
potrafią dostosować styl tekstu do potencjalnego czytelnika.		C 1
potrafią pisać płynne, zrozumiałe teksty, stosując odpowiedni w danym przypadku styl		C 2
potrafią pisać o złożonych zagadnieniach w listach, opracowaniach lub artykułach, prezentując poruszane problemy logicznie i skutecznie, tak aby ułatwić odbiorcy zrozumienie i zapamiętanie najważniejszych kwestii		C 2
potrafią pisać streszczenia i recenzje prac specjalistycznych i utworów literackich		C 2

Dziękujemy za wypełnienie kwestionariusza

Produkt 2. Wywiad grupowy z nauczycielami

Wywiad grupowy z nauczycielami po zastosowaniu metody scenariusza

(ang. Guideline-based group interviews, post-test immediately after intervention)

Uczestnicy:

- Przeprowadzający wywiad: kierownik projektu
- Rozmówca: nauczyciele, którzy pracowali metodą scenariusza
- Osoba towarzysząca, nagrywająca rozmowę

Metoda:

- Wywiad grupowy oparty na wytycznych

Tryb postępowania:

- zapoznaj się z pytaniami przed rozmową
- poproś współpracownika o nagranie rozmowy i krótko przedstaw założenia projektu
- nagraj rozmowę dla celów dokumentacji działań projektowych
- po przeprowadzonej rozmowie sprawdź i uzupełnij dokumentację rozmowy wspólnie z osobą, która nagrywała
- zachowaj nagranie oraz notatki z przeprowadzonej rozmowy i przechowuj je przez pięć następnych lat.

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018. Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-013584

Pytania dotyczące rozmowy z nauczycielami:

1. Jakie ma Pan/Pani doświadczenia związane z pracą metodą scenariusza?; Czy czuł się Pan /czuła się Pani komfortowo pracując tą metodą?/ Czy była to nowa metoda dla Pana/Pani?
2. Które scenariusze uważa Pan/Pani za szczególnie cenne w kontekście połączenia kilku celów (rozwiązywanie problemów, promocja umiejętności czytania i pisania, motywacja uczniów itp.)
3. Jak uczniowie reagowali na zastosowaną metodę?
4. Czy wyniki ankiety przeprowadzonej wsród uczniów były zbliżone do Pana/Pani spostrzeżeń dotyczacych posiadanych przez nich umiejętności czytania i pisania? Jeżeli nie, jakie były najistotniejsze różnice?
5. Jak ocenia Pan/Pani efektywność zastosowania metody scenariusza?
6. W jaki sposób uczniowie korzystają z uczenia się opartego na scenariuszu w zakresie umiejętności czytania i pisania?
7. Jakie wyzwania wiążą się z nauczaniem czytania i pisania w kształceniu i szkoleniu zawodowym?
8. W jakim stopniu wytyczne były pomocne w zrozumieniu nauki opartej o scenariusz?
9. Czy lista kontrolna pomogła Ci w opracowaniu scenariuszy? Jeśli nie, dlaczego?
10. Jakie dodatkowe wsparcie jest potrzebne do wdrożenia uczenia się opartego o scenariusz, np. pomysły na nowe scenariusze, pomysły na wsparcie uczniów, pomysły na doskonalenie nauczycieli itp.?

Wywiad grupowy z nauczycielami cztery miesiące po zastosowaniu metody scenariusza *(ang. Guideline-based group interviews, follow-up, four months after intervention)*

Uczestnicy:

- Przeprowadzający wywiad: koordynator projektu
- Rozmówca: nauczyciele, którzy pracowali metodą scenariusza
- Osoba towarzysząca, nagrywająca rozmowę

Metoda

- Wywiad grupowy oparty na wytycznych

Tryb postępowania:

- zapoznaj się z pytaniami przed rozmową
- poproś współpracownika o nagranie rozmowy i krótko przedstaw założenia projektu
- nagraj rozmowę dla celów dokumentacji działań projektowych

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018. Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-013584

- po przeprowadzonej rozmowie sprawdź i uzupełnij dokumentację rozmowy wspólnie z osobą, która nagrywała
- zachowaj nagranie oraz notatki z przeprowadzonej rozmowy I przechowuj je przez pięć następnych lat.

Pytania dotyczące rozmowy z nauczycielem:

1. Czy w dalszym ciągu pracuje Pan/Pan wykorzystując metodę scenariusza? Jeżeli tak, czy opracował Pan/opracowała Pani nowe scenariusze?/ Jeżeli nie- dlaczego?
2. Jakiego dalszego wsparcia Pan/Pani potrzebuje / Czy chciałby Pan / chciałaby Pani wdrożyć w uczeniu się opartym na scenariuszu, np. pomysły na nowe scenariusze, pomysły na rusztowania, pomysły na szkolenie strategiczne itp.?
3. W jaki sposób uczniowie odnoszą korzyści z uczenia się opartego o scenariusz w odniesieniu do umiejętności czytania i pisania? Proszę wymienić kilka zalet nauki opartej o scenariusz.
4. Co można poradzić innym nauczycielom chcącym pracować metodą scenariusza?

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018. Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-013584

Produkt 3a. Narzędzie do analizy kwestionariuszy samooceny

Celem uzyskania pełnych informacji na temat analizy zebranych danych skontaktuj się z koordynatorem projektu: stefan.sigges@plrp.de

Produkt 3b. Narzędzie do analizy danych zebranych podczas wywiadów

Rozmowy oparte na wytycznych – analiza danych				
Realizacja	**Jakość materiałów**	**Efektywność**	**Wsparcie**	**Dodatkowe informacje**
Motywacja uczniów; wyzwania; zalety i wady	*Trafność scenariuszy dla uczniów; integracja czytania i pisania; jakość zadań i ćwiczeń itd.*	*Korzyści odnoszące się do umiejętności czytania i pisania przez uczniów; autonomiczne uczenie się*	*Ocena udzielonego wsparcia (wytyczne, lista kontrolna) i potrzeba dalszego wsparcia*	

.

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018. Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-013584

Raport dotyczący analizy potrzeb

1. Cele

Głównym celem analizy potrzeb przeprowadzonej na początku realizacji projektu było:

a. zidentyfikować potrzeby w zakresie czytania i pisania uczniów kształcenia zawodowego,

b. zidentyfikować gatunki, które uczniowie kształcenia zawodowego muszą czytać i pisać, a co za tym idzie

c. określić wspólne gatunki w krajach, uczestniczących w realizacji projektu.

Kraje uczestniczące zostały po raz pierwszy poproszone o zdefiniowanie grupy docelowej w swoim kraju i zaplanowanie wielkości próby. Grupa docelowa zdefiniowana jest poprzez określenie roku nauki ucznia i programu nauczania. Ponadto, kraje partnerskie zostały zaproszone do przedstawienia krótkiego raportu na temat gatunków istotnych dla kariery zawodowej uczniów kształcenia zawodowego. Poniższe pytania powinny znaleźć się w raporcie:

- Jakie rodzaje tekstów uczniowie muszą czytać zgodnie z podstawą programową?
- Jakie rodzaje tekstów uczniowie muszą pisać zgodnie z podstawą programową?
- Jakie rodzaje tekstów uczniowie czytają z perspektywy nauczyciela?
- Jakie rodzaje tekstów uczniowie piszą z perspektywy nauczyciela?
- Jakie rodzaje tekstów uczniowie chcieliby czytać z pespektywy ucznia?
- Jakie rodzaje tekstów uczniowie chcieliby pisać z perspektywy ucznia?

Analiza powinna zilustrować potrzeby z perspektywy ekspertów w dziedzinie edukacji, nauczycieli i uczniów. W związku z tym przeprowadzono analizę programów nauczania i dyskusje grup focusowych, aby zagwarantować triangulację danych i wieloaspektowy pogląd na potrzeby uczniów kształcenia zawodowego w zakresie czytania i pisania (Dörnyei, 2015, 45-46).

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018. Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-013584

2. Rezultaty

Grupa docelowa

Grupa docelowa obejmuje głównie zawody techniczne. Asystenci adwokata w niemieckiej szkoły są jedynym wyjątkiem. Innym wyjątkiem mogą być księgowi w Sopocie.

Prawie wszystkie szkoły uczestniczące w projekcie jako grupę docelową wybrały uczniów 1 lub 2 roku nauki.

Większość uczniów realizuje ten etap edukacyjny w przeciagu trzech lat. Istnieje jednak duże zróżnicowanie w zakresie wiedzy teoretycznej i umiejętności praktycznych zdobywanych przez uczniów w ciągu tych trzech lat (podwójny system lub nie, liczba staży / praktyk itp.), ale także na poziomie ISCED uzyskanych dyplomów (patrz Tabela 1).

Gatunki używane w zakresie czytania I pisania w kształceniu zawodowym

Większość partnerów tworzy ogólne opisy typów tekstów, których uczniowie używają do czytania zgodnie z programami nauczania, podczas gdy polscy partnerzy dokładnie wymieniają gatunki, nawet różnicując podstawowy poziom programu nauczania i poziom rozszerzony. Dlatego trudno jest wyodrębnić te gatunki, które są wspólne dla wszystkich krajowych systemów kształcenia zawodowego. Jednak częściej wymienia się dwa rodzaje gatunków używanych do czytania:

a. *Opisy* (w odmianach: “opisy i wyjaśnienia …”; “ opisy procesów”; “teksty opisowe”):

b. *instrukcje* (w odmianach: “instrukcje bezpieczeństwa”; “dokumentacja i arkusz technologiczny”):

Instrukcja:

“Polecenia dla czytelników, które każą im coś zrobić, krok po kroku. Zbiór instrukcji nie opisuje po prostu ogólnych wydarzeń, ale raczej podaje wskazówki dla czytelników, aby zrobić coś konkretnego. “

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018. Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-013584

Opis:

"Zdefiniowany jako ogólny opis procesu, krok po kroku. Nie mówi czytelnikowi, co robić; raczej opisuje, jak coś się dzieje."

Nauczyciele potwierdzają, że konkretne gatunki, takie jak opisy i artykuły specjalistyczne dla danej dziedziny, są gatunkami, którymi studenci kształcenia zawodowego często zajmują się podczas lekcji. Ponadto określają gatunki związane z nowymi technologiami i literackie, które również towarzyszą im podczas zajęć lekcyjnych. (np. strony internetowe, romanse itp.).

Uczniowie wyrażają duże zainteresowanie tekstami związanymi z zawodem i podkreślają znaczenie nowych gatunków komunikatywnych, takich jak strony internetowe i wpisy w mediach społecznościowych. Są również zainteresowani czytaniem gatunków literackich, takich jak opowiadania, beletrystyka i komiksy.

Jeśli chodzi o pisanie, programy nauczania obejmują gatunki specjalistyczne dla danej dyscypliny, gatunki ogólnie funkcjonujące, zwłaszcza pisanie CV i listów motywacyjnych, ale także gatunki komunikatywne, takie jak (biznesowe) wiadomości e-mail.

W klasie jednak pisanie uczniów może wiązać się z testowaniem wiedzy, ponieważ nauczyciele twierdzą, że uczniowie piszą najczęściej testy. Pisanie z użyciem nowych mediów jest ograniczone do wpisów na blogu, a używane gatunki narracyjne nie mają funkcji komunikacyjnej. (np. dzienniki).

Ze swej strony uczniowie pragną zostać osobami kompetentnymi jeśli chodzi o gatunki, z ktorymi będą spotykać się podczas swojej pracy zawodowej.Wymieniają zatem oferty i raporty robocze oraz wskazują na znaczenie komunikacji pisemnej w firmach. Również gatunki literackie, takie jak teksty argumentacyjne uważają również za istotne.

3. Wnioski i rekomendacje

Można zaobserwować ciągłość różnic między tym, co uczniowie muszą czytać, a tym, co uczniowie muszą pisać zgodnie z programem nauczania. W niektórych krajach istnieje również widoczna luka między tym, co uczniowie czytają (głównie w odniesieniu do poszczególnych zawodów) i piszą w klasie (ogólne rodzaje, takie jak CV, listy motywacyjne). W dwóch krajach partnerskich teksty o charakterze zawodowym zyskują na znaczeniu i są używane zarówno do czytania, jak i pisania.

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018. Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-013584

Ponadto istnieje kilka rozbieżności między tym, co uczniowie muszą czytać i pisać, a tym, co naprawdę czytają i piszą. Kilka gatunków literackich (np. książki fantasy, teksty piosenek) wspomina się w klasie, podczas gdy nie znajdują się one na liście zalecanych w programów nauczania wymienionych przez nauczycieli. Różnica jest jeszcze bardziej widoczna dla tekstów pisanych.

Zakres odpowiedzi wskazujących na życzenia uczniów związane z gatunkami do czytania i pisania (wymienione przez nauczycieli) wskazuje na jeden główny deficyt motywacyjny: z jednej strony uczniowie podkreślają potrzebę pracy nad gatunkami związanymi z nauczanym zawodem w klasie. Z drugiej strony, uczniowie wykazują dużą motywację do czytania zgodnie ze swoimi zainteresowaniami dlatego na liście pojawiają się takie gatunki, jak kryminały, czasopisma dla młodzieży, wpisy na Facebooku / Twitterze / Instagramie.

Po przedstawieniu powyższych wyników i interwencji zespół projektowy zaleca wprowadzenie podobnych gatunków do pisania i czytania, aby uczniowie mogli rozwijać umiejętności czytania i pisania poprzez lepsze wykorzystanie interakcji między tymi dwoma kompetencjami (czytam aby, napisać i piszę aby przeczytać, Philipp, 2012, Graham i Perin, 2007). Kolejnym zaleceniem jest wprowadzenie gatunków i promowanie umiejętności czytania i pisania w scenariuszach dydaktycznych ilustrujących typowe sytuacje z życia zawodowego uczniów. Znaczenie umiejętności czytania i pisania w odniesieniu do zawodów oraz promowanie czytania i pisania w zakresie komunikacji specyficznej dla danej dziedziny wydaje się być uwzględnione w programach nauczania niektórych krajów partnerskich. Również uczniowie ze wszystkich krajów wyrażają swoją potrzebę poradzenia sobie z gatunkami związanymi z zawodem w klasie. Istnieje jednak niewiele materiałów dydaktycznych do wdrożenia opartej na scenariuszu i profesjonalnej promocji umiejętności czytania i pisania. Z tego powodu zespół projektowy koncentruje się na opracowaniu scenariuszy istotnych dla kariery zawodowej ucznia. W tych scenariuszach czytanie i pisanie stają się znaczącymi i niezbędnymi działaniami, aby poradzić sobie z sytuacją zawodową.

Bibliografia

Dörnyei, Z. (2015). *Research Methods in Applied Linguistics. Quantitative, Qualitative and Mixed Methodologies* (14th ed.). Oxford: Oxford University Press.

Graham, S. & Perin, D. (2007). *Writing next: Effective strategies to improve writing of adolescents in middle and high schools*. New York: Carnegie Corporation.

Philipp, M. (2012). *Besser lesen und schreiben. Wie Schüler effektiver mit Sachtexten umgehen lernen.* Stuttgart: Kohlhammer.

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018. Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-013584

Tabela 3 Grupa docelowa

Grupa docelowa						
Kraj	**Zawód**	**Rok nauki**	**Program**	**Liczba zaangażowanych uczniów**	**Liczba zaangażowanych klas**	**Liczba zaangażowanych nauczycieli**
Estonia	obróbka metalu, mechanic samochodowy, elektrotechnik	1-3	2-3 letni-program; ISCED 4	~100	~ 8	~10
Niemcy	Asystent prawnika	1	3 letni program (dualny); ISCED 3B	~ 30	2	2
Rumunia	elektyk	1 i 2	4 letni program (więcej teorii), ISCED 4	~ 80	3	6 nauczycieli kształcenia ogólnego I zawodowego
Polska Opole Sopot	kucharz, piekarz, elektryk, informatyk, mechanic , sprzedawca, ekonomista	1	W większości 3 letni program (dualny) and 4 letni program (miesiąc praktyki)	~ 500	~ 15	21
	księgowy, informatyk, grafik cyfrowy, fotograf,	1 i 2	Większość 1-1,5 roczny program , ISCED 4	~100	1-2 klasy	8

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018.
Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-013584

Grupa docelowa						
Kraj	**Zawód**	**Rok nauki**	**Program**	**Liczba zaangażowanych uczniów**	**Liczba zaangażowanych klas**	**Liczba zaangażowanych nauczycieli**
	Technik fotograf					

Ewaluacja- podsumowanie i rezultaty

Faza ankietowania uczniów przy pomocy kwestionariusza samooceny podczas realizacji projektu „Zintegrowane wsparcie w zakresie czytania i pisania w kształceniu i szkoleniu zawodowym" zbadała wpływ podejścia dydaktycznego opartego na scenariuszu wykorzystując dane ilościowe. W tym przypadku głównym celem badania było prześledzenie wpływu metody scenariusza na ocenę umiejętności czytania i pisania przez uczestniczących uczniów. Skale kompetencji w zakresie samooceny czytania i pisania były oparte na ESOKJ (A1 do C2). Badano także nawyki uczniów w zakresie czytania i pisania w domu i w szkole. Uczniowie z Estonii, Rumunii, Polski i Niemiec wzięli udział w ankiecie internetowej w trzech fazach: przed, bezpośrednio po i 6 miesięcy po fazie instruktażowej. Gromadzenie danych rozpoczęło się w październiku 2017 r. a zakończyło we wrześniu 2018 r.

Odpowiedzi uczniów (1388) okazały się zgodne z rosnącymi poziomami trudności pozycji ESOKJ. Pozytywne zmiany w stosunku do fazy pierwszej zaobserwowano na wszystkich poziomach z wyjątkiem najwyższych deskryptorów poziomu C2. Sugeruje to, że faza instruktażu pomogła studentom niższego poziomu uzyskać większą pewność siebie w zakresie zadań związanych z czytaniem i pisaniem. Deskryptory najwyższego poziomu nie wykazywały ogólnej poprawy, chociaż te trudne zadania (pisanie złożonych listów, raportów lub artykułów oraz streszczenia i recenzje dzieł zawodowych lub literackich, a także lektura podręczników, artykułów specjalistycznych i dzieł literackich) nie są celami podejścia pedagogicznego. W związku z tym nie przewiduje się poprawy w tych obszarach.

Widoczne są także pozytywne zmiany na poziomie skali kompetencyjnych, choć nieistotne statystycznie, z dodatnimi zmianami w czytaniu i pisaniu na wysokim poziomie (zbiorowo i indywidualnie) oraz czytaniem na niskim poziomie. Pozytywna zmiana nie została jednak zaobserwowana dla niskiego poziomu pisania.

Uznaje się, że w tej analizie istnieje kilka ograniczeń. Należą do nich brak grup kontrolnych, stosowanie samooceny uczniów w ESOKJ, jako miary kompetencji uczniów oraz brak danych specyficznych dla uczestników do śledzenia zmian z fazy na fazę. Niemniej jednak istnieją dowody rozpoznawcze, że podejście dydaktyczne oparte na scenariuszach miało pozytywny wpływ, szczególnie na uczniów prezentujących niższy poziom umiejętności. Zdecydowanie zaleca się, aby dalsze badania wykorzystywały zatwierdzone instrumenty testujące do mierzenia zmian w zakresie umiejętności czytania i pisania przy jednoczesnym wdrażaniu eksperymentalnych grup kontrolnych z szerszą analizą czynników, które mogą przyczyniać się do wzrostu poziomu kompetencji, w celu zweryfikowania pozytywnego efektu podejścia pedagogicznego w trakcie badania.

Kompletny raport w języku angielskim można znaleźć w dodatku do tego rozdziału

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018.
Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-01358

Rozdział 4. Wytyczne: jak planować działania angażujące umiejętności pisania i czytania w kształceniu i szkoleniu zawodowym w nauczaniu opartym o scenariusze

1. Wprowadzenie

1.1. Cel publikacji

Poradnik ten został opracowany przez trenerów, nauczycieli i innych specjalistów z obszaru edukacji zajmujących się kształceniem i szkoleniem zawodowym, będących członkami międzynarodowego zespołu realizującego projekt ReWrVET. Podejście projektu opisane w niniejszym poradniku zostało przetestowane i dostosowane do potrzeb uczniów i nauczycieli. Autorzy poradnika uwzględnili informacje zwrotne otrzymane od nauczycieli uczestniczących w testowaniu podejścia projektu.[11]

Poradnik zawiera wskazówki na temat planowania zajęć z przedmiotów zawodowych, z wykorzystaniem scenariuszy. Celem jest wspieranie rozwoju umiejętności z zakresu czytania i pisania uczniów. Poradnik omawia najważniejsze elementy scenariuszy i opisuje powiązania pomiędzy nimi. Dostarcza też informacji na temat integrowania czytania i pisania w procesie uczenia się. Przy tworzeniu niniejszego poradnika, pod uwagę wzięte zostały założenia teoretyczne i wyniki dostępnych badań naukowych dotyczące wspierania procesu czytania i pisania oraz dotychczasowe doświadczenia partnerów projektu ReWrVET w tym zakresie. Wytyczne te stanowią cenną pomoc dla nauczycieli w planowaniu lekcji rozwijających umiejętności czytania i pisania w kształceniu i szkoleniu zawodowym.

1.2. Adresaci poradnika

Poradnik skierowany jest do nauczycieli i innych osób zajmujących się kształceniem i szkoleniem zawodowym, którzy wyrażają chęć wykorzystania scenariuszy w procesie nauczania, celem wspierania uczniów w rozwijaniu umiejętności czytania i pisania w różnych dyscyplinach.

Poradnik wyjaśnia metody pracy ze scenariuszami. Zawarte w nim informacje mają być pomocne podczas tworzenia scenariuszy oraz weryfikowania czy zostały spełnione podstawowe wymagania pracy tą metodą. W poradniku znajdują się cenne wskazówki na temat tworzenia scenariuszy (od tworzenia wstępnej koncepcji do realizacji jego założeń). Przyswojenie nowych metod nauczania i uczenia się wymaga czasu i wysiłku nauczycieli i uczniów. Zazwyczaj pomocna podczas stosowania nowych narzędzi edukacyjnych w klasie może być praca uczniów w parach. Dobrze też, jeśli nauczyciele pracują w zespołach. Mogą wówczas wspierać się wzajemnie w zakresie stosowania nowego podejścia w procesie kształcenia uczniów.

[11] *Przypis od tłumacza: Testowanie miało miejsce w latach 2017-2018 w organizacjach uczestniczących w projekcie ReWrVET w następujących krajach: Estonia, Niemcy, Polska, Rumunia.*

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+
ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018.
Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-01358

1.3. Powiązania poradnika z innymi rezultatami projektu

Niniejszy poradnik powstał w szczególności w oparciu o rezultat nr 2. „ Założenia teoretyczne: zintegrowane wsparcie w zakresie czytania i pisania w kształceniu i szkoleniu zawodowym – schemat pracy ze scenariuszem". Dokument ten zawiera niezbędne zaplecze teoretyczne na temat umiejętności pisania i czytania oraz zależności między nimi.

Podczas tworzenia scenariuszy istotne jest dokonanie wstępnej oceny umiejętności i motywacji uczniów w zakresie czytania i pisania. Ocena tych umiejętności powinna mieć miejsce przed zastosowaniem metody uczenia się w oparciu o scenariusz. Wsparciem dla nauczycieli korzystających z proponowanej metody jest także rezultat nr 3. „Zestaw narzędzi do analizy potrzeb i ewaluacji umiejętności czytania i pisania w kształceniu i szkoleniu zawodowym". Dostarczać ma on ważnych informacji na temat badania „wyjściowego" poziomu umiejętności pisania i czytania uczniów. Nauczyciele tworząc scenariusze powinni wziąć pod uwagę potrzeby uczniów w zakresie rozwijania ich umiejętności. Niemożliwe byłoby wypracowanie rezultatu nr 5. „ Zestaw materiałów edukacyjnych do rozwijania umiejętności pisania i czytania w nauczaniu opartym o scenariusze" bez zapoznania się z założeniami teoretycznymi na temat proponowanej w projekcie metody. Co więcej, rezultat nr 5. odwołuje się do rezultatu nr 4. *„Wytyczne: Jak planować działania angażujące umiejętności pisania i czytania w kształceniu i szkoleniu zawodowym w nauczaniu opartym o scenariusze*". Rezultat nr 6. *„Warsztaty dla nauczycieli: zintegrowane rozwijanie umiejętności czytania i pisania w kształceniu i szkoleniu zawodowym- praca ze scenariuszem"* bazuje na rezultacie nr 4., a jego celem jest umożliwienie nauczycielom głębszego zrozumienia podejścia opartego na integracji umiejętności czytania i pisania, jak i tworzenia scenariuszy dostosowanych do potrzeb uczniów. Z kolei rezultat nr 7. „Zestaw dobrych praktyk: zintegrowane wsparcie w zakresie czytania i pisania w kształceniu i szkoleniu zawodowym" to dokument podsumowujący wszystkie rezultaty wypracowane w okresie realizacji projektu ReWrVET. Zawiera on najważniejsze informacje dotyczące produktów a także przedstawia przykłady działań partnerów projektu w zakresie upowszechniania i zastosowania zintegrowanego rozwoju umiejętności pisania i czytania w kształceniu i szkoleniu zawodowym.

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018.
Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-01358

1.4. Jak korzystać z poradnika

Poniższy schemat przedstawia przykładowe zastosowanie niniejszego poradnika w planowaniu, tworzeniu, wykorzystaniu i modyfikowaniu scenariuszy.

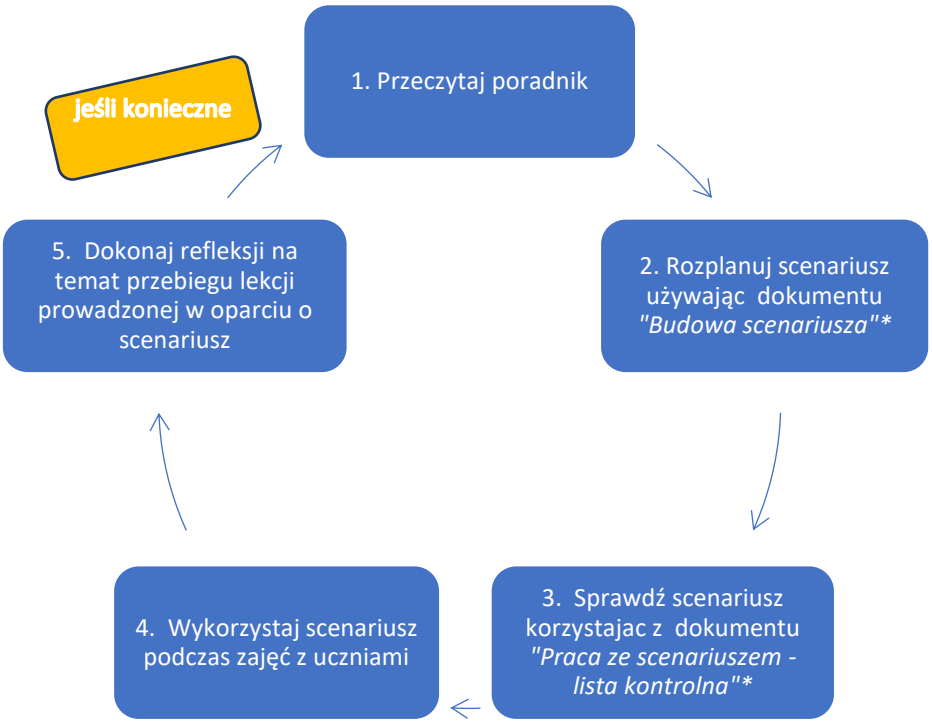

** Zob. załącznik nr 1. Budowa scenariusza i załącznik nr 2. Praca ze scenariuszem - lista kontrolna.*

2. Metoda nauczania w oparciu o scenariusz

2.1. Czym jest scenariusz

Scenariusz zawiera opis możliwej sytuacji z życia codziennego lub zawodowego oraz przedstawia problem do rozwiązania. Scenariusze pobudzają myślenie oparte o procesy rozwiązywania problemów (Piepho, 2003, s. 42). Wymagają zaangażowania uczniów w realizację różnych zadań, nie tylko skoncentrowanych na czytaniu i pisaniu. Metody pracy proponowane w scenariuszach pozwalają uczniom samodzielnie dochodzić do wiedzy.

Scenariusze mogą być stosowane w różnych dziedzinach kształcenia i szkolenia zawodowego; jednakże oparte są na pewnych stałych cechach:

- scenariusze i zadania z nich wynikające poruszają ważny problem z życia codziennego lub zawodowego uczniów,
- angażują uczniów w działania związane z rozwiązywaniem problemów i wspierają samodzielne uczenie się,
- dają uczniom możliwość wyrażenia swojej opinii,
- oferują możliwość pracy indywidualnej oraz współpracy z innymi,

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+
ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018.
Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-01358

- wymagają od ucznia pisania i czytania w celu wykonania zadania (zadań),
- sprawiają, że czytanie i pisanie stają się znaczącymi działaniami z jasno określonym celem i są osadzone w kontekście realnych sytuacji życia codziennego lub zawodowego (Becker-Mrotzek & Böttcher, 2015, pp. 19-20),
- zachęcają do refleksji nad planowanymi i realizowanymi działaniami w ramach wykonywanego zadania.

W nauczaniu opartym o pracę ze scenariuszem rola nauczycieli różni się od tradycyjnej. Nauczyciel pracując ze scenariuszami aktywuje i wspiera procesy rozwiązywania problemów przez uczniów. Jego praca opiera się na różnych strategiach czytania i pisania (zobacz rozdział nr 5 niniejszej publikacji). W razie potrzeby nauczyciel wspiera proces uczenia się. Oznacza to, że nauczyciele powinni być wystarczająco elastyczni, aby dostosowywać swoje polecenia i instrukcje do potrzeb uczniów.

2.2. Przykładowy scenariusz

Poniżej przykładowy opis scenariusza:

Scenariusz: *Pracujesz jako młodszy specjalista ds. marketingu w agencji reklamowej. Twój szef zlecił Tobie, abyś wytłumaczył dwóm praktykantom sposób zastosowania rodzaju czcionki przy generowaniu materiałów do druku. Opracuj materiały informacyjne dla nowych praktykantów na ten temat.*

Taki scenariusz przedstawia sytuację, która z dużym prawdopodobieństwem może przytrafić się uczniom w ich przyszłej pracy zawodowej. Problem wynikający ze scenariusza jest konkretny, ale jednocześnie na tyle ogólny, że uczniowie mogą wybrać sposób postępowania. Najbardziej prawdopodobnym jest to, że uczniowie zaczną od przeczytania informacji o rodzajach czcionek, a potem napiszą broszurę informacyjną dla nowych praktykantów.

Podczas zajęć opartych na pracy z takim scenariuszem czytanie w sposób naturalny odbywa się się naturalnie przed pisaniem i może być wykorzystane do wsparcia umiejętności pisania. W związku z tym konieczne jest skoncentrowanie się na konkretnych aspektach takich jak treść czy język (wykorzystanie znanego oraz nauka nowego słownictwa technicznego, tworzenie typowych zdań lub tekstów itd.). Należy brać przy tym pod uwagę umiejętności i potrzeby uczniów. W ten sposób umiejętności czytania i pisania są zintegrowane, wspierają się wzajemnie (od czytania przechodzi się do pisania i na odwrót). Może to prowadzić do głębszego zrozumienia tekstów i poprawy umiejętności pisania (Graham & Perin, 2007, s. 18, Graham & Hebert, 2010, str. 5-6).

Scenariusz daje możliwość pracy indywidualnej lub grupowej. Może to być np. rozwiązywanie problemów w grupach dyskusyjnych dotyczących sposobu postępowania lub oczekiwanego rezultatu końcowego po rozwiązaniu zadania; samodzielne czytanie z naciskiem na treść, język lub strukturę tekstową; uzyskiwanie opinii i komentarzy od innych uczniów itd. Aby osiągnąć zamierzony efekt pracy opartej o scenariusz, perspektywa odbiorców takiej pracy powinna być wzięta pod uwagę (Becker-Mrotzek i in., 2014, s. 23). Czytanie i pisanie może być odbierane jako forma komunikacji międzyludzkiej, mające określone znaczenie i konstrukcję. W wyżej zaprezentowanym przykładzie proces pisania tekstu powinnien umożliwiać praktykantom przyswojenie informacji o zastosowaniu określonych czcionek. W załączeniu znajduje się gotowy formularz scenariusza do wypełnienia.

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018.
Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-01358

Zobacz zał. 1. Budowa scenariusza.

2.3. Tworzenie scenariusza

Głównym celem projektu ReWrVET jest promowanie umiejętności czytania i pisania poprzez zachęcenie nauczycieli kształcenia ustawicznego i zawodowego do wykorzystywania metody pracy ze scenariuszem. Podstawą do rozpoczęcia prac było przeanalizowanie kiedy uczniowie, słuchacze i studenci muszą czytać i pisać w codziennym i (przyszłym) życiu zawodowym, aby pomóc ustalić, które scenariusze są istotne dla uczniów i ich kariery zawodowej. Do tego potrzebna jest szersza analiza.

To, jakie umiejętności powinny zostać nabyte przez uczniów, określa podstawa programowa. Niektóre z tych umiejętności związane są z czytaniem i pisaniem. Dla przykładu, uczestnicy kształcenia i szkolenia zawodowego potrzebują umiejętności czytania w celu uzyskania wiedzy fachowej i uczenia się procedur związanych z pracą. Umiejętności pisania natomiast są niezbędne do pisemnej komunikacji zawodowej.

Przy konstruowaniu scenariusza należy rozważyć umiejętności i kompetencje uczniów, które zostały nabyte przez nich do tej pory. Trzeba też ocenić, czy możliwe jest osiągnięcie zadania (zadań) wynikającego z tego scenariusza. Zadanie jest uważane za możliwe do wykonania, jeśli przyjmuje się, że do jego wykonania niezbędne będą rzeczywiste kompetencje i umiejętności uczniów lub wykraczają poza nie w niewielkim stopniu (Vygotzki, 1934/2002).

Zadania ze scenariusza powinny obejmować czynności czytania i pisania niezbędne do rozwiązywania problemów. Nauczyciel powinien upewnić się, czy scenariusz jest skonstruowany tak, aby zaangażować uczniów w proces rozwiązywania problemu, planowanie i podejmowanie decyzji. Jest to możliwe tylko wtedy, gdy scenariusz daje możliwość zrealizowania zadania z różnych perspektyw. To uczestnicy kształcenia i szkolenia zawodowego sami podejmują decyzję, które cele powinny zostać osiągnięte i w jaki sposób.

Ważne jest, aby praca ze scenariuszem prowadziła do rozwiązywania problemów krok po kroku. Po przedstawieniu scenariusza uczniom, to oni powinni sami zidentyfikować problem i omówić możliwe działania, np. poszukiwanie informacji w Internecie (czytanie), sporządzanie notatek lub podsumowanie znalezionych informacji (zadanie pisemne), informowanie innych z grupy o środkach bezpieczeństwa w miejscu pracy (czytanie) itp. Uczniowie powinni następnie wykonać zadanie. Podczas tego procesu nauczyciel monitoruje postępy uczniów oraz wspiera je w razie potrzeby (*scaffolding*, Gibbony, 2015). Wsparcie może polegać na wykonaniu z uczniami krótkich ćwiczeń, skupiających się na treści, języku lub strukturze tekstu. Dla przykładu mogą to być np.: mapa myśli, teksty z pustymi polami do uzupełnienia czy rozsypanka, w której uczniowie porządkują zdania w prawidłowej kolejności. Wsparcie takie może również obejmować wdrażanie strategii czytania i pisania (zobacz rozdział nr 5 niniejszej publikacji). Dodatkowo uczniowie mogą pełnić rolę obserwatorów i wspierać się poprzez wzajemną ocenę (dawanie informacji zwrotnych). Ostatecznie problem w scenariuszu powinien zostać rozwiązany. Rozwiązanie może być konkretnym rezultatem, na przykład tekstem skierowanym do określonego adresata. Rezultat, jak również proces prowadzący do jego wytworzenia powinny być przedyskutowane i ocenione, aby proces uczenia się mógł być wykorzystany w różnych sytuacjach.

Scenariusze mogą mieć różnorodne zastosowanie. Wszystko zależy od celów kształcenia, wymogów przedmiotowych i wymaganego poziomu określonych umiejętności w zakresie czytania i pisania.

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018.
Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-01358

2.4. Proces uczenia się w oparciu o scenariusz

Nauka oparta o pracę ze scenariuszem przebiega w następujących etapach:

- Nauczyciel **dokonuje analizy potrzeb** edukacyjnych uczniów
- Nauczyciel **przedstawia scenariusz** uczniom. Poza scenariuszem ma przygotowane narzędzia do wspierania uczniów (istotne materiały do czytania i zadania związane z czytaniem i pisaniem)
- Uczniowie **identyfikują problem** (zadanie), którego dotyczy scenariusz
- Uczniowie **tworzą plan rozwiązania problemu** krok po kroku
- Uczniowie **realizują plan** przy wsparciu ze strony nauczyciela (wykonują ćwiczenia bazujace na czytaniu i pisaniu)
- Podczas oceny i samooceny uczestników, nauczyciel **wspiera** uczniów w zakresie dzielenia sie spostrzeżeniami, prezentowania własnych opinii, formułowaniu informacji zwrotnej
- Podczas dyskusji na zakończenie, nauczyciel koncentruje sie na **procesie uczenia się** (ocena procesu i rezultatów) uczniów

2.5. Kryteria tworzenia scenariuszy

Poniższa lista pytań może pomóc nauczycielom w sprawdzeniu i ocenie tworzonych przez nich scenariuszy. Zobacz także *zał. 2. „Praca ze scenariuszem - lista kontrolna”*

I. Budowa scenariusza

1.1. Czy scenariusz jest realistyczny, tzn. czy może się zdarzyć?

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018.
Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-01358

1.2. Czy scenariusz jest istotny dla uczestników szkolenia i kształcenia zawodowego (czy odnosi się tematycznie do specjalizacji uczniów)?
1.3. Czy scenariusz jest dostosowany do obszarów wyznaczonych przez podstawę programową / program nauczania?
1.4. Czy scenariusz jest możliwy do zrealizowania?
1.5. Czy scenariusz daje uczniom możliwość wyrażania swoich opinii?
1.6. Czy scenariusz daje możliwość uczenia się w grupie?
1.7. Czy scenariusz daje uczniom okazję do refleksji nad ich działaniami w kontekście wykonywanych zadań?
1.8. Czy scenariusz promuje autonomię uczniów (*tj. przyjmowanie aktywnej postawy i starań do jak najlepszego wykorzystania własnych zdolności i możliwości oraz udział w uczeniu się wykraczający poza reagowanie na polecenia wydane przez nauczyciela)?*
1.9. Czy scenariusz daje możliwość zrealizowania zadania na różne sposoby i z różnych perspektyw?
1.10. Czy scenariusz daje możliwość działań, które można wykonać również w innym kontekście?
1.11. Czy scenariusz oferuje możliwość zaangażowania uczniów w proces ewaluacji (ocena koleżeńska, samoocena itd.)?

II. Zadania z czytaniem i pisaniem

2.1. Czy scenariusz wymaga czytania i pisania w celu zrealizowania zadania?
2.2. Czy ćwiczenia z czytania wspierają działania z pisania i odwrotnie (przez czytanie do pisania i przez pisanie do czytania)?
2.3. Czy ćwiczenia przed czytaniem i po czytaniu wpływają na zrealizowanie krok po kroku celu scenariusza?
2.4. Czy ćwiczenia przed pisaniem i po pisaniu wpływają na zrealizowanie krok po kroku celu scenariusza?

III. Wspieranie rozwoju umiejętności czytania i pisania

3.1. Czy wspieranie ucznia jest wyraźnie ukierunkowane na umiejętności czytania?
3.2. Czy wspieranie ucznia jest wyraźnie ukierunkowane na umiejętności pisania ucznia?
3.3. Czy użyto strategii rozwijających umiejętności czytania ze zrozumieniem?
3.4. Czy użyto strategii rozwijających umiejętności pisania?

2.6. Wskazówki

- Pamiętaj, że przy tworzeniu scenariusza ważne jest, aby spojrzeć na zadanie z perspektywy swoich uczniów: tj. zadanie sobie pytania na temat tego w jakich codziennych i przyszłych sytuacjach w życiu zawodowym będą oni potrzebować umiejętności czytania i pisania?
- Nie wahaj się zaangażować uczniów w wybór scenariusza. Zapytaj ich, kiedy czytają i piszą w życiu codziennym i zawodowym. Jeśli jeszcze nie pracują, jak im się wydaje, kiedy będą potrzebowali umiejętności pisania w pracy?
- Przy omawianiu scenariusza możesz wykorzystać np. zdjęcia i opowiadania by zwizualizować plan działania.
- Aby zrealizować scenariusz przeznacz na to tyle czasu ile potrzeba. Przypominaj uczniom jaki jest jego cel.
- Upewnij się, że czynności czytania i pisania przewidziane w scenariuszu są znaczące i wspierają się nawzajem. Czytanie może stanowić podstawę pisania i na odwrót.

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+
ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018.
Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-01358

- Koncentruj się na określonych aspektach czytania i pisania podczas wspierania uczniów i pamiętaj, że czasami mniej wsparcia znaczy więcej.
- Zastanów się nad znaczeniem poszczególnych ćwiczeń z pisania i czytania, jaką rolę odgrywają w wykonaniu zadania (zadań) ze scenariusza.
- Bądź otwarty, dostosowuj plan nauczania na bieżąco i jeśli konieczne przygotuj się na krok wstecz. Postępuj zgodnie z potrzebami i możliwościami uczniów.
- Zapewnij uczniom możliwość wspólnej nauki w celu rozwijania umiejętności społecznych i budowania zespołu w (przyszłych) miejscach pracy.
- Pozwól swoim uczniom na dzielenie się własnymi spostrzeżeniami, udzielanie informacji zwrotnej; zaufaj uczniom, że posiadają umiejętność oceniania postępów w zakresie własnej pracy jak i efektów pracy innych;
- Poproś swoich uczniów o opinie na temat pracy ze scenariuszem i tego jak postrzegają własny proces uczenia się.

Uwaga: *Nauczanie oparte o scenariusze nie tylko rozwija umiejętności czytania i pisania, ale także kompetencje społeczne, umiejętność rozwiązywania problemów, podejmowania decyzji, pracę zespołową itp.*

2.7. Wspieranie strukturalne

"Społeczno-kulturowe podejście do uczenia się pokazuje, że przy odpowiednim wsparciu uczniowie mogą osiągnąć znacznie więcej, przekraczać granice własnych możliwości, uczestniczyć w nowych sytuacjach, doświadczać siebie w nowych rolach. […] Potrzebne wsparcie podczas procesu uczenia się jest określone w teorii Wygotskiego jako luka pomiędzy tym co uczniowie potrafią zrobić samodzielnie i co potrafią zrobić przy pomocy kogoś o bardziej rozwiniętych umiejętnościach z danej dziedziny. Taka dopasowana do potrzeb pomoc jest często określana jako „wsparcie strukturalne" (ang. scaffolding)." (Gibbons 2009, s.15)[12]
Opis wsparcia strukturalnego (Uniwersytet w Saarland):

- *Wsparcie jest tymczasowe*
  Wsparcie jest określone w czasie, pomaga uczniom tworzyć nowe pomysły, poszerzać wiedzę itp.
- *Pojęcie "jak" jest bardziej istotne niż "co"*
  Poprzez proces wspierania uczniowie uczą sie jak coś zrobić , a nie tylko co zrobić.
  Z bardzo dużym prawdopodobieństwem będą więc potrafili w przyszłości wykonywać podobne zadania samodzielnie.
- *Wspracie jest zorientowane na przyszłość*
  To co dzisiaj uczniowie potrafią zrobić przy wsparciu innych, będą potrafili zrobić samodzielnie jutro.

3. Zadania usprawniające czytanie i pisanie

Zadania zakładające czytanie i pisanie są niezbędne do procesu rozwiązywania problemów zawartych w wybranym scenariuszu. Dlatego ważne jest, aby wiedzieć, jakiego typu zadania rozwijające

[12] *Przypis od tłumacza: W myśl teorii Lwa Wygotskiego znanej jako „strefa najbliższego rozwoju" istnieją takie zadania, których dziecko nie potrafi za pierwszym razem wykonać samodzielnie, jednak jest w stanie je wykonać przy wsparciu radą. W tej strefie dziecko najlepiej zdobywa nową wiedzę poznawczą. W miarę pozyskiwania nowych umiejętności strefa najbliższego rozwoju ciągle się poszerza i obejmuje nowe, coraz trudniejsze zadania.*

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+
ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018.
Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-01358

te umiejętności stanowią najlepszy wybór dla uczniów w ramach pracy z konkretnym scenariuszem. Co więcej, podczas pracy uczniowie powinni wykorzystywać takie typy tekstów, z którymi mają do czynienia w ich życiu codziennym lub zawodowym.

Pomimo, że istnieją różne typy tekstów, z którymi uczniowie mogą zetknąć się w swoim życiu, proponujemy skoncentrować się na tym, które typy tekstów można w pełni wykorzystać w osiąganiu celów scenariusza, i potem dalej w życiu.

Najważniejsze typy tekstów dla uczestników szkolenia i kształcenia zawodowego to:

a) informacyjne,
b) pouczające,
c) argumentacyjne (uzasadniające).

Te typy tekstów charakteryzują się tym, że zazwyczaj są zrozumiałe dla uczniów, zarówno jeśli chodzi o ich czytanie, jak i też wyrażanie swoich opinii na piśmie.

Wszystkie z wyżej wymienionych typów tekstów uwzględniają dużą część wiedzy zdobywanej w życiu codziennym i zawodowym poprzez czytanie. Z założenia mają one za zadanie informowanie, instruowanie i rozważanie nad określonym zagadnieniem. Na przykład teksty informacyjne to materiały, które najczęściej pojawiają się w życiu codziennym (raporty, wiadomości elektroniczne prywatne i zawodowe itp.). Teksty pouczające to różnego rodzaju instrukcje dotyczące produktów, instrukcje dotyczące bezpieczeństwa, porady prawne itp. Teksty argumentacyjne z kolei to materiały pisane, które mają na celu przekonanie do czegoś (reklamy, rekomendacje, blogi internetowe, komentarze, recenzje, fachowe porady itp.). Znajomość typów tekstu jest ważna dla uczniów. Bez wiedzy na temat tych tekstów trudno będzie rozpoznać typowy tekst i jego typowe cechy. Wiedza ta może nie tylko pomóc zrozumieć tekst, ale także samodzielnie tworzyć tego typu teksty.

Ważne jest, aby przekonać się, że praca ze scenariuszem zachęca do czytania i tworzenia określonych typów tekstów, a uczestnicy kształcenia i szkolenia zawodowego najwięcej korzystają kiedy nie tylko czytają, ale także piszą różnego typu teksty. Teksty, które mają być czytane, niekoniecznie muszą (choć mogą) być tego samego typu jak te, które mają być tworzone i vice versa. Muszą jednak wzajemnie się uzupełniać w celu uzyskania jak najlepszego rezultatu pracy ze scenariuszem.

***Uwaga**: PISA 2018 Reading Literacy Framework zawiera krótki przegląd możliwych do stosowania typów tekstów. Niemniej jednak, nauczyciele powinni bardzo dokładnie przyjrzeć się typom tekstu, których używają wraz ze swoimi uczniami. Wspieraj uczniów w identyfikowaniu cech określonych tekstów, aby mogli wykorzystać tę wiedzę podczas pisania własnych tekstów.*

3.1. Jakie teksty pisać by rozwiązywać zadania?

Scenariusze są opracowywane w celu zaspokojenia szczególnych potrzeb uczniów w zakresie pisania i czytania ze zrozumieniem. Powinny być zgodne z podstawą programową oraz służyć do osiągnięcia zamierzonego rezultatu. W sporej większości przypadków rezultatem będzie tekst skierowany do konkretnego adresata w celu rozwiązania problemu wynikającego ze scenariusza. Typ tekstu wybranego przez uczniów jest w dużym stopniu uzależniony od scenariusza, dzięki któremu uczniowie rozumieją sposób tworzenia wybranego typu tekstu i poznają proces rozwiązywania problemów. Dzięki temu procesowi

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+
ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018.
Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-01358

uczniowie mogą poznać różne typy tekstów, wykorzystywane w nich typowe zwroty i idiomy, zasady ich tworzenia, a także wzory gotowych tekstów.

W zasadzie można wybrać dowolny typ tekstu, który odpowiada wspomnianym kategoriom (zob. tabela poniżej).

Tabela nr 1. Wybrane typy i przykłady tekstów

(a) Tekst o charakterze informacyjnym	**(b) Tekst o charakterze pouczającym / instruktażowym**	**(c) Tekst argumentacyjny / o charakterze uzasadniającym**
- Raport - Opis produktu - Szacowanie kosztu - Informacja prasowa - Artykuł - ….	- Instrukcja produktu - Instrukcja bezpieczeństwa - Podręcznik szkolny - …	- Opinia eksperta - Reklama - Porada prawna - Reklamacja - Oświadczenie - Postanowienie sądu - …

Oprócz licznych typów tekstów wymienionych w powyższej tabeli, również inne teksty wykazują podobne cechy charakterystyczne (takie jak m.in. typowe idiomy i zwroty, konstrukcje gramatyczne lub syntaktyczne[13], określone elementy i wzorce tekstowe). Na przykład teksty informacyjne zaczynają się zwykle od ogólnych stwierdzeń i potem stają się bardziej szczegółowe lub są ustrukturyzowane w porządku chronologicznym. Typ tekstu pouczającego rozpoczyna się zazwyczaj opisem produktu, a następnie rzeczywistą instrukcją produktu. Często towarzyszą mu ogólne ostrzeżenia dotyczące bezpieczeństwa. Podstawą tekstów argumentacyjnych jest natomiast opinia lub zalecenie uzasadnione rozumowaniem i / lub faktami.

Ważne jest, aby teksty, które mają być napisane, znacząco odnosiły się do tekstów czytanych, tak by uczniowie mogli pisać to, czego nauczyli się poprzez czytanie. Ponadto konieczne jest skoncentrowanie się na jednym elemencie języka lub tekstu. Dzięki temu uczniowie będą mogli skoncentrować się w danym momencie na jednym konkretnym aspekcie (np. na nowym słownictwie, idiomach i frazach, strukturze tekstowej).

3.2. Jak integrować czytanie z pisaniem by rozwiązywać zadania?

Często zdarza się, że czytanie i pisanie odbywa się w tym samym czasie i trudno jest oddzielić te czynności od siebie. Bardzo często uczniowie zbierają informacje czytając kilka różnych tekstów, zanim zaczną pisać metoda: *przez czytanie do pisania*, albo alternatywnie, podczas burzy mózgów sporządzają pisemnie notatki przed, w trakcie lub po przeczytaniu tekstu metoda: *przez pisanie do czytania*. Istnieje wiele możliwości interakcji między czytaniem a pisaniem. W kontekście edukacyjnym *"(...) pisanie i czytanie będzie bardziej skuteczne, gdy umiejętności te będą zintegrowane, aby osiągnąć wspólne cele i wzmocnić wzajemne ich nabywanie (...)"* (Graham & Hebert, 2010, s. 25).

Zaleca się integracyjne wsparcie czytania i pisania także w kontekście kształcenia i szkolenia zawodowego (zob. Philipp 2012: 58 oraz Schneider i in., 2013, s. 77). Czytanie i pisanie są wykorzystywane w scenariuszu jako

[13] Przypis od tłumacza: *syntaktyczne* inaczej *składniowe*

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+
ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018.
Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-01358

naturalnie uzupełnieniające się umiejętności, służące wspólnym celom rozwiązywania tych samych problemów. Dlatego ważna jest integracja tych umiejętności.

Metoda **"przez czytanie do pisania"** (zob. "Reading to write", Philipp 2012, s. 58, Graham & Perin 2007, s. 18) jest pomocna w tworzeniu treści, poznawaniu specjalistycznego słownictwa, rozumieniu struktury tekstu itp. Może odbywać się poprzez robienie notatek z czytanego tekstu, pracę nad nowym słownictwem, przedstawianie wad i zalet danego zagadnienia itp., tak aby ostatecznie można było napisać tekst na ten temat. Odwrotnie, metoda **"przez pisanie do czytania"** (patrz: Graham & Hebert, 2010, str. 5-6) służy pogłębieniu zrozumienia tekstu poprzez notatki dotyczące tekstu, przez *parafrazowanie*[*] i pisanie krótkich fragmentów lub podsumowań tekstu.

Badania (Graham & Herbert, 2010, s. 11) wykazały, że istnieje efektywna interakcja między czytaniem i pisaniem. Interakcja ta zwiększa obydwie kompetencje. Stosowanie skutecznych praktyk powoduje wzmacnianie umiejętności czytania poprzez pisanie, w taki sposób, że:

1. *uczniowie piszą o tym, co czytają*
   Rozumienie tekstów przez uczniów zwiększa się, gdy piszą o tym, co czytają, w szczególności gdy: (a) piszą na temat tego co przeczytali (reakcje osobiste, analizowanie i interpretowanie tekstu), (b) piszą streszczenia tekstu, (c) piszą notatki dotyczące tekstu, (d) odpowiadają na pytania dotyczące tekstu na piśmie lub układają pisemne pytania dotyczące tekstu i odpowiadają na nie.
2. *uczniowie nabywają umiejętności pisania i tworzenia tekstu*
   Umiejętności uczniów w zakresie czytania i zrozumienia tekstu ulegają poprawie poprzez poznawanie tych umiejętności, zwłaszcza jeśli nauczyciel uczy sposobów tworzenia tekstu, wyjaśnia strukturę tekstu, przygotowuje ćwiczenia z konstruowania zdań i dzielenia tekstu na części.
3. *zwiększa się liczbę pisanych tekstów przez uczniów*
   Zrozumienie czytanego tekstu poprawia się, zwiększając tym samym częstotliwość pisania własnych tekstów.

3.3. Wskazówki

- Jako nauczyciel dowiedz się jakie rodzaje tekstów są odpowiednie dla określonego scenariusza i które najprawdopodobniej zostaną wybrane przez uczniów.
- Wyjaśnij jakie są typowe cechy danego tekstu.
- Zachęć uczniów do refleksji na temat tekstów.
- Skoncentruj się na konkretnych cechach tekstów (słownictwo, typowe idiomy i frazy, konstrukcje gramatyczne lub syntaktyczne, wzorce tekstu itp.). Nie pracuj nad wszystkimi tymi elementami w tym samym czasie; wybierz jeden lub dwa.
- Upewnij się, że czynności związane z czytaniem i pisaniem są ze sobą powiązane i wspierają proces uczenia się.
- Poproś uczniów o napisanie krótkiego tekstu na temat tego co przeczytali (notatka, krótkie streszczenie itd.).
- Przygotuj krótkie zadania z zakresu ćwiczenia niezbędnego słownictwa, typowych idiomów i zwrotów, konstrukcji gramatycznych lub syntaktycznych, organizowania tekstów, wzorów typów tekstu itd., dzięki temu uczniowie będą mogli ich używać podczas pisania własnych tekstów.

[*] *Przypis od tłumacza: Parafrazowanie to swobodna przeróbka utworu literackiego lub czyjejś wypowiedzi rozwijająca i modyfikująca treść pierwowzoru*

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+
ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018.
Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-01358

- Zapoznaj uczniów ze strukturą poszczególnych typów tekstu, zasadami pisania, konstruowania wypowiedzi (pisania krótkich zdań i fragmentów tekstów). Może to poprawić nie tylko pisanie, ale również zrozumienie i interpretowanie tekstu.
- Zapoznaj uczniów ze strategiami czytania i pisania by wiedzieli jak postępować z tekstem (patrz następny rozdział).

4. Strategie radzenia sobie z tekstami

4.1. Na czym należy się skoncentrować?

W oparciu o nasze doświadczenie w zawodzie nauczyciela zauważyliśmy, że zdecydowanie zbyt często nauczyciele szkół zawodoych wolą ustnie przedstawiać nowe informacje swoim uczniom, aniżeli dawać im do nich dostęp i pozwolić na to by mogli wzmacniać samodzielne czytanie ze zrozumieniem. Dzieje się tak z wielu powodów. Częściowo jest tak dlatego, że nauczyciele zdają sobie sprawę z faktu, że uczniowie napotykają wiele trudności podczas wykonywania zadań, do których konieczne jest czytanie. Uczniowie częto nie próbują samodzielnie przezwyciężać znacznej ilości trudności doświadczanych podczas wykonywania zadań podczas których należy czytać.

Zaobserwowano, że uczniowie zmagają się z trudnościami w zakresie niektórych lub wszystkich z poniższych zagadnień:

- strategiczne podejście do zadań wymagających przeczytania dłuższego tekstu;
- przewidywanie niektórych treści w tekście lub struktury tekstu, który będzie czytany;
- zrozumienie istoty tekstu;
- skupienie się na tym, co jest ważne w tekście, rozróżnianie informacji istotnych i nieistotnych;
- monitorowanie poziomu rozumienia tekstu i ustalenie, co przeszkadza w zrozumieniu kolejnych fragmentów;
- wykorzystanie elementów graficznych w tekście w celu zwiększenia zrozumienia;
- rozumienie znaczenia podstawowego słownictwa, w tym odniesienie się do kontekstu w celu określenia znaczenia nieznanych słów/zwrotów.

Proces zdobywania wiedzy z różnych źródeł informacji ma fundamentalne znaczenie dla samodzielnego uczenia się. Z tego powodu nauczyciele powinni wspierać swoich uczniów w zdobywaniu szeregu specyficznych kompetencji, które pomogą im radzić sobie z czytaniem różnych tekstów. Ważne jest, aby pamiętali, **że czytanie jest konstruktywnym procesem**, angażującym wiedzę, umiejętności i strategie. Dlatego też zaleca się, żeby „nacisk na czytanie" był skupieniem się na uczeniu strategicznego podejścia do różnych typów tekstów, które uczniowie powinni przeczytać, oraz na sposobie radzenia sobie ze słownictwem, które utrudnia ich zrozumienie.

***Uwaga**: Wprowadzając nowe strategie, pomagaj uczniom w ich stosowaniu. Pamiętaj, że nie każda strategia pasuje do każdego typu tekstu i każdego ucznia.*

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018.
Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-01358

4.2. Jakie strategie czytania zastosować?

Strategie nauczania mające na celu poprawę umiejętności czytania uczniów w zakresie kształcenia i szkolenia zawodowego można podzielić na trzy główne grupy, odnoszące się do etapów czytania.

Strategie stosowane przed rozpoczęciem czytania: strategie te przygotowują uczniów do skutecznego angażowania się w czytanie. Pomagają „przywołać" wiedzę, skoncentrować się na kluczowym słownictwie, wyznaczać cele czytania, przewidywać i formułować pytania na temat zagadnień w tekście, co później ma poprowadzić ich do zrozumienia tekstu, a co za tym idzie, do tworzenia kontekstu czytania. Ponadto strategie zawarte w tej kategorii pomagają nauczycielowi nieformalnie ocenić, co uczniowie już wiedzą na dany temat, w tym jakie są ich błędne wyobrażenia.

Strategie stosowane podczas czytania: strategie te pomagają uczniom w interakcji i monitorowaniu zrozumienia przez nich tekstu. W trakcie korzystania z tych strategii uczniowie szukają odpowiedzi na pytania postawione w poprzedniej fazie, szukają potwierdzenia swoich przewidywań, wyjaśniają niektóre kwestie dotyczące słownictwa, porównują ich wcześniejszą wiedzę z nową, wnioskują, kwestionują pomysły i być może mają nowe oczekiwania. Nauczyciel może ocenić proces zrozumienia tekstu przez uczniów na tym etapie, obserwując ich interakcję z tekstem, czytając notatki, słuchając uwag na temat tekstu itp. Używając niektórych strategii nauczyciel prowadzi proces wsparcia czytania poprzez wprowadzanie punktów kontrolnych takich jak w czytaniu ukierunkowanym.

Strategie używane po zakończeniu czytania: po zakończeniu czytania uczniowie angażują się w podsumowanie najważniejszych kwestii, dzieląc się własnymi interpretacjami i rozmawiając z nauczycielem i uczniami, zastanawiając się nad wykorzystaniem nowo nabytych informacji, czy oceniając ich znaczenie w przyszłej pracy lub dalszym uczeniu się. Umacnia to ich umiejętności zdobywania wiedzy zawartej w tekście.

Poniżej opisano kilka skutecznych strategii czytania.

Weryfikacja przypuszczeń (Herber, 1978) *(ang. The Anticipation Guide)* jest strategią zrozumienia przed i po czytaniu. Strategia ta aktywuje uprzednią wiedzę uczniów, buduje ich ciekawość nowego tematu, zanim czegoś się o nim dowiedzą, a następnie po prezentacji tematu sprawdza zrozumienie. Przed rozpoczęciem lekcji uczniowie czytają kilka wypowiedzi (niektóre prawdziwe, niektóre fałszywe) dotyczących kluczowych pojęć w obrębie nowej treści i oznajmiają, czy się z nimi zgadzają, czy nie. Uczniowie krótko prezentują swoje odpowiedzi w parach, małych grupach lub przed całą klasą. Proces ten nie tylko wzbudza zainteresowanie i wyznacza cel czytania, ale zachęca też do myślenia. To wszystko to ważne aspekty motywacji przed czytaniem. Po przeczytaniu ocenia się, jak dobrze zrozumiany został tekst poprzez sprawdzenie czy uczniowie nadal zgadzają się z pierwotnymi odpowiedziami.

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018.
Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-01358

Szablon do weryfikacji przypuszczeń

Przed czytaniem Prawda (P) / Fałsz (F)	Zdanie	*Po przeczytaniu* Prawda (P) / Fałsz (F)
	Zdanie 1	
	Zdanie 2 itd.	

Metoda LINK: wypunktuj, dociekaj, zanotuj, dowiedz się (Vaughan & Estes, 1986, cytowany w Buehl, 2001) (ang. LINK - *List, Inquire, Note, Know)* jest strategią, która ma zachęcić uczniów do dyskusji o ich wiedzy na dany temat jeszcze przed przeczytaniem tekstu na ten temat. Kroki pracy z tą metodą są następujące: należy wpisać słowo kluczowe dotyczące danego tematu na tablicy lub flipcharcie i poprosić uczniów o *wypunktowanie* ich skojarzeń. Nauczyciel wypisuje je na tablicy / flipcharcie. Następnie zachęca uczniów, aby *dociekali* informacji na temat wypisanych skojarzeń, prosi o poszukiwanie wyjaśnień oraz podanie przykładów lub definicji. Potem nauczyciel wymazuje tablicę / usuwa flipchart i prosi uczniów, aby *zanotowali*, czego dowiedzieli się na temat kluczowych terminów podczas dwóch poprzednich etapów. Uczniowie powinni być już gotowi do czytania. Po przeczytaniu tekstu nauczyciel prosi uczniów o wypisanie tego, co *dowiedzieli się* z przeczytanego tekstu.

Tabela pytań (Hoffman, 1992) *(ang. The Inquiry chart)* to strategia, która pomaga uczniom stawiać istotne pytania, na których koncentruje swoje poszukiwania, a później organizuje pisanie. Składa się z tabeli z kilkoma wierszami i kolumnami. Nagłówki kolumn zawierają podstawowe pytania dotyczące tematu, a wiersze zawierają różne źródła informacji (3-4 różne źródła). Wiersz nr 1 zawiera informacje, które uczniowie znają (lub sądzą, że znają) przed rozpoczęciem czytania. Wiersz nr 2 służy do rejestrowania informacji znalezionych w źródle 1 na temat pytań (P1 / P2 / P3 itp.). Analogicznie kolejne wiersze dotyczą informacji znalezionych w kolejnych źródłach. Zebrane informacje pomagają uczniom podsumować przeczytane informacje. Metoda ta zapewnia również doskonały przegląd najważniejszych informacji, które mogą być przydatne do pisania np. raportów.

Dla przykładu: W pierwszym wierszu zanotuj to, co już wiesz na dany temat. W kolejnych wierszach wyszczególnij źródła, z których skorzystałeś do znalezienia nowych informacji. Zapisz nowe informacje pod każdym pytaniem np. jeśli tematem są powody emigracji w EU, faktem który znasz może być to, że młodzi ludzie wyjeżdżają za granicę na studia. W jakimś źródle możesz przeczytać o innych powodach np. ekonomicznych, rodzinnych itp.[14]

[14] *Dodane przez tłumacza*

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018.
Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-01358

Temat: …	Pytanie 1: …	Pytanie 2: …	Pytanie 3: …	Pytanie 4: …	Pytanie n…
Co wiem/wiemy? (przed czytaniem):					
Źródło 1					
Źródło 2					
Źródło 3					
Źródło n…					

Metoda DRTA - Ukierunkowanie na czytanie i myślenie (Gunning, 2003) *(ang. DRTA - Directed reading-thinking activity)* jest strategią ukierunkowania uczniów na ciche czytanie i znajdywanie odpowiedzi na pytania pokazujące poziom zrozumienia tekstu. Uczniowie czytają z przerwami, zatrzymując się, aby omówić każdy z fragmentów. Podczas korzystania z tej metody, nauczyciel powinien zaznaczyć miejsca w tekście, w których uczniowie powinni zatrzymać się podczas czytania by omówić zagadnienie.

Metoda INSERT - interaktywny system zapisu dla efektywnego czytania i myślenia (Vaughan & Estes, 1986) *(ang. Interactive Notation System for Effective Reading and Thinking)* jest procedurą, która zaczyna się od analizy posiadanej wiedzy i zadawania pytań dotyczących zaznaczonych fragmentów tekstu, a następnie zaznaczenia pozostałych istotnych informacji zawartych w tekście.

Znak	Znaczenie
√	Użyj tego znaku na marginesie czytanego tekstu, jako potwierdzenie, że to co czytasz już wiesz lub wydaje ci się, że już wiesz.
-	Użyj tego znaku na marginesie czytanego tekstu, aby zaznaczyć, że to, co czytasz, jest sprzeczne lub różni się od tego, co już wiesz lub wydawało Ci się, że wiedziałeś.
+	Użyj tego znaku na marginesie czytanego tekstu, aby zaznaczyć, że informacje, które napotkasz, są dla Ciebie nowością.
?	Użyj tego znaku na marginesie czytanego tekstu, aby zasygnalizować, że informacje które czytasz zastanawiają Cię i/lub chcesz dowiedzieć się czegoś więcej na dany temat.

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018.
Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-01358

Metoda ta pomaga monitorować zrozumienie podczas czytania (szczególnie długiego złożonego tekstu). Liczba znaków, używana przez uczniów, różni się w zależności od posiadanych przez nich umiejętności czytania. Zaleca się, aby uczniowie z niższym poziomem umiejętności czytania i pisania nie używali więcej niż dwóch znaków (np. „√" = wiem oraz „?" lub „–"= nie wiem). Znaki również różnią się w zależności od celu, jaki mają uczniowie czytając tekst oraz ich dotychczasowego doświadczenia z takim systemem znakowania.

Głośne myślenie *(ang. Think-alouds)* to metoda, która służy do modelowania procesów rozumienia, takich jak przewidywanie, tworzenie obrazów, łączenie informacji w tekście z wcześniej posiadaną wiedzą, monitorowanie poziomu rozumienia tekstu poprzez rozpoznawanie lub wyjaśnienie niezrozumiałych słów (Gunning, 1996). Ta strategia wymaga od uczniów mówienia na głos towarzyszących im myśli, pojawiających się podczas czytania i poszukiwania rozwiązań problemów. Ponadto odpowiadania na pytania postawione przez nauczyciela albo innych uczniów. Zaleca się, by nauczyciele rozwiązując jakiś problem stosowali „*głośne myślenie*", aby pokazać uczniom jak przebiega proces myślowy.

Wielu uczniów nie zdaje sobie sprawy z tego, na czym polega analiza sytuacji problemowej. Obserwując swoich kolegów, często dochodzą do mylnego przekonania, że do odpowiedzi dochodzi się szybko, łatwo i bez popełniania błędów. Kiedy więc coś im się nie udaje, szybko tracą wiarę w siebie. Stają się bierni, niezdolni do twórczego myślenia, próbują wszystko opanować pamięciowo. Śledząc tok rozumowania nauczyciela, który stosuje technikę „głośnego myślenia" podczas rozwiązywania problemu lub zadania, przekonują się, że dochodzenie do prawidłowej odpowiedzi jest zazwyczaj procesem powolnym i skomplikowanym, rzadko szybkim i prostym. Dzięki werbalizowaniu procesów myślowych można zrozumieć, w jaki sposób u osoby przebiega proces łączenia i analizy informacji: na co zwraca uwagę, jak interpretuje różne elementy, dlaczego postępuje tak, a nie inaczej. Głośne myślenie pokazuje uczniom proces dochodzenia do prawidłowego rozwiązania drogą kolejnych przymiarek, pomyłek, korygowania ich i innych towarzyszących etapów. Technika ta jest w szczególności ceniona przez uczniów, którzy niechętnie przyznają się do tego, że czegoś nie rozumieją. Ponadto uczy ona umiejętności rozwiązywania rzeczywistych problemów, które pojawiają się w życiu.[15]

Nauczanie wzajemne (Palincsar & Brown, 1984) *(ang. Reciprocal teaching)* jest techniką instruktażową, stworzoną jako dialog pomiędzy nauczycielami a uczniami w celu wspólnego konstruowania znaczenia tekstu i monitorowania jego zrozumienia. Ma to na celu poprawę rozumienia tekstów poprzez nauczanie czterech kluczowych strategii czytania: podsumowanie, stawianie pytań, wyjaśnianie i przewidywanie.[16]

Organizatory graficzne *(ang. Graphic organisers)* to kombinacja wykresów, tabel, kształtów geometrycznych (takich jak kwadraty, prostokąty, trójkąty, okręgi, strzałki itp.) ale też zwięzłe treści. Za ich pomocą na organizatorze zapisuje się kluczowe hasła. Takie organizery są użyteczne we wszystkich fazach nauki. Mogą być równie skutecznie wykorzystywane w zadaniach, które przygotowują uczniów do zapoznania się z nowymi informacjami, kiedy to uczniowie przedstawiają nowe pomysły za pomocą obrazów, wyjaśniają następstwa, identyfikują analogie, rozróżniają fakty od opinii, oznaczają zależności i przyczyny itp. Podobnie w zadaniach, w których uczniowie wyrażają swoje zdanie na temat nowych informacji, porównują i zestawiają wcześniejszą wiedzę z nowo nabytą itd.

[15] *Dodane przez tłumacza*

[16] *Przypis od tłumacza: W Polsce metodę tą nazywa się również „nauką przez nauczanie".*

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018.
Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-01358

Organizator graficzny to narzędzie do gromadzenia i prezentowania informacji wizualnie. Zawiera np. tytuły, nagłówki, etykiety; szczegółowe informacje w formie zdjęć, symboli czy słów, i w końcu krótkie opisy. Istnieje wiele organizatorów grafiki do użytku edukacyjnego. Niektóre są mniej, inne bardziej szczegółowe. Przykładem mogą być wykresy lub tablice w salach lekcyjnych, które są doskonałym narzędziem do zestawienia kluczowych informacji. Pomagają one zwrócić uwagę na ważne informacje czy wzbudzić ciekawość uczniów.[17]

Niektóre typowe przykłady organizerów graficznychi to:

- *cluster* znany też jako *word-web*, dosłownie tłumaczony jako *klaster* lub *słowo-wstęga.* Składa się z kombinacji okręgów i / lub owali połączonych liniami i / lub strzałkami, przedstawiających, w jaki sposób koncepcja centralna odnosi się do innych (hierarchicznie odmiennych) pojęć lub jakie główne cechy ma dana koncepcja;
- *mind-map* czyli *mapa myśli* to organizer odzwierciedlający sposób myślenia *od ogółu do szczegółu*; składa się on z elementów (obrazków i/lub haseł) połączonych ze sobą linią; z każdym elementem tworzone są kolejne skojarzenia, przez co przechodzi się w głąb problemu i wszystkie jego aspekty są rozkładane na czynniki pierwsze; ostatecznie otrzymuje się pełen obraz, który pozwala dostrzec istotę danego problemu.
- *flow-chart* czyli *diagram procesu* to narzędzie nakierowane na graficzne przedstawienie każdego procesu, czyli sekwencji operacji, procesów jednostkowych i czynności elementarnych oraz relacji między nimi, wchodzących w skład procesu od chwili jego rozpoczęcia do zakończenia.[18]
- *M-chart* to organizer składający się na z trzech kolumn i służy do przeprowadzenia analizy wielosensorowej, kolumny mogą być zatytułowane w następujący sposób: a) „wygląda na to"; b) „brzmi jak"; c) „prawdopodobnie";

  Organizer ten jest używany do analizy procesów, zjawisk lub pojęć abstrakcyjnych. Pojęcia abstrakcyjne to takie, których znaczenia nie możemy ogarnąć podstawowymi zmysłami. Mogą to być np. sprawiedliwość, dzieciństwo, kultura, Bóg, przemoc. To przeciwieństwo rzeczownika konkretnego (np. pies, krzesło, komputer, okno, widelec). Dla przykładu, dobrym pomysłem jest wybór M-chart, jeśli chcemy omówić uprzejmość (i to jak uprzejmie traktujemy klientów), albo jeśli chcemy przeanalizować, dlaczego urządzenie nie działa prawidłowo (możemy polegać na tym, jak je postrzegamy, patrząc na nie, słuchając dźwięku, który wydaje, i określając, jak się zachowuje. Dla przykładu: kiedy urządzenie drży, wydaje głośne dźwięki podczas używania, to wnioskujemy, że coś prawdopodobnie jest zepsute).[19]
- *T-chart* to schemat z dwoma kolumnami, który służy np. do analizy danej koncepcji pod kątem tego, czym ta koncepcja jest i czym nie jest).

  Schemat ten ma kształt litery T. Jest przydatnym narzędziem do porównania dwóch wątków np. dwóch pomysłów, znaków, wydarzeń itp. Polega na wpisaniu tematu oraz 2 nagłówków kolumn

[17] *Dodane przez tłumacza*

[18] *Przypis od tłumacza: W Polsce obowiązują również inne nazwy: schemat blokowy, diagram przebiegu procesu, schemat przepływów (w procesie), algorytm procesu.*

[19] *Dodane przez tłumacza*

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018.
Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-01358

(np. „za" i „przeciw" albo „co ci się podoba" i „co ci się nie podoba"). Następnie zadaniem ucznia jest dokonanie porównania i zapisanie odpowiedzi.[20]

- *Venn-diagram* czyli *diagram Venna* używany jest do porównywania i kontrastowania; obszary zachodzące na siebie wskazują na wspólne elementy różnych zestawów, natomiast odrębne obszary zawierają w sobie elemanty charakteryzujące poszczególne zestawy.

  Diagram Venna służy ilustrowaniu zależności między róznymi zbiorami. Ma on postać figur geometrycznych na płaszczyźnie. Zbiory reprezentowane są na ogół przez elipsy. Czasem obrazuje się również przestrzeń, umieszczając elipsy wewnątrz prostokąta. Zazwyczaj figurom nadaje się różny kształt i kolor, co znacznie ułatwia dostrzeżenie relacji pomiędzy zbiorami. Przykładowe zbiory to np. (a) "ssaki", (b) "stworzenia pływające", (c) "stworzenia skaczące" albo „kto z twojej klasy gra w (a) „piłkę ręczną", (b) „koszykówkę",(c) „siatkówkę" itp. Ania może grać tylko w piłkę ręczną, Piotr natomiast w siatkówkę i koszykówkę. Imię Piotr pojawi się zatem jednocześnie w obu zbiorach.[21]

- *fishbone diagram* czyli *diagram szkieletowy* to diagram badający przyczyny i skutki.

  W Polsce diagram ten znany jest jako diagram Ishikawy, rybi szkielet, diagram przyczynowo-skutkowy. Jego nazwa pochodzi od formy graficznej przypominającej rybi szkielet. Służy poszukiwaniu przyczyn danego problemu, planowaniu działań. Pozwala zgromadzić i usystematyzować wiedzę, która umożliwia rozważenie potencjalnych przyczyn występowania problemu. Aby pracować tą metodą, należy narysować na tablicy model – szkielet. W miejscu „głowy ryby" wpisujemy temat np. „przyczyny chorób" albo „dlaczego uciekamy z lekcji". Uczniowie uczestnicząc w burzy mózgów ustalają główne czynniki, które mogą stanowić przyczyny takiego skutku i wpisują je w tzw. duże ości. Następnie uczniów dzieli się na tyle grup ile jest dużych ości. Każda grupa otrzymuje jedną „ość" i próbuje odnaleźć przyczyny, które mają wpływ na czynnik główny i wpisują je jako czynniki szczegółowe w „małe ości". Z zebranej listy wybierają najistotniejsze i wyciągają wnioski. Problem zostaje rozwiązany.[22]

- **Mapa pojęć / definicji** (Schwartz & Raphael, 1985) *(ang. concept/definition map)* jest graficznym organizerem, mającym pomóc w zrozumieniu określonych pojęć przez uczniów. Ten graficzny organizer najlepiej wykorzystać po przeczytaniu konkretnego tekstu.

  Metoda ta służy do wizualnego opracowania pojęcia z wykorzystaniem rysunków, symboli, wycinków, słów, krótkich haseł. Za pomocą tej metody można definiować pojęcia, rozwiązywać problemy, planować działania. Mapa powinna być przejrzysta, czytelna, kolorowa, zwracająca uwagę na najważniejsze rzeczy - istotne dla twórcy. Należy pamiętać, że wyjątkowo cenne są pierwsze skojarzenia, które przychodzą do głowy. Jest to świetne narzędzie do codziennej burzy mózgów w dowolnym obszarze nauczanego przedmiotu. Stosując tę metodę na początku należy przedstawić cel zajęć. Następnie należy rozdać uczniom kartki formatu nie mniejszego niż A4. Zadaniem uczniów jest przedstawienie danego pojęcia za pomocą ilustracji, krótkich słów, symboli, znaków. Po wykonaniu zadania należy wywieścić wszystkie kartki w widocznym miejscu i poprosić ich autorów o komentarz. Na zakończenie należy wybrać istotne cechy pojęcia.[23]

---

[20] *Dodane przez tłumacza*
[21] *Jak wyżej*
[22] *Jak wyżej*
[23] *Dodane przez tłumacza*

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+
ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018.
Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-01358

- **Model Frayer** (Frayer i inni, 1969) *(ang. Frayer Model)* jest graficznym organizerem, który zawiera cztery pola do zapisywania informacji związanych z daną koncepcją (zwykle drukowane jako 2 rzędy po 2 kwadraty), które nazwane są w następujący sposób (a) podstawowe cechy / charakterystyka; (b) nieistotne cechy; (c) przykłady; (d) anty-przykłady. Korzystanie z tego modelu pomaga uczniom odróżnić cechy, które definiują pojęcie od tych, które są z nim powiązane. Przedstawienie przykładów *pro i anty* pomaga uczniom skonstruować znaczenie ważnych pojęć. Uczniowie mogą korzystać z modelu Frayer we wszystkich fazach czytania (przed, w trakcie i po czytaniu).

  Model Frayer jest doskonałym organizatorem graficznym do burzy mózgów różnych cech lub pomysłów, które otaczają jeden temat. Cztery pola, z których składa się model pozwalają na bardzo ukierunkowane myślenie, co jest pomocne przy skupianiu uwagi. Ten organizator graficzny może być używany przed rozpoczęciem rozwiązywania zadania, celem rozpoznania pomysłów, które będą kształtować przebieg analizy lub mogą być wykorzystane . Wykorzystanie tego modelu w scenariuszu zajęć pozwala uczniom przedstawiać temat w formie wizualnej (np. tamat: trójkąty, koła, kwadraty) i jest pomocne przy pogłębianiu rozumienia głównej idei. [24]

Uwaga: *Bardzo ważne jest zwrócenie uwagi na wkład rozwoju strategii czytania i pisania w autonomię uczniów. Zastosuj zaproponowane tutaj strategie w pracy z uczniami i przedyskutuj z nimi ich znaczenie.*

Zanim zaczniesz używać techniki głośnego myślenia (ang. Think-alouds) w klasie, przetestuj ją samodzielnie. W przeciwnym razie istnieje ryzyko, że strategia będzie dla uczniów sztuczna.

Podczas wypełniania modelu Frayer-a, uczniowie muszą uważnie przeczytać tekst, niektórzy z nich mogą potrzebować twojej pomocy.

4.3. Z jakich strategii pisania korzystać?

Ważne jest, aby pisanie rozumieć jako proces obejmujący (a) przygotowanie do pisania, (b) pisanie i (c) czynności wykonywane po skończeniu pisania. Jest to tak zwany proces ukierunkowany na pisanie. Charakteryzuje się on "rozbiciem" procesu pisania na mniejsze etapy, dzięki czemu zadania dotyczące treści, języka i komunikacji można rozwiązać kolejno w różnych zadaniach z zakresu pisania (Becker-Mrotzek & Böttcher, 2015, s. 52, Bereiter & Scardamalia, 1987 , Hayes & Flower, 1980, Emig 1971). Z jednej strony, takie rozumienie pisania może spowolnić uczestników kształcenia i szkolenia zawodowego, ponieważ pisanie odbywa się w kilku mniejszych krokach i zadaniach. Uczniowie mogą nauczyć się organizować i monitorować to jak piszą poprzez planowanie, formułowanie, opracowywanie i redagowanie (Philipp, 2013, s. 85-163, Kruse i Ruhmann, 2006, s. 14). Z drugiej strony pomaga to nauczycielom wspierać swoich uczniów w zdobywaniu umiejętności niezbędnych do pisania. Stanowi to ułatwienie dla uczniów, umożliwiające im opracowywanie trudnych strategii pisania, które wymagają planowania, formułowania i analizy tekstów.

[24] *Jak wyżej*

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+
ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018.
Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-01358

Poniższe informacje ilustrują, jak efektywne może być udzielenie wsparcia w trakcie całego procesu pisania, (tj. jeszcze przed pisaniem, w trakcie pisania, i po napisaniu) poprzez dostarczenie uczniom jasnych technik, które umożliwiają im zaplanowanie i zrealizowanie poszczególych etapów związanych z samodzielnym pisaniem.

Przed pisaniem

Pisanie oczywiście zaczyna się od zebrania informacji i pomysłów niezbędnych do przygotowania treści na dany temat. Może to polegać na sporządzeniu notatek lub opracowaniu mapy myśli, rozmów z rówieśnikami, zapoznaniu się z zasobami internetowymi, czytaniu specjalistycznych artykułów. Omówienie problematyki lub czytanie określonych treści określono są jako działania przygotowawcze do pisania tekstu. Czytanie przed pisaniem (Graham & Perin, 2007, s. 18, Graham & Hebert, 2010, s. 5-6) wydaje się być naturalnym procesem, w szczególności jeśli pisanie ukierunkowane jest na przedstawienie faktów. Czytanie przed pisaniem nie tylko służy do generowania i gromadzenia informacji/pomysłów, ale także dostarcza uczniom wiedzy odnośnie samego tekstu (struktury, budowy) oraz znajomości specjalistycznego języka (słownictwo, struktura zdania, styl). Ważne jest jednak, aby czytanie jako działanie przygotowawcze wyraźnie koncentrowało się na treści tkstu, wiedzy językowej i znalazło odzwierciedlenie w kontekście pisania: w jaki sposób określone zadanie z czytania jest użyteczne podczas pisania?

Poniższa lista zawiera różne strategie pisania, zwykle używane w fazie przygotowawczej:

- Dyskusja z rówieśnikami
- Burza mózgów
- Mapa myśli
- Pisanie planu
- Struktura (np. gromadzenie argumentów za i przeciw)
- Czytanie ukierunkowane na:
  - zawartość
  - wiedzę o tekście
  - wiedzę językową[25]

Podczas fazy przygotowawczej przed pisaniem tekstu nauczyciele kształcenia i szkolenia zawodowego mogą używać krótkich ćwiczeń, aby rozwijać umiejętności językowe uczniów, które są niezbędne do wykonania konkretnego zadania pisemnego. Te krótkie ćwiczenia niekoniecznie powinny budować nową wiedzę, ale powinny poszerzać zasób słownictwa potrzebny do napisania tekstu (synonimy, parafrazy, fragmenty, wypełnienie pustego tekstu; budowa tektu: zdezorganizowane teksty, wskaźniki dla wzorów tekstowych (spójniki, np. ponieważ, przede wszystkim, mianowicie, itd.), spójność tekstu: pełny tekst, od zdania do tekstu).

Te krótkie ćwiczenia powinny również znaleźć odzwierciedlenie w klasie w odniesieniu do ich znaczenia dla konkretnego zadania z pisania: dlaczego to ćwiczenie było ważne dla zdobywania umiejętności pisania?

[25] *Przypis od tłumacza: Wiedza językowa to coś innego niż wiedza o języku. To zbiór reguł, zasad, które tworzą system. Wiedza ta jest ona nieświadoma (abstrakcyjna), możemy zaobserwować jedynie jej efekt, czyli wypowiedź. Jest uniwersalna i stanowi warunek używania języka. Dzięki niej możliwe jest tworzenie tekstów i rozmowa.*

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+
ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018.
Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-01358

Podczas pisania

Po fazie wstępnej uczniowie przystępują do pisania tekstu. Ważne jest, aby przypomnieć uczniom, że nie chodzi o pisanie końcowego tekstu, ale tylko o pierwszą wersję, która zostanie poprawiona później. Podczas pisania tekstu ma miejsce monitorowanie jako proces kontroli pisania. Autorzy tekstów poprawiają tekst w trakcie jego pisania. Jeśli monitorowanie jest zbyt sztywne, pisanie nie jest płynne. Dlatego też jako metodę wspomagającą można stosować *pisanie współbieżne*.[26] Wówczas jedna osoba zwykle pisze, a druga pełni rolę osoby monitorującej. W szkole może odbywać się to w grupach lub parach. Podczas pisania uczniowie mogą zauważyć, że potrzebują więcej informacji, dlatego mogą chcieć wrócić do etapu wstępnego pisania (przed pisaniem), np.: przeczytać lub omówić tekst z innym uczniem/uczniami.

Ważne jest również, aby mieć na uwadze fakt, że niektórzy uczniowie mogą nie mieć bogatego doświadczenia w pisaniu tekstów. Zazwyczaj mają oni trudno sci z kaligrafią i ortografią, co hamuje płynne pisanie. Kiedy są zajęci pisaniem sprawia im trudność śledzenie planu pisania. W takim przypadku pomocna może okazać się lista kontrolna lub pytania; szablony lub teksty modelowe itp. Ten rodzaj wsparcia może być także użyteczny dla bardziej doświadczonych pisarzy.

Poniższa lista zawiera przegląd strategii, które można zastosować podczas pisania:

- Indywidualne pisanie i monitorowanie
- Pisanie we współpracy w grupach / parach
- Pisanie fragmentów tekstów i proszenie o informacje zwrotne dotyczące konkretnych części (np. wprowadzenie)
- Kryteria do tworzenia określonych tekstów (np. lista kontrolna, pytania)
- Szablony
- Teksty modelowe (przykłady)
- Korzystanie ze słowników
- Używanie programu do edycji tekstów

Można też wykonać krótkie ćwiczenia, które koncentrują na treści, tworzeniu tekstu lub znajomości słownictwa po napisaniu pierwszej wersji tekstu, jeśli nauczyciele stwierdzą, że potrzebne jest wsparcie.

Po napisaniu

Informacje zwrotne *(ang. peer-feedback)*

Jak wspomniano powyżej, ważne jest, aby uczestnicy kształcenia i szkolenia zawodowego traktowali swój pierwszy produkt jedynie jako wersję roboczą tesktu. Taka wersja wymaga sprawdzenia i ponownego przeczytania przez autora oraz wymiany opinii innych uczniów lub opinii ekspertów / nauczycieli. Informacja zwrotna (również od uczniów) jest istotnym elementem w procesie pisania (Rijlaarsdam & Braaksma, 2008, Harris & Graham, 1966). Badania wykazały, że wymiana opinii może być bardzo korzystna nie tylko dla autora, ale także dla osoby przekazującej informację zwrotną (Rijlaardam & Braaksma, 2008). Uwagi mogą dotyczyć m.in. zawartości, struktury tekstu lub języka. Ważne jest aby jasno określić czego dotyczy informacja zwrotna.

Co więcej, nauczyciel powinien poinstruować uczniów jak powinny wyglądać informacje zwrotne i wprowadzić kilka narzędzi i metod przydatnych do jej udzielania, np.:

[26] *Przypis od tłumacza: Praca współbieżna polega na tym, że składające się na nią zjawiska, czynności i działania odbywają się równocześnie. Istotny jest przy tym punkt widzenia obserwatora.*

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+
ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018.
Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-01358

- Lista pytań
- Lista kontrolna / kryteria
- Formularz opinii
- Ocena tekstu przez inną osobę (czy tekst jest zrozumiały / przekonujący / jasny?)
- Kontrola zastosowanie treści tekstu w warunkach rzeczywistych (np. czy instrukcja gwarantuje prawidłowe użytkowanie urządzenia?)

Informacje zwrotne od innych uczniów nie wykluczają otrzymania opinii od nauczycieli. Przeciwnie, nauczyciele są odpowiedzialni za przekazywanie informacji zwrotnych na temat konkretnych aspektów, które wymagają wiedzy eksperckiej (np. wiedzy fachowej lub językowej). Podobnie jak opinie typu *peer-feedback*, opinie nauczycieli muszą być wyraźnie ukierunkowane tak, aby uczniowie mogli sobie z nim poradzić i prawidłowo poprawić tekst.

Uwaga: *Informacje zwrotne mogą być bardzo pomocne, ale wymaga to czasu, aby przeszkolić uczniów, jak dawać i jak przyjmować informacje zwrotne. Zacznij od niewielkich i precyzyjnych zadań z zakresu udzielania informacji zwrotnej.*

Przegląd i korekta

Przegląd i korekta tekstu opiera się na otrzymanych opiniach i daje uczniom kształcenia i szkolenia zawodowego możliwość modyfikowania ich tekstów pod kątem zawartości, struktury, poziomu języka lub dodawania brakujących informacji. Ważne jest, aby przegląd odbywał się w klasie i był uważany za istotny etap w procesie pisania. W trakcie sprawdzania poprawności tekstu uczniowie mogą również korzystać z elementów wsparcia (typowe zwroty, konstrukcje gramatyczne lub składniowe, gotowe wzory tekstów) wypracowywanych we wcześniejszych fazach pisania. Po takiej weryfikacji teksty można przekazać do oceny końcowej uczniom czy ekspertom / nauczycielom. Edycja tekstu kończy proces pisania.

4.4. Wskazówki

- Upewnij się, że uczniowie rozumieją pisanie jako proces. Wytłumacz im, że dobre teksty tworzone są krok po kroku i obejmują także przygotowawczy etap: „przed pisaniem” i również „po zakończeniu pisania”.
- Pozwól uczniom pracować metodą burzy mózgów. Niech dyskutują i dzielą się swoimi pomysłami jeszcze przed rozpoczęciem pisania.
- Pomóż uczniom zaplanować poszczególne etapy pisania.
- Wspieraj uczniów, dostarczając im teksty o podobnej tematyce (przez czytanie do pisania).
- Pozwól uczniom na poszukiwanie informacji w literaturze oraz w Internecie, której dotyczy pisany tekst. Zachęcaj do tworzenia notatek, grupowania i klasyfikowania zebranych informacji w tabele, rysunki i inne obiekty graficzne.
- Nie zastanawiaj się nad umożliwieniem uczniom pisania w małych grupach czy parach
- Zaprezentuj informację zwrotną uzyskaną od uczniów i stwórz warunki by uczniowie doświadczyli tworzenia tekstów we współpracy z innymi uczniami.
- Zwróć uwagę na to, że informacja zwrotna powinna być skoncentrowana na konkretnych aspektach, np. czy tekst jest zrozumiały, budowie tekstu lub błędach językowych.

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018.
Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-01358

6. Schemat pracy ze scenariuszem

ZINTEGROWANE ROZWIJANIE UMIEJĘTNOŚCI CZYTANIA I PISANIA

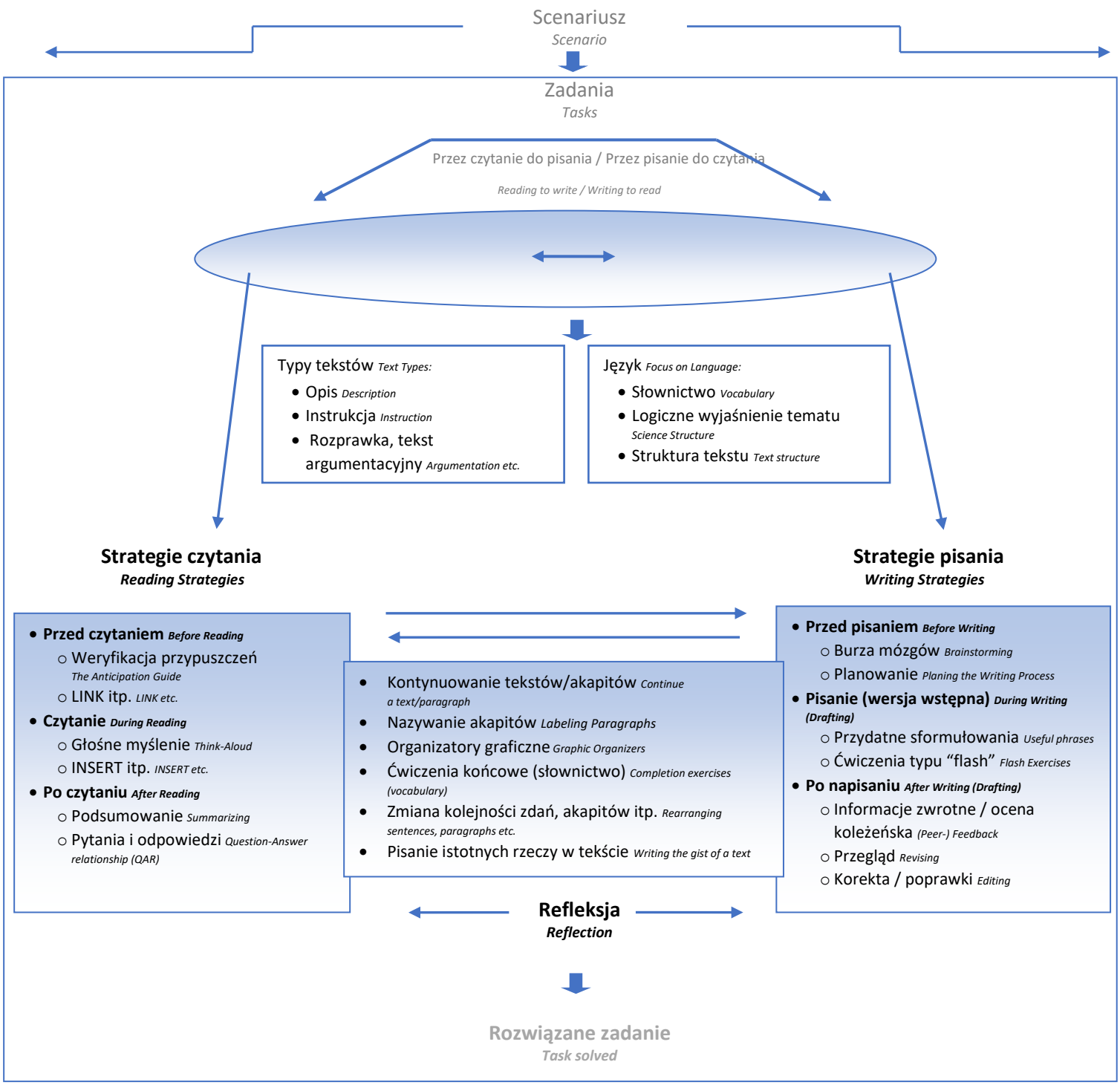

Szczegółowe wyjaśnienia powyższego rysunku znajdują się w Rezultacie nr 2: „ Założenia teoretyczne: zintegrowane wsparcie w zakresie czytania i pisania w kształceniu i szkoleniu zawodowym-schemat pracy ze scenariuszem" (ang. Output 2: Framework "Integrated reading and writing support in vocational education")

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018.
Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-01358

5. Podsumowanie

Niniejsza publikacja ma stanowić wsparcie dla nauczycieli w rozwijaniu umiejętności pisania i czytania w kształceniu i szkoleniu zawodowym. Promuje metody pracy ze scenariuszem zarówno wśród nauczycieli języków, jak i pozostałych przedmiotów. Zaprezentowany powyżej schemat pracy ze scenariuszem (zob. rozdz. 6) podsumowuje poszczególne etapy i prezentuje najważniejsze elementy w obszarze metod stosowanych w podejściu zaproponowanym przez zespół projektowy. Publikacja zawiera wskazówki dotyczące procesu nauczania oraz stosowanych technik. Wyróżnione metody są rekomendowane dla każdego z etapów nauczania, jak zostało przedstawione na rysunku obrazującym schemat pracy ze scenariuszem.

Scenariusze zastosowane w klasie powinny być związane tematycznie z potrzebami uczniów określonych kierunków kształcenia, ale również uwzględniać specyficzne w danym kraju wymagania w zakresie kształcenia. Zadania uwzględniajace czytanie i pisanie powinny mieć zastosowanie przy poszukiwaniu rozwiązań problemu określonego w scenariuszu. Są one odzwierciedleniem rzeczywistych sytuacji mogących się przytrafić w życiu osobistym lub zawodowym. Zarówno czytanie jak i pisanie wspiera nabywanie kompetencji zawodowych.

Zadania z zakresu czytania i pisania odnoszą sie do różnych rodzajów tekstów i wymagają specyficznych umiejętności językowych. Rozwój tych umiejętności powinien być wspierany przez nauczycieli kierunków zawodowych, w zależności od kontekstu scenariusza. Dlatego też istotna jest dobra znajomość grupy docelowej i ich kompetencji językowych. Rekomenduje się by w kształceniu zawodowym kłaść nacisk na rozwój specyficznych umiejętności językowych np. na specjalistyczne słownictwo, budowę tekstu czy budowę zdań, tak by scenariusz i wynikające z niego ćwiczenia w zakresie czytania i pisania uwzględniały ten aspekt.

Schemat pracy ze scenariuszem przedstawia użyteczne strategie pisania i czytania. Niektóre z nich odwołują sie zarówno do czytania i pisania jednocześnie.

Refleksja jest istotnym elementem w procesie kształcenia, a w szczególności nauczania w oparciu o scenariusze. Analityczne myślenie wspiera autonomię ucznia. Refleksja powinna dotyczyć działań i procesów uczenia się, zadań z zakresu czytania i pisania oraz produktów stanowiącymi część rozwiązania problemu postawionego w scenariuszu.

Uwaga: *Wytyczne zawierają zestaw podstawowych narzędzi dla nauczycieli, mimo to uczestnictwo w warsztatach z omawianej tematyki jest wysoce zalecane. Jeśli nie masz możliwości uczestniczenia w warsztatach, możesz zdecydować się na wnikliwe omówienie treści publikacji z innym nauczycielem. Jeśli będzie możliwym zebranie licznej grupy nauczycieli, aby wspólnie omówić materiał, postaraj się, by w grupie nauczycieli znalazł się również nauczyciel języka. Nauczyciele języków obcych mogą zapewnić grupie potrzebne wsparcie. Ponadto wymiana wiedzy i doświadczeń między nauczycielami przedmiotowymi może być owocna, gdyż mają do czynienia z różnymi rodzajami tekstów i pracują z różnymi strategiami w zakresie czytania i pisania.*

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018.
Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-01358

Bibliografia

1. Becker-Mrotzek, M., Grabowski, J., Jost, J., Knopp, M. & Linnemann, M. (2014). Adressatenorientierung und Kohärenzherstellung im Text. Zum Zusammenhang kognitiver und sprachlich realisierter Teilkomponenten von Schreibkompetenz. *Didaktik Deutsch*, 37, 21–43.
2. Becker-Mrotzek, M. & Böttcher, I. (2015). *Schreibkompetenz entwickeln und beurteilen*. Berlin: Cornelsen Scriptor.
3. Bereiter, C. & Scardamalia, M. (1987). *The Psychology of Written Composition*. Hillsdale, NJ: Erlbaum.
4. Emig, J. (1971). The Composing Process of Twelfth Graders. Urbana (IL): NCTE.
5. Buehl, D. (2001). *Classroom strategies for interactive learning*. 2nd edition. Newark, DE: International Reading Association.
6. Frayer, D. A., Fredrick, W. C. & Klausmeier, H. G. (1969). *A schema for testing the level of concept mastery.* Technical Report No. 16*.* Madison, WI: University of Wisconsin Research and Development Center for Cognitive Learning.
7. Gibbons, P. (2009). *English Learners, Academic Literacy, and Thinking.* Portsmouth: Heinemann.
8. Gibbons, P. (2015). *Scaffolding Language, scaffolding Learning. Teaching Second Language Learners in the Mainstream Classroom*. Portsmouth: Heinemann.
9. Graham, S. & Perin, D. (2007). *Writing next: Effective strategies to improve writing of adolescents in middle and high schools*. New York: Carnegie Corporation.
10. Graham, S. & Hebert, M. (2010). *Writing to Read. Evidence for How Writing Can Improve Reading*. New York: Carnegie Corporation.
11. Gunning, T. G. (1996). *Creating reading instruction for all children.* Needham Heights, MA: Allyn & Bacon.
12. Gunning, T. G. (2003). *Building Literacy in the Content Areas.* London: Pearson Education.
13. Harris, K. R. & Graham, S. (1996). *Making the writing process work. Strategies for composition and selfregulation*. 2nd edition. Cambridge, MA: Brookline Books.
14. Hayes, J. R. & Flower, L. (1980). Writing as problem solving. *Visible Language*, *14*, 288–299.
15. Herber, H. L. (1978). *Teaching reading in the content areas*. 2nd edition. Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall.
16. Hoffman, J. V. (1992). Critical Reading/Thinking Across the Curriculum: Using I-Charts to Support Learning. *Language Arts*, *69(2)*, 121-127.
17. Kruse, O. & Ruhmann, G. (2006). Prozessorientierte Schreibdidaktik: Eine Einführung. In Kruse, Otto/Berger, Katja & Ulmi, Marianne (Eds.), *Prozessorientierte Schreibdidaktik. Schreibtraining für Schule, Studium und Beruf* (pp. 13–35). Bern: Haupt.
18. Palincsar, A. S. & Brown, A. L. (1984). Reciprocal teaching of comprehension-fostering and comprehension-monitoring activities. *Cognition and Instruction*, *2*, 117-175.
19. Philipp, M. (2012). *Besser lesen und schreiben. Wie Schüler effektiver mit Sachtexten umgehen lernen.* Stuttgart: Kohlhammer.
20. Philipp, M. (2013). *Lese- und Schreibunterricht*. Tübingen und Basel: A. Francke.
21. Piepho, H.-E. (2003). *Lerneraktivierung im Fremdsprachenunterricht: „Szenarien“ in Theorie und Praxis.* Braunschweig: Schroedel.
22. Rijlaarsdam, G. & Braaksma, M. (2008). Die Sache mit den ‚Schlemmy‘-Riegeln. Beobachtendes Lernen: Ein Beispiel aus der Unterrichtspraxis. *Fremdsprache Deutsch*, *39*, 23–27.
23. Schneider, H., Becker-Mrotzek, M. & Sturm, A., Neugebauer, S., Efing, U. & Kernen, C.n (2013). *Expertise zur Wirksamkeit von Sprachförderung*. Aarau / Köln: Pädagogische Hochschule FHNW, Universität zu Köln, Mercator Institut.
24. Schwartz R. M. & Raphael T. E. (1985) Concept of Definition: A Key to Improving Students' Vocabulary, *The Reading Teacher*, *39*, 198-205.
25. Vaughan, J. L. & Estes, T. H. (1986). *Reading and Reasoning Beyond the Primary Grades*. Boston, MA: Allyn and Bacon.
26. Vygotzkij, L. S. (1934/2002): *Denken und Sprechen. Psychologische Untersuchungen.* ed. and trans. from Russian by J. Lompscher & G. Rückriem. Epilogue by A. Métraux. Weinheim/Basel: Beltz.
27. Web Sources: Uni Saarland: https://www.uni-saarland.de/fileadmin/user_upload/Professoren/fr41_ProfHaberzettl/studium/%c3%9cbung_DaZ_Mirja/Scaffolding.pdf

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018.
Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-01358

Załączniki

Załącznik 1. Budowa scenariusza

Poniżej przykład wypełnionego formularza.

Tytuł scenariusza: ……

Rola ucznia: *Pracujesz jako młodszy specjalista ds. marketingu w agencji reklamowej.*

Opis sytuacji: *Twój szef zlecił Tobie zadanie, abyś wytłumaczył dwóm nowym praktykantom zastosowanie rodzaju czcionki przy generowaniu materiałów do druku. Opracuj materiały informacyjne dla nowych praktykantów.*

Zadanie:

- *przeczytaj informacje na temat typów czcionek*
- *napisz materiały informacyjne dla praktykantów*
- *zaprezentuj przygotowaną instrukcję ustnie i wyjaśnij ją korzystając z przykładu istniejącej kampanii reklamowej*

Materiały źródłowe:
(Podaj źródło informacji, jeśli użyte zostały materiały, których nauczyciel nie jest autorem)

Czas potrzebny na zrealizowanie scenariusza (w minutach, godzinach lub lekcjach)	*3 godziny lekcyjne (3 x 45 min)*
Wiek ucznia	*16-22*
Poziom wykształcenia ucznia	*np. ukończona szkoła gimnazjalna (80%),* *ukończona szkoła średnia (20%)*
Program kształcenia Podstawa programowa **(zawód *lub* program)**	*Szkoła branżowa I stopnia (3 lata)* *Organizacja reklamy*
Charakterystyka grupy – zróżnicowanie	• średnie pod względem umiejętności czytania • duże pod względem pisania • duże pod względem kompetencji związanych z pracą
Poziom znajomości języka polskiego (CEFR)*	A1 ☐ A2☐ B1☐ B2 ☑ C1 ☑ C2☐
Cel scenariusza	*Zrozumienie terminu / koncepcji:* *- stosowanie typów czcionek w zależności od różnych czynników*

Jakie umiejętności czytania i pisania będą rozwijane przez uczniów?	
W zakresie umiejętności czytania:	**W zakresie umiejętności pisania**

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018.
Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-01358

Rozumienie tekstów o charakterze informacyjnym	Umiejętność sporządzania tekstu o charakterze pouczającym/instruktażowym
Jakie najważniejsze umiejętności należy przećwiczyć?	
• *Umiejętność wykorzystania przeczytanych informacji do tworzenia spójnej koncepcji przyszłego tekstu* • *Łączenie przeczytanych informacji z praktyką zawodową*	• *Umiejętność podsumowania informacji o typach czcionek* • *Tworzenie struktury tekstu* • *Budowanie zwięzłych i krótkich wypowiedzi pisemnych* • *Sprawdzenie zrozumiałości napisanego tekstu*
Jakie strategie mają zostać użyte?	
W zakresie umiejętności czytania:	**W zakresie umiejętności pisania**
• *Podkreślanie ważnych części / słów* • *Tworzenie podtytułów* • *Porównywanie przeczytanych informacji z własnym doświadczeniem zawodowym*	• *Przed pisaniem: tworzenie mapy skojarzeń/myśli połączone z doborem grafiki (concept definition map)* • *Podczas pisania: pisanie w grupie, tworzenie krótkich tekstów zawierających najważniejsze informacje.* • *Po napisaniu: przedstawienie propozycji ulotek, informacja zwrotna od innych grup lub nauczyciela (tzw. peer / teacher feedback); stworzenie ostatecznej wersji, edycja ulotki.*
Połączenie obu umiejętności: Jaka jest wartość dodana scenariusza? Po użyciu strategii czytania uczniowie będą lepiej rozumieć tekst. Do napisania przydatnej instrukcji potrzebne jest dobre zrozumienie tekstu. Czytanie pomaga więc w napisaniu lepszego tekstu.	

** Poziom biegłości językowej czyli poziom CEFR (ang. Common European Framework of Reference for Languages) : A1 – początkujący, A2 – średniozaawansowany niższy, B1-średniozaawansowany, B2-średniozaawansowany wyższy, C1 – zaawansowany, C2 – zaawansowany wyższy*[27]

[27] *Przypis od tłumacza*

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018.
Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-01358

Załącznik 2. Praca ze scenariuszem - lista kontrolna

Lista kontrolna służąca do opracowywania scenariuszy wspierających rozwijanie umiejętności czytania i pisania

Znaczenie kolorów w prawej kolumnie:

ciemnoszary	-	kryterium twarde, które należy spełnić
jasnoszary	-	kryterium elastyczne, które można zastosować w zależności od potrzeb ucznia
biały	-	kryterium miękkie, nieobowiązkowe

Kryteria	**Tak(√) / Nie(-)**
I. Scenariusz	
I.1. Czy scenariusz jest realistyczny tzn czy może się zdarzyć? To kryterium ma na celu sprawdzenie, czy scenariusz może zdarzyć się w codziennym lub zawodowym życiu uczniów placówek szkolenia i kształcenia zawodowego.	
I.2. Czy scenariusz jest tematycznie związany ze specjalizacją uczniów placówek kształcenia zawodowego? To kryterium ma na celu sprawdzenie trafności scenariusza w odniesieniu do wybranej specjalizacji. Czy scenariusz może wystąpić w potencjalnym miejscu pracy uczniów zgodnym z wybraną specjalizacją?	
I.3. Czy scenariusz jest dostosowany do obszarów wyznaczonych przez podstawę programową/program nauczania? To kryterium ma na celu sprawdzenie czy scenariusz jest zgodny z podstawą programową danego kraju i danego zawodu.	
I.4. Czy scenariusz jest możliwy do zrealizowania? To kryterium ma na celu sprawdzenie czy zadania zawarte w scenariuszu związane są z umiejętnościami i kompetencjami, jakie uczniowie placówek szkolenia i kształcenia zawodowego nabywają lub powinni nabyć. Zakłada się przy tym, że scenariusz uważany jest za możliwy do zrealizowania nawet jeśli wymagane będzie wsparcie nauczyciela.	
I.5. Czy scenariusz daje uczniom możliwość wyrażenia swoich opinii? To kryterium ma na celu sprawdzenie czy zadania zawarte w scenariuszu angażują uczniów w komunikację ustną lub pisemną. Uczniowie powinni mieć możliwość wyrażenia swoich opinii na temat tego, jak należy rozwiązać zadania ze scenariusza. Obejmuje to również proces planowania, wdrażania pomysłów i raportowania na temat przebiegu realizacji zadania (zadań).	
I.6. Czy scenariusz daje uczniom okazję do refleksji nad ich działaniami w kontekście zadań wykonywanych podczas pracy na podstawie scenariusza? To kryterium ma sprawdzić jak przebiega konsolidacja i proces uczenia się. Refleksja jest istotną częścią nauczania. W związku z tym scenariusz powinien dawać uczniom placówek kształcenia zawodowego możliwości zastanowienia się, refleksji nad planowanymi i wdrażanymi działaniami w ramach realizacji zadania (zadań) ze scenariusza.	

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018.
Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-01358

I.7. Czy scenariusz daje możliwość uczenia się w grupie? To kryterium ma na celu sprawdzenie czy zadania zawarte w scenariuszu pozwalają na pracę zespołową, która niewątpliwie jest ważną umiejętnością w miejscach pracy. Scenariusz powinien dawać możliwość rozwijania i ćwiczenia tej umiejętności.	
I.8. Czy scenariusz promuje autonomię uczniów? Kryterium to ma na celu sprawdzenie czy scenariusz pozwala uczniom placówek szkolenia i kształcenia zawodowego na autonomiczne decyzje. To uczniowie powinni zdecydować, które zadania są konieczne do rozwiązania „problemu". Autonomia powinna dotyczyć podejmowania decyzji, wyboru metod, kolejności działań, przydziału obowiązków dla poszczególnych uczniów, ale też w tym samym czasie możliwe jest wsparcie nauczyciela. Autonomia jest ważnym aspektem motywacji uczniów zarówno do nauki jak i w życiu zawodowym. Dlatego scenariusz powinien dążyć do promowania autonomii uczących się w przeciwieństwie do wykonywania zadań krok po kroku, jak w instrukcji.	
I.9. Czy scenariusz daje możliwość zrealizowania zadania z różnych perspektyw? To kryterium ma na celu sprawdzenie czy scenariusz pozwala na różnorodne rozwiązania problemu. Ściśle związane jest z poprzednim kryterium. W sytuacjach życia codziennego i zawodowego rzadko zdarza się, że istnieje tylko jedno rozwiązanie problemu. Aby więc przygotować uczniów do pracy, a jednocześnie promować innowacyjność i wzrost motywacji do uczenia się, należy zachęcać uczniów do różnych sposobów rozwiązania postawionego przed nimi zadania.	
I.10. Czy scenariusz daje możliwość działań, które można wykonać również w innym kontekście? To kryterium ma na celu sprawdzenie czy scenariusz zawiera lub wymaga działań i / lub procedur obejmujących rozwój lub ćwiczenie konkretnych umiejętności, które można przenosić do innego kontekstu. Dlatego scenariusze powinny dotyczyć zarówno wysoce specjalistycznej wiedzy i umiejętności, jak również wiedzy bardziej ogólnej i umiejętności przekrojowych (umiejętność czytania i / lub przekazywania umiejętności, strategii).	
I.11. Czy scenariusz oferuje możliwość zaangażowania uczniów w proces ewaluacji (ocena koleżeńska, samoocena itd.)? To kryterium ma na celu sprawdzenie czy uczniowie kształcenia i szkolenia zawodowego są gotowi ocenić własną pracę, czy rozumieją, jak powinno wyglądać bardzo dobrze rozwiązane zadanie a także potrafią porównać własne produkty ze wzorcem. Ta umiejętność z pewnością będzie użyteczna jeśli chodzi o kierowania procesem rozwiązywania zadań (a równocześnie podejmowania decyzji dotyczących postępów), a także oceny ich końcowego produktu.	
II. Zadania dotyczące umiejętności czytania i pisania	
II.1. Czy scenariusz wymaga ćwiczeń w czytaniu i pisaniu, aby go zrealizować? Kryterium to ma na celu sprawdzenie czy scenariusz promuje umiejętność czytania i pisania w kontekście kształcenia i szkolenia zawodowego.	

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018.
Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-01358

II.2. Czy ćwiczenia w czytaniu wspierają ćwiczenia w pisaniu i odwrotnie (od czytania do pisania i od pisania do czytania) Ostatnie badania wykazały, że nie tylko czytanie może stanowić podstawę pisania, ale także, że rozwinięte umiejętności pisania mogą wspierać bardziej zaawansowane czytanie. To kryterium ma na celu sprawdzenie, czy w scenariuszu są możliwe efekty transferu między czytaniem a pisaniem.	
II.3. Czy zawarte w scenariuszu ćwiczenia przed czytaniem i po czytaniu wpływają na zrealizowanie krok po kroku celu? To kryterium ma na celu sprawdzenie czy czynności związane z umiejętnością czytania w ramach scenariusza były istotne, niezbędne dla realizacji zadania. Uczestnicy szkolenia i kształcenia zawodowego powinni mieć świadomość, dlaczego dane czynności związane z czytaniem są niezbędnymi krokami w celu rozwiązania zadań scenariusza.	
II.4. Czy zawarte w scenariuszu ćwiczenia przed pisaniem i po pisaniu wpływają na zrealizowanie krok po kroku celu? To kryterium ma na celu sprawdzenie czy czynności związane z pisaniem w ramach scenariusza są istotne dla realizacji zadania. Uczniowie powinni mieć świadomość, dlaczego dane czynności związane z pisaniem są niezbędnymi krokami w celu rozwiązania zadań scenariusza.	
III. Wspieranie rozwoju umiejętności czytania i pisania (scaffolding)	
III.1. Czy wspieranie ucznia jest wyraźnie nakierowane na umiejętności czytania? To kryterium ma na celu sprawdzenie czy wsparcie zapewniane przez nauczyciela w formie narzędzi, procedur itp. nakierowane jest na rozwijanie umiejętności czytania. Na przykład, jeśli bierzemy pod uwagę samokontrolę rozumienia tekstu czytanego, wówczas wsparcie nauczyciela może dotyczyć zarówno narzędzi samokontroli jak i możliwości ćwiczenia samokontroli również przy użyciu zalecanych narzędzi (np. metoda INSERT - zobacz rozdział dotyczący czytania w dokumencie "Schemat pracy ze scenariuszem - założenia teoretyczne" (rezultat nr 2).	
III.2. Czy wspieranie ucznia jest wyraźnie nakierowane na umiejętności pisania? To kryterium ma na celu sprawdzenie czy wsparcie dostarczane przez nauczyciela w formie wzorów, szablonów, itp. jest wystarczająco ukierunkowane na rozwijanie umiejętności pisania. Na przykład, jeśli celem jest napisanie zażalenia to wsparcie mogłoby dotyczyć możliwości przećwiczenia sposobów argumentacji i struktur, których możemy użyć, oraz porad jak formułować argumenty za i przeciw, aby list był zrozumiały.	
III.3. Czy użyto strategii rozwijającej umiejętności czytania? To kryterium ma na celu że sprawdzenie czy działania edukacyjne wspierają poprawę umiejętności czytania ze zrozumieniem przy użyciu różnych rodzajów strategii czytania. Kryterium to jest ściśle związane z punktem I.10).	
III.4. Czy użyto strategii rozwijającej umiejętności pisania? To kryterium ma na celu sprawdzenie czy działania edukacyjne wspierają poprawę umiejętności pisania uczniów przy użyciu różnych rodzajów strategii związanych z procesem pisania (planowanie, redagowanie, zmiana itp.). Kryterium to jest ściśle związane z punktem I.10.	

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018.
Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-01358

Załącznik 3. Arkusz oceny scenariusza

Tytuł scenariusza	
Mocne strony scenariusza	
Słabe strony scenariusza	
Uwagi *(np. sugerowane zmiany)*	

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018.
Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-01358

Rozdział 5: Materiały do nauki czytania i pisania oparte na pracy ze scenariuszem (*ang. Scenario-based reading and writing classroom materials)*

Wprowadzenie

Cel publikacji materiałów do nauki pisania i czytania opartych na pracy ze scenariuszem

Zbiór bazujących na scenariuszach materiałów do nauki czytania i pisania w szkole przedstawiony w niniejszym dokumencie został opracowany przez uczestników projektu i przetestowany przez nauczycieli podczas lekcji. Faza testowania posłużyła do oceny opracowanych materiałów, a następnie wprowadzono poprawki. Scenariusze odnoszą się do różnych dziedzin edukacji zawodowej i mogą być wykorzystane jako przykłady i pomoc w tworzeniu podobnych scenariuszy.

Adresaci publikacji

Publikacja skierowana jest do nauczycieli zainteresowanych zintegrowanym wsparciem w czytaniu i pisaniu opartym na scenariuszach. Istniejące scenariusze można dostosować do potrzeb i możliwości różnych grup uczących się. Podczas tworzenia nowych materiałów, wymienione w publikacji scenariusze mogą być wykorzystane jako inspiracja.

W jaki sposób niniejsze materiały odnoszą się do pozostałych publikacji wypracowanych w ramach projektu?

Rezultat nr 5 zawiera opracowane scenariusze i materiały dydaktyczne, które są oparte na teoretycznych i dydaktycznych podejściach tego projektu. Można je znaleźć w Rezultacie nr 2 *„Założenia teoretyczne: schemat pracy ze scenariuszem - zintegrowane wsparcie w zakresie czytania i pisania w kształceniu i szkoleniu zawodowym* " i Rezultacie nr4 " *Wytyczne: jak planować działania angażujące umiejętności pisania i czytania w kształceniu zawodowym”* ". Rezultat nr 2 jest podstawą całego projektu. Zapewnia niezbędne zaplecze teoretyczne w zakresie koncepcji czytania i pisania oraz interakcji między nimi. Rezultat nr 4 "Wytyczne" jest oparty na zasadach i zapewnia praktyczną pomoc dla nauczycieli.

Uwagi ogólne

Niektóre scenariusze są zaprezentowane bez materiałów dydaktycznych z przyczyn związanych z prawami autorskimi. W wielu przypadkach do tworzenia scenariuszy można wykorzystać istniejące materiały z podręczników i innych źródeł. Zatem scenariusz może odnosić się do zawartości podręcznika lub kart pracy.

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018.
Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-01358

Aby ułatwić znalezienie odpowiedniego scenariusza zostały one podzielone na następujące kategorie: rzemiosło i technologia, gospodarka i administracja oraz edukacja ogólna. Ponadto nazwy wszystkich scenariuszy zostały tak sprecyzowne, aby odnosiły się do konkretnego zawodu.

Specyficzne dla danego kraju aspekty scenariuszy nie zawsze mogły zostać odpowiednio uchwycone. W rezultacie nie ma tłumaczenia na odpowiednie języki narodowe uczestników projektu. Oprócz angielskiej wersji językowej wszystkie scenariusze można znaleźć w języku, w którym zostały stworzone i wdrożone na stronie internetowej projektu www.rewrvet.de. Kraj, z którego pochodzą scenariusze, pojawia się w nawiasach obok tytułów scenariuszy.

Uwaga: Uczniowie powinni samodzielnie poradzić sobie z problemem poruszonym w scenariuszu, określić najlepszą strategię rozwiązania problemu, znaleźć niezbędne narzędzia i znacząco rozdzielić zadania w całej grupie. Nauczyciele powinni jedynie wspierać pracę uczniów, jeśli napotkali trudności podczas procesu wynikającego ze scenariusza.

Na każdym etapie pracy ze scenariuszami nauczyciel powinien w razie potrzeby korzystać z materiałów i pomocniczych zadań.Są one niezbędne dla rozwoju kompetencji uczniów.

Aby uczniowie zrozumieli procesy czytania i pisania, nauczyciele muszą upewnić się, że pomagają im w refleksji nie tylko nad wynikami ich pracy, ale także nad procesem uczenia się, który przeszli. Refleksja w grupach rówieśniczych i klasie to podstawowy element uczenia się opartego na scenariuszach.

Podczas pracy ze scenariuszami rola nauczyciela różni się od tradycyjnych form nauczania. Nauczyciel staje się moderatorem, który wspiera proces uczenia się.

Nauczyciele powinni wyjaśniać i demonstrować nowe podejście swoim uczniom, ćwiczyć je razem, a następnie stopniowo przekazywać im odpowiedzialność.

Nauczyciele powinni zwiększać zakres zadań dotyczących czytania i pisania w scenariuszach, uwzględniając etap edukacyjny i przygotowanie uczniów. Aby scenariusze nie straciły swojej wiarygodności, a tym samym ich motywacyjnego wpływu powinien to robić z ostrożnością.

Jeśli nauczyciele i uczniowie nie są zaznajomieni z nauczaniem i uczeniem się opartym na scenariuszu, stopniowo zwiększaj złożoność scenariusza i proponuj odpowiednie czynności związane z podstawami.

***Uwaga**: Uczniowie powinni samodzielnie próbować rozwiązać problem poruszony w scenariuszu, określić najlepszą strategię rozwiązania problemu, znaleźć niezbędne narzędzia i rozdzielić zadania pomiędzy uczniów (jeśli dotyczy). Nauczyciele powinni ukieunkowywać uczniów, wspierać wówczas gdy napotykają trudności w realizacji zadania.*

W każdym z etapów pracy ze scenariuszem nauczyciel powinien w razie potrzeby korzystać z materiałów pomocniczych i ćwiczeń. Te działania wspierające są niezbędne do rozwoju kompetencji uczniów.

Aby uczniowie pisali bezbłędnie, nauczyciele muszą zadbać o to, by uczniowie potrafili zastanowić się nad wynikami swojej pracy, ale także nad procesem uczenia się, przez który przeszli. Refleksja (indywidualna i grupowa) jest istotnym elementem uczenia się w oparciu o scenariusze.

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018.
Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-01358

Podczas pracy ze scenariuszem rola nauczyciela różni się od tradycyjnych lekcji w oparciu o wykład. Nauczyciel staje się moderatorem, który wspiera proces uczenia się.

Nauczyciele powinni wyjaśnić i zademonstrować poszczególne strategie swoim uczniom, wspólnie je przećwiczyć, a następnie stopniowo umożliwić uczniom samodzielną pracę.

Nauczyciele powinni zwiększyć zakres ćwiczeń angażujących czytanie i pisanie, ale z uwzględnieniem wymogów określonego zawodu.

Wraz z poszerzaniem wiedzy dotyczącej podejścia należy stopniowo zwiększać poziom trudności scenariusza i oferować odpowiednie wsparcie.

Komentarze uczniów:

- *"...zajęcia były odmienne... musiałem zwracać uwagę na to co się działo";*

- *"Byłem zaangażowany w process lekcyjny";*

- *"...przydatna i interesująca lekcja, uważam, że zdobyłem ważne informacje; Podobało mi się to, że lekcja była oparta na czymś realistycznym, co mogłoby nam się naprawdę przydarzyć";*

- *"...to było jak eksperyment".*

Scenariusze

Opis scenariusza: Uczestnictwo w konkursie kulinarnym (Polska)

Rola ucznia: Jesteś kucharzem pracującym w restauracji.

Opis sytuacji: Ogłoszony został w środowisku kulinarnym konkurs dotyczący przygotowania najlepszej letniej pizzy. Chciałbyś wziąć udział w tym prestiżowym konkursie i w ten sposób wypromować siebie
i restaurację w której pracujesz.

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018.
Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-01358

Źródło: tekst przedstawiający przepis na typową włoską pizzę	
Wiek uczniów	16+
Wykształcenie uczniów	gimnazjalne
Podstawa programowa	kucharz
Niejednorodność uczniów	Wiek, poziom wykształcenia, doświadczenie zawodowe
Przecietny poziom znajomości języka (CEFR)	A1 A2 **B1 B2** C1 C2
Jakie są cele wynikające z podstawy programowej ucznia?	Umiejętności: Rozpoznanie struktury przepisu kulinarnego Zbudowanie własnego przepisu
Jakie są cele językowe	
Czytanie:	**Pisanie:**
Słownictwo (składniki, typowe czasowniki) struktura przepisu	Umiejętność napisania przepisu.
Na które aspekty należy szczegółowo zwrócić uwagę?	
Przeczytanie tekstu-przepisu kulinarnego z informacjami opisującymi sposób przygotowania pizzy Znalezienie wzoru jak należy napisać przepis kulinarny i sposób jego przygotowania- zwrócenie uwagi na typowe słownictwo dotyczące czasowników, nazw składników oraz narzędzi.	Przygotowanie listy składników, które możemy użyć do przygotowania letniej pizzy Napisanie własnego przepisu wg własnego uznania Napisanie maila do babci z prośbą o udzielenie informacji zwrotnej odnośnie przepisu.
Które strategie będą ćwiczone?	

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018.
Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-01358

Przed czytaniem: dyskusja na temat tekstu, ułożenie go w prawidłowej kolejności aby powstał spójny przepis, **Podczas czytania**: zwrócenie uwagi na słowa kluczowe-czasowniki, narzędzia, składniki **Po przeczytaniu**- utrwalenie słownictwa, zadanie typu prawda-fałsz.	**Przed pisaniem**: dyskusja jakie składniki powinny znaleźć się w przepisie letniej pizzy, zebranie pomysłów, przygotowanie planu przepisu **Pisanie**: napisanie pierwszej wersji przepisu i sposobu przygotowania, wysłanie tej wersji do konsultacji z babcią **Po napisaniu**: informacja zwrotna od babci, dyskusja, edycja i napisanie ostatecznej wersji przepisu.
Połączenie umiejętności czytania i pisania: Jaka jest wartość dodana w scenariuszu? Uczeń potrafi: Znaleźć słowa kluczowe, rozpoznać strukturę przepisu kulinarnego i samodzielnie napisać przepis według własnego pomysłu.	

Pizza

PRZEPIS NA CIASTO

Czas przygotowania: 100 min.

Składniki

(na 3 pizze o średnicy 32 cm)

0,5 kg mąki (najlepiej typ 0)
25 g świeżych drożdży
ok. 300 ml ciepłej wody
2 łyżeczki soli
2 łyżeczki cukru
4 łyżki oliwy z oliwek

Sposób przygotowania

Drożdże wymieszaj z cukrem i 100 ml ciepłej wody, a następnie odstaw na 10 minut w ciepłe miejsce do wyrośnięcia.

W dużej misce wymieszaj mąkę z solą, a następnie dodaj rozczyn i resztę wody (dolewaj ją stopniowo wyrabiając ciasto, w ten sposób będziesz kontrolować konsystencje ciasta). Wyrabiaj ciasto przez ok. 10- 15 min.(tak długo, aż zacznie odklejać się od ręki).Ciasto nie może być zbyt twarde, powinno być puszyste, gładkie i elastyczne. Przykryj ściereczką i odstaw w ciepłe miejsce do wyrośnięcia na min. 40 min.

Wyrośnięte ciasto podziel na 3 części, każdą część wyrabiaj na lekko oprószonym blacie, aż ciasto stanie się gładkie, uformuj kulki, posyp mąką i pozostaw do wyrośnięcia na ok. 20 min.

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+
ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018.
Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-01358

Po wyrośnięciu z każdej kulki rozwałkuj placek o średnicy ok. 32 cm (podsypuj mąką), a następnie przełóż na blaszkę wysmarowaną oliwą. Jeżeli będzie Ci łatwiej wysmaruj blaszkę oliwą i rozprowadź ciasto rękami bezpośrednio na blaszce. Poczekaj aż troszkę podrośnie, a następnie nakładaj składniki, których kombinacja ogranicza się jedynie do Twojej wyobraźni.

Nagrzej piekarnik do maksymalnej temperatury 250°C. Włóż blachę z przygotowaną pizzą na dolną część piekarnika. Piecz przez 10 - 15 minut, aż boki pizzy się zarumienią, a spód będzie upieczony.

(opracowano na podstawie http://www.przyslijprzepis.pl/przepis/oryginalna-wloska-pizza-przepis-na-ciasto)

Opis scenariusza: Wybór najlepszej oferty (Polska)

Rola ucznia: Jesteś ekonomistą w hurtowni odzieżowej specjalizującej się w konfekcji damskiej (bluzki, sukienki, spodnie)

Opis sytuacji: Do hurtowni, w której pracujesz wpłynęły dwie oferty sprzedaży odzieży damskiej. Szef poprosił Cię o przeanalizowanie każdej oferty i wybór korzystniejszej pod względem ceny towarów, warunków płatności oraz dostaw. Po dokonaniu wyboru prześlij do szefa informację z uzasadnieniem dokonanego wyboru.

Źródła: dwie oferty sprzedaży odzieży damskiej

Wiek uczniów	16+
Wykształcenie uczniów	gimnazjalne
Podstawa programowa	Technik ekonomista 331403,
Niejednorodność uczniów	Wiek, poziom wykształcenia, doświadczenie zawodowe
Przecietny poziom znajomości języka (CEFR)	A1 A2 B1 **B2** **C1** C2
Jakie są cele wynikające z podstawy programowej ucznia?	Umiejętności: • przygotowuje oferty handlowe i zapytania ofertowe; • przestrzega procedur dotyczących wyboru dostawców oraz zamawiania towarów; • organizuje współpracę z kontrahentami i innymi podmiotami;
Jakie są cele językowe?	
Czytanie:	**Pisanie:**
Zwrócenie uwagi na kluczowe elementy oferty	Napisanie informacji do szefa w odpowiedni czytelny sposób
Na które aspekty należy szczegółowo zwrócić uwagę?	
Dokładne przeczytanie ofert, aby dokonać prawidłowego wyboru najlepszej z nich.	Informacja przesłana do szefa powinna jednoznacznie uzasadniać dokonany wybór.
Które strategie będą ćwiczone?	
Przed czytaniem: burza mózgów dotycząca informacji, które pojawiają się w ofertach sprzedaży **Podczas czytania:** podkreślenie istotnych dla każdej oferty informacji	**Przed pisaniem-** utworzenie schematu punktowego oceny, przypisanie punktów do poszczególnych elementów ofert **Pisanie-** napisanie pierwszej wersji notatki do szefa

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018.
Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-01358

Po przeczytaniu: sprawdzenie przewidywań, porównanie informacji z ofert poprzez przygotowanie tabelki, wykresu itd.	**Po napisaniu** (głośne przeczytanie notatki i uzyskanie informacji zwrotnej od innego ucznia, ostateczna wersja notatki.
Połączenie umiejętności czytania i pisania: Jaka jest wartość dodana w scenariuszu? Uczeń potrafi: • przeczytać oferty, wybrać korzystniejszą dla firmy i sporządzić notatkę z uzasadnieniem dokonanego wyboru w przejrzystej, czytelnej formie.	

Oferta sprzedaży konfekcji damskiej nr 1

Producent Odzieży Damskiej „Szyk”

ul. Zielona 54

45-321 Opole

- Bluzki szyfonowe - kolory: czarny/biały-cena netto 90 zł
- Bluzki bawełniane – kolor: czerwony- cena netto 60 zł
- Bluzki lniane –kolory: ecru/biały- cena netto 120 zł
- Bluzki koszulowe- kolory: biały, czarny, czerwony, zielony
- Sukienki wizytowe – kolory: czarny/biała-cena 130 zł
- Tuniki szyfonowe- kolorowe- cena netto 80 zł
- Spodnie z szerokimi nogawkami- kolory: czarny/biały- cena netto 120 zł
- Spodnie slim, straight leg- kolory: czarny, granatowy- cena netto 120 zł

Wszystkie towary dostępne są we wszystkich rozmiarach i ilościach.

W razie potrzeby możemy przygotować w/w towary w innych niż podane kolorach.

Przy zakupie powyżej 400 sztuk dowolnych towarów udzielamy rabatu 15 %.

Gwarantujemy bezpłatny dowóz towarów w dniu zakupów o wartości powyżej 4000zł.

Termin realizacji zamówienia -10 dni.

Termin płatności- 21 dni od dnia wystawienia faktury.

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018.
Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-01358

Osoba do kontaktu: Anna Wyszomirska awyszomirska@szyk.pl

Tel: 756 218 890

Oferta sprzedaży konfekcji damskiej nr 2

Producent Odzieży Damskiej „Modna Pani"

ul. Wrocławska 121

45-314 Opole

Tel. 676 786 666

www.modnapani.pl

- Bluzki szyfonowe- kolory: czarny, biały -cena netto 80 zł
- Bluzki bawełniane – kolory: granatowy, zielony- cena netto 60 zł
- Bluzki lniane –kolory: biały, czarny- cena netto 110 zł
- Bluzki z dzianiny- kolory: białe, żółte, czerwone, niebieskie, czarne- cena netto 60 zł
- Sukienki wizytowe –kolory: czarny, czerwony, biały-cena 120 zł
- Tuniki szyfonowe- różnokolorowe- cena netto 90 zł
- Spodnie z szerokimi nogawkami- czarne - cena netto 110 zł
- Spodnie z prostymi nogawkami- czarne, granatowe -cena netto 120 zł

Wszystkie towary dostępne są we wszystkich rozmiarach.

Przy zakupie powyżej 500 sztuk dowolnych towarów udzielamy rabatu 15 %.

Gwarantujemy bezpłatny dowóz towarów w dniu zakupów o wartości powyżej 4000zł.

Istnieje możliwość uszycia towaru na specjalne życzenie w terminie 5 dni roboczych.

Termin realizacji zamówienia 10 dni.

Termin płatności: 21 dni od dnia wystawienia faktury.

Osoba do kontaktu: Janina Maj janinamaj@modnapani.pl

Tel: 555 989 549

poniedziałek-sobota w godzinach 8:00-16:00

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018.
Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-01358

Opis scenariusza: Naprawa komputera (Polska)

Rola ucznia: Pracujesz w firmie realizującej zlecenia naprawy sprzętu komputerowego. Wygrałeś przetarg na naprawy w/w sprzętu w szkołach miasta Opola.

Opis sytuacji: Otrzymałeś zlecenie z jednej z opolskich szkół podstawowych, aby usunąć usterkę dotyczącą komputera znajdującego się w sekretariacie szkoły. Dyrektor przesłał zlecenie, w którym opisał, na czym polegają problemy związane z komputerem. Twoim zadaniem jest wykonanie zlecenia i sporządzenie pisemnej dokumentacji dokonanej naprawy.
Źródła: zlecenie Dyrektora szkoły dotyczące usterek komputera w sekretariacie

Wiek uczniów	16+
Wykształcenie uczniów	gimnazjalne
Podstawa programowa	Technik informatyk
Niejednorodność uczniów	Wiek, poziom wykształcenia, doświadczenie zawodowe
Przecietny poziom znajomości języka (CEFR)	A1 A2 B1 B2 **C1** C2
Jakie są cele wynikające z podstawy programowej ucznia?	Umiejętności: • lokalizuje oraz usuwa uszkodzenia sprzętowe podzespołów komputera osobistego; • lokalizuje oraz usuwa usterki systemu operacyjnego i aplikacji; • lokalizuje uszkodzenia urządzeń peryferyjnych komputera osobistego; • sporządza harmonogram prac związanych z lokalizacją i usuwaniem usterek komputera osobistego; • dobiera oprogramowanie diagnostyczne i monitorujące pracę komputera osobistego; • odzyskuje z komputera osobistego dane użytkownika; • tworzy kopie bezpieczeństwa danych; • formułuje wskazania dla użytkownika po wykonaniu naprawy komputera osobistego; • sporządza kosztorys naprawy komputera osobistego.
Jakie są cele językowe?	
Czytanie:	**Pisanie:**
Dokładne przeczytanie tekstu zlecenia pozwoli na wykonanie zadania naprawy usterki	Opisanie bardzo dokładnie, jakie zadania zostały wykonane, aby zrealizować zlecenie.
Na które aspekty należy szczegółowo zwrócić uwagę?	
Analiza opisanych problemów z komputerem pozwoli na prawidłowe wykonanie zlecenia	Opis powinien być dokładny ale przejrzysty.
Które strategie będą ćwiczone?	

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018.
Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-01358

Przed czytaniem: dyskusja o możliwych usterkach, które mogą pojawić się w sekretariacie szkoły, wypunktowanie możliwych usterek **Podczas czytania:** zwrócenie uwagi na wymienione usterki i zakres prac, wyróżnienie ich kolorowym flamastrem **Po przeczytaniu:** sprawdzenie przewidywań, zaplanowanie prac naprawczych ułożenie ich w odpowiedniej kolejności .	**Przed pisaniem:** przemyślenie formy dokumentacji (tabelka, wypunktowanie …) wykorzystanie materiału wypracowanego po przeczytaniu zlecenia **Pisanie:** przygotowanie wstępnej wersji dokumentu **Po napisaniu:** głośne przeczytanie tekstu i zaznaczenie czy wszystkie elementy zostały w nim zawarte, sporządzenie ostatecznej wersji dokumentu.
Połączenie umiejętności czytania i pisania: Jaka jest wartość dodana w scenariuszu? Uczeń potrafi: • przeczytać zlecenie, usunąć usterki i opisać kolejne etapy prac w formie pisemnej.	

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018.
Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-01358

Publiczna Szkoła Podstawowa 31
ul. Morcinka 1a

45-750 Opole

Opole, 12.01.2017r.

Komputerex

ul. Krakowska 12

45-220 Opole

Zlecenie

Zgodnie z umową ZP4/2016/31 zwracam się z prośbą o zdiagnozowanie i usunięcie usterki, która pojawiła się na stanowisku komputerowym w sekretariacie szkoły.

Komputer posiada system operacyjny Microsoft Windows XP Professional, pakiet biurowy Microsoft Office 2000 oraz program antywirusowy ESET Smart Security.

Z komputera korzysta sekretariat, w którym pracują p. sekretarka (7:00-12:00) oraz p. kadrowa (12:00-16:00) i znajdują się na nim bardzo ważne dane niezbędne do prawidłowego funkcjonowania szkoły. Chodzi w szczególności o dwa foldery- **Uczniowie**, **Nauczyciele**. W tej chwili nie można ich otworzyć. Po kliknięciu na nie pojawia się informacja ”Nie można odnaleźć pliku. Może został usunięty lub przeniesiony”.

Sekretariat korzysta z konta **Administrator** (jest to konto o prawach administratora, hasło dostępowe w dokumentacji sekretariatu) i podczas prac diagnostycznych proszę o utworzenie dwóch kont systemowych o nazwach **Sekretariat** (konto o prawach administratora) oraz **Kadry** (konto z ograniczeniami systemowymi).

Sekretariat ma zastrzeżenia do pracy drukarki, która nie zawsze reaguje na polecenia drukowania. Istnieje, więc niebezpieczeństwo zawirusowania komputera. Ponadto sekretariat nie potrafi otworzyć plików z arkuszami kalkulacyjnymi a do końca tygodnia powinny one zostać wypełnione i odesłane do Kuratorium Oświaty.

Po zdiagnozowaniu i usunięciu usterki proszę o wskazanie ewentualnych zaleceń usprawniających pracę z komputerem.

Z poważaniem

Jadwiga Orzechowska

Dyrektor Szkoły

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018.
Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-01358

Opis scenariusza: Przygotowanie kalkulacji (Polska)

Rola ucznia: Jesteś technikiem architektury krajobrazu.

Opis sytuacji: Pracujesz w firmie ogrodniczej, do której wpłynęło zamówienie na wykonanie drewnianych donic z nasadzeniem w nich roślin. Szef poprosił Cię abyś zajął się tym zamówieniem i przygotował odpowiedź dla klienta w formie pisemnej.

Źródła: zamówienie klienta

Wiek uczniów	16+
Wykształcenie uczniów	gimnazjalne
Podstawa programowa	Technik architektury krajobrazu R22
Niejednorodność uczniów	Wiek, poziom wykształcenia, doświadczenie zawodowe
Przecietny poziom znajomości języka (CEFR)	A1 A2 **B1 B2** C1 C2
Jakie są cele wynikające z podstawy programowej ucznia?	Umiejętności: • obliczania ilości materiału • kosztorysowania • przygotowania roślinnego do ekspedycji zgodnie ze specyfikacją; • przygotowania materiałów do wykonywania dekoracji roślinnych • sadzenia roślin
Jakie są cele językowe?	
Czytanie:	**Pisanie:**
Zwrócenie uwagi na wszystkie, kluczowe elementy zamówienia.	Przygotowanie pisemnej odpowiedzi dla klienta zamówienia uwzględniające wszystkie dane zawarte w zamówieniu
Na które aspekty należy szczegółowo zwrócić uwagę?	
Przeczytanie tekstu i obejrzenie zdjęcia	Przygotowanie przejrzystej odpowiedzi satysfakcjonującej klienta zgodnej z wszystkimi wyszczególnionymi elementami zamówienia.
Które strategie będą ćwiczone?	
Przed czytaniem: dyskusja na temat zdjęcia przedstawiającego dom i ogród zwrócenie uwagi na słowa/wyrażenia kluczowe, hipotezy na temat zmian, których można dokonać wokół domu **Podczas czytania:** zwrócenie uwagi na kluczowe wyrażenia **Po przeczytaniu:** analiza przewidywań	**Przed pisaniem:** dyskusja jakie informacje zawrzeć w informacji dla klienta**,** planowanie szkicu odpowiedzi **Pisanie:** napisanie informacji –pierwszej wersji **Po napisaniu:** głośne przeczytanie napisanego tekstu i przedyskutowanie z szefem; napisanie ostatecznej wersji tekstu

Połączenie umiejętności czytania i pisania: Jaka jest wartość dodana w scenariuszu?
Uczeń potrafi:

- na podstawie otrzymanego zamówienia przygotować ofertę dla klienta w formie pisemnej.

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018.
Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-01358

Od: jan.kowalski@onet.pl

Do: arenda.arenda@gmail.com

Dzień dobry,

Nazywam się Jan Kowalski. Dookoła mojego domku jednorodzinnego chciałbym posadzić w donicach sezonowe kwiaty. Początkowo myślałem o różnorodnej kolorystyce kwiatów, ale być może lepiej będzie, jeśli kolor kwiatów będzie współgrał z kolorem elewacji domu i otoczenia. Dom pomalowany jest w dwóch odcieniach beżu. Podwórko wyłożone jest beżową kostką brukową, na której w 5 miejscach chciałbym postawić po dwie donice z sezonowymi kwiatami. Dookoła wybrukowanej powierzchni znajduje się pas ziemi, na której posadzone są ozdobne krzewy a dalej aż do ogrodzenia znajduje się pas trawy.

Zwracam się do Pańskiej firmy z zapytaniem o realizację następującego zamówienia:

- wykonanie 10 prostokątnych donic drewnianych o wymiarach ……

- Wypełnienie donic urodzajną ziemią
- Nasadzenie roślin sezonowych w każdej donicy: bratki w kolorze niebieskim w ilości 60 sztuk na jedną donicę. Wydaje mi się, ze kolor niebieski kwiatów będzie odpowiedni do opisanego wyżej otoczenia.

Proszę o przesłanie kosztorysu zamówienia.

W załączeniu przesyłam zdjęcie domu. Może Państwo mielibyście inny pomysł na zieleń wokół mojego domu.

Z poważaniem

Jan Kowalski

Opis scenariusza: Przygotowanie kalkulacji (Polska)

Rola ucznia: Jesteś piekarzem pracującym w bardzo dużej piekarni. **Opis sytuacji:** Do piekarni w której pracujesz wpłynęło zamówienie na przygotowanie 200 bułek pszennych i jednego chleba dożynkowego z prośbą o wycenę. Szef poprosił Cię o sporządzenie wykazu niezbędnych surowców i materiałów oraz obliczenie ilości surowców niezbędnych do przygotowania zamówienia i sporządzenie notatki w formie tabelki zawierającej wykaz surowców ich ilość oraz cennik. **Źródła:** e-mail dotyczący zamówienia	
Wiek uczniów	15+
Wykształcenie uczniów	gimnazjalne
Podstawa programowa	Piekarz
Niejednorodność uczniów	Wiek, poziom wykształcenia, doświadczenie zawodowe
Przecietny poziom znajomości języka (CEFR)	A1 A2 **B1 B2** C1 C2

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018.
Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-01358

Jakie są cele wynikające z podstawy programowej ucznia?	Umiejętności: • Rozpoznaje surowce, dodatki do żywności i materiały pomocnicze stosowane do produkcji wyrobów piekarskich • obliczać ilość surowców i materiałów pomocniczych dla podanych asortymentów wyrobów piekarskich na podstawie receptur	Od:
Jakie są cele językowe?		
Czytanie:	**Pisanie:**	
Zwrócenie uwagi na kluczowe elementy zamówienia	Umiejętność sporządzenia wykazu niezbędnych składników potrzebnych do przygotowania zamówienia Obliczenie ilości surowców niezbędnych do wykonania zamówienia w przejrzysty sposób	
Na które aspekty należy szczegółowo zwrócić uwagę?		
Dokładne przeczytanie zamówienia Podkreślenie kluczowych słów/wyrażeń.	Przygotowanie wykazu surowców i sporządzenie notatki.	
Które strategie będą ćwiczone?		
Przed czytaniem: wykorzystanie obrazka korony dożynkowej jako elementu wprowadzającego do dyskusji na temat dożynek, burza mózgów dotycząca typowego dla tego tematu słownictwa, określenie roli piekarni **Podczas czytania**: zwrócenie uwagi na słowa kluczowe zamówienia **Po przeczytaniu**-dyskusja o surowcach, potrzebnych do przygotowania zamówienia, wizualizacja w formie mapy myśli podzielonej na chleb i bułki.	**Przed pisaniem**: wymyślenie tabelki, liczby kolumn, wykorzystanie mapy myśli do uzupełnienia kolumny dotyczącej surowców, **Podczas pisania**: bardzo dokładne rozpisanie w tabelce surowców i ich ilości i ceny **Po napisaniu**: porównanie tabelek wykonanych przez kilku uczniów, dyskusja, edycja w razie potrzeby Sporządzenie ostatecznej wersji notatki-tabelki.	
Połączenie umiejętności czytania i pisania: Jaka jest wartość dodana w scenariuszu? Uczeń potrafi: • na podstawie otrzymanego zamówienia sporządzić wykaz surowców z podaniem ich ilości.		

antonimaciejewski@op.pl

Do: piekarnia.bochenek@wp.pl

Nazywam się Antoni Maciejewski. Jako starosta tegorocznych dożynek w naszej gminie zwracam się z zapytaniem czy Państwa piekarnia może podjąć się następującego zamówienia:

- 200 bułek pszennych o wadze 100 dkg
- 1 chleb żytni lub żytnio-pszenny o wadze 2,10 kg na uroczystość dożynkową, która odbędzie się 20 września 2018r. o godzinie 11:00.

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018.
Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-01358

https://pl.wikipedia.org/wiki/Kajzerka

Bułka powinna być okrągła i wyglądać podobnie do tej przedstawionej na powyższym rysunku.

Na górze połowę bułek proszę posypać makiem a drugą połowę sezamem lub słonecznikiem.

Bułki powinny być dobrze wypieczone.

Chleb powinien być okrągły lub ewentualnie kwadratowy. Taca na której będzie położony ma wymiary 40cm-45 cm.

Powinien zostać wyprodukowany naturalnymi metodami, tak jak za czasów naszych babć, tj. na zakwasie przy udziale wielofazowej fermentacji.

Chleb powinien utrzymać długo świeżość, smak i zapach. Proszę o ozdobienie chleba w podobny sposób jak ten przedstawiony na zdjęciu. Chleb proszę również posypać sezamem/makiem lub słonecznikiem.

https://bit.ly/2LrS4Ua

Proszę o informację do 04 lipca 2018r.

Z poważaniem

Antoni Maciejewski

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018.
Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-01358

Opis scenariusza: Przygotowanie koncepcji przyjęcia (Polska)

Rola ucznia: Jesteś kelnerem pracującym w bardzo popularnej i ekskluzywnej restauracji.
Opis sytuacji: Do restauracji w której pracujesz wpłynęło zamówienie na uroczyste oficjalne przyjęcie z udziałem gości z sześciu miast partnerskich z Europy. W skład każdej delegacji wchodzą cztery osoby, stronę polską reprezentuje sześć osób z Urzędu Miasta. Przyjęcie rozpocznie się o godzinie 19:00 od aperitifu. Następnie odbędzie się uroczysty obiad, podczas którego planowane są przemówienia reprezentanta każdej delegacji. Właściciel restauracji poprosił Ciebie i jeszcze jednego kelnera o przygotowanie pisemnego projektu realizacji prac związanych z obsługą przyjęcia.
Źródła: informacja o restauracji, jej menu, zamówienie

Wiek uczniów	16+
Wykształcenie uczniów	gimnazjalne
Podstawa programowa	kelner
Niejednorodność uczniów	Wiek, poziom wykształcenia, doświadczenie zawodowe
Przecietny poziom znajomości języka (CEFR)	A1 A2 **B1 B2** C1 C2
Jakie są cele wynikające z podstawy programowej ucznia?	Umiejętności: • rozróżnia stanowiska pracy i systemy pracy kelnerskiej • dobiera urządzenia, bieliznę i zastawę stołową oraz sprzęt serwisowy do podawania napojów I potraw • dobiera metody serwowania potraw i napojów • opracowuje karty menu • planuje i organizuje obsługę przyjęć okolicznościowych
Jakie są cele językowe?	
Czytanie:	**Pisanie:**
Zwrócenie uwagi na kluczowe elementy zamówienia, analiza menu	Umiejętność sporządzenia projektu realizacji prac związanych z zamówieniem.
Na które aspekty należy szczegółowo zwrócić uwagę?	
Dokładne przeczytanie zamówienia Podkreślenie kluczowych słów/wyrażeń Praca w parze	Przygotowanie planu projektu
Które strategie będą ćwiczone?	
Przed czytaniem: dyskusja dotycząca zamówień, ich kluczowych elementów, domyślanie się struktury tekstu i kluczowych słów **Podczas czytania**: zwrócenie uwagi na słowa - klucze od których uzależniony będzie sposób przygotowania przyjęcia **Po przeczytaniu**: utrwalenie słownictwa, szukanie powiązań pomiędzy zamówieniem a ofertą restauracji.	**Przed pisaniem**: dyskusja nad menu, ustawieniem stołu na podstawie przeczytanego tekstu, zebranie pomysłów, ich analiza, sporządzenie mapy myśli dotyczącej projektu **Pisanie**: napisanie projektu realizacji prac związanych z obsługą gości zgodnie z zamówieniem **Po napisaniu**: informacja zwrotna pomiędzy uczniami, dyskusja Sporządzenie ostatecznej wersji projektu.

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+
ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018.
Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-01358

Połączenie umiejętności czytania i pisania: Jaka jest wartość dodana w scenariuszu?
Uczeń potrafi:

- na podstawie otrzymanego zamówienia sporządzić projekt realizacji prac związanych z obsługą przyjęcia.

Opole. 12.04.2016r.

Restauracja „ Nad Odrą”

ul. Piastowska 27

Opole

Zwracam się z prośbą o przygotowanie przyjęcia z okazji oficjalnej wizyty w Opolu delegacji sześciu miast partnerskich, która odbędzie się 14 lipca 2016r. W skład każdej delegacji wchodzą cztery osoby z Urzędów Miast takich jak: Bruntal, Bonn, Carrara, Kuopio, Grasse , Székesfehérvár. Stronę polską reprezentuje sześć osób z Urzędu Miasta Opola.

Przyjęcie powinno rozpocząć się o godzinie 19:00 od aperitifu. Następnie proponujemy uroczysty obiad, podczas którego będą wygłaszane krótkie przemówienia jednego reprezentanta każdej delegacji.

Przyjęcie powinno odbyć się w sali o powierzchni ok. 100 m2.

Prosimy o przygotowanie menu oraz o wybór osoby odpowiedzialnej za organizację przyjęcia w celu ustalenia szczegółów.

Z poważaniem

Małgorzata Sarnecka

Pełnomocnik ds. współpracy zagranicznej

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018.
Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-01358

Opis scenariusza: Sporządzenie oferty handlowej (Polska)

Rola ucznia: Jesteś specjalistą do spraw handlu i marketingu w firmie produkcyjno-handlowej „Robot sp. z o.o." produkującej odzież roboczą

Opis sytuacji: Otrzymałeś zapytanie od klienta o ofertę handlową

Zadanie ucznia: Przygotuj odpowiedź dla klienta. Pamiętaj o zasadach sporządzania korespondencji (część merytoryczna i graficzna sporządzonej oferty handlowej powinna być napisana zgodnie z obowiązującymi normami).

Materiały źródłowe: informacje na temat korespondencji handlowej, wyjaśnienie czym jest oferta i zapytanie o ofertę, zapytanie o ofertę, zasady sporządzania korespondencji handlowej

Wiek ucznia	18+
Poziom wykształcenia ucznia	gimnazjalne
Program kształcenia **Podstawa programowa**	Szkoła ponadgimnazjalna: • Technik rachunkowości [431103]
Charakterystyka grupy	Grupa zróżnicowana pod względem: • Wykształcenia • Wieku • doświadczenia zawodowego
Przeciętny poziom znajomości języka (CEFR)[28]	A1, A2, **B1, B2, C1**, C2
Cel zajęć wynikający z podstawy programowej	Umiejętności: • korzystanie z wytycznych • selekcjonowanie potrzebnych informacji z materiałów • sporządzanie oferty handlowej
Jakie są cele?	
W zakresie umiejętności czytania:	**W zakresie umiejętności pisania:**
Odnalezienie zagadnień kluczowych w dłuższym tekście.	Umiejętność prowadzenia korespondencji formalnej.
Jakie najważniejsze umiejętności należy przećwiczyć?	
• Umiejętność dotarcia do tekstów źródłowych. • Selekcjonowanie informacji z przeczytanych tekstów.	• Umiejętność łączenia informacji z różnych źródeł w spójny tekst • Umiejętność budowania wypowiedzi formalnej • Udzielanie wyczerpującej odpowiedzi do zapytania ze strony klienta
Jakie strategie mają zostać przećwiczone i zastosowane?	
Przed czytaniem (Pre-Reading): dyskusja w grupach dotycząca charakteru szukanych aktualnie obowiązujących informacji **Czytanie (During-reading):** szukanie uzgodnionych informacji i zapoznanie się z ich treścią **Po przeczytaniu (After-reading)**: podjęcie decyzji najpierw indywidualne (potem w grupie), jakie teksty można wykorzystać w zadaniu	**Przed pisaniem (Pre-writing)**: omówienie norm tworzenia korespondencji formalnej w układzie a-linea i blokowym, uporządkowanie wyselekcjonowanych treści dotyczących zatrudniania **Pisanie (During writing)**: pisanie w grupie. Tworzenie korespondencji zgodnie z normami, zawierającej rzeczowe informacje. **Po napisaniu (After writing)**: przedstawienie propozycji pisma, informacja zwrotna od innych grup lub nauczyciela (tzw. peer / teacher feedback). Stworzenie ostatecznej wersji listu.
Połączenie umiejętności czytania i pisania: jaka jest wartość dodana scenariusza? Uczeń potrafi znaleźć potrzebną informację w aktach prawnych, aby następnie udzielić krótkiej, merytorycznej informacji.	

[28] *Poziom biegłości językowej czyli poziom CEFR (ang. Common European Framework of Reference for Languages) : A1 – początkujący, A2 – średniozaawansowany niższy, B1-średniozaawansowany, B2-średniozaawansowany wyższy, C1 – zaawansowany, C2 – zaawansowany wyższy*

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018.
Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-01358

Załącznik do scenariusza:

I. KRÓTKO O KORESPONDENCJI HANDLOWEJ

Korespondencja handlowa:

- dotyczy głównie transakcji kupna-sprzedaży
- toczy się pomiędzy dostawcą **(sprzedającym)**, a odbiorcą **(kupującym)**
- przedmiotem transakcji jest: **towar** lub **usługa**
- obejmuje także **warunki i termin dostawy** oraz **zapłaty**

Przykładami korespondencji handlowej są:

- ***Zapytanie o ofertę*** **-** ma na celu uzyskanie dokładnych danych dotyczących warunków sprzedaży towaru lub usługi (zorientowanie w cenach, warunkach dostaw i płatności). Składa je odbiorca (czasem do kilku dostawców), gdy posiada niepełne informacje o produkcie.
- ***Oferta*** **-** *stanowi* **propozycję sprzedaży towaru** (lub usługi), **wiążącą** tylko **dostawcę**. Stanowi pewnego rodzaju zobowiązanie dostawcy do dostarczenia oferowanego towaru (lub wykonania usługi) po określonej cenie i na proponowanych w ofercie warunkach, w oznaczonym terminie.

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018.
Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-01358

Opis scenariusza: Przygotowanie zamówienia w odpowiedzi na ofertę (Polska)

Rola ucznia: Jesteś księgowym w Powszechnej Spółdzielni Spożywczej SPOŁEM zajmującej się obrotem produktów towarowych. **Opis sytuacji:** Otrzymałeś pismo z ofertą zawierającą katalog sprzętu elektrycznego wraz z charakterystyką i cenami tych produktów. **Zadanie:** Stwórz pozytywną odpowiedź na przysłaną ofertę aprobującą zakup nowych urządzeń elektrycznych dla firmy SPOŁEM. **Materiały źródłowe:** oferta sprzedaży urządzeń elektrycznych, wzór listu formalnego	
Wiek ucznia	18+
Poziom wykształcenia ucznia	gimnazjalne
Program kształcenia **Podstawa programowa**	Szkoła ponadgminazjalna Technik rachunkowości [431103] Technik Ekonomista [331403]
Charakterystyka grupy	Grupa zróżnicowana pod względem: • wykształcenia • wieku • doświadczenia zawodowego
Przeciętny poziom znajomości języka (CEFR) [29]	A1, A2, **B1, B2, C1**, C2
Cel zajęć wynikający z podstawy programowej	Umiejętności: • Obsługa programu do tworzenia treści tekstowych np.: Microsoft Office Word • Wyselekcjonowanie najważniejszych informacji z tekstu i zawarcie ich w odpowiedzi • Znajomość kalkulacji kosztów i obecnych cen rynkowych • Znajomość zwrotów formalnych wykorzystywanych do tworzenia korespondencji
Jakie są cele?	
W zakresie umiejętności czytania:	**W zakresie umiejętności pisania:**
• Zapoznanie się z ofertą oraz wzorem formalnym pisma	• Tworzenie papieru firmowego • Używanie słownictwa formalnego
Jakie najważniejsze umiejętności należy przećwiczyć?	
• Selekcjonowanie informacji z przeczytanych tekstów. • Utrwalanie schematów z otrzymanych materiałów odnośnie wymogów formalnych przy tworzeniu korespondencji	• Umiejętność budowania zwięzłych wypowiedzi pisemnych. • Umiejętność tworzenia zwrotów formalnych w pismach. • Tworzenie korespondencji zgodnie z wymogami odnośnie części graficznej i merytorycznej.
Jakie strategie mają zostać przećwiczone i zastosowane?	
Przed czytaniem (Pre-Reading): dyskusja w grupach dotycząca otrzymanych informacji **Czytanie (During-reading):** analiza oferty **Po przeczytaniu (After-reading)**: podjęcie decyzji najpierw indywidualne (potem w grupie) na temat skorzystania z oferty	**Przed pisaniem (Pre-writing)**: Planowanie odpowiedzi na pismo z ofertą. **Pisanie (During writing)**: pisanie w grupie. Redagowanie odpowiedzi na ofertę. **Po napisaniu (After writing)**: przedstawienie propozycji zamówienia, informacja zwrotna od innych grup lub

[29] *Poziom biegłości językowej czyli poziom CEFR (ang. Common European Framework of Reference for Languages) : A1 – początkujący, A2 – średniozaawansowany niższy, B1-średniozaawansowany, B2-średniozaawansowany wyższy, C1 – zaawansowany, C2 – zaawansowany wyższy*

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018.
Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-01358

	nauczyciela (tzw. peer / teacher feedback). Stworzenie ostatecznej wersji odpowiedzi.
Połączenie umiejętności czytania i pisania: jaka jest wartość dodana scenariusza? Uczeń potrafi dokonać analizy oferty i sporządzać korespondencję formalną. Uczeń potrafi docierać do kluczowych informacji w tekście oraz na podstawie zdobytej wiedzy dokonać w krótkiej i zwięzłej odpowiedzi.	

Opis scenariusza: Przygotowanie prezentacji multimedialnej (Polska)

Rola ucznia: Jesteś członkiem zespołu pracującego w dziale Public Relations zajmującym się promocją przedsiębiorstw.

Opis sytuacji: Otrzymałeś zlecenie na wykonanie prezentacji multimedialnej promującej swoją szkołę. Do wykonania prezentacji zastosuj program do tworzenia wizualizacji pokazowych np.: Microsoft Power Point.

Zadanie: Utwórz prezentację multimedialną używając programu do prezentacji multimedialnych np. Microsoft Power Point, promującą Twoją szkołę. Prezentację wykonaj zgodnie z następującymi wytycznymi:

- kolorystyka zgodna z logiem szkoły
- prezentacja od 15 do 20 slajdów
- czcionka jednolita w całej prezentacji
- wizualizacja powinna zawierać krótkie treści opisujące szkołę, dane kontaktowe i ofertę szkoły
- w projekcie użyj samodzielnie wykonanych zdjęć szkoły z zewnątrz i wewnątrz budynku

Materiały źródłowe: informacje na temat szkoły ze strony internetowej i ulotek

Wiek ucznia	18+
Poziom wykształcenia ucznia	gimnazjalne
Program kształcenia **Podstawa programowa**	Szkoła ponadgimnazjalna: • Fototechnik [911311] • Informatyk [351203]
Charakterystyka grupy	Grupa zróżnicowana pod względem: • wykształcenia, wieku, doświadczenia zawodowego • znajomości technologii
Przeciętny poziom znajomości języka (CEFR) [30]	A1, A2, **B1, B2, C1**, C2
Cel zajęć wynikający z podstawy programowej	Umiejętności: • Obsługa programów graficznych do tworzenia prezentacji multimedialnych. • Wyselekcjonowanie najważniejszych informacji z tekstu i zawarcie ich w prezentacji. • Obsługa aparatu fotograficznego i obsługa komputera. • Znajomość podstaw marketingu i reklamy.
Jakie są cele?	
W zakresie umiejętności czytania:	**W zakresie umiejętności pisania:**
• Odnalezienie zagadnień kluczowych w różnorodnych tekstach.	• Umiejętność budowania zwięzłych i krótkich wypowiedzi w projektach multimedialnych.

[30] *Poziom biegłości językowej czyli poziom CEFR (ang. Common European Framework of Reference for Languages) : A1 – początkujący, A2 – średniozaawansowany niższy, B1-średniozaawansowany, B2-średniozaawansowany wyższy, C1 – zaawansowany, C2 – zaawansowany wyższy*

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+
ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018.
Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-01358

Jakie najważniejsze umiejętności należy przećwiczyć?	
• Selekcjonowanie informacji z przeczytanych tekstów.	• Umiejętność budowania zwięzłych i krótkich wypowiedzi pisemnych. • Umiejętność łączenia informacji w spójną prezentację. • Umiejętność tworzenia własnych zdań / haseł w oparciu o przeczytany tekst.
Jakie strategie mają zostać przećwiczone i zastosowane?	
Przed czytaniem (Pre-Reading): dyskusja w grupach dotycząca charakteru dostępnych informacji i sposobu ich wykorzystania w zależności od docelowego odbiorcy **Czytanie (During-reading):** zapoznanie się z treścią wybranych informacji **Po przeczytaniu (After-reading)**: podjęcie decyzji najpierw indywidualne (potem w grupie), jakie informacje można wykorzystać w zadaniu, przekazanie informacji większej grupie społecznej w formie prezentacji	**Przed pisaniem (Pre-writing)**: stworzenie notatek stanowiących bazę do przygotowania prezentacji połączone z doborem grafiki **Pisanie (During writing)**: pisanie w grupie. Tworzenie krótkich, treściwych zdań/tekstów zawierających najważniejsze informacje. Tworzenie własnych wypowiedzi pisemnych w oparciu o poznane teksty. **Po napisaniu (After writing)**: przedstawienie propozycji prezentacji, informacja zwrotna od innych grup lub nauczyciela (tzw. peer / teacher feedback). Stworzenie ostatecznej wersji, edycja prezentacji.
Połączenie umiejętności czytania i pisania: jaka jest wartość dodana scenariusza? Uczeń potrafi docierać do kluczowych informacji w tekście oraz na podstawie zdobytej wiedzy budować krótkie zdania zawierające tylko istotne informacje. Uczeń potrafi tworzyć prezentacje multimedialne zawierające samodzielnie napisane treści, sformułowane i przedstawione w atrakcyjny dla odbiorcy sposób.	

Załącznik do scenariusza:

W trakcie wykonania prezentacji multimedialnej promującej Twoją szkołę skorzystaj z:

a. linku do strony internetowej szkoły: http://ckusopot.pl/
b. w projekcie użyj samodzielnie wykonanych zdjęć szkoły z zewnątrz i wewnątrz budynk

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018.
Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-01358

ULOTKI:

Liceum ogólnokształcące dla dorosłych zaoczne

Szkoła policealna – technik rachunkowości, technik informatyk

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018.
Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-01358

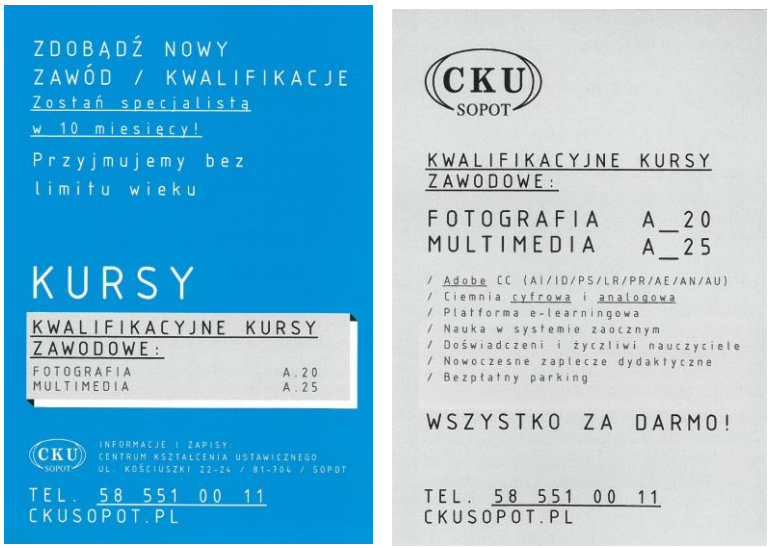

Kwalifikacyjne kursy zawodowe: A20. Fotografia, A25. Multimedia

Kwalifikacyjne kursy zawodowe: E13, E14. Informatyka

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018.
Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-01358

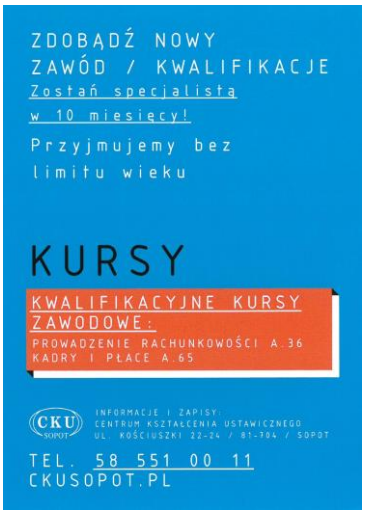

Kwalifikacyjne kursy zawodowe: A36. Prowadzenie rachunkowości, A65. Kadry i płace

Opis scenariusza: Przygotowanie stanowiska pracy zgodnie z przepisami BHP (Polska)

Rola ucznia: Jesteś pracownikiem biura **Opis sytuacji:** Pracujesz w biurze. Twój szef poprosił Ciebie i Twojego kolegę o przygotowanie stanowiska pracy komputerowego dla nowego pracownika. **Zadanie:** Przeczytaj rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z 1998 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy na stanowiskach wyposażonych w monitory ekranowe (Dz. U. nr 148, poz. 973). Przedyskutuj w grupie w jaki sposób należy przygotować ergonomiczne stanowisko pracy. Następnie napisz e-maila do szefa i opisz jak przygotowaliście stanowisko. **Materiały źródłowe:** zdjęcia z Internetu ze źle i właściwie przygotowanym stanowiskiem pracy, akty prawne	
Wiek ucznia	18+
Poziom wykształcenia ucznia	gimnazjalne
Program kształcenia **Podstawa programowa**	Szkoła ponadgimnazjalna Moduł BHP dla zawodów: Technik rachunkowości [431103] Technik ekonomista [331403]
Charakterystyka grupy	Grupa zróżnicowana pod względem: • wykształcenia • wieku • doświadczenia zawodowego • znajomości technologii

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+
ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018.
Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-01358

Przeciętny poziom znajomości języka (CEFR) [31]	A1, A2, **B1, B2, C1**, C2
Cel zajęć wynikający z podstawy programowej	Umiejętności: • selekcjonowanie najważniejszych informacji z aktów prawnych • przygotowywanie stanowiska biurowego zgodnie z wymogami
Jakie są cele?	
W zakresie umiejętności czytania:	**W zakresie umiejętności pisania:**
• Odnalezienie zagadnień kluczowych w różnorodnych tekstach	• Umiejętność budowania zwięzłych i krótkich wypowiedzi w formie wiadomości e-mail
Jakie najważniejsze umiejętności należy przećwiczyć?	
• Selekcjonowanie informacji z przeczytanych aktów prawnych • Poznawanie nowego słownictwa • Przygotowywanie nowego stanowiska pracy zgodnie z wymogami	• Umiejętność budowania zwięzłych i krótkich wypowiedzi pisemnych. • Umiejętność łączenia informacji w spójny tekst • Wykorzystywanie słownictwa zawodowego
Jakie strategie mają zostać przećwiczone i zastosowane?	
Przed czytaniem (Pre-Reading): dyskusja na podstawie załączonego zdjęcia dotycząca niewłaściwie przygotowanego stanowiska pracy **Czytanie (During-reading):** zapoznanie się z treścią aktu prawnego na temat minimalnych wymogów bhp oraz ergonomii, jakie powinny być spełnione dla pracownika pracującego przy stanowisku komputerowym **Po przeczytaniu (After-reading)**: przygotowanie stanowiska na podstawie zdobytych informacji, zaprezentowanie stanowiska pracy, informacje zwrotne między grupami	**Przed pisaniem (Pre-writing)**: stworzenie notatek stanowiących bazę do przygotowania wiadomości e-mail dla szefa **Pisanie (During writing)**: pisanie w grupie. Redagowanie e-maila w formie krótkich, treściwych zdań/tekstów zawierających najważniejsze informacje. Tworzenie własnych wypowiedzi pisemnych w oparciu o poznane teksty. **Po napisaniu (After writing)**: przedstawienie propozycji maila, informacja zwrotna od innych grup lub nauczyciela (tzw. peer / teacher feedback). Stworzenie ostatecznej wersji wiadomości.
Połączenie umiejętności czytania i pisania: jaka jest wartość dodana scenariusza? Uczeń potrafi wybierać kluczowe informacje z aktu prawnego i na podstawie zdobytej wiedzy opisać stanowisko pracy w formalnej wiadomości e-mail do szefa.	

[31] *Poziom biegłości językowej czyli poziom CEFR (ang. Common European Framework of Reference for Languages) : A1 – początkujący, A2 – średniozaawansowany niższy, B1-średniozaawansowany, B2-średniozaawansowany wyższy, C1 – zaawansowany, C2 – zaawansowany wyższy*

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+
ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018.
Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-01358

Załącznik do scenariusza:

I. ZDJĘCIA

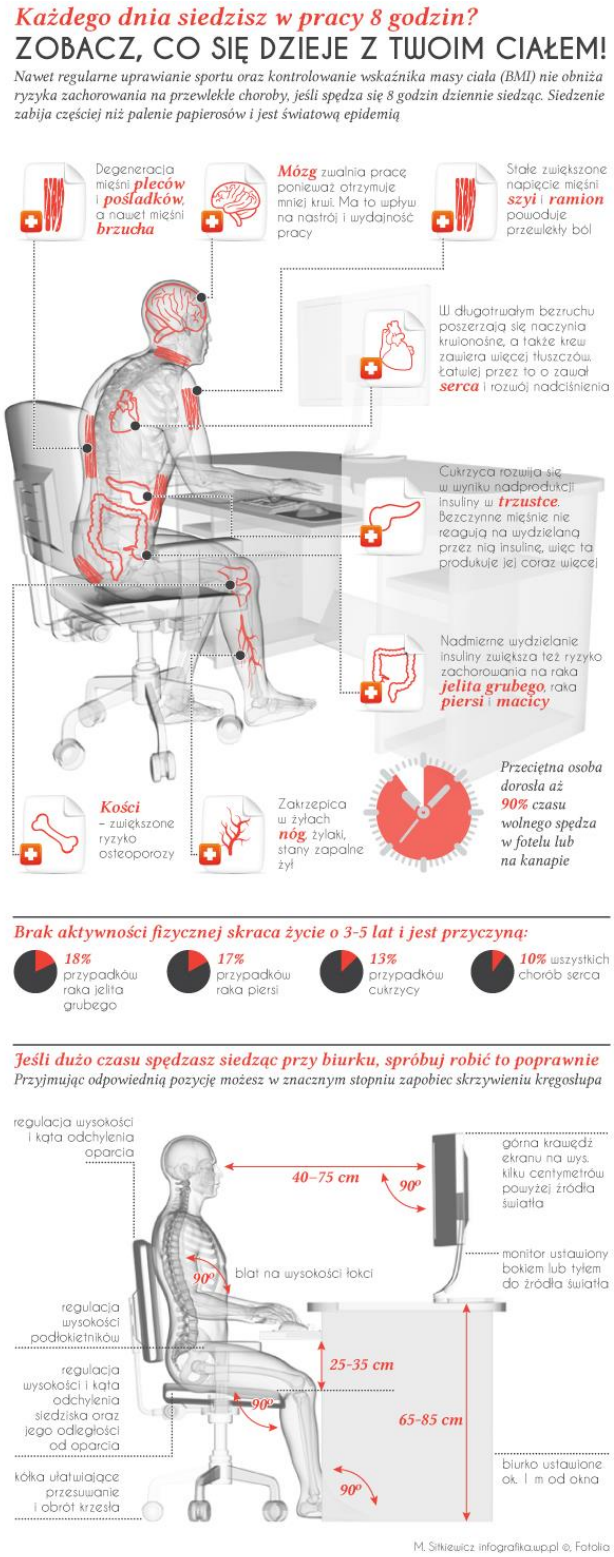

Źródło: https://www.tes.com/lessons
https://www.tes.com/lessons/w99VNsUQ0l9y5g/ergonomia-pracy-przy-komputerze

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018.
Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-01358

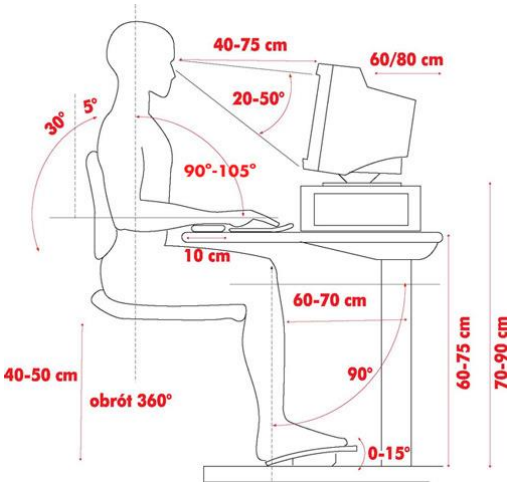

Źródło: https://www.tes.com/lessons/w99VNsUQ0l9y5g/ergonomia-pracy-przy-komputerze

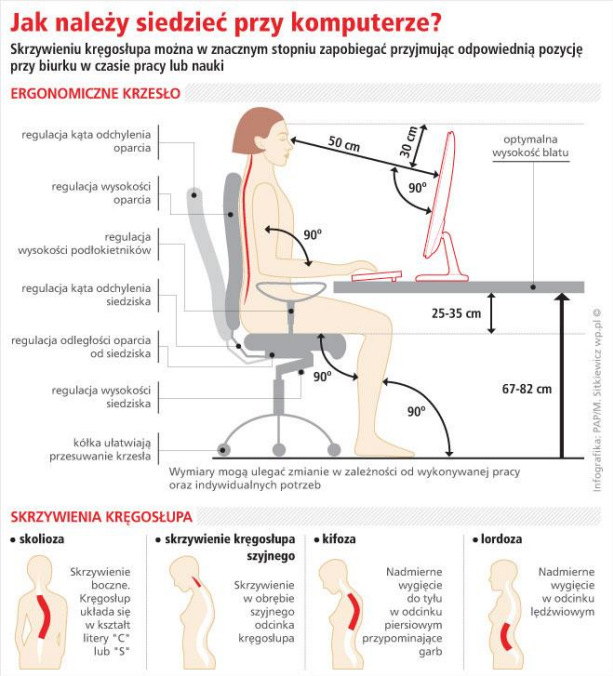

Źródło: https://www.tes.com/lessons/w99VNsUQ0l9y5g/ergonomia-pracy-przy-komputerze

Źródło: Centralny Instytut Ochrony Pracy - Państwowy Instytut Badawczy

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018.
Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-01358

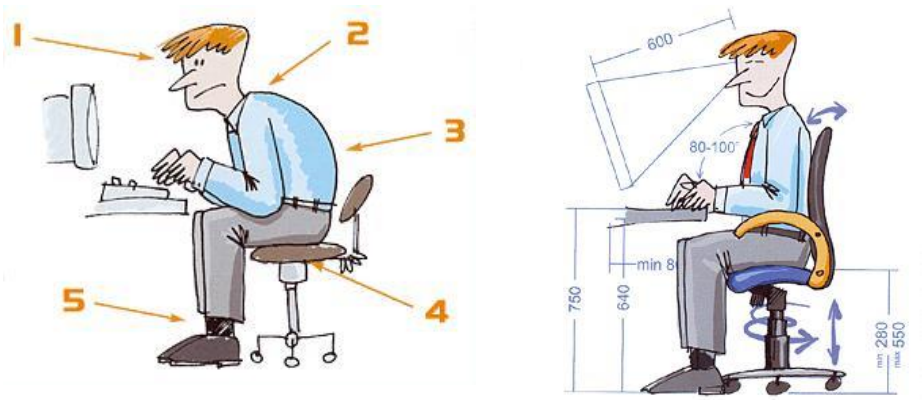

ZADBAJ O SWÓJ KRĘGOSŁUP. Stanowisko komputerowe - jakie powinno być?
Źródło: http://www.zs3zory.aplus.pl/nowa/index.php?option=com_content&view=article&id=75:zadbaj-o-swoj-krgosup&catid=48:rodzice-porady&Itemid=77

II. NORMY PRAWNE

Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 1 grudnia 1998 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy na stanowiskach wyposażonych w monitory ekranowe.

Dz. U. 1998 nr 148 poz. 973

Zgodnie z tym rozporządzeniem Pracodawca jest obowiązany tak zorganizować stanowisko komputerowe w pracy, aby **spełniało one minimalne wymagania bezpieczeństwa i higieny pracy oraz ergonomii**. Szczegóły określone w załączniku poniżej **(§4)**.

Oprócz tego pracodawca jest obowiązany zapewnić pracownikowi zatrudnione do pracy na komputerze łączenie przemienne pracy związanej z obsługą komputera z innymi rodzajami prac nieobciążającymi narządu wzroku i wykonywanymi w innych pozycjach ciała – przy **nie przekraczaniu godziny nieprzerwanej pracy przy komputerze** lub ***co najmniej 5-minutowwą przerwę,* wliczaną do czasu pracy, po każdej godzinie pracy przy obsłudze monitora ekranowego (§7)**.

ZAŁĄCZNIK. MINIMALNE WYMAGANIA BEZPIECZEŃSTWA I HIGIENY PRACY ORAZ ERGONOMII, JAKIE POWINNY SPEŁNIAĆ STANOWISKA PRACY WYPOSAŻONE W MONITORY EKRANOWE

(…)
2.1. Monitor ekranowy powinien spełniać następujące wymagania:
a) znaki na ekranie powinny być wyraźne i czytelne,
b) obraz na ekranie powinien być stabilny, bez tętnienia lub innych form niestabilności,
c) jaskrawość i kontrast znaku na ekranie powinny być łatwe do regulowania w zależności od warunków oświetlenia stanowiska pracy,
d) regulacje ustawienia monitora powinny umożliwiać **pochylenie ekranu co najmniej 20° do tyłu i 5° do przodu oraz obrót wokół własnej osi co najmniej o 120° – po 60° w obu kierunkach**,
e) ekran monitora powinien być pokryty warstwą anytodbiciową lub wyposażony w odpowiedni filtr.
(…)

3.2. Konstrukcja klawiatury powinna umożliwiać użytkownikowi przyjęcie pozycji, która nie powodowałaby zmęczenie mięśni kończyn górnych podczas pracy. Klawiatura powinna posiadać w szczególności:

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+
ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018.
Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-01358

a) możliwość regulacji **kąta nachylenia w zakresie 0-15°**,
(…)

4.2. **Szerokość i głębokość stołu** powinna zapewniać:
a) wystarczającą powierzchnię do łatwego posługiwania się elementami wyposażenia stanowiska i wykonywania czynności związanych z rodzajem pracy,
b) ustawienie klawiatury z zachowaniem odległości nie mniejszej niż 100 mm między klawiaturą a przednią krawędzią stołu,

4.3. Wysokość stołu oraz siedziska krzesła powinna być taka, aby zapewniała:
a) **naturalne położenie kończyn górnych przy obsłudze klawiatury, z zachowaniem co najmniej kąta prostego między ramieniem i przedramieniem,**
b) **odpowiedni kąt obserwacji ekranu monitora w zakresie 20°-50°** w dół (licząc od linii poziomej na wysokości oczu pracownika do linii poprowadzonej od jego oczu do środka ekranu), przy czym górna krawędź ekranu monitora nie powinna znajdować się powyżej oczu pracownika,
c) odpowiednią przestrzeń do umieszczenia nóg pod blatem stołu.

4.4. Powierzchnia blatu stołu powinna być matowa, najlepiej barwy jasnej.
(…)

5.1. **Krzesło** stanowiące wyposażenie stanowiska pracy powinno posiadać:
a) dostateczną stabilność, przez wyposażenienie go w podstawę, **co najmniej pięciopodporową z kółkami jezdnymi**,
b) wymiana oparcia i siedziska, zapewniające wygodną pozycję ciała i swobodę ruchów,
c) **regulację wysokości siedziska w zakresie 400-500 mm, licząc od podłogi**,
d) **regulację wysokości oparcia oraz regulację pochylenia oparcia w zakresie: 5° do przodu i 30° do tyłu**,
e) wyprofilowanie płyty siedziska i oparcia odpowiednie do naturalnego wygięcia kręgosłupa i odcinka udowego kończyn dolnych,
f) **możliwość obrotu wokół osi pionowej o 360°**,
g) **podłokietniki**.

5.2. Mechanizmy regulacji wysokości siedziska i pochylenia oparcia powinny być łatwo dostępne i proste w obsłudze oraz tak usytuowane, aby regulację można było wykonywać w pozycji siedzącej,
(…)

7.1. Na życzenie pracownika a także, gdy wysokość krzesła uniemożliwia pracownikowi płaskie, spoczynkowe ustawienie stóp na podłodze, stanowisko pracy należy wyposażyć w podnóżek.
7.2. Podnóżek powinien mieć kąt pochylenia w zakresie o-15o, a jego wysokość powinna być dostosowana do potrzeb wynikających z cech antropometrycznych pracownika.
7.3. Powierzchnia podnóżka nie powinna być śliska, a sam podnóżek nie powinien przesuwać się po podłodze podczas używania.
(…)

8.2. Stanowisko pracy wyposażone w monitor ekranowy powinno być tak usytuowane w pomieszczeniu, aby zapewniało pracownikowi swobodny dostęp do tego stanowiska. Odległości między sąsiednimi monitorami powinny wynosić, co najmniej 0,6 m, a między pracownikiem i tyłem sąsiedniego monitora – co najmniej 0,8 m.
8.3. **Odległość oczu pracownika od ekranu monitora powinna wynosić 400-750 mm**.
(…)

9.1. **Oświetlenie** powinno zapewniać komfort pracy wzrokowej, a szczególnie:
a) Poziom natężenia oświetlenia powinien spełniać wymagania określone w Polskich Normach,
b) należy ograniczyć olśnienie bezpośrednie od opraw, okien, przezroczystych lub półprzezroczystych ścian albo jasnych płaszczyzn pomieszczenia oraz olśnienie odbiciowe od ekranu monitora, w szczególności przez stosowanie odpowiednich opraw oświetleniowych, instalowanie żaluzji lub zasłon w oknach.
(wg przepisów Polskiej Normy – poziom natężenia oświetlenia w recepcji warsztatu powinien wynieść: **300lx**. W przypadku gdzie jest Stanowisko wyposażone w komputer i pracownik spędza przy nim sporo czasu natężenie oświetlenia bezpośrednio nad klawiaturą powinno wynosić **500lx**).

Źródło: Internetowy System

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+
ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018.
Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-01358

Opis scenariusza: Tworzenie broszury (Polska)

<table>
<tr><td colspan="2">Rola ucznia: Jesteś grafikiem komputerowym pracującym w prywatnym laboratorium graficznym.

Opis sytuacji: Otrzymałeś zlecenie na wykonanie zdjęć oraz przygotowanie specjalnej broszury promującej Trójmiasto. Do wykonania broszury wykorzystasz obowiązujący program specjalistyczny do grafiki rastrowej (np. Adobe Photoshop).

Zadanie: Broszura ma być przygotowana w formacie A5 w trybie kolorów CMYK z zachowaniem morskiej kolorystyki (odcienie szarości i niebieskiego). Do projektu wykorzystaj trzy zdjęcia Trójmiasta.

Materiały źródłowe: Dostępne teksty o Trójmieście, samodzielnie wykonane zdjęcia Trójmiasta.</td></tr>
<tr><td>Wiek ucznia</td><td>18+</td></tr>
<tr><td>Poziom wykształcenia ucznia</td><td>gimnazjalne</td></tr>
<tr><td>Program kształcenia
Podstawa programowa</td><td><u>Szkoła ponadgimnazjalna:</u>
• Fotograf [343101]</td></tr>
<tr><td>Charakterystyka grupy</td><td>Grupa zróżnicowana pod względem:
• wykształcenia
• wieku
• doświadczenia zawodowego</td></tr>
<tr><td>Poziom znajomości języka polskiego (CEFR)[32]</td><td>A1, A2, <u>B1, B2, C1, C2</u></td></tr>
<tr><td>Cel zajęć wynikający z podstawy programowej</td><td>Umiejętności:
• Obsługa programów graficznych
• Wyselekcjonowanie najważniejszych informacji z tekstu i zawarcie ich w broszurze
• Obsługa aparatu fotograficznego
• Prawidłowy zapis i korekta zdjęć</td></tr>
<tr><td colspan="2">Jakie są cele?</td></tr>
<tr><td>W zakresie umiejętności czytania:</td><td>W zakresie umiejętności pisania:</td></tr>
<tr><td>Odnalezienie zagadnień kluczowych w dłuższym tekście.</td><td>Umiejętność formułowania tekstów informacyjnych.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Jakie najważniejsze umiejętności należy przećwiczyć?</td></tr>
<tr><td>Umiejętność dotarcia do tekstów źródłowych.

Selekcjonowanie informacji z przeczytanych tekstów.</td><td>• Umiejętność budowania zwięzłych i krótkich wypowiedzi pisemnych.
• Umiejętność łączenia informacji z różnych źródeł w spójny tekst.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Jakie strategie mają zostać przećwiczone i zastosowane?</td></tr>
<tr><td>Przed czytaniem (Pre-Reading): dyskusja w grupach dotycząca charakteru szukanych informacji i docelowego odbiorcy (np. najważniejsze zabytki lub możliwości uprawiania sportu w Trójmieście)
Czytanie (During-reading): szukanie uzgodnionych informacji i zapoznanie się z ich treścią
Po przeczytaniu (After-reading): podjęcie decyzji najpierw indywidualne (potem w grupie), jakie teksty można wykorzystać w zadaniu;</td><td>Przed pisaniem (Pre-writing): tworzenie mapy skojarzeń/myśli połączone z doborem grafiki (concept maps)
Pisanie (During writing): pisanie w grupie. Tworzenie krótkich tekstów zawierających najważniejsze informacje.
Po napisaniu (After writing): przedstawienie propozycji ulotek, informacja zwrotna od innych grup lub nauczyciela (tzw. peer / teacher feedback). Stworzenie ostatecznej wersji, edycja ulotki.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Połączenie obu umiejętności: Jaka jest wartość dodana scenariusza?
Uczeń potrafi znaleźć potrzebną informację w różnorodnych gatunkach literackich, aby następnie zredagować jednorodny gatunkowo tekst. Uczeń potrafi docierać do kluczowych informacji w tekście oraz na podstawie zdobytej wiedzy budować sformułowane w atrakcyjny dla odbiorcy sposób krótkie formy tekstowe.</td></tr>
</table>

[32] *Poziom biegłości językowej czyli poziom CEFR (ang. Common European Framework of Reference for Languages) : A1 – początkujący, A2 – średniozaawansowany niższy, B1-średniozaawansowany, B2-średniozaawansowany wyższy, C1 – zaawansowany, C2 – zaawansowany wyższy*

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018.
Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-01358

Załącznik do scenariusza:

W trakcie wykonania broszury promującej Trójmiasto skorzystaj z:

a. aparatu szkolnego z obiektywem szerokokątnym przy robieniu zdjęć krajobrazowych oraz standardowym przy detalach
b. korzystaj z tryby manualnego oraz wysokich wartości przysłon przy ujęciach ogólnych oraz niskich przy detalach
c. ustaw jak najniższą wartość ISO (dla danej sytuacji)
d. zdjęcia wykonaj w formacie RAW, następnie po korekcie w Adobe Photoshop zapisz je w formacie JPG z najniższa kompresją
e. broszurę wykonaj w programie Adobe Photoshop
f. do broszury wykorzystaj co najmniej trzy wykonane przez siebie zdjęcia
g. Przy układaniu treści skorzystaj z poniższego tekstu lub z artykułów na temat Gdańska, Sopotu i Gdyni dostępnych on-line: https://pl.wikipedia.org/wiki/Kategoria:Trójmiasto

Trójmiasto

Trójmiasto to niezależne trzy miasta: Gdańsk, Sopot, Gdynia, które połączone są ze sobą siecią dróg i komunikacją miejską ułatwiającą życie mieszkańcom tych trzech miast. Trójmiasto leży na północy Polski nad Zatoką Gdańską i Zatoką Pucką w województwie pomorskim. Położone na Pobrzeżu Gdańskim i Pojezierzu wschodnio-pomorskim, otoczone jest częściowo przez wzgórza Pradoliny Kaszubskiej. W jego granicach znajduje się również duża część Trójmiejskiego Parku Krajobrazowego, obejmująca w większości tereny leśne Trójmiasta. Głównym ośrodkiem miejskim w Trójmieście jest Gdańsk, będący także siedzibą władz województwa pomorskiego. Według danych z 31 grudnia 2015 Trójmiasto miało 747,0 tys. mieszkańców.

Gdańsk jest to miasto o ponad tysiącletniej historii, którego tożsamość na przestrzeni wieków kształtowała się pod wpływem różnych kultur. Miasto jest położone nad Zatoką Gdańską, u ujścia Motławy do Wisły. Na terenie miasta znajdują się liczne zabytki architektury, działa w nim wiele instytucji i placówek kulturalnych.

Gdańsk podzielony jest na dzielnice. Jedna z nich – Wrzeszcz – liczy ponad 51 tys. mieszkańców. Jest to największa dzielnica miasta Gdańsk. Drugą największą jest Chełm, który liczy prawie 49 tys mieszkańców. Łącznie Gdańsk liczy ponad 460 tys mieszkańców. Dla porównania Gdynia posiada blisko 250 tys mieszkańców a Sopot, który również składa się na aglomerację trójmiasta, ma blisko 38 tys mieszkańców.

Gdynia jest stosunkowo młodym miastem. Prawa miejskie otrzymała w 1926 roku. W 1934 roku Gdynia stała się największym portem na Bałtyku pod względem wielkości przeładunków, a zarazem najnowocześniejszym portem w Europie. Obecnie to młode miasto przyciąga turystów wszelkimi atrakcjami rozrywkowymi oraz bogato rozbudowaną siecią sklepów i restauracji.

Trójmiasto jest połączone siecią dróg i kolei miejskiej. Oprócz kolei, zarządy komunikacji miejskiej dysponują środkami transportu takimi jak autobusy, tramwaje, tramwaje wodne (wykonujące kursy do Helu oraz Jastarni w okresie letnim), oraz trolejbusy, stanowiąc przy tym jeden z trzech ośrodków w Polsce, w którym dziś można spotkać się z eksploatacją tego typu pojazdów.

Trójmiasto jest dogodnym miejscem do życia w Polsce, w porównaniu do innych aglomeracji Polski, klimat w Trójmieście jest łagodny, powietrze nie jest strute smogiem, jak również nie panuje tutaj efekt przeludnienia. Dlatego Trójmiasto jest ciekawą alternatywą do życia i czerpania z uroków miejskiego chaosu.

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018.
Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-01358

Opis scenariusza: Tworzenie bloga (Polska)

Rola ucznia: Jesteś pracownikiem sklepu ze sprzętem fotograficznym, odpowiedzialnym za prowadzenie sklepowego bloga.

Opis sytuacji: Twoim zadaniem jest napisanie artykułu na bloga o ochronie sprzętu fotograficznego przed niekorzystnymi warunkami atmosferycznymi. W artykule muszą znaleźć się informacje o akcesoriach, jakie są dostępne w sklepie. Muszą być one powiązane z głównym przesłaniem artykułu. Tekst ma zachęcać odbiorcę do skorzystania z oferty sklepu.

Materiały źródłowe: oferta sklepu załączona do zadania, opisy akcesoriów znajdujących się w ofercie sklepu.

Wiek ucznia	18+
Poziom wykształcenia ucznia	gimnazjalne
Program kształcenia	Szkoła ponadgimnazjalna: • Fotograf [343101] • Fototechnik [343104]
Charakterystyka grupy	Grupa zróżnicowana pod względem: • wykształcenia, wieku, doświadczenia zawodowego
Poziom znajomości języka (CEFR) [33]	A1, A2, **B1, B2, C1**, C2
Cel zajęć wynikający z podstawy programowej	Umiejętność: • Prawidłowe i spójne tworzenie tekstów reklamowych • Zapoznanie się z akcesoriami fotograficznymi • Praktyczne zastosowanie wybranych akcesoriów fotograficznych w życiu codziennym
Jakie są cele?	
W zakresie umiejętności czytania:	**W zakresie umiejętności pisania:**
Wyszukiwanie najstotniejszych faktów z materiałów źródłowych.	• Umiejętność formułowania interesujących tekstów zawierających najistotniejsze informacje. • Poszerzenie słownictwa fachowego.
Jakie najważniejsze umiejętności należy przećwiczyć?	
Selekcjonowanie informacji z przeczytanych tekstów.	• Umiejętność budowania interesujących wypowiedzi pisemnych. • Umiejętność łączenia informacji z różnych źródeł w spójny tekst. • Umiejętność tworzenia tekstów o charakterze marketingowym do zamieszczenia ich w Internecie.
Jakie strategie mają zostać przećwiczone i zastosowane?	
Przed czytaniem (Pre-Reading): dyskusja w grupach na temat zabezpieczania sprzętu fotograficznego **Czytanie (During-reading):** zapoznanie się z treścią oferty sklepu i opisem akcesoriów dostępnych w sklepie **Po przeczytaniu (After-reading)**: podjęcie decyzji najpierw indywidualne (potem w grupie), jak ująć ofertę sklepu w artykule na temat zabezpieczania sprzętu fotograficznego	**Przed pisaniem (Pre-writing)**: dyskusja w grupach na temat tworzenia tekstów na bloga i tworzenia szablonu artykułów internetowych. **Pisanie (During writing)**: pisanie w grupie. Tworzenie artykułów zawierających ważne i fachowe informacje. **Po napisaniu (After writing)**: przedstawienie propozycji artykułu, informacja zwrotna od innych grup lub nauczyciela (tzw. peer / teacher feedback). Stworzenie ostatecznej wersji, edycja bloga.

[33] *Poziom biegłości językowej czyli poziom CEFR (ang. Common European Framework of Reference for Languages) : A1 – początkujący, A2 – średniozaawansowany niższy, B1-średniozaawansowany, B2-średniozaawansowany wyższy, C1 – zaawansowany, C2 – zaawansowany wyższy*

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018.
Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-01358

Połączenie umiejętności czytania i pisania: jaka jest wartość dodana scenariusza?

- Planowanie i pisanie wersji roboczej
- Lepsze zapoznanie się z formułą bloga
- Rozwinięcie słownictwa fachowego
- Zapoznanie się z rozszerzonymi akcesoriami fotograficznymi
- Tworzenie spójnego, interesującego tekstu
- Redagowanie jednorodnego gatunkowo tekstu

Załącznik do scenariusza:

W trakcie wykonania zadania (tworzenie artykułu na bloga o ochronie sprzętu fotograficznego przed niekorzystnymi warunkami atmosferycznymi) skorzystaj z:

a. Oferta sklepu i wypożyczalni Cyfrowe.pl <http://www.cyfrowe.pl/?gclid=CjwKEAjwq5LHBRCN0YLf9-GyywYSJAAhOw6mE4rrgGDWvwylFbiaXoXvX0J_9zDskhmT7ONgVU-06xoCJuXw_wcB>

b. Maciej ZIELIŃSKI: *„Jak dbać o sprzęt podczas zimowych plenerów”* <http://digitalcamerapolska.pl/warsztat/1666-jak-dbac-o-sprzet-podczas-zimowych-plenerow>

c. Marcin DOBAS: *„Fotografowanie w zimie - praktyczne rady, jak dbać o sprzęt i swoje zdjęcia”,* blog <http://marcindobas.fotoblogia.pl/8230,fotografowanie-zima-poradnik>

d. Justyna WASIŃIEWSKA: *„Jak dbać o sprzęt fotograficzny zimą?”,* artykuł <http://blog.cyfrowe.pl/2016/01/07/jak-dbac-o-sprzet-fotograficzny-zima/>

Pamiętaj, tekst ma zachęcać odbiorcę do skorzystania z ofert sklepu.

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018.
Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-01358

Opis scenariusza: Elektyk (Rumunia)

Rola uczniów: jesteś elektrykiem zatrudnionym w firmie Neon SRL

Sytuacja: Rodzina Nicu ma dom na szczycie wzgórza, a podczas burz są otoczeni błyskawicami. Boją się, że ich dom może zostać zagrożony uderzeniem pioruna, dlatego dla własnego bezpieczeństwa decydują się skontaktować z firmą świadczącą usługi elektryczne w celu znalezienia rozwiązania tego problemu.

Zadanie dla uczniów: Napisz e-mail do rodziny wyjaśniający przyczyny zjawiska i proponujący możliwe rozwiązania.

Źródło:

2. tekst: każdy rodzaj tekstu opisowego o wyładowaniach atmosferycznych (z opisem zjawiska, zdjęciami)

Czas trwania zajęć	*2 godziny*
Wiek uczniów	*15-16 lat*
Poziom kształcenia ucznia	*Szkoła średnia (w tym szkoła branżowa)*
Podstawa programowa	*2 rok- zawód elektryk*
Zróżnicowanie w grupie uczniów	*Nie dotyczy*
Przeciętny poziom znajomości języka (CEFR)	***A1 A2 B1 B2 C1 C2***
Jakie są zadania do wykonania wynikające ze scenariusza ?	- Określić warunki, w jakich może dojść do wyładowań atmosferycznych - Analiza transferu ładunku elektrycznego w różnych rodzajach materiałów - Wyjaśnić częste zjawisko błyskawic wokół domu rodziny Nicu - Wyjaśnij rolę pręta oświetleniowego jko czynnika służącego do ochrony życia **Uczniowie nabędą wiedzę na temat**: transferu ładunku elektrycznego

Jakie są cele językowe?

Czytanie:	**Pisanie:**
Zrozumienie złożonego tekstu (opis).	Napisanie e-maila.

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018.
Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-01358

Na które aspekty należy szczególnie zwrócić uwagę?	
Czytanie:	**Pisanie:**
Lokalizowanie i potwierdzanie istotnych informacji z 2 źródeł	Pisanie tekstu opisowego, który prezentuje zależności przyczynowo-skutkowe.
Które strategie będą ćwiczone?	
Czytanie:	**Pisanie:**
3. Czytanie celem odnalezienia odpowiedzi , które mają zosytać ujete w "W" (podczas czytania/przed pisaniem); przeczytanie tekstu z dwóch źródeł. – Annex 1 7. Uczniowie czytają teksty opracowane przez innych I dają informację zwrotną (objaśnienie stwierdzeń). (po pisaniu)	1. "KWL (K)"- w grupach napisz odpowiedź (w punktach): Co wiesz na tebat błyskawic?? (przed czytaniem) – Annex 1 2. "KWL (W" - Annex 1 4. Zestawienie zależnosci przyczyna-skutek : uzupełnij zestawienie zależności przyczyna-skutek–Annex 2 5. "L" – napisz odpowiedź do "W" – Annex 1 6. Napisz eimail składajacy sie z dwóch części (1 – wytłumaczenie zjawiska, 2 – propozycja rozwiazań) – praca samodzielna 8. Sprawdzenie opracowanej treści e-maila.
Połączenie umiejetności czytania i pisania: Jaka jest wartość dodana scenariusza? Zobrazowanie tekstu w sposób graficzny, pokazujący zależność: przyczyna-skutek, w celu lepszego zrozumienia tekstu o wyładowaniach atmosferycznych i przedstawienia wyjaśnienia sposób zrozumiały (posługując się językiem niespecjalistycznym) . Czytanie tekstu w celu wyszczególnienia istotnych informacji (w organizatorze graficznym), a następnie napisanie wiadomości e-mail.	

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018.
Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-01358

Załącznik 1

K (wiedza)	W (wyobrażenie)	L (wiedza nabyta)

Załącznik 2

Efekt:

Przyczyna:

Efekt:

Efektt:

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018.
Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-01358

Opis scenariusza: Jaki rodzaj muzyki preferujesz? (Rumunia)

Rola uczniów: Chcesz się dowiedzieć jaki rodzaj muzyki preferują uczniowie twojej szkoły i otrzymać zgodę dyrektora szkoły na przeprowadzenie analizy zebranych informacji.

Opis sytuacji: Jesteś w grupie uczniów, którzy są odpowiedzialni za puszczanie muzyki podczas przerw w waszym szkolnym radio.

Jakie jest zadanie dla uczniów: Uczeń ma za zadanie zebrać i opracować dane statystyczne dotyczące rodzaju preferowanej przez uczniów muzyki . Uczeń przygotuje wniosek skierowany do dyrektora szkoły zawierajacy prośbę o możliwość przeprowadzenia badania ankietowego wśród uczniów szkoły celem określenia preferencji muzycznych uczniów.

Źródło:

- Internet (wzory wniosków)
- podręczniki/literature tematu równoważna z : *Matematica clasa a X-a, Marius Burtea, Editura Campion 2015, pag 208-210, 216-222.*

Czas trwania zajęć	*4 godziny*
Wiek uczniów	*15-16 lat*
Poziom kształcenia uczniów	*Szkoła średnia (w tym szkoła branżowa)*
Podstawa programowa/ program nauczania	*2 rok kształcenia w zawodzie elektryk*
Zróżnicowanie uczniów	*Nie dotyczy*
Przeciętny poziom znajomości języka (CEFR)	***A1 A2 B1 B2 C1 C2***
Jakie są zadania do wykonania wynikające ze scenariusza?	*- Omówienie strategii gromadzenia danych* *- Gromadzenie danych statystycznych* *- Graficzne przedstawienie danych statystycznych* *- Napisz prośbę do dyrekcji szkoły* ***Uczniowie nabędą wiedzę na temat**: gromadzenie, klasyfikacja i przetwarzanie danych statystycznych*

Jakie są cele językowe?	
Czytanie:	**Pisanie:**

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018.
Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-01358

• Czytanie wybranego tekstu z podręcznika; • Czytanie zebranych danych.	• Opracowanie zebranych danych; • Napisanie formalnej prośby (wniosku) do dyrektora szkoły. .
Na które aspekty należy w szczególności zwrócić uwagę?	
Czytanie:	**Pisanie:**
Odnajdź w tekście informacje odnoszące się do zadania (szukanie w tekście określonych informacji).	Stwórz diagram zawierający opracowanie danych statystycznych I napisz formalną prośbę (wniosek) do dyrektora.
Które strategie będą ćwiczone?	
Czytanie:	**Pisanie:**
1. Zapoznaj się z treścią 1-2 dostępnych raportów statystycznych I przedyskutuj z uczniami zastosowaną metodologię opracowania danych i strukturę raportu. 3. Znajdź w tekście istotne informacje; podziel sie z grupą twoją opinią/ zrozumieniem treści. 7. Czytanie/zapoznanie się z dostępnymi wzorami wniosków/ formalnych próśb pisemnych.	2. Napisz podsumowanie /wnioski z przeprowadzonej dyskusji 4. Zdecyduj się na sposób zbieraniai opracowania danych. 5. Zbierz dane od uczniów i zapisz je w tabeli. 6. Opracuj zestawienie zebranych danych i przedstaw graficznie. 8. Napisz formalną prośbę (wniosek) do dyrektora szkoły.
Połączenie czytania z pisaniem: Jaka jest wartość dodana scenariusza? Czytanie w sposób istotny wspiera pisanie treści prośby skierowanej do dyrekcji szkoły; uczniowie przedstawiają argumenty w oparciu o liczby i dane statystyczne (wyniki badania).	

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+
ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018.
Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-01358

Załącznik

Opis tekstu w podręczniku

Tekst zawierający definicje (takie jak m.in.: statystyki matematyczne, zmienna ilościowa, zmienna jakościowa, zmienna ciągła, zmienna dyskretna); do każdej z definicjidefinicji podano 2-3 przykłady. Tekst zawiera również informacje o różnych typach wykresów (wykresy słupkowe i kolumnowe, wykresy kołowe, histogramy), wyjaśnia jak rysować wykresy, a dla każdego typu wykresu jest podany przykład.

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018.
Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-01358

Opis scenariusza : Praca sezonowa w firmie zajmującej sie automatyzacją (stanowisko: technik automatyzacji) (Rumunia)

Rola uczniów: Zdecydowałeś się na letnią pracę w firmie zajmującej sie automatyzacją, aby zdobyć doświadczenie w tej dziedzinie. Zarobione pieniądze pomogą tobie spełnić twoje marzenia o podróżowaniu. Skontaktuj się z działem kadr SC Electron SA. Kiedy zapytasz się o możliwości zatrudnienia, otrzymasz broszurę informacyjną dotycząca zasad obowiązujących na stanowisku pracy.
Sytuacja: *Jesteś uczniem w technikum energetycznego i chcesz znaleźć pracę w okresie letniej przerwy wakacyjnej.*

Jakie jest zadanie uczniów: Napisanie listu motywacyjnego celem ubiegania się o zatrudnienie.

Źródło: Internet (standardy pracy na stanowisku technik automatyzacji, wzory listów motywacyjnych)

Czas trwania zajęć	*3 godziny*
Wiek uczniów	*15-16 lat*
Poziom kształcenia uczniów	*Szkoła średnia (w tym szkoła branżowa)*
Podstawa programowa/ program nauczania	*zależne od aktualnie obowiązujących wymogów naucznia*
Zróżnicowanie w grupie uczniów	*Nie dotyczy*
Przeciętny poziom znajomości języka (CEFR)	***A1 A2 B1 B2 C1 C2***
Jakie są zadania do wykonania wynikające ze scenariusza?	- Przeczytaj teksty informacyjne o standardach pracy techników autoamtyzacji I profile idealnego kandydata na ww. stanowisku. - Zebrane informacje z tekstu zorganizuj w grupy: umiejętności, wiedza, cechy charakteru wymagane na ww. stanowisku pracy. - Dokonaj analizy SWOT (mocne i słabe strony, możliwości i zagrożenia związane z podjęciem zatrudnienia) **Nabyta wiedza**: standardy pracy i wymagania względem stanowiska pracy; zasady pisania listu motywacyjnego.

Jakie są cele językowe?

Czytanie:	**Pisanie:**
Przeczytaj tekst o zasadach pracy na stanowisku technik automatyzacji – tekst równoważny z annex 1	Uzupełnij tabelkę: analiza SWOT Napisz list motywacyjny

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+
ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018.
Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-01358

Na które aspekty należy w szczególności zwrócić uwagę?	
Czytanie:	**Pisanie:**
Odszukanie i pogrupowanie istotnych informacji z różnych tekstów	Zasady pisania listu motywacyjnego bazując na uzupełnionej analizie SWOT
Które strategie będą ćwiczone?	
Czytanie:	**Pisanie:**
1. Podczas czytania tekstu oznacz informacje zgodnie z metodą INSERT: ✓ co jest tobie znane i zrozumiałe ? co jest dla ciebie niejasne i niezrozumiałe + nowa wiedza - informacje, z którymi się snie zgadzasz 5. Zapoznaj się z wzorami/przykładami listów aplikacyjnych	2. Uzupełnij tabelę INSERT – annex 2 3. Uzupełnij graf– annex 3 4. Uzupełnij tabelę analizy SWOT – annex 4 6. Napisz list motywacyjny zgodnie ze wzorem
Połączenie czytania z pisaniem: Jaka jest wartość dodana scenariusza? • Zobrazowanie treści w sposób graficzny w celu lepszego zrozumienia tekstu o standardach pracy w określonym zawodzie i wykorzystanie nabytych informacji przy pisaniu dokumentacji aplikacyjnej.	

Załącznik 1

Tekst z Internetu na wybrany temat - standardy pracy w zawodzie technik automatyki; jest zarówno opisowy (wyszczególnia umiejętności wymagane na danym stanowisku, kompetencje społeczne), jak i techniczny

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+
ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018.
Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-01358

(wyszczególnia zakres obowiązków i wykorzystuje słownictwo fachowe do opisania tego, co pracownik na danym stanowisku powinien robić).

Załącznik 2

Symbol	informacja
✓	
?	
+	
-	

Załącznik 3

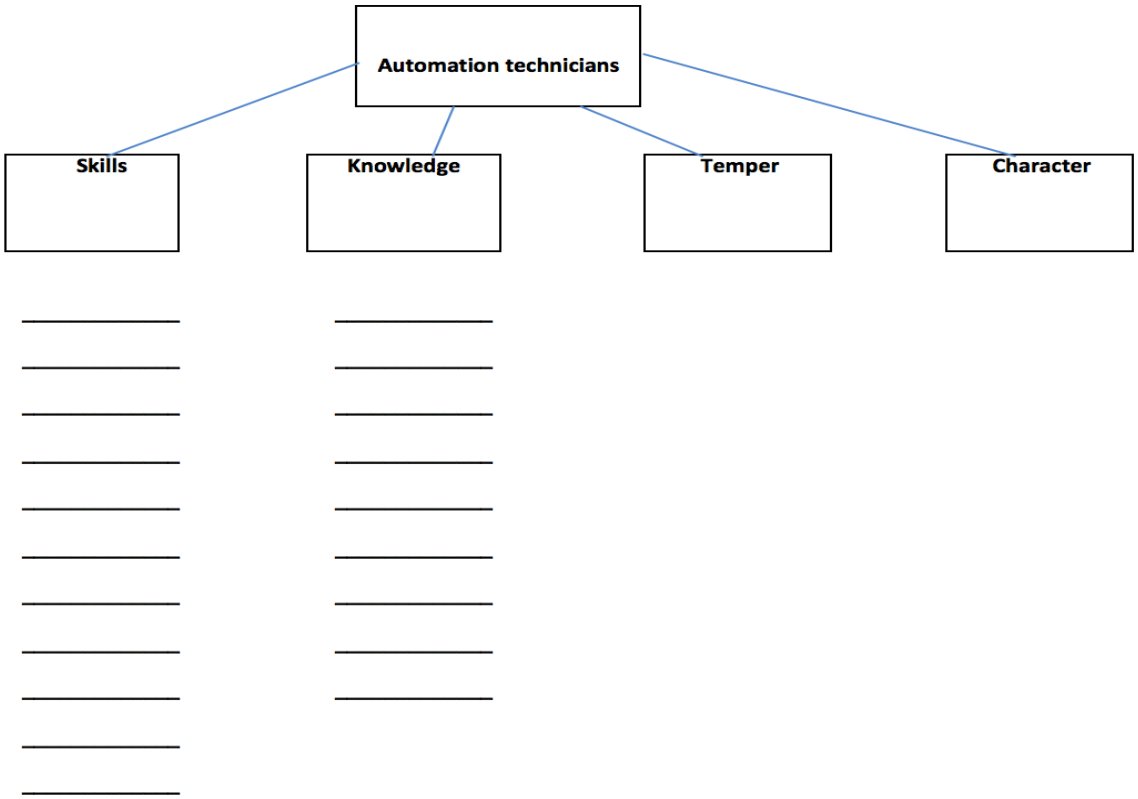

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018.
Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-01358

Załącznik 4

Analiza SWOT

Mocne strony	Słabe strony
Możliwości	**Zagrożenia**

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018.
Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-01358

Opis scenariusza : Jak ułatwić komunikację? (Rumunia)

Rola uczniów:
Jesteś zatrudniony na okres wakacji w SC NEON SRL, a szef poprosił Cię o dostosowanie miejsc pracy by ułatwić komunikację między pracownikami. Twój kolega z pokoju pracuje z Tobą na tym samym stanowisku i zdecydowałeś się wykonać project oświetlonych imion nazwisk pracowników. Firma jest w posiadaniu wielu materiałów w magazynie, mogących zostać wykorzystane przy realizacji projektu. Przygotuj wytyczne dla brygadzisty dotyczące założeń projektu, z wyjaśnieniem co w ramach projektu zostanie wykonane i jakie materiały są potrzebne do jego realizacji (tabliczki z podświetlonymi nazwiskami i imionami pracowników).

Jakie jest zadanie dla uczniów?:

Na poziomie podstawowym: określenie jakie materiały, są potrzebne do wykonania modelu oswietlonych tabliczek z danymi praowników.

Na poziomie zaawansowanym: Stwórz szczgółowy plan realizacji projektu zawierający szczgółową informację na temat potrzebnych materiałów. Plan zostanie opracowany dla brygadzisty zespoły pracowników zajmujących się produkcja I łaczeniem elementów.

Źrodło:

Internet, literatutra równoważna z: *Circuite electrice, vol I-II, authors: Angela Oprisor and Sorina Zirbo, pp. 29-32*

Czas realizacji zajęć:	*2 godzin*
Wiek uczniów:	*15-16 lat*
Poziom kształcenia uczniów	*Szkoła średnia (w tym szkoła branżowa)*
Podstawa programowa/ program nauczania	*W zależności od aktualnych wymogów zgodnych z programem nauczania*
Zróżnicowanie w grupie uczniów	*Nie dotyczy*
Przeciętny poziom języka (CEFR)	***A1 A2 B1 B2 C1 C2***
Jakie są zadania do wykonania wynikające ze scenariusza?	- Wypełnij wykres dotyczący potrzeb związanych z realizacją projektu - Wyjaśnij funkcjonowanie opracowanego modelu I jego zastosowanie **Nabyta wiedza**: zastosowanie i tworzenie projetów z zastosowaniem oświetlenia LED
Jakie są cele językowe?	

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+
ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018.
Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-01358

Czytanie:	**Pisanie:**
• Szukanie w tekście o tematyce technicznej określonych informacj • Czytanie kodów i diagramów	• Rysowanie symboli graficznych poszczególnych elementów projektu • Zapisywanie kodów odpowiadających liniom wejściowym/wyjściowym modelu • Opis roli linii wejściowych/wyjściowych • Wypełnianie wykresu • Napisanie raportu
Na które aspekty należy w szczególności zwrócić uwagę?	
Czytanie:	**Pisanie:**
Wyszukanie informacji dotyczącej realizacji zadania w różnych źródłach	Wyselekcjonowanie informacji i przedstawienie informacji I zależności przy pomocy grafu/tabeli
Jakie strategie będą ćwiczone?	
Czytanie:	**Pisanie:**
• 2.Przeczytaj tekst i diagramy w wyróżnionym tekście (definicje, znaczenie pojęć, symboli) – annex 1 (przed czytaniem) • 4. Zapoznaj się z dotychczasowymi notatkami w zeszycie na temat multipleksera (inny równoważny przykład). (przed czytaniem) • 7. Zapoznaj się ze wzorami raportów (przed czytaniem)	• 1. “Burza mózgów”- ćwiczenie grupowe ukierunkowane na wymianę informacji/opinii (przed czytaniem)) • 3. Uzupełnij załączoną tabelę i diagram - annex 2 • 5. Porównaj informacje na temat multipleksera z zeszytu (notatki) z informacjami z przeczytanych materiałów edukacyjnych. Stwórz mapę skojarzeń. (po czytaniu) • 6. Stwórz projekt modelu oświetlenia LED • 8. Napisz raport zgodnie z wytycznymi dla brygadzisty z wszystkimi istotnymi informacjami dotyczącymi właściwości opracowanego modelu, jego konstrukcji i zastosowania (po czytaniu)

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018.
Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-01358

Połączenie czytania z pisaniem: Jaka jest wartość dodana scenariusza?

- "Burza mózgów" jest elementem wspierającym czytanie
- Czytanie tekstu jest etapem przygotowującym do pisania kodów i diagramów
- Czytanie/analiza szablonów, raportów jest pomocna w ntworzeniu raportu dla brygadzisty.

<u>Załączniki do ww. scenariusza dostępne w języku angielskim:</u>

Annex 1

A text from Auxiliary: Circuite electrice, vol I-II, authors: Angela Oprisor and Sorina Zirbo, pp. 29-32; it is a technical text about demultiplexers that contains both linear text (definition, role of input/output lines, symbols) and images (diagram, chart)

Annex 2 Worksheet

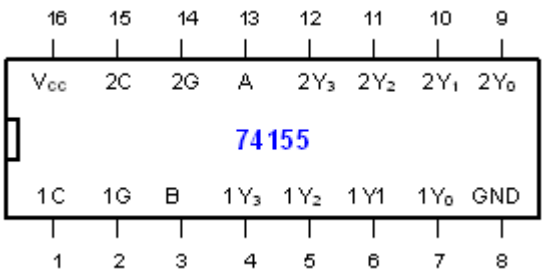

1. identify the type of demultiplexer in the picture.
2. Mark the symbol/ code for the appropriate demultiplexer.
3. Fill in the spider diagram with the appropriate input and output lines, addresses and validations.

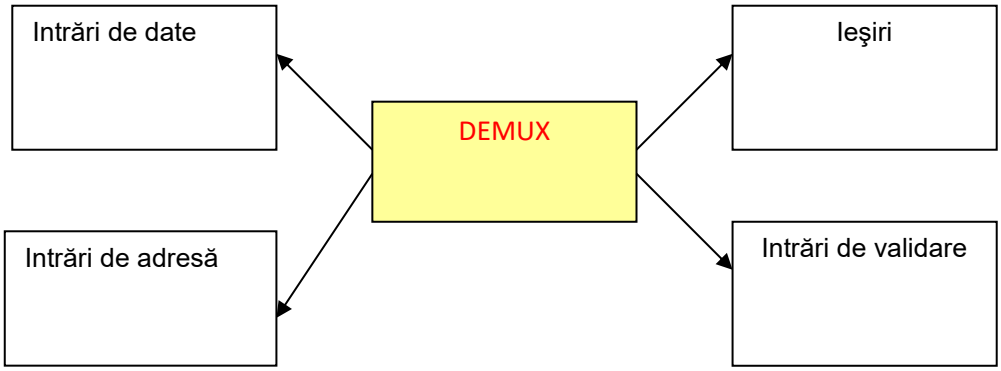

.

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018.
Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-01358

4. Fill in the chart

B	A	1C	Y_0	Y_1	Y_2	Y_3
0 0	0 0	0 1				
0 0	1 1	0 1				
1 1	0 0	0 1				
1 1	1 1	0 1				

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018.
Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-01358

Opis scenariusza: Naprawa gniazdek elektrycznych (Rumunia)

Rola uczniów: Jesteś elektrykiem w firmie "Electricus"; klient mieszkajacy w budynku wielorodzinnym nie ma prądu w gniazdach, ponieważ wyłączniki w panelu elektrycznym mieszkania nie działają ; zostałeś poproszony o zidentyfikowanie problemu, napisanie raportu o nim i znalezienie rozwiązania.

Sytuacja: jesteś elektrykiem w firmie "Electricus", która zajmuje się montażem, konserwacją i naprawą instalacji elektrycznych.

Zadanie dla ucznia:
Na poziomie podstawowym:
Napisz raport zawierający opis problemu i własną opinię; opisz zalety i wady różnych możliwych rozwiązań.

Na poziomie zaawansowanym:
Napisz najbardziej odpowiednie rozwiązanie problemu i uzasadnij

Źródło: materiał edukacyjny równoważny z :*Aparate electrice, textbook for vocational schools – specialisation Electrotechnics, authors: A. Popa, Gh. Cosmin;* zasoby internetowe

Czas trwania zajęć	*2 godziny*
Wiek uczniów	*15-16 lat*
Poziom wykształcenia uczniów	*Szkoła średnia (uwzględniając szkoły branżowe)*
Podstawa programowa/ program nauczania	*W zależności od aktualnych wymogów zgodnych z programem nauczania*
Zróżnicowanie w grupie uczniów	*Nie dotyczy*
Przeciętny poziom języka (CEFR)	***A1 A2 B1 B2 C1 C2***
Jakie są zadania do wykonania wynikające ze scenariusza?	• *Przeanalizuj rolę wyłączników prądu* • *Zidentyfikuj typy bezpieczników* • *Sporządź listę zalet i wad wyłączników* • *Zidentyfikować parametry wyłączników w katalogu producenta urządzeń elektrycznych* • *Opisać usterkę oraz rozwiązanie problemu.* • *Napisz raport wraz z uzasadnieniem* **Nabyta wiedza :** wiedza na temat wyłączników prądu

Jakie są cele językowe?

Czytanie:	**Pisanie:**
Wyszukanie w treści różnych tekstów istotnych informacji (instrukcje, teksty opisowe)	Zasady pisania raportów

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018.
Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-01358

Na które aspekty należy w szczególności zwrócić uwagę?	
Czytanie:	**Pisanie:**
Znalezienie konkretnych informacji w tekście; Przejrzenie dosteonych katalogów w celu znalezienia odpowiednich informacji	Wypełnienie karty Frayer-a Napisanie raportu
Jakie strategie będą ćwiczone?	
Czytanie:	**Pisanie:**
2. Czytanie tekstu celem wyszukania użytecznych informacji - annex 2 (przed pisaniem) 5. Przeszukanie informacji w Internecie (pisanie wstępne)	1. Uzupełnij pierwszą kolumnę poradnika (przed czytaniem) - annex 1 3. Sprawdź odpowiedzi w poradniku I uzupełnij drugą kolumnę, jeśli odpowiedzi wypisane w pierwszej kolumnie były błędne - annex 1 4. Uzupełnij karte Frayer-a (eng. *Frayer chart*) (po przecztaniu) –annex 3 6.Napisz raport zawierający opis przeprowadzonej analizy i własną opinię, zalety i wady wyłączników I innych rozwiązań elektrycznych 7. Opisz możliwe rozwiązania problem wraz z uzasadnieniem
Połączenie czytania z pisaniem: Jaka jest wartość dodana scenariusza? Zestawienie zebranych informacji i sporządzenie raportu wraz z wyjaśnieniem sytuacji I możliwych rozwiązań (argumentacja)	

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018.
Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-01358

Annex 1

Tabela przewidywalności

Przed czytaniem	**Stwierdzenia**	**Po czytaniu**
Prawda /Fałsz		**Prawda/Fałsz**
	S1 – treść która może być odszukanie w tekście	
	S2– treść która może być odszukanie w tekście	
	S3 – stwierdzenia , które zakłada się , że w danym tekście wystąpią	
	S4 – stwierdzenia , które zakłada się , że w danym tekście wystąpią	

Załącznik 2

Tekst z podręcznika o wyłącznikach; jest zarówno opisowy (wyszczególnia charakterystykę, zalety i wady wyłączników) jak i techniczny (parametry wyłączników). Tekst zawiera również zdjęcia.

Załącznik 3

The Frayer Chart (kata Frayer-a)

Czym jest…	**Czym nie jest ….**
Rodzaje:	**Zalety:** **Wady:**

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018.
Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-01358

Opis scenariusza: Wymiar sprawiedliwości (Niemcy)

Rola uczniów : Pracujesz jako praktykant w kancelarii prawnej Hohenstein i Partner.

Sytuacja: Twój szef został poproszony o napisanie artykułu do czasopisma na temat osób odpowiedzialnych za wymiar sprawiedliwości (praworządność).

Jakie jest zadanie uczniów:

- Przeczytanie tekstu informacyjnego.

- Tworzenie szkicu artykułu.

- Napisanie artykułu do czasopisma.

- Zaprezentowanie i sprawdzenie napisanego artykułu.

Źródło: tekst dotyczący wymiaru sprawiedliwości/praworządności (równoważny z : www.thebalancecareers.com/legal-career-opportunities-2164281)

Czas trwania zajęć	*Zajęcia lekcyjne (6 x 45 min)*
Wiek uczniów	*16– 20 lat*
Poziom kształcenia uczniów	*Szkoła średnia, szkoła wyższa*
Podstawa programowa/ program nauczania	*W zależności od aktualnych wymogów zgodnych z programem nauczania*
Zróżnicowanie w grupie uczniów	*Znaczne w zakresie umiejętności czytania* *Znaczne w zakresie umiejętności pisania* *Znacne w zakresie kompetencji zawodowych*
Poziom znajomości języka (CEFR)	***A1 A2 B1 B2 C1 C2***
Jakie są zadania do wykonania wynikające ze scenariusza??	*Zrozumienie podstawowych pojęć/terminologii w obszarze wymiaru sprawiedliwości*

Jakie są cele językowe??	
Czytanie:	**Pisanie:**
Zrozumienie tekstów poleceń informacji	*Własnoręczne pisanie tekstu*
Na które aspekty należy w szczególności zwrócić uwagę??	
Łączenie treści tekstowych (wiedza teoretyczna) z praktyką zawodową	*Tworzenie struktury diagramu* *Pisanie artykułu* *Sprawdzanie poprawności tekstu pisanego*

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018.
Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-01358

Jakie strategie będą ćwiczone?	
Czytanie	**Pisanie**
• *Zastosowanie SQ3R-metody (annex 1)* • *Porównanie informacji zawartych w tekście z własnym doświadczeniem*	• *Pisanie oparte na współpracy zespołowej* • *Informacja zwrotna od uczniów*
Połączenie czytania z pisaniem: Jaka jest wartość dodana scenariusza? Zadania związane z czytaniem (przed rozpoczeciem pisania tekstu) tkie jak uzupełnienie/opracowanie diagramu, który jest pomocny w budowaniu wiedzy merytorycznej i uporządkowaniu pisania. Zadania poprzedzające I w trakcie pisania tekstu pogłębiają zrozumienie tekstu. Informacja zwrotna od uczniów może być udzielana tylko wtedy, gdy osoba, która udziela informacji zwrotnej, przeczytała tekst, do którego się odnosi. W ten sposób osoba, która udziela informacji zwrotnej, zwiększa zrozumienie dla ważnych kwestii zawartych w opracowanym material tekstowym	

<u>Opis sytuacji załączony w języku angielskim wraz z załacznikami wykorzystanymi w ww. scenariuszu :</u>

Mia Roma is an apprentice in lawyer at the law firm Hohenstein. The law firm is located in Ludwighafen. At the law firm work Mr. Maximilian Hohenstein (lawyer), Mr. Alexander Lump (lawyer) and Mrs. Constanze Abendschein (secretary).

Mia likes working at the law firm, but sometimes she felt overwhelmed by the different and new tasks she has to perform. Today Mr. Hohenstein aks her to the office.

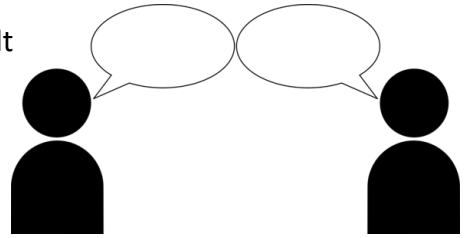

www.clipartpanda.com

Herr Hohenstein:	Mia, thank you, for coming immediately. Please sit down.
Mia:	Yes, thank you.
Herr Hohenstein:	We have the opportunity writing a newpaper article for the magazine Mako. They would like to inform about the persons of justice. It would

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018.
Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-01358

	be great, if an article of our organisation would appear. You definitely know, that would be great for our image.
Mia:	Yes, I understand.
Herr Hohenstein:	You also know, that I have a lot of work. So please, write an first draft.
Mia:	Mhh, ähhh, ok? …
Herr Hohenstein:	Don`t worry, Mia. Step by step.
Mia:	What ideas do you have about the article? About which details should the article report?
Herr Hohenstein:	First you will inform about the persons of justice. Therefore I will give some texts of informations. With this help you will create a diagramm about the apprenticeship, the tasks, the professional position and the particularities of each person of justice. In the end, the report should be structured as follows: First you write an introductory sentence, who belongs to the circle of persons of justice, then we insert the table and finally make a comparison between two persons. This comparison is then made in writing in a continuous text. And done!
Mia:	Fine, thank you.
Herr Hohenstein:	Yes! And it is urgent! I'll give you the information immediately. Please get to work immediately!
Mia:	Fine, thank you.

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018.
Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-01358

Tasks

1. You now support Mia. First make the work order conscious.
   - Write down what Mia's job is.
   - Write down how Mia should proceed.

2. Now it starts: Find out the professional knowledge. (70 minutes)

- Read the information text on the persons in the legal system by means of the reading method in the appendix.
- Create a graph of the content of the text that summarizes the most important aspects.

- Introduce your panel picture in a small group. Select a graph. You can optimize this together.

3. Now you have read the basics: Use your professional knowledge. (Time: 45 minutes)

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018.
Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-01358

- Fill out the graph on the education, tasks, position and characteristics of persons involved in the administration of justice.

4. Continue working with the graph. (45 minutes)

- Write the introduction to the newspaper article.
- Compare two persons involved in the administration of justice in a continuous text.

5. Now comes the fine tuning: Optimize and present your articles.

- Exchanges the item with another pair and makes improvements.
- Presents the finished article of the class.

Appendix: Reading Method (compare: SQ3R-method)

1. Skim through a text and capture the topic.
Read the text. But do not pay attention to every detail. After reading, you should only be able to answer the following questions:
- What's the topic?
- How is the text structured? Are there paragraphs?

2. Mark and explain difficult words and passages.
a) Read the text carefully now. Mark words and passages that you do not understand.
b) Try to explain your underlined words in context.
Search for it in the dictionary or ask your classmates.

3. Ask questions to the text.

Ask the content of the text with the W questions (who, where, what, when, how, etc.)
Note: Not every text answers all questions.

4. Divide the text into sections and find subheadings.

a) Divide the text into meaningful sections. Pay particular attention to when something

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018.
Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-01358

new happens:
- a new thought is communicated
- a new activity is started

b) Find a subheading for each section.

Tasks

Your instructor, Dr. Hohenstein, asks you to draft a letter of formal notice in the matter of Dr. Scheppert . / . Dr. Hicks including a lawyer`s bill.

1. At the first moment you are a bit worried because you have never drafted a letter of formal notice before.

Get together in groups of four students and together think about the essential components such a letter has to contain. Note down the results of your considerations.

Bring a letter of formal notice from your training law firm. Don`t forget to make clients` data unrecognizable.

2. Suddenly you remember, that there are text blocks to draw up a letter of formal notice in your training law firm.

Bring the text blocks in the annex into an appropriate order. After that compare your results with the results of the other members of your group.

2. Please draft a letter of formal notice in the matter of Dr. Scheppert . /. Dr. Hicks. Don`t forget to include the correct bill.

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018.
Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-01358

Annex 1

Task: Bring the following text blocks into an appropriate order with the aid of figures.

- correct bill

Setting a date for payment of the debt and other costs:

- "We will give you an opportunity to pay the amount of …….. € plus late payment interest at 5% / 9% / ?% p.a. above the bank rate since……..(date of default) within 14 days of the date of this letter."

or

- "……at the latest by
(xx.xx.20xx)

Introducing who you act for:

- Our law offices represent ……. (name, profession, address of our client). We have been given power of attorney.

- Our law firm acts for …xy…GmbH, represented by their managing director, Mr./Mrs. …….. . We have been given power of attorney.

Our client works with a bank loan for which plus ……..% of loan interest have to be paid.

complimentary close and signature

opening salutation

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018.
Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-01358

xplaining legal consequences of not paying:

- "If you fail to settle this account by the date given above, we will initiate legal proceedings with no further notice to you."

or

- " If you fail to settle this account, we will consult our clients regarding legal proceedings"

Opis scenariusza: Najczęściej zadawane pytania dotyczące prawnika i kancelarii prawnej (Niemcy)

Rola uczniów: Pracujesz jako praktykant prawnika w kancelarii Hohenstein i Partner.

Sytuacja: *Twój szef poprosił abyś zebrał i napisał często zadawane pytania na stronie internetowej kancelarii prawnej.*

Jakie jest zadanie uczniów:

- Przeczytanie dialogu i zaplanowanie kolejnych kroków.

- Przeczytanie tekstu o tematyce prawnej .

- Odnotowanie pojawiających się pytań.

- Udzielenie odpowiedzi na pytania.

- Zaprezentowanie najczęściej pojawiających się pytań i odpowiedzi.

Źródło: *teksto tematyce prawniczej zaczerpnięty z zasobów Internetowych (równoważne z : www.gesetze-im-internet.de, www.brak.de, www.totaljobs.com)*

Czas trwania zajęć	*6 lekcji(6 x 45 min)*
Wiek uczniów	*16– 20*
Poziom kształcenia uczniów	*Średnia szkoła , szkoła wyższa*
Podstawa programowa/poziom kształcenia	*W zależności od aktualnych wymogów zgodnych z programem nauczania*
Zróżnicowanie uczniów	*Znaczne w czytaniu* *Znaczne w pisaniu* *Znaczne w zakresie kompetencji zawodowych*
Przeciętny poziom języka (CEFR)	***A1 A2 B1 B2 C1 C2***

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018.
Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-01358

Jakie są cele scenariusza?	*Zrozumienie pojęć / treści:* *- podstawy pracy prawnika*
Jakie umiejętności w zakresie czytania i pisania będą w szczególności rozwijane?	
Czytanie:	**Pisanie:**
Zrozumienie treści instrukcji, ustaw itp.	*Pisanie odręczne (tekst informacyjny)*
Na jakich aspektach należy się skupić w szczególności?	
• *Łączenie treści tekstu z praktyką zawodową*	• *Tworzenie organizerów wypowiedzi w formie chmur tekstowych* • *Pisanie często zadawanych pytań i odpowiadających im odpowiedzi* • *Sprawdzenie poprawności tekstu pisanego*
Jakie strategie będą ćwiczone?	
Czytanie	**Pisanie**
Wyszukanie istotnych informacji w tekście, przewidywanie na podstaiw treci dalszych informacji mogących pojawić się w tekście • *Rozróżnienie w tekście treści istotnych od nieistotnych* • *Zrozumienie znaczenia fachowego słownictwa* • *Porównanie informacji tekstowych z osobistym doświadczeniem zawodowym*	• *Korzystanie ze wzorów* • *Pisanie grupowe* • *Informacja zwrotna od uczniów*
Połączenie czytania z pisaniem: Jaka jest wartość dodana scenariusza? Zadania związane z pisaniem pogłębiają rozumienie tekstu, motywując czytelnika do napisania tekstu z uzględnieniem własnych emocji, opinii. Informacja zwrotna od uczniów może być udzielana tylko wtedy, jeśli uczniowie zapoznali sie z tekstem analizowanym. W ten sposób osoba, która udziela informacji zwrotnej uczy się w sposób konstruktywny formułowac swoją opinię tak by była ona użytczna dla autora tekstu I wniosła konkrene informacje co ma zostac zmienione.	

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018.
Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-01358

Opis scenariusza: *Piszemy list prawniczy* (Niemcy)

Rola ucznia: *Pracujesz, jako praktykant prawa w kancelarii prawniczej Hohenstein and Partner.*

Opis sytuacji: *Twój szef został poproszony o napisanie listu prawniczego*

Jakie jest zadanie ucznia:

- *Przeczytanie opisu sytuacji I zaplanowanie kolejnych kroków działania.*

- Wykorzystanie mapy mysli do zapisu najistotniejszych elementów listu włącznie z rachunkiem za usługę.

- Przeczytanie poszczególnych części listu.

- Ułożenie poszczególnych części listu w odpowiedniej kolejości.

- Napisanie listu.

- Zaprezentowanie napisanego listu, aby sprawdzić czy zawiera elementy do poprawy.

Źródło: *porozcinane fragmenty tekstu*

Na ile lekcji przeznaczony jest scenariusz?	*3 lekcje (3 x 45 min)*
Wiek uczniów	*16– 20*
Wykształcenie uczniów	*gimnazjalne (90%), srednie (10%)*
Podstawa programowa	*Praktykant prawnika/ I rok*
Niejednorodność uczniów	*Duże różnice w umiejętności czytania* *Duże różnice w umiejętności czytania* *Duże różnice w kompetencjach odnoszących się do danego zawodu*
Przeciętny poziom znajomości języka (CEFR	***A1 A2 B1 B2 C1 C2***
Jakie są cele wynikające z podstawy programowej ucznia?	*Rozumienie terminów związanych z następującą tematyką:* *- list prawniczy zawierający rachunek*

Jakie są cele językowe?	
Czytanie:	**Pisanie:**

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018.
Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-01358

Rozumienie tekstu instruktażowego	*Odręczne pisanie (tekst informacyjny)*
Na które aspekty należy szczegółowo zwrócić uwagę?	
• Przenoszenie lokalnej spójności na spójność tekstu • *Formułowanie poprawnego tekstu na podstawie jego zawartości*	• *Stworzenie struktury listu (annex 1)* • *Napisanie listu* • *Sprawdzenie poprawności napisanego listu*
Które strategie będą ćwiczone?	
Czytanie	**Pisanie**
• *Głośne myślenie– powiązanie informacji z posiadaną wiedzą* • *Układanie fragmentów tekstu w poprawnej kolejności (annex 1)* • *Porównanie informacji zawaretych w tekście z osobistymi doświadczeniami związanymi z wykonywanym zawodem*	• *Użycie mapy mysli* • *Użycie planu (annex 1)* • *Koleżeńska informacja zwrotna*

Połączenie umiejętności czytania i pisania: Jaka jest wartość dodana w scenariuszu?

Zadania czytania mogą być postrzegane, jako zadania poprzedzające pisanie, o ile uczniowie ułożą tekst w odpowiedniej kolejności, co pomaga w budowaniu ich wiedzy merytorycznej i pomaga im w uporządkowaniu pisania.

Zadania w pisaniu pogłębiają zrozumienie tekstu, motywując osobę czytającą do napisania spójnego tekstu za pomocą mapy myśli i planu pisania.

Informacja zwrotna może być udzielona tylko wtedy, gdy osoba, która przekazuje opinię, czytała tekst napisany przez kolegę (czytanie traktujemy wtedy, jako ćwiczenie po napisaniu). W ten sposób osoba, która przekazuje opinię, zwiększa zrozumienie ważnych kwestii związanych z pisaniem.

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018.
Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-01358

Annex 1

Task: Bring the following text blocks into an appropriate order with the aid of figures.

- correct bill

Setting a date for payment of the debt and other costs:

- "We will give you an opportunity to pay the amount of …….. € plus late payment interest at 5% / 9% / ?% p.a. above the bank rate since……..(date of default) within 14 days of the date of this letter."

or

- "……at the latest by

(xx.xx.20xx)

Introducing who you act for:

- Our law offices represent ……. (name, profession, address of our client). We have been given power of attorney.

- Our law firm acts for …xy…GmbH, represented by their managing director, Mr./Mrs. …….. . We have been given power of attorney.

Our client works with a bank loan for which plus ……..% of loan interest have to be paid.

complimentary close and signature

opening salutation

Explaining legal consequences of not paying:

- "If you fail to settle this account by the date given above, we will initiate legal proceedings with no further notice to you."

or

- " If you fail to settle this account, we will consult our clients regarding legal proceedings"

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018.
Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-01358

Giving details of the debt:

"On the basis of the purchase agreement of …..(date) you owe our/my client(s) the purchase price at the amount of …….€.
The purchase price was according to the agreement due at……..
We note that the sum of …….€ remains outstanding, so that you are in default since …….(date)."

Since you have meanwhile come to the conclusion that a lawyer`s letter of formal notice is the most appropriate measure to take in the matter of Dr. Scheppert . / . Dr. Hicks (s.a. scenario 3), let`s turn back to our original case:

Dr. Scheppert has sold Dr. Angela Hicks, At the old fortress 5, 76829 Landau, his second-hand, 5 year old Porsche 911 GTS 4 for 90.000,00 € on 21. July 2016. Dr. Scheppert and Dr. Hicks agreed in a sale contract on 21. July 2016 that the vendor will deliver the Porsche to the buyer`s home address and on this occasion will hand over the invoice. According to a notice of receipt of 22. July 2016 Dr. Hicks received both the Porsche and the invoice as agreed in the sale contract.

The invoice contains the notice that the purchase price is due to be paid within 30 days after receipt of invoice (and payability).

Since the buyer is a very good friend and Dr. Scheppert`s year-long golf partner, your client Dr. Scheppert was of the opinion that the purchase price will be paid in due time.

For this reason he is utterly astonished that the account has not been settled so far.

Dr. Scheppert has meanwhile given power of attorney to your law firm to institute legal proceedings in case a letter of formal notice will not prove successful.

You have already informed your instructor of legal training that Dr. Scheppert has a legal claim by purchase contract to be paid the purchase price according to § 433 Abs. 1 BGB (s.a. scenario 1). In addition you came to the conclusion that he can as well claim default interest for late payment. On top of that he can claim the payment of the law firm`s bill for out-of-court work as damage resulting from delay (s.a. scenario 2).

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018.
Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-01358

Tasks

Your instructor, Dr. Hohenstein, asks you to draft a letter of formal notice in the matter of Dr. Scheppert . / . Dr. Hicks including a lawyer`s bill.

1. At the first moment you are a bit worried because you have never drafted a letter of formal notice before.

Get together in groups of four students and together think about the essential components such a letter has to contain. Note down the results of your considerations.

Bring a letter of formal notice from your training law firm. Don`t forget to make clients` data unrecognizable.

2. Suddenly you remember, that there are text blocks to draw up a letter of formal notice in your training law firm.

Bring the text blocks in the annex into an appropriate order. After that compare your results with the results of the other members of your group.

3. Please draft a letter of formal notice in the matter of Dr. Scheppert . /. Dr. Hicks. Don`t forget to include the correct bill.

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018.
Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-01358

Opis scenariusza: Mowa pogrzebowa (Niemcy)

Rola ucznia:
Sebastian Zöllner (postać z powieści „**Me and Kaminski**“ autorem której jest **Daniel Kehlmann**)

Opis sytuacji:
Zostałeś poproszony o wygłoszenie mowy pogrzebowej. (Znasz Manuela Kaminskiego od roku. Nieoczekiwanie otrzymujesz informację od Pani Miriam Kaminski. Jej ojciec nagle zmarł i jego ostatnim życzeniem było abyś to Ty wygłosił mowę pogrzebową.

Jakie jest zadanie ucznia?

- ***Podstawowe:*** *napisać mowę pogrzebową I opisać postać Kaminskiego bazując na wspomnieniach*
- ***Zaawansowane:*** *napisać I wygłosić mowę pogrzebową*

Źródło: *powieść I „Me and Kaminski“ I dołączony materiał*

Wiek uczniów	*18-22*
Wykształcenie uczniów	*gimnazjalne*
Podstawa programowa	różnorodne programy kształcenia zawodowego
Niejednorodność uczniów	*Niejednorodność uczniów dotycząca:* • *Umiejętności czytania I pisania* • *Poziomu znajomości języka niemieckiego*
Przeciętny poziom znajomości języka (CEFR	***B2 – C1***
Jakie są cele wynikające z podstawy programowej ucznia?	Umiejętność rozumienia tekstu czytanego I pisanego. napisanie (I wygłoszenie) przemowy pogrzebowej

Jakie są cele językowe?

Czytanie:	**Pisanie:**
✗ *Globalne zrozumienie tekstu literackiego*	✗ *Napisanie mowy pogrzebowej* ✗ *Sformułowanie osobistych odczuć*

Na które aspekty należy szczegółowo zwrócić uwagę?

✗ *Wyszukanie informacji w tekście, których można użyć, aby napisać przemowę*	✗ *Przekształcenie tekstu fikcyjnego w niefikcyjny*

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018.
Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-01358

Które strategie będą ćwiczone?	
✘ *Czytanie globalne, selektywne, szczegółowe => aby znaleźć odpowiednie materiały ..* ✘ *Mapa mysli* ✘ *podsumowanie*	✘ *napisanie szkicu tekstu, przekształcenie szkicu w przemowę* ✘ *napisanie przemowy korzystając z przygotowanej listy kontrolnej* ✘ *odpowiednie situation and appropriate register writing*
Połączenie umiejętności czytania i pisania:, Jaka jest wartość dodana w scenariuszu? W tym scenariuszu zadanie odnajdywania informacji w tekście jest zadaniem przed pisaniem. Strategie takie jak mapa myśli i podsumowanie to zarówno zadania dotyczące czytania jak i pisania. Te strategie pomagają uczniom pogłębić zrozumienie tekstu i prowadzą do fazy planowania i samego procesu pisania. Pisanie przemowy za pomocą listy kontrolnej €latwia sam proces i wspomaga inną umiejętność: mówienie.	

Situation:

Put yourself in the shoes of Sebastian Zöllner:

It is one year after your experiences with Manuel Kaminski. Unexpectedly you receive a funeral message from Miriam Kaminski. Her father suddenly passed away and he last expressed the wish that you, among others, should give the funeral speech. Write a **funeral speech** and characterize his personality based on selected experiences with Kaminski.

Note:

In order to absorb the possible emotionality of the students, it is advisable to talk about their previous participation in funerals, how these funerals take place, cultural differences in funerals and mourning speech.

<u>Writing process</u>

Task 1: Writing conference/ brainstorming

Which episodes are more unsuitable, when I (Zöllner) write a funeral speech on Kaminski?

Task 2: Checklist (M1)
(Quelle: http://trauer.abendblatt.de/pdf/t05_tipps_fuer_die_trauerrede.pdf)

Which points of the checklist help me, which are less suitable?

Task 3: Writing guide

The students create a writing guide for their funeral speech.

Task 4: Funeral speech

The students formulate the funeral speech and write it down.

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018.
Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-01358

2. Giving the mourning speech

Task 5:

Selected students give their funeral speech in front of the class.

Hint:

In order to create an adequate situation

- the light in the room is dimmed,
- ceremonial music recorded,
- a lectern was set up,
- changed the seating arrangement in the class to conference seating,
- a dark jacket for the funeral orator.

Task 6: Teaching conversation

Reflection on mourning speech

- adequacy of the situation
- Characterization of Kaminskis
- Selection of episodes
- Structure of the speech

Opis scenariusza: Pisanie materiałów informacyjnych dla praktykantów (Niemcy)

Rola ucznia: *Pracujesz jako młodszy projektant w agencji reklamowej.*

Sytuacja*: Twój szef poprosił Cię o przygotowanie materiałów informacyjnych dla nowych praktykantów, która wyjaśnia użycie różnych czcionek podczas projektowania ulotki dla restauracji*

Jakie są zadania ucznia?:

- czytanie o "rodzajach czcionek"

- napisanie krótkiego materiału dla praktykanta

- Przedstawienie materiału ustnie i wyjaśnienie korzystając z istniejącej kampanii reklamowej prowadzonej przez agencję

Źródło: *(Claudia Runk, Grundkurs Grafik und Gestaltung Galileo Design, str. 238- 245)*
Alternatywa: źródła internetowe

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018.
Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-01358

Ilość lekcji z danym scenariuszem	*3 godziny (3 x 45 min)*
Wiek uczniów	*18 – 24*
Wykształcenie	*gimnazjalne (80%), średnie (20%)*
Podstawa programowa	*Projektant mediów (3 rok)*
Niejednorodność uczniów	*Przeciętna w zakresie czytania* *Duża w zakresie pisania* *Duża w zakresie kompetencji zawodowych*
Przeciętny poziom znajomości języka (CEFR	***A1 A2 B1 B2 C1 C2***
Jakie są cele wynikające z podstawy programowej ucznia?	*Rozumienie pojęć/ koncepcji dotyczących concept of:* *- użycia różnych czcionek w zależności od rodzaju dokumentu*

Jakie są cele językowe?	
Czytanie:	**Pisanie:**
Rozumienie tekstu informacyjnego	Pisanie ulotki (informacyjny typ tekstu)
Na które aspekty należy szczegółowo zwrócić uwagę?	
• Przenoszenie lokalnej spójności na spójność tekstu • *Połączenie kontekstu dokumentu z praktyką zawodową*	• *Podsumowanie informacji dotyxżacych rodzajów czcionek* • *Zbudowanie szablonu dokumentu* • *Sprawdzenie poprawności napisanego tekstu*
Które strategie będą ćwiczone?	
Czytanie	**Pisanie**
• *Podkreślenie ważnych słów/wyrażeń* • *Zbudowanie podtytułów* • *Porównanie informacji zawartych w tekście z osobistymi doświadczeniami zawodowymi*	• *Użycie mapy mysli* • *Użycie planu* • *Koleżeńska informacja zwrotna*

Połączenie umiejętności czytania i pisania:, Jaka jest wartość dodana w scenariuszu?
Zadania czytania (budowanie nagłówków, porównywanie informacji tekstowych z osobistym doświadczeniem zawodowym) mogą być postrzegane jako zadania przed pisaniem, o ile uczniowie robią notatki, które pomagają budować ich wiedzę merytoryczną i pomagają im uporządkować pisanie.
Zadania w pisaniu pogłębiają zrozumienie tekstu, motywując osobę czytającą do napisania spójnego tekstu za pomocą mapy myśli i planu. Informacja zwrotna może być udzielona tylko wtedy, gdy osoba, która przekazuje opinię, przeczytala tekst (czytanie zadań jako zadanie pisania

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+
ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018.
Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-01358

postów). W ten sposób osoba, która przekazuje opinię, zwiększa zrozumienie ważnych kwestii związanych z pisaniem.

Opis scenariusza: *Poszukiwanie pracy- staż zawodowy* (Estonia)

Rola studenta: *Uczeń poszukujący miejsca na praktykę zawodową*.

Sytuacja: ***Szukasz miejsca na praktykę zawodową***. Piszesz prośbę o przyjęcie na praktykę.

Jakie są zadania ucznia:

1. Zbierasz informacje dotyczące wszelkich miejsc, w których możliwe jest odbywanie praktyki (internet, znajomi, szkoła
2. Praktykant kontaktuje się z wybranym przedsiębiorstwem poprzez adres mailowy
3. Praktykant przygotwuje niezbędne dokumenty (CV I list motywacyjny)

Źródło: www.cvkeskus.ee, www.tootukassa.ee

Ilość lekcji z danym scenariuszem	*6 lekcji (6 x 45 min)*
Wiek uczniów	*16-22*
Wykształcenie	*100% podstawowe*
Podstawa programowa	*Mechanik pojazdów mechanicznych (wykształcenie zawodowe - średnie wykształcenie zawodowe) uczeń 2 klasy*
Niejednorodność uczniów	*Uczeń potrafi przeczytać i przetłumaczyć teksty zawodowe posługując sie słownikiem* *Uczeń potrafi napisać krótkie listy formalne* *Uczeńjest w trakcie zdobywania zawodowych umiejętności*
Przeciętny poziom znajomości języka (CEFR	*A1* ***A2*** ***B1*** *B2 C1 C2*
Jakie są cele wynikające z podstawy programowej ucznia?	*Uczeń* *jest w stanie zrozumieć wymagania przedstawione w ogłoszeniach o pracę*

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+
ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018.
Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-01358

	potrafi napisać prosty tekst na znane, interesujące go tematy *potrafi komunikować się w życiu codziennym za pomocą konkretnych i prostych informacji na znane tematy*
Jakie są cele językowe?	
Czytanie:	**Pisanie:**
Uczeń potrafi przeczytać krótkie, proste teksty o różnej tematyce (ogłoszenia o pracę, instrukcje, artykuły w czasopismach)	Uczeń potrafi pisać teksty niezbędne do poszukiwania pracy (e-mail związany z pracą, CV, list motywacyjny)
Na które aspekty należy szczegółowo zwrócić uwagę?	
umiejętność czytania listów dotyczących pracy i osobistych oraz związaną z nimi korespondencją umiejętność znajdowania i zrozumienia istotnych informacji w tekstach codziennych umiejętność czytania instrukcji i rozumienia treści tekstów umiejętność zrozumienia głównej idei oficjalnych ogłoszeń	umiejętność tworzenia zdań logicznych umiejętność formułowania krótkich tekstów w sposób jasny i precyzyjny umiejętność pisania prostych konkretnych tekstów na różne tematy umiejętność pisania listów związanych z pracą lub osobistych, w których uczeń przekazywałby informacje i wyrażał swoje myśli
Które strategie będą ćwiczone?	
Czytanie	**Pisanie**
<u>Przed czytaniem</u> Burza mózgu (Annex 1) Pytania przewodnie (Annex 2) <u>Podczas czytania</u> Głośne czytanie tekstu (Annex 2) Zbieranie informacji (Annex 3) Zwracanie uwagi na słowa kluczowe (Annex 5) <u>Po przeczytaniu</u> Pytania przewodnie (Annex 2)	<u>Przed pisaniem</u> podsumowanie (Annex 1) Wypełnienie luk w tekście (załącznik 4) Odpowiadanie na pytania (załącznik 4) Pisanie streszczenia <u>Podczas pisania</u> Pisanie definicji słów kluczowych (Annex 5; 1) Napisanie CV (Annex 6) <u>Po napisaniu</u> Informacja zwrotna (Annex 7)
Połączenie umiejętności czytania i pisania:, Jaka jest wartość dodana w scenariuszu? *Wspogacenie zasobu leksykalnego poprzez czytanie I pisanie.*	

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018.
Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-01358

poprawa umiejętności czytania i pisania wśród uczniów w celu prawidłowej wymiany informacji między stażystą a pracodawcą.

zrozumienie wymagań przedstawionych w prostych standardowych listach i ogłoszeniach o pracę.

zrozumienie zwrotów i często używanych wyrażeń związanych z ważnymi obszarami (np. informacje o pracy i szkoleniu praktycznym).

umiejętność komunikowania się w życiu codziennym za pomocą konkretnych i prostych informacji na znane tematy.

Załączniki do ww. scenariusza w języku angielskim:

Annex 1

Brainstorming
Group work. Discussion about practical training. Write down all your thoughts and ideas.

1. Where can you find information about job vacancies?

_____
_____
_____
_____
_____

2. In which companies are the trainees of your specialty needed?

_____
_____
_____
_____
_____

3. What personal qualities are necessary to do this job?

_____
_____
_____
_____
_____

4. What skills are necessary to do this job?

_____
_____
_____
_____
_____

5. What hazards and risks may be associated with your profession?

_____
_____

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018.
Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-01358

Useful phrases for summarizing:

✓My profession is ...
✓Companies where this job is needed are ...
✓You may do this job if you can ...
✓I got the information about this practical training from ... (where?, from who?)
✓I can protect myself from hazards if ....

Annex 2

Guiding questions

1. Read the text **'What do you need to know and do before practical training?'** and fill in the table.
Fill in the left column and the middle one before you start reading. You have to fill the last column on the right after the reading part.

What do I know?	What do I want to know?	What have I learnt?

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018.
Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-01358

WHAT DO YOU NEED TO KNOW AND DO BEFORE PRACTICAL TRAINING?

Good practical training, tutor and work experience will remarkably improve your CV. Many vocational schools' graduates have found their future workplaces during their practical training time. Successful practical training may bring excellent opportunities into your future life. Practical training is considered to be passed if a student has fully completed his/her practical training, has provided all the necessary documents and has presented his/her practical training summary.

✓ **Begin preparations early**

1. Think about your skills and knowledge before you start doing the practical work.
2. Think about what you would like to learn and try while doing practical training. Doing practical work is your opportunity to try different possibilities for future professional work.
3. The sooner you start looking for a company to do your practical training at, the more likely you will find the practical training place that suits your needs.
4. The meaningfulness of your practical training depends greatly on your pre-work – the more you know and try during your practical training, the more interesting and useful this would be for you.

✓ **Collect information about all possible companies to do your practical training at**

1. Your relatives, friends, other students and internet may be of great help to you while looking for a practical training.
2. Moreover, you should consult with your vocational teacher – he/she may recommend possible companies suitable for your practical training and also make sure that the practical training requirements are clear to you.

✓ **Write your own CV and motivational letter. Mark practical training tasks, desirable time and duration.**

1. Make sure your CV is correct, pay more attention to your studies – what subjects you have passed, your professional subjects, your favorite subjects etc.
2. Describe your practical training tasks and mark the desirable beginning and ending of your practical work in your letter of motivation. You may also write down your dreams concerning your job in future.

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018.
Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-01358

✓ **Be in touch with the company**

As soon as preparations have been made it is time for you to get acquainted with a potential company for your practical training.

1. Using the company's general e-mail address try to find out a contact person whom you can discuss your practical training with. To do this, you should write an e-mail and send it to the company's general e-mail address.
2. You should discuss in further detail your practical work and any possible job-related tasks with the contact person. Otherwise there is a risk that nobody is responsible for your practical training.

✓ **Consistency is the key to success!**

1. It may happen that your practical training is not treated very enthusiastically. Don't give up!
2. It may also happen that you have to contact several companies to find a suitable practical training for yourself.
3. It depends a lot on your attitude and communication.
4. The better your preparations are, the easier it would be for the company to deal with you.

Annex 3

Gathering information.
Read the job advertisements and write down the missing information into the table. (Each student has to find at least two companies where to do an internship)

Compare some companies where to do practical training and add more information into the comparison table (group work).

Name of a company	Address	Working hours	Requirements for a candidate	The company offers...	Work description	Other information
1.						
2.						
3.						

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018.
Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-01358

4.						
5.						
6.						

Useful phrases to describe the working conditions in the chosen company (individual task)

- ✓ For me the best company to do my practical training is...
- ✓ My second choice would be...
- ✓ My third choice is...
- ✓ My last choice is....
- ✓ The most appropriate for me is.... because.....

Information which is important for you

_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018.
Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-01358

Annex 4

Writing an e-mail to the tutor of the company

1. Answer the questions which will help you fill the blanks in the following e-mail message.

✓ Where do you study (school name)?_____

✓ What do you study?_____

✓ Which company suitable for practical training have you chosen? _____

✓ What is the company's general e-mail address?

_____

✓ What is the topic of your e-mail message?_____

✓ When do you have to do your internship?_____

✓ What would you like the feedback would be about? _____

✓ How would you end your e-mail?_____

2. Fill in the blanks

Recipient:
Topic:
Letter: Dear Sir/Madam. My name is_____(your name). I study _____(your study field) at_____(school). I would like to do my internship at_____(company's name). I have found the information about your company _____ (where). I would like that my internship would take place from _____until_____. Who should I contact to _____about the practical training? Please _____ about the possibilities _____(date

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018.
Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-01358

Annex 5

Writing a CV

1. Read the text '**How to write a CV**'. Underline the keywords and thoughts. Use a dictionary to translate the text.

CV or curriculum vitae is your indirect advertising	Notes (keywords, translation, other information)
● Write your CV with respect to the concrete company and the position you apply for. ● Be objective, honest, brief and informative. ● The format of your CV has to be correct and your spelling perfect. **Formatting** ● Use black colour ● Use any common font such as Times New Roman, Arial or any other ● Font size should be between 10 and 12 ● Use white A4 size paper sheet ● Type your CV on the computer ● The length of your CV should be one or two pages ● Divide your text into clear logical parts **Personal information** ● Name and surname. Write your name in bold; ● Date of birth: day, month, year; ● Address: your primary residence or address to which you will receive the letters the fastest way; ● Telephone number ● A valid e-mail address It is possible to specify your marital status, the number and age of your children in a CV. But this is not obligatory. **Education** ● Your last finished school should be the first one in the list. ● You should provide more information about schools you have finished: the period of your studies, the name of educational institution, profession acquired. ● If you still study at vocational school, mark what year student you are (first year student, second year student etc.). ● You may also write your additional subjects and the electives.	

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018.
Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-01358

Advanced training ● Your last finished training course should be the first one on the list. ● You should provide information about the courses you have passed in more detail. Make sure you have marked the following: date, name, and lenght of the course, name of the training company **Work experience** ● Your last job should be the first one on the list. ● Mark the length of your work experience. You don't need to indicate the exact dates of your work. ● Write the name of the company that you have worked for and your position. **Additional information** ● **Language skills** – mark your language skills in accordance with your speaking and writing level. For example: Estonian – mother tongue, Russian – very good oral skills, intermediate writing, English – basic oral skills, good writing ● **Computer skills –** list all computer programs that you are able to use. If you wish you may also add some keywords concerning your level, for example: intermediate, advanced ● **Driving license** – the year since you got your driving license, personal car using possibility ● **Hobbies and interests** – list all your hobbies, state whether you are a member of any clubs or associations ● **Personal qualities** – list all your personal qualities that may be useful during your working period ● **Reference** – if you have any ex-colleagues, employers or teachers who can be your reference, then name up to three people including their contact details. You must also state who this reference is to you (colleague, ex-employer, teacher) and don't forget to ask each reference for his/her agreement before you add him/her into your CV. **When your CV is ready, give it to your group mate to read. Don't forget to check your text.** **Pay attention to:** ● spelling; ● accuracy of facts, dates, and numbers; ● format.	

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018.
Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-01358

2. Mark the following statements about the text 'How to write a CV' as true or false.

Statement	True	False
I write my surname first and then my name.		
It is not necessary to write my telephone number.		
It is always obligatory to state my marital status in my CV.		
Your last finished school should be listed as a first one.		
When it comes to education it is enough to write what and where did you study.		
When it comes to the previous work experience you should also state your job title.		
The order of your language knowledge is not important.		
Marking your hobbies into CV would give more information to the potential employer.		
It is not important what language and format you use in CV.		

Annex 6

Write your own CV according to the instructions given above.

Curriculum Vitae

Personal information:

Name: **PILLE ERNEK**
Date of birth: 17.02.1978
Address: Mesilase tee 52-11, 12345 Tallinn
Telephone number: +372 166 5467 (home), +372 31 15 570 (mobile)
E-mail: katrin.kask@mail.ee

Education:

1994 – 1996 Tartu Vocational Education Center,
Profession: shop assistant, seller

1985 – 1994 Tallinna 32. Secondary school (basic education acquired)

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018.
Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-01358

Advanced training:

Jan. 2016	Behaviour in case of emergency, G4S, length 6 h
Sept. 2014	Basic accounting course, SA Bilanss, length 120 h
Apr. 2013	Successful sale, OÜ Ettevõtlik Koolitaja, length 16 h
Sept. 2012	Sales training, OÜ Ettevõtlik Koolitaja, length 16 h
Apr. – June 2011	Secretary training, AS Koolitused

Work experience:

July 2002 – Jan. 2016	Viljandi Kaubahall OÜ, shop assistant
May 2000 – May 2002	Kellukese Toidukaubad OÜ, shop assistant
Oct. 1997 – Apr. 2000	Tarbijate Ühistu Nurmenuku, shop assistant

Language skills:
Estonian – mother tongue
English – good understanding, good oral skill, intermediate writing
Russian – good understanding, good oral skill, intermediate writing

Computer skills:
Windows 2000, XP (MS Word, Excel, PowerPoint)

Driving license:
B-category since 1997. Possible to use own car.

Interests and hobbies:
Gardening, sports

Personal qualities:
optimistic, friendly, responsible

Other information:
Ready for business trips.

References:

1. Kalle Kukk, Viljandi Kaubahall OÜ,
   Customer service manager (immediate manager), tel +372 573 6550, +372 51 88 289
2. Piret Sepp, Kellukese toidukaubad OÜ,
   Shop manager (immediate manager), tel +372 663 6450, +372 51 23 979

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018.
Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-01358

Annex 7

Feedback – Why is this information important to me? How can I use this information?

_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____

Opis scenariusza: Jak pracuje silnik benzynowy? (Estonia)

Rola ucznia: *asystent technika samochodowego.* **Sytuacja:** Uczniowie muszą poznać działanie silnika, podczas praktyki w warsztacie samochodowym. **Jakie jest zadanie ucznia:** *zapoznać się z tekstem na temat silnika benzynowego* *wykonywać zadania związane z tekstem* *napisać półformalny list do nauczyciela* **Źródło:** *English for the Students of Automotive Engineering M. Kuning*	
Ilość lekcji z danym scenariuszem	*4 godziny (4 x 45 min)*
Wiek uczniów	*16 – 20*
Wykształcenie	*100% podstawowe*
Podstawa programowa	*Technicy samochodowi*
Niejednorodność uczniów	*Uczeń potrafi czytać i tłumaczyć profesjonalne teksty za pomocą słownika, potrafi pisać krótkie proste teksty formalne, jest w trakcie nabywania profesjonalnych umiejętności*
Przeciętny poziom znajomości języka (CEFR	*A1* ***A2*** ***B1*** *B2 C1 C2*

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018.
Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-01358

Jakie są cele wynikające z podstawy programowej ucznia?	*Uczeń potrafi zrozumieć myśl główną tekstów związanych z jego zawodem; potrafi wyrazić siebie używając prostych zdań i zwrotów na dany temat związany z zawodem; Potrafi napisać krótki raport za pomocą prostych struktur językowych opisujących rutynowe zadania związane z jego pracą w warsztacie.*

Jakie są cele językowe?	
Czytanie:	**Pisanie:**
Uczeń potrafi czytać i tłumaczyć proste teksty rozumie główną myśl profesjonalnych tekstów	Potrafi pisać krótkie teksty związane z zawodem potrafi napisać krótki prosty tekst o życiu codziennym własnymi słowami, używając słownika
Na które aspekty należy szczegółowo zwrócić uwagę?	
poznawanie nowej terminologii zawodowej znalezienie niezbędnych informacji w tekście	Praca z tekstem – podział na akapity i zdefiniowanie podtytułów Napisanie listu półformalnego
Które strategie będą ćwiczone?	
Czytanie	**Pisanie**
Przed czytaniem: wykreślanka (Annex 1) tekst, dyskusja (Annex 2) tłumaczenie słownictwa (Annex 1) Podczas czytania: tekst, wyszukiwanie informacji w tekście (wykreślanka) (Annex 2, Annex 3) wypełnianie luk w tekście (Annex 3) Po przeczytaniu: Budowanie podtytułów (Annex 3) Streszczenie tekstu (Annex 5)	Przed pisaniem: tekst, zapisywanie nowego słownictwa (Annex 2) tłumaczenie słów (Annex 1, Annex 2) Podczas pisania: wykreślanka(znajdź I przetłumacz dane słowo używając tekstu) (Annex 1, Annex 2) budowanie zdań używając nowego słownictwa (Annex 4) Po napisaniu: Planowanie I napisanie szkicu (Annex 5, Annex 6) Napisanie listu półformalnego (Annex 5)

Połączenie umiejętności czytania i pisania:, Jaka jest wartość dodana w scenariuszu?

Stałe powiązanie nauki języków z nauką terminologii zawodowej ma pozytywny wpływ na obie umiejętności. Wyszukiwanie informacji z tekstu pomaga uczniom szybciej i łatwiej uczyć się i

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018.
Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-01358

zapamiętywać nową terminologię. Słownictwo, praca z tekstem - wszystkie te metody umożliwiają napisanie półformalnego listu dotyczącego danego tematu z wykorzystaniem nowych terminów związanych z pracą. Uczniowie potrafią zrozumieć główną myśl tekstów związanych z ich profesją, potrafią wypowiadać się za pomocą prostych zdań i zwrotów na zadany temat związany z ich profesją, są w stanie napisać krótki raport za pomocą prostych struktur językowych opisujących ich rutynowe zadania związane z ich pracą w warsztacie.

Załączniki do ww. scenariusza w języku angielskim:

Annex 1

Please translate the following words into English. You may consult with a partner and check your answers in pairs or in groups of 3-4 people.

A. Двигатель –
B. Бензин –
C. Машина –
D. Такт –
E. Цилиндр –
F. Такт впуска –
G. Поршень –
H. Такт сжатия –
I. Ход поршня вниз –
J. Продукты горения, отработанные газы –
K. Коленчатый вал –
L. Ход поршня вверх –
M. Клапан –
N. Колесо –
O. Рабочий ход –
P. Коробка переключения передач –
Q. Искра –
R. Такт выпуска –
S. Авиация –
T. Сжимать –

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018.
Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-01358

Annex 2

Please read the text with a lot of attention and thought.

The petrol engine

The greatest number of cars use petrol engines. The four-stroke piston engine requires four strokes of the piston per cycle. The first downstroke (the intake stroke) pulls the mixture of petrol and air into the cylinder through the inlet valve. The first upstroke (the compression stroke) compresses the mixture. The second downstroke (the power stroke) – the compressed mixture is ignited by the spark and it explodes. As the combustion gases expand, they push the piston down, and the crankshaft turns. The second upstroke (the exhaust stroke) – where the burnt gases are pushed out of the cylinder through the open exhaust valve. The power from the turning crankshaft is then transmitted through the gearbox to the wheels on the road. (On an aircraft the crankshaft is connected to the propeller.) The wheels on the road turn forwards due to the combined movement. The wheels turn backwards when the driver pushes the gear stick into reverse gear.

Annex 3

1) List the four strokes of an engine and write whether it is the up- or downstroke of a piston.

Strokes of an engine:

- ……..
- ……..
- ……..
- ……..

2) Divide the text into several logical parts and give a name to each part. How many parts do you have?

- ……..
- ……..
- ……..
- ……..
- ……..
- ……..

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018.
Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-01358

- ……
- ……

Annex 4

Make sentences with the words from the very first exercise. You may put some words into one sentence.

- ……
- ……
- ……
- ……
- ……
- ……
- ……
- ……
- ……
- ……
- ……
- ……

Annex 5

Write a letter to your practice tutor explaining in your own words how the petrol engine works. (In other words you have to write a letter on the basis of the text that you have read.) <u>You must also add some facts (at least 2) about the engine that are not mentioned in the text!</u> You also have a plan to help you. (see Annex 6)

Here is a place for letter writing.

……
……
……
……
……
……

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018.
Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-01358

Annex 6

How to write a semi-formal letter. Plan.

1) Start your letter with the words:

Dear Mr. Smith, (if you know the name of a person you are writing to)

OR

Dear Sir/Madam, (if you don't know the name of a person you are writing to)

2) Introduction: here you have to explain the reason why you are writing to the person. You may use the next sentence:

I am writing to you to ...

3) Main body: here comes the basic concept of your letter. You may divide it into several paragraphs to express different thoughts. Use linkers to join your sentences into a meaningful text such as:

- Firstly, secondly, thirdly
- In addition to this
- Moreover
- Furthermore
- Because
- For example
- What is more
- Therefore
- Nevertheless
- On one hand, on the other hand
- Finally
- To sum up
- On the whole

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018.
Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-01358

4) **<u>Conclusion.</u>** Here you have to sum up your letter and conclude it. You may also use linkers in conclusion (see the table above). You may also conclude your letter like that:

Thank you for your attention.

I am looking forward to your answer.

I am looking forward to hearing from you soon.

5) **<u>To finish the letter use phrases:</u>**

Best wishes, OR *Best regards,*

Your name

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018.
Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-01358

Opis scenariusza: Instrukcje bezpieczeństwa w miejscu pracy związanym z obróbką metalu- operator frezarki, operator tokarki (Estonia)

Rola ucznia: *Compiler of the professional safety rules.*

Sytuacja: *The boss of the enterprise, where you work, asks you to write an easy unerstandable text with safety rules for the apprentices of metal working professions. He gives you a text with the title: Safty at the workplace, from which you can take the most important information.*

Jakie jest zadanie ucznia?:

- *to study the safety rules and safety features they need in the workshop*
- *to do the tasks connected with the safety rules*
- *to write a short text of their own safety rules*

Źródło: *http://www.technologystudent.com*

Ilość lekcji z danym scenariuszem	*4 godziny (4 x 45 min)*
Wiek uczniów	*16 – 20*
Wykształcenie	*100% podstawowe*
Podstawa programowa	*Pracownik obrabiarek do metalu (operatorzy frezarek i operatorzy tokarek)*
Niejednorodność uczniów	*potrafi czytać i tłumaczyć profesjonalne teksty za pomocą słownika, potrafi pisać krótkie proste teksty formalne, jest w trakcie nabywania profesjonalnych umiejętności*
Przeciętny poziom znajomości języka (CEFR	A1 **A2 B1** B2 C1 C2
Jakie są cele wynikające z podstawy programowej ucznia?	*Potrafi zrozumieć zdania i często używane wyrażenia związane z zasadami bezpieczeństwa w warsztatach; potrafi komunikować się w prostych i rutynowych zadaniach dotyczących bezpieczeństwa w warsztacie; Potrafi wyrazić się na piśmie, używając prostych zdań i zdań na dany temat*

Jakie są cele językowe?

potrafi czytać i tłumaczyć proste teksty

rozumie główną myśl zawodowych tekstów

Potrafi pisać krótkie teksty związane z zawodem

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018.
Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-01358

potrafi napisać krótkie podsumowanie prostego tekstu o życiu codziennym w swoich własnych słowach za pomocą słownika	
Czytanie:	**Pisanie:**
Uczeń pozna nowe słownictwo związane z pracą rozwinie umiejętność rozumienia nieznanych słów z kontekstu	Uczeń nauczy się, jak dokładniej streszczać tekst dotyczący zawodu, używając fachowego słownictwa
Na które aspekty należy szczegółowo zwrócić uwagę?	
zrozumienie głównej myśli nieznanego tekstu umiejętność znalezienia podanych informacji w tekście wiedza, jak zbudowany jest tekst instruktażowy	układanie zdań z nowymi słowami umiejętność pracy ze słownikiem napisanie streszczenia tekstu pisanie krótkiego tekstu instruktażowego
Które strategie będą ćwiczone?	
Czytanie	**Pisanie**
Przed czytaniem: Burza mózgu (Annex 3) tekst, dyskusja (Annex 1) opis obrazka (Annex 1, Annex 2) Podczas czytania: tekst, wyszukiwanie informacji w tekście (word search) (Annex 1, Annex 2, Annex 4) wypełnianie tabelki informacjami z tekstu (Annex 1, Annex 2) Po czytaniu: Streszczenie tekstu (Annex 5, Annex 6) Dodanie zasad bezpieczeństwa zaproponowanych przez uczniów (Annex 5)	Przed pisaniem: tekst, zapisywanie nowego słownictwa (Annex 1) porównanie dwóch obrazków (Annex 1, Annex 2) Podczas pisania: Wyszukiwanie słów w tekście (znajdź I przetłumacz dane slowo używając zdań z tekstu) (Annex 1, Annex 4) Budowanie zdań z nowymi słowami (Annex 4) Po napisaniu: Praca ze słowniikiem (znajdź znaczenie nowego słowa w słowniku) (Annex 4) Napisanie streszczenia tekstu (Annex 5, Annex 6) Napisanie tekstu instruktażowego dotyczącego zasad bezpieczeństwa
Połączenie umiejętności czytania i pisania:, Jaka jest wartość dodana w scenariuszu? Rozwijanie ogólnych umiejętności językowych, a także nauka terminologii zwiazanej z zawodem. Połączenie słownictwa związanego z pracą i nauki języków ma korzystny wpływ na rozwój umiejętności komunikacyjnych uczniów. Praca z nowym tekstem w tak szczegółowy sposób pomaga napisać nowy tekst na końcu. Burza mózgów, opisywanie obrazów, tłumaczenie słów z tekstu, znajdowanie ich znaczenia w słowniku - wszystko to wspiera rozwój umiejętności i wiedzy uczniów.Potrafią oni zrozumieć zdania i często używane wyrażenia związane z zasadami bezpieczeństwa w warsztacie, potrafią komunikować się w prostych i rutynowych zadaniach	

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018.
Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-01358

dotyczących bezpieczeństwa w warsztacie, mogą wyrazić się pisemnie, używając prostych zdań i zdań na dany temat.

Załączniki do ww. scenariusza w języku angielskim:

Annex 1

Read the text with a lot of attention and thought. Underline the words you don't know and translate them using a dictionary.

SAFETY IN THE WORKPLACE

Before you can use equipment and machines or attempt practical work in a workshop you must understand basic safety rules. These rules will help keep you and others safe in the workshop.
Safe Ed (left) always thinks about working safely. On the other hand, Ed the Handyman (right) never considers safety. Not only is he at risk of having an accident but so are those who work near him. They could have an accident because of his reckless behaviour.

Read the safety rules carefully. If you fully understand them you should be able to work safely in a workshop. Do not be like Ed the Handyman !!!!

1. Always listen carefully to the teacher and follow instructions.
2. Do not run in the workshop, you could 'bump' into another pupil and cause an accident.
3. Know where the emergency stop buttons are positioned in the workshop. If you see an accident at the other side of the workshop you can use the emergency stop button to turn off all electrical power to machines.
4. Safety glasses and hearing protection must be worn. Students who wear glasses should be aware that these are not safety glasses, they are only impact resistant and may shatter.
5. Wear good strong shoes. Training shoes are not suitable. Safety boots or enclosed shoes must be worn in the workshop and there are no exceptions to this rule.
6. All loose clothing (e.g. shirts hanging out) must be tucked in. Long hair has to be tied up including fringes. Also remove rings and loose jewellery before operating the machinery, they can be a hazard. Always wear an apron as it will protect your clothes from falling swarf.
7. Bags should not be brought into a workshop as people can trip over them.
8. When learning how to use a machine, listen very carefully to all the instructions given by the teacher. Ask questions, especially if you do not fully understand.
9. Do not use a machine if you have not been shown how to operate it safely by the teacher.
10. Always be patient, never rush in the workshop.
11. Always use a guard when working on a machine.

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+
ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018.
Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-01358

12. Keep hands away from moving/rotating machinery.
13. Use hand tools carefully, keeping both hands behind the cutting edge.
14. Report any damage to machines/equipment as this could cause an accident.

The text and pictures are taken: http://www.technologystudent.com/health1/safetyr1.htm

Annex 2

Text work. The exercises

I. Look at the pictures showing safe Ed and Ed the Handyman and compare them. What is wrong with Ed the Handyman? List all the safety hazards that you find. You may discuss in pairs or groups of 3-4 people.

- .....
- .....
- .....
- .....
- .....
- .....

II. Fill in the table below listing all the safety clothing that must be worn when working in the workshop and write their functions. You should consult with a partner and check your answers in pairs or in groups of 3-4 people.

Safety clothes	Function

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018.
Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-01358

Annex 3

What may cause an accident in the workshop? Write as many causes as you can. You may discuss in pairs or groups of 3-4 people.

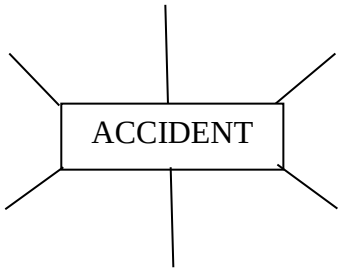

Annex 4

Translate the following words into English, find their meanings in the dictionary and make sentences using the words. After you have finished translating the words exchange the sheets with your partner and check whether he/she has done the exercise correctly. Put a mark to your partner.

1. Мастерская –
   .....
   .....
   .....
2. Несчастный случай –
   .....
   .....
   .....
3. Станок –
   .....
   .....
   .....
4. Резец –
   .....
   .....
   .....
5. Металлическая стружка –

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018.
Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-01358

.....
.....
.....

6. Докладывать –

.....
.....
.....

7. Инструкция, указания –

.....
.....
.....

8. Безопасность –

.....
.....
.....

9. Нарушение техники безопасности –

.....
.....
.....

10. Оборудование –

.....
.....
.....

Annex 5

Please write a short summary of the text and list the safety rules that you consider to be important. You also have to answer the following questions:

Which safety rule is in your opinion the most important of all?
You must also add at least one your own safety rule!

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018.
Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-01358

Annex 6

How to write a summary of a text. Plan.

1) **Introduction:** here you have to start your summary. You may start like that:

In my work I am going to write about the safety rules which we have to follow when working in the workshop.

2) **Main body:** here comes the basic concept of your text. You should describe all the safety rules that you think are important to follow when working in the workshop. You may divide it into several paragraphs to express different thoughts. Use linkers to join your sentences into a proper text such as:

- On one hand, on the other hand
- Firstly, secondly, thirdly
- Moreover
- In addition to this
- What is more
- Because
- For example, for instance
- Furthermore
- Nevertheless
- Therefore
- On the whole
- Finally
- To sum up

3) **Conclusion.** Here you have to sum up your text and conclude it. You may also use linkers in conclusion (see the table above).

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018.
Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-01358

Opis scenariusza: Kupno samochodu marzeń (Estonia)

Rola ucznia: *potencjalny klient chcący kupić*

Sytuacja: *A student wants to buy the car of his/her dream. He/she* studies advertisements concerning car sales and compares some offers. Then he/she writes his/her inquiry *to a car shop concerning buying the car.*

What is the students' task when acquiring the learning outcomes: a student studies the advertisements concerning car sales. He/she reads the text about the car's accessories. Then he/she writes his/her inquiry**.**

Źródło: *Buying and selling advertisements of cars taken from the Internet, RSGAE*

Ilość lekcji z danym scenariuszem	*3 lekcje(3 x 45 min)*
Wiek uczniów	*16-22*
Wykształcenie	*100% podstawowe*
Podstawa programowa	*Mechanic samochodowy*
Niejednorodność uczniów	*Uczeń potrafi czytać i tłumaczyć profesjonalne teksty za pomocą słownika, potrafi pisać krótkie proste teksty formalne, jest w trakcie nabywania zawodowych umiejętności*
Przeciętny poziom znajomości języka (CEFR	*A1* ***A2*** ***B1*** *B2 C1 C2*
Jakie są cele wynikające z podstawy programowej ucznia?	*Uczeń rozumie słownictwo branżowe,* *Rozumie czytany tekst,* *Potrafi napisać streszczenie tekstu*

Jakie są cele językowe?

Uczeń potrafi zrozumieć główną ideę i niektóre szczegóły dotyczące krótkich tekstów życia codziennego (np. reklamy).

Potrafi znaleźć informacje z tekstu na temat, który jest mu znany.

Potrafi zrozumieć znaczenie nieznanych słów w kontekście.

Potrafi napisać krótki tekst (np. zapytanie, list) dotyczące życia codziennego.

Czytanie:	**Pisanie:**
Uczeń zdobywa wiedzę, jak znaleźć i zrozumieć główną ideę dłuższych tekstów; znaleźć konkretne informacje dotyczące ważnego i znanego tematu w tekście.	Uczeń potrafi napisać list, zadać pytanie na znany temat, w którym przedstawia fakty zaczerpnięte z przeczytanego tekstu.

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018.
Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-01358

Uczeń potrafi użyć odpowiednich strategii i materiałów.	
Na które aspekty należy szczegółowo zwrócić uwagę?	
Zrozumienie głównej myśli tekstu I wyszukiwanie konkretnej informacji w tekście	Umiejętność napisania listu (zapytania) na podstawie znalezionych informacji i zadawania pytań na dany temat
Które strategie będą ćwiczone?	
Czytanie	**Pisanie**
Przed czytaniem Ogłoszenia o sprzedaży, burza mózgów (załącznik 1) Rozumienie kontekstu, podkreślanie znanych słów, (załącznik 3))**Podczas czytania** Wyszukiwanie informacji, szukanie najistotniejszych informacji I wypełnianie tabelki (Annex 1) Tworzenie klastra przy użyciu informacji z przeczytanego tekstu (Annex 3) **Po przeczytaniu** Wykorzystanie notatek, porównanie dwóch samochodów na podstawie informacji zawartych w tekście (Annex 2) Podsumowanie rezultatów, sporządzenie listy akcesoriów w które powinien być wyposażony samochód Twoich marzeń (Annex 3)	**Przed pisaniem** Zapisanie nieznanych słów(Annex 1) Uczenie się z wykorzystaniem eksperymentu , powtórzenie zagadnień gramatycznych (Annex 1) Omówienie przykładowego listu (Annex 4) **Podczas pisania** Zapis informacji z tekstu (Annex 1) Nspisanie list una podstawie zebranych informacji (Annex 4) **Po napisaniu** Zadanie łączenia, uzupełniania luk z wykorzystaniem tabelki (Annex 2) Refleksja (Annex 5)
Połączenie umiejętności czytania i pisania:, Jaka jest wartość dodana w scenariuszu? *Informacje zaczerpnięte z tekstu i tabeli sporządzone na podstawie tych informacji są ściśle związane z tekstem, który uczniowie muszą napisać. Branżowe słownictwo z tekstu pomaga uczniom w efekcie końcowym tworzyć własne teksty. Uczniowie rozumieją słownictwo zawodowe, rozumieją tekst, który został przeczytany, są w stanie napisać streszczenie przeczytanego tekstu.*	

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018.
Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-01358

Załączniki do ww. scenariusza w języku angielskim:

Annex 1

- Brainstorming – where can you find car selling advertisements?
  According to which principle are the advertisements classified?

  What advertisements have you read?

  What information do the advertisement contain?

- Information search during reading: depending on the number of students they have to choose a car for any given factor.
- "Find the most powerful, the fastest, the most economical (fuel consumption), the most spacious, the cheapest and the most expensive car from the advertisements."
- Experimental learning. Teacher's explanation. Revise the degrees of comparison of adjectives – comparative and superlative forms. Revise the exceptions: good-better-the best, bad-worse-the worst.
- Fill in the table on the basis of the text (advertisement), write down the information about a car for sale into the second column.

Car model		
Body type		
Power		
Fuel		
Mileage		
Colour		
Price		

Annex 2

Comparing. Put the words in brackets into comparative form and compare two cars on the basis of the given criteria. Which car is better in your opinion and why? (work in pairs)

(Powerful)_____ car is _____ because its engine power is

_____ but _____ engine power is _____ .

(High)_____fuel consumption is _____ because

_____ .

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018.
Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-01358

(Low)_____ mileage number is _____ , this is _____ but

_____ .

(Beautiful)_____colour is _____ because this is _____. I like this colour because _____.

(Low)_____price is _____,(expensive) _____costs

_____ .

Annex 3

- Read the text 'Car accessories' and underline the words you know, study the underlined part of the text and try to understand the text by its context.

Car accessories

There are a lot of subsequent installations of accessories carried out in the automobile repair workshop. Some of the most common are shown here. It is important to know the names of the car parts and the different activities. Some of the most popular car tuning activities are the installation of sport exhaust systems and racing seats. In addition to this, one more popular car tuning activity is the installation of alloy rims with wide tyres. You need a sound system to listen to music. In some cars a navigation system and a hands free device for the mobile are integrated. You may also put Xenon headlamps which are much brighter than halogen lamps. Moreover, daytime running lights may be installed to improve the vehicle's appearance and visibility in traffic. To tow a trailer you have to install a tow hitch. To carry bikes you have to use a roof rack system. In winter time the car can be pre-heated so that it is comfortable to get into. The heated seats are also very comfortable in cold weather.

- Read the text 'Car accessories' and make up a cluster/diagram which contains the accessories in a car, you may also add some words that are not mentioned in the text.

One student has to make up his cluster/diagram on the blackboard and the others will add the words he has not written.

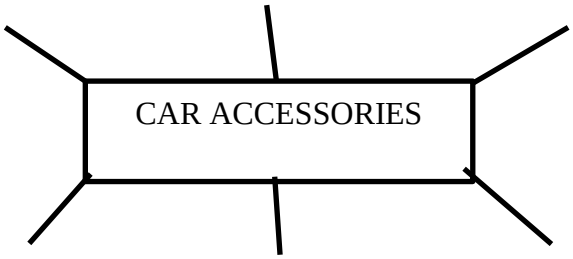

Annex 4

Imagine that you want to buy a car. Write letter to a car selling company where you are going to describe:

- what car you would like to buy (car model, body type, colour, fuel, power, mileage),

- what accessories you would like to have in your car,

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018.
Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-01358

- ask some questions concerning car buying terms and instalment plan,

- do not forget to mark your personal information (not obligatory to be real). The length of the letter is about 50-100 words.

Dear car salon '_____' representative!

I am writing to you because I am going to buy a car. I would like a car
_____
_____
_____
_____
_____
_____

I would also like to have some accessories in my car.
_____
_____
_____
_____
_____
_____

*I also have some questions to you. I would like to know whether*_____
_____
_____
_____
_____
_____

I am looking forward to hearing from you soon.

Yours faithfully,
_____

My contact information:
_____
_____

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018.
Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-01358

Annex 5

Finish the sentence:

As for me, the most important factor when buying a car is _____ (which one?)

because_____

Reflection: What is the main idea of this exercice?

Podsumowanie doświadczeń w zakresie pracy ze scenariuszem

Od maja do czerwca 2018 r. członkowie zespołu projektowego uczestniczącego w projekcie ReWrVET przeprowadzili wywiady z nauczycielami, którzy testowali podejście nauczania w oparciu o scenariusze podczas lekcji z uczniami. Wywiady zostały przeprowadzone niezwłocznie po wykorzystaniu scenariusza i zgodnie z określonymi wytycznymi w zakresie przeprowadzania wywiadu.

Zdobyte doświadczenie w mniejszym stopniu zależy od czynników specyficznych dla danego kraju niż od wcześniejszej wiedzy I doświadczenia zawodowego w zakresie wykorzystania scenariuszy zajęć. Nauczyciele, którzy mieli niewielkie doświadczenie w tym obszarze, informowali o większym wysiłku związanym z wykorzystaniem scenariuszy podczas zajęć. Nauczyciele (i uczniowie), którzy posiadali już wiedzę i doświadczenie w tym obszarze z większą łatwością pracowali z uczniami w oparciu o scenariusz.

Nauczyciele stwierdzili, że wykorzystanie scenariuszy w nauczaniu przedmiotów zawodowych jest użyteczne, ponieważ sprzyja rozwojowi autonomii uczniów i ich zdolności do dzielenia się swoimi opiniami. Ponadto rozwija kreatywne myślenie i zdolność uczniów do znajdowania odpowiednich rozwiązań. Wspieranie pisania poprzez czytanie i czytania poprzez pisanie rozwija m.in. umiejętności językowe uczniów. Jest to ważne dla ich przyszłej kariery zawodowej i życia prywatnego. Nauczyciele z dłuższym stażem nauczycielskim podkreślali, że od wielu lat w swojej codziennej pracy z uczniami wykorzystują elementy podejścia naucznia w oparciu o scenariusze. W tym kontekście należy wspomnieć, że nauczanie w ramach omawianego podejścia jest zorientowane na działanie a uczenie się jest opart na współpracy. Wykorzystanie tych metod w klasie - zarówno pod względem jakości, jak i ilości - jest bardzo zróżnicowane. Podczas pracy ze scenariuszami nauczyciele zwracali szczególną uwagę na stosowanie: technik wspomagających samodzielne rozwiązywanie problemów przez uczniów, technik wspomagających kreatywne myślenie oraz rozwój umiejętności językowych. W oparciu o swoje doświadczenie we wspieraniu czytania i pisania poprzez nauczanie w oparciu o scenariusze, wszyscy nauczyciele zaangażowani w testowanie zgodzili się na wykorzystanie elementów metody podczas pracy z uczniami w przyszłości. Twierdzą oni, że dostrzegają związek między wykorzystaniem scenariuszy a zaangażowaniem uczniów w samodzielną naukę w klasie.

Wielu nauczycieli wskazywało, że zaletą metody uczenia się opartej o scenariusz jest jej innowacyjność i praktyczność - powiązanie teorii z praktyczną wiedzą zdobytą przez uczniów w trakcie szkolenia zawodowego oraz rzeczywistą sytuacją, z którą mogą się spotkać po zakończeniu nauki szkolnej. Większość uczniów jest

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018.
Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-01358

zmotywowana do rozwiązywania problemów wynikających ze scenariuszy. Stosując tę metodę klasa pracuje w parach, grupach, co jest dodatkowym atutem, gdyż rozwija kompetencje społeczne.

Zastosowane scenariusze obejmowały zadania rozwijające kreatywne myślenie, umiejętność współpracy uczniów oraz związane z ich zainteresowaniami i życiem zawodowym. Większość uczniów aktywnie I z zainteresowaniem uczestniczyła w zajęciach. Uczniowie zwrócili uwagę na to, że taka forma prowadzenia zajęć motywowała ich do samodzielnej pracy, a wsparcie nauczyciela było dla nich cenną pomocą.

Pisanie

Nauczyciele zaobserwowali, że zaangażowanie uczniów w pisanie wzrasta, gdy proces pisania jest podzielony na etapy (przed, w trakcie i po pisaniu). Uczniowie uznali za cenny element edukacyjny możliwość wymiany poglądów z innymi uczniami (burza mózgów, wcześniejsza dyskusja na temat treści tekstu). Zdaniem nauczycieli, to, co zwiększa zaangażowanie uczniów w pracę nad tekstem i przyczynia się do jego tworzenia na wysokim poziomie to: informacja zwrotna od uczniów na temat pisanego tekstu, informacja zwrotna od nauczyciela, wstępne omówienie tekstu, prezentacja ważnych informacji poprzez organizatory graficzne, poszerzenie wiedzy na temat nowych treści związanych z konkretnym tematem. Ponadto, w oparciu o informacje zwrotne uzyskane od uczniów (podsumowujące ich udział w zajęciach edukacyjnych z wykorzystaniem scenariuszy), nauczyciele zaobserwowali wzrost zaangażowania uczniów w samodzielne opracowywanie rozwiązań problemów wynikających ze scenariuszy. Porównano zaangażowanie uczniów w odniesieniu do ich udziału w typowych zajęciach edukacyjnych podczas których nie dokonuje się rozróżnienia na etapy: przed, w trakcie lub po napisaniu tekstu.

Czytanie

Nauczyciele zgodzili się co do tego, że uczniowie rzadziej podejmują aktywność związaną z pisaniem w procesie czytania tekstu. Jest to proces mniej naturalny niż wspieranie pisania tekstu poprzez czytanie. Wśród nauczycieli panowała jednak zgoda co do tego, że uczniowie, korzystając z ćwiczeń/zadań pisemnych w celu wsparcia procesu czytania, dostrzegli że następuje zwiększenie efektywności czytania, jeżeli na etapie przed czytaniem lub podczas czytania uczniowie stosują strategie oparte na pisaniu. Nauczyciele twierdzą, że uczniowie widzą zastosowanie wyróżnionych w podejściu strategii podczas poznawania nowych materiałów/treści.

Uwagi

Wszyscy nauczyciele, z którymi przeprowadzono wywiad, poinformowali, że nadal zamierzają stosować elementy podejścia opartego o scenariusze w nauczaniu (strategie: przed, w trakcie lub po czytaniu/pisaniu tekstu) w ramach kształcenia i szkolenia zawodowego. W trakcie zajęć stosują różne metody kształtujące zdolność uczniów do samodzielnego rozwiązywania problemów, twórcze myślenie i zdolność do zdobywania nowej wiedzy, a także umiejętność czerpania z posiadanych zasobów. Jednym z celów podejścia jest rozwijanie umiejętności czytania i pisania, które są przydatne również w kształceniu i szkoleniu zawodowym, co nauczyciele określili jako istotne. Nauczyciele deklarują gotowość do stosowania i rozwijania metody w pracy z uczniami i zgłaszają potrzebę kolejnych propozycji scenariuszy jako gotowych do użycia lub modyfikowania narzędzi dla określonych grup osób uczących się.

Nauczyciele zauważyli, że prowadzenie zajęć według scenariusza jest bardziej skuteczne, jeśli grupa nie liczy więcej niż 20 osób. Optymalna jest praca w grupach liczących 12-15 osób. W tym przypadku zaangażowanie uczestników jest na najwyższym poziomie i maleje wraz ze wzrostem liczebności grupy. Jednakże wymaga to dalszej weryfikacji.

Nauczyciele uznali, że uważają za istotne organizowanie otwartych cyklicznych szkoleń/warsztatów dla nauczycieli z różnym doświadczeniem zawodowym w celu zapoznania ich z zasadami metody, strategiami, przydatnymi w

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+
ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018.
Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-01358

procesie nauczania uczniów (szczególnie w odniesieniu do grupy nauczycieli edukacji zawodowej). Nauczyciele uznali, że listy kontrolne są pomocne w procesie tworzenia scenariuszy lekcji.

W większości przypadków uczniowie zareagowali pozytywnie i z zainteresowaniem na zastosowaną metodę. Strategie proponowane w scenariuszach wspomagających czytanie i pisanie okazały się nowym doświadczeniem dla niektórych uczniów, lecz zazwyczaj często dostrzegali wspólne cechy metody z ćwiczeniami już znanymi z różnych zajęć.

Trudności, które mogą się pojawić:

- znalezienie / stworzenie odpowiedniego tekstu (zgodnego z programem nauczania, zainteresowaniami uczniówi, ...);

- ograniczona liczba zajęć z daną grupą uczniów w zbyt odległych odstępach czasu;

- zmienna frekwencja uczniów na poszczególnych kursach;

- czas potrzebny na wprowadzenie podejścia;

Lista kontrolna okazała się szczególnie przydatnym narzędziem dla nauczycieli z krótszym doświadczeniem zawodowym, którzy mają mniejsze doświadczenie w nauczaniu. Jednocześnie nauczyciele z dłuższym doświadczeniem zawodowym ocenili "listę kontrolną" jako użyteczne narzędzie w budowaniu scenariuszy zajęć, ponieważ twierdzą, że korzystając z powyższego narzędzia tworzą lepsze scenariusze w krótszym czasie. Ich zdaniem, lista kontrolna jest użytecznym narzędziem, ponieważ jest krótka, konkretna i nie zawiera zbędnych informacji.

Wykorzystanie scenariuszy w nauczaniu przedmiotów zostało w dużej mierze bardzo pozytywnie odebrane zarówno przez nauczycieli, jak i uczniów. Podkreślano, jak ważne są zadania z zakresu czytania i pisania, które mogą występować również w pracy w danym zawodzie czy życiu prywatnym. Zapewnienie wsparcia, szczególnie w fazie początkowej, zostało określone przez wszystkich nauczycieli jako kluczowy element umożliwiający uczniom pomyślne wykonanie zadań. Nie należy jednak zapominać, że nauczyciele potrzebują również wsparcia w stosowaniu podejścia, zarówno poprzez warsztaty, jak i wymianę doświadczeń z innymi nauczycielami.

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018.
Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-01358

Rozdział 6. Warsztaty dla nauczycieli: zintegrowane rozwijanie umiejętności czytania i pisania w kształceniu i szkoleniu zawodowym – praca ze scenariuszem

1.1. Warsztaty dla nauczycieli a pozostałe rezultaty projektu ReWrVET

Umiejętność czytania i pisania jest, bez wątpienia, ważna w uzyskaniu dobrego wykształcenia, dostępu do godnego zatrudnienia oraz pełnego uczestnictwa jako aktywny obywatel w demokratycznym społeczeństwie, w życiu kulturalnym czy w procesie ustawicznego uczenia się w zglobalizowanym świecie. Umiejętność czytania i pisania ważna jest nie tylko dla dobra jednostki. *"Umiejętność czytania i pisania ma zasadnicze znaczenie dla rozwoju ludzkiego. Umożliwia prowadzenie pełnego i sensownego życia oraz przyczynia się do ubogacenia społeczności, w których wszyscy żyjemy".* (ELINET, 2016, s. 4). Słabe umiejętności czytania i pisania hamują rozwój gospodarczy kraju. Organizacja Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (OECD) bada i porównuje poziom umiejętności czytania i pisania w różnych krajach i wykorzystuje je jako wskaźnik szans rozwoju gospodarczego danego kraju.

Nauczyciele odgrywają kluczową rolę w podnoszeniu umiejętności czytania i pisania przez uczniów. Rozwój tych umiejętności tradycyjnie uważany był za zadanie nauczycieli języków. Jednakże to nauczyciele wszystkich dyscyplin odgrywają ważną rolę w tym zadaniu (EU High Level Group of Experts on Literacy, 2012). Nauczyciele powinni wyszukiwać najskuteczniejsze sposoby wspierania rozwoju umiejętności czytania i pisania podczas prowadzenia zajęć z własnego przedmiotu, jednocześnie przygotowując uczniów do samodzielnego uczenia się przez całe życie. Aby osiągnąć ten cel, nauczyciele sami powinni dokształcać się i opanować najskuteczniejsze narzędzia, mogące wspierać rozwój umiejętności uczniów w zakresie czytania i pisania.

Partnerzy międzynarodowego projektu ReWrVET „Wspieranie umiejętności pisania i czytania ze zrozumieniem w kształceniu i szkoleniu zawodowym“ *(ang. Integrated Reading and writing support in vocational education - ReWrVET)* podjęli się próby wypracowania *modelu* **zrównoważonego podejścia do nauki czytania i pisania w kształceniu i szkoleniu zawodowym**. Model ten koncentruje się na podejściu opartym na pracy ze scenariuszami[34] i ma na celu wsparcie procesu uczenia się, poprzez uczenie się sytuacyjne,[35] ukierunkowane na rozwiązywanie rzeczywistych zadań poprzez wykorzystanie szeregu strategii opartych na czytaniu i pisaniu. W takim kontekście czytanie i pisanie stają się narzędziami pozwalającymi na osiągnięcie satysfakcjonującego rozwiązania zaistniałego problemu.

---

[34] *Przypis od tłumacza - metoda kształcenia w oparciu o scenariusze zakłada jasne określenie problemu (zdefiniowanie sytuacji), który z dużym prawdopodobieństwem może pojawić się w życiu codziennym uczniów i/lub w przyszłej pracy na określonym stanowisku. Zamierzonym rezultatem każdego scenariusza jest opracowanie rozwiązania problemu z niego wynikającego. Ponadto zaproponowane w scenariuszach* ***aktywności z zakresu czytania wspierają proces pisania treści, a aktywności związane z pisaniem wspierają czytanie ze zrozumieniem.***

[35] *Przypis od tłumacza – metoda sytuacyjna to aktywizująca metoda nauczania, polegająca na tym, że nauczyciel przedstawia opis sytuacji (wykorzystujący schematy, urywki filmów itp.), następnie formułuje polecenia, a uczniowie uzupełniają dotychczasowe informacje. Uczniowie najczęściej pracują w podziale na grupy. Na zakończenie nauczyciel ocenia i omawia zaangażowanie uczniów i uzupełnia zgromadzoną przez nich wiedzę.*

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018.
Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-01358

W ramach projektu ReWrVET powstało klika rezultatów. Jako całość tworzą **pakiet narzędzi dla nauczycieli umożliwiający im wykorzystanie i promowanie zintegrowanego rozwoju umiejętności czytania i pisania** w zakresie kształcenia i szkolenia zawodowego (zob. rys. 1).

Wśród nich jest niniejsza publikacja (rezultat nr 6) bezpośrednio i wyraźnie ukierunkowana na rozwój zawodowy nauczycieli poprzez prezentację programu warsztatów mających na celu wsparcie nauczycieli w zrozumieniu podstaw teoretycznych i praktycznych wskazówek zastosowania proponowanego modelu, a także przygotowanie do jak najlepszego wykorzystania zestawu narzędzi wypracowanych w ramach projektu. Pozostałe rezultaty projektu to materiały wspierające rozwój zawodowy nauczycieli w tej dziedzinie.

Rys. 1. Wykaz rezultatów wypracowanych w ramach projektu ReWrVET

SCHEMAT PRACY ZE SCENARIUSZEM - ZAŁOŻENIA TEORETYCZNE *(ang. FRAMEWORK)* [2]

- **TEORIA** (założenia projektu, potrzeba rozwijania umiejętności pisania i czytania, podejście pedagogiczne, opis metod, przykładowe scenariusze)

NARZĘDZIA DO ANALIZY POTRZEB I EWALUACJI *(ang. NEEDS ANALYSIS & EVALUATION)* [3]

- **NARZĘDZIA** (kwestionariusz samooceny dla uczniów, kwestionariusz dla nauczycieli, wywiady z nauczycielami, ankiety ewaluacyjne)

PORADNIK: Jak planować działania angażujące umiejętności pisania i czytania w kształceniu i szkoleniu zawodowym w nauczaniu opartym o scenariusze *(ang. GUIDELINE)* [4]

- **PRAKTYKA** (wskazówki jak tworzyć scenariusze i materiały lekcyjne, lista kontrolna z kryteriami na temat jakości scenariusza)

SCENARIUSZE I INNE MATERIAŁY LEKCYJNE *(ang. SCENARIO BASED READING & WRITING CLASS ROOM MATERIALS)* [5]

- **TOOLBOX** (zestaw scenariuszy i dodatkowych materiałów lekcyjnych do wykorzystania w kształceniu i szkoleniu zawodowym)

WARSZTATY DLA NAUCZYCIELI *(ang. WORKSHOP FOR TEACHERS)* [6]

- **WARSZTATY I REZULTATY** (cele, planowanie, program, metody, ewaluacja, informacja zwrotna od uczestników, kryteria certyfikacji

ZESTAW DOBRYCH PRAKTYCK *(ang. HANDBOOK)* [7]

- Opis doświadczeń partnerów projektu, zestaw wypracowanych narzędzi, wnioski

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018.
Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-01358

Rezultat nr 6 jest ściśle powiązany z pozostałymi rezultatami. Rezultat nr 2 omawia założenia teoretyczne dotyczące integrowania umiejętności czytania i pisania w kształceniu i szkoleniu zawodowym oraz proponuje podejście do rozwijania wspomnianych umiejętności w oparciu o pracę ze scenariuszem. Rezultat nr 3 przedstawia zestaw narzędzi do analizy potrzeb oraz ewaluacji, przetestowanych przez partnerów projektu podczas wdrażania metody wśród uczestników kształcenia i szkolenia zawodowego w ich organizacjach/krajach. Rezultat nr 4 zawiera wytyczne dla nauczycieli, którzy chcieliby zaplanować i wdrożyć oparte na pracy ze scenariuszami podejście do zintegrowanego rozwoju umiejętności czytania i pisania. Rezultat nr 5 koncentruje się na materiałach lekcyjnych wypracowanych w ramach projektu i prezentuje przykłady do wykorzystania na zajęciach z różnych kierunków kształcenia zawodowego. Rezultat nr 7 to zestaw dobrych praktyk, w których partnerzy projektu dzielą się doświadczeniami, wnioskami oraz zbiorem wypracowanych w projekcie produktów. Wszystkie wymienione rezultaty są związane z produktem nr 6, ponieważ informują o programie warsztatów i dostarczają materiały pomocnicze do ich przeprowadzenia.

1.2. Cel publikacji

Niniejsza publikacja ma na celu zaprezentowanie warsztatów szkoleniowych dla nauczycieli, zainteresowanych rozwijaniem umiejętności czytania i pisania uczniów metodą opartą na pracy ze scenariuszem. Publikacja opiera się na doświadczeniach organizacji zaangażowanych w realizację projektu ReWrVET, które w latach 2017-2018 przeprowadziły takie warsztaty w Estonii, Niemczech, Polsce i Rumunii. Publikacja ta jest przede wszystkim skierowana do organizacji świadczących usługi w zakresie ustawicznego doskonalenia zawodowego nauczycieli tj. do ośrodków i centrów edukacji nauczycieli, jednak może okazać się przydatna również dla instytucji zajmujących się przygotowywaniem kandydatów do pracy w roli nauczycieli.

Struktura niniejszej publikacji jest następująca: po części wprowadzającej, w rozdziale 1 przedstawione zostały cele i program warsztatów, informacje na temat grupy docelowej, zamierzonych efektów kształcenia, metodologii, materiałów szkoleniowych, niezbędnych zasobów. Rozdział 2 zawiera zagadnienia związane z administrowaniem i dokumentowaniem warsztatów, w tym ich promocji, zbierania informacji zwrotnych od uczestników oraz kwestii związanych
z certyfikacją. Na ostatnią część składają się załączniki - gotowe szablony do wykorzystania podczas administrowania i dokumentowania warsztatów, a także przykłady struktury krótszej i dłuższej wersji warsztatów.

Zwolennicy proponowanej formy doskonalenia zawodowego nauczycieli mogą zdecydować się na dostosowanie programu nauczania do kontekstu, w jakim się znajdują, w zależności od poziomu opanowania i doświadczenia uczestników w zakresie stosowania strategii czytania i pisania oraz uczenia się (sytuacyjnego) opartego na pracy ze scenariuszem, w zależności od dostępności czasowej i innych ograniczeń administracyjnych (np. czy warsztaty mają być prowadzone wyłącznie w formie tradycyjnej, czy połączone z elementami e-learningu; czy miałoby to być spotkanie o charakterze informacyjnym czy raczej seria warsztatów prowadzonych przez dłuższy okres, uwzględniających konkretne zadania dla uczestników itp.). Zasadniczym aspektem ukierunkowującym ostateczną formę proponowanego doskonalenia zawodowego są pożądane, docelowe kompetencje nauczyciela jako oczekiwane efekty kształcenia. Podczas gdy warsztaty organizowane w ramach projektu trwały pięć dni, w różnych krajach partnerskich kurs był testowany w różnym zakresie i w różnych formach.

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+
ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018.
Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-01358

2. Program nauczania i metodologia zintegrowanego wsparcia dla nauczycieli w zakresie czytania i pisania w warsztatach kształcenia zawodowego

2.1. O czym jest ten rozdział?

W tej sekcji zostaną udzielone odpowiedzi na następujące pytania:

- Do kogo skierowany jest program warsztatów?
- Jakie są cele warsztatów?
- Jaka jest struktura warsztatów?
- Jaką wiedzę i umiejętności zdobędą uczestnicy dzięki uczestnictwie w warsztatach (innymi słowy, jakie są zamierzone efekty kształcenia)?
- Jakie kluczowe koncepcje zostają omówione podczas warsztatów (części, tematy)?
- Jakie zasoby i podejście wspierające uczenie się zawarte są w programie (strategie, metody, działania, materiały, przeznaczony czas na realizację poszczególnych części)?
- Jak monitorować i oceniać postępy uczestników podczas warsztatów (ewaluacja)?

2.2. Grupa docelowa

Prezentowany program szkoleniowy przeznaczony jest dla nauczycieli oraz trenerów kształcenia i szkolenia zawodowego. Grupa uczestników może obejmować nauczycieli z jednej lub większej liczby organizacji/szkół. Przewiduje się jednak, że wpływ szkolenia jest większy i bardziej widoczny w przypadku, gdy w szkoleniu uczestniczą wszyscy nauczyciele z tej samej organizacji.

Każdy organizator doskonalenia zawodowego powinien opracować własną strategię rekrutacji uczestników warsztatów tego typu. Dla przykładu, organizator szkoleń może rekrutować uczestników we współpracy z jednostkami kształcenia i szkolenia zawodowego lub lokalnymi/regionalnymi władzami oświatowymi. Mogłoby to pomóc w dalszym etapie w monitorowaniu postępów uczniów po zakończeniu realizacji programu szkoleniowego. Uczestnicy powinni zobowiązać się do uczestnictwa w całym programie szkoleniowym (wszystkie sesje warsztatowe) lub w poszczególnych modułach (w module 2 i 3 - jeżeli uczestnik jest już w stanie zaplanować i przeprowadzić lekcje oparte na scenariuszu; w module 1 i 3 - jeżeli uczeń jest już w stanie zaplanować i przeprowadzić lekcje, w których stosuje strategie czytania i pisania). W drugim przypadku uczestnicy powinni zobowiązać się do uczestnictwa w całym programie.

***Uwaga**: Najlepiej byłoby, gdyby warsztaty odbywały się w czasie gdy nauczyciele nie są obciążeni innymi zajęciami edukacyjnymi. Wszyscy nauczyciele - niezależnie od dyscypliny, której uczą - powinni mieć możliwość uczestnictwa w warsztatach, celem wszechstronnego podniesienia poziomu umiejętności czytania i pisania uczniów. Społeczność nauczycieli danej szkoły może określić rolę każdego z nauczycieli w zakresie wspierania wdrażania podejścia.*

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018.
Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-01358

2.3. Cele i struktura warsztatów

Celem warsztatów jest:

- umożliwienie nauczycielom planowania i prowadzenia lekcji opartych na pracy ze scenariuszami integrującymi strategie czytania i pisania;
- wspieranie nauczycieli w refleksji nad zintegrowanym wsparciem w zakresie czytania i pisania w kształceniu zawodowym;
- umożliwienie nauczycielom promowania zintegrowanego rozwoju umiejętności czytania i pisania w kształceniu i szkoleniu zawodowym.

Na podstawie doświadczeń i informacji zwrotnych otrzymanych od uczestników dotychczas przeprowadzonych warsztatów (warsztat międzynarodowy w Niemczech; warsztaty w poszczególnych krajach partnerskich) opracowano propozycję trzech modułów szkoleniowych.

- Moduł 1. Nauczanie w oparciu o scenariusze
  Cele:
  - Definiowanie „uczenia sytuacyjnego”[36] i scenariuszy (w kontekście nauczania)
  - Określenie zasad uczenia sytuacyjnego
  - Analiza scenariuszy w odniesieniu do kryteriów konstrukcyjnych scenariuszy
  - Tworzenie scenariuszy lekcji właściwych dla dyscyplin, w których uczą uczestnicy warsztatów

- Moduł 2. Strategie pracy z tekstem
  Cele:
  - Omówienie strategii uczenia się czytania / działań stosowanych przed czytaniem, w trakcie czytania i po przeczytaniu tekstu
  - Omówienie strategii uczenia się pisania / czynności mających zastosowanie przed pisaniem, w trakcie pisania i po napisaniu tekstu
  - Przeanalizowanie znaczenia strategii czytania i pisania możliwych do zastosowania w trakcie zajęć
  - Tworzenie i wdrażanie przebiegu lekcji, podczas których strategie czytania i pisania są wykorzystywane do osiągnięcia celów zajęć
  - Refleksja nad realizacją działań związanych z czytaniem i pisaniem podczas zajęć

- Moduł 3. Zintegrowane wsparcie w zakresie czytania i pisania w kształceniu i szkoleniu zawodowym
  Cele:
  - Omówienie założeń teoretycznych dotyczących zintegrowanego wsparcia w zakresie czytania i pisania w kształceniu i szkoleniu zawodowym

[36] *Przypis od tłumacza: W literaturze uczenie sytuacyjne (ang. situated learning) jest określane jako np.: uczenie środowiskowe lub uczenie incydentalne. Jest wiele sposobów uczenia sytuacyjnego. W myśl teorii uczenie to odbywa się w konkretnym „środowisku”. W przypadku uczestników kształcenia i szkolenia zawodowego może to być np. uczenie się w miejscu pracy (zwykle uczenie się niezamierzone) lub (jak proponuje konsorcjum projektu ReWrVET) uczenie się w szkole (uczenie się zamierzone), jednak metodami koncentrującymi się na zdobywaniu umiejętności rozwiązywania problemów pojawiających się w życiu zawodowym w danym zawodzie. W uczeniu sytuacyjnym wiedza musi być przedstawiana w autentycznym kontekście, a uczenie się wymaga interakcji i współpracy społecznej. Kontrastuje to z zajęciami w klasie, w których często wykorzystuje się wiedzę abstrakcyjną i niezwiązaną z kontekstem. Interakcja społeczna jest kluczowym elementem uczenia się sytuacyjnego.*

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+
ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018.
Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-01358

- Analiza scenariuszy łączących strategie czytania i pisania możliwych do wykorzystania podczas zajęć
- Tworzenie scenariuszy na zajęcia
- Refleksja na temat własnych scenariuszy

Uwaga: *Przy organizacji warsztatów weź pod uwagę wiedzę osób w nich uczestniczącychna temat metod nauczania w oparciu o scenariusze; ponadto na temat strategii wspierania czytania i pisania. Pomocne może być wyjaśnienie wątpliwości i zebranie oczekiwań uczestników.*

Warsztaty mogą okazać się pomocne dla nauczycieli (w szczególności innych dyscyplin niż językowe) w zrozumieniu strategii i pojęć z obszaru wspierania czytania i pisania. Im bardziej zróżnicowana jest grupa uczestników, tym większe są szanse na wzajemne uczenie się.

Jeśli w grupie warsztatowej są nauczyciele z doświadczeniem w zakresie metody uczenia się opartej na scenariuszach, pozwól im opowiedzieć o zaletach i wadach stosowania tej metody.

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018.
Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-01358

2.4. Oczekiwane efekty kształcenia

Po zakończeniu udziału w warsztatach uczestnicy będą w stanie:

- Prowadzić zajęcia w oparciu o własne scenariusze integrujące strategie czytania i pisania;
- Dokonać refleksji odnośnie prowadzenia zajęć opartych na pracy ze scenariuszami, łączącymi strategie czytania i pisania;
- Wymieniać argumenty przemawiające za stosowaniem strategii czytania i pisania na zajęciach z zakresu edukacji ustawicznej i zawodowej.

Wymiernym efektem warsztatów powinno być wzbogacenie strategii i metod doskonalenia umiejętności i wiedzy uczniów przez nauczycieli.

Przykładowy przegląd efektów kształcenia/uczenia się skorelowanych z kluczowymi pojęciami i tematami znajduje się w załączniku nr 2.

Rysunek nr 2. Przegląd efektów uczenia się skorelowanych z kluczowymi zagadnieniami z programu warsztatów

Tematy i kluczowe zagadnienia według modułów →	**Moduł 1. Nauczanie w oparciu o scenariusze**	**Moduł 2. Strategie pracy z tekstem**	**Moduł 3. Zintegrowane wsparcie w zakresie czytania i pisania w kształceniu i szkoleniu zawodowym**
Efekty uczenia się ↓	*Temat, zagadnienie* ↓	*Temat, zagadnienie* ↓	*Temat, zagadnienie* ↓
...	...	...	...
...	...	...	...
...	...	...	...

2.5. Metodologia

Warsztaty powinny zawierać lekcje pokazowe, podczas których uczestniczący nauczyciele będą „zakładać dwa kapelusze", czyli będą występować w podwójnej roli. Nauczyciele najpierw wchodzą w rolę uczniów bezpośrednio doświadczając aktywności czytania, pisania i różnorodnych form prowadzenia dyskusji wynikających ze scenariuszy (nauczania opartego o scenariusze). Następnie pełnią funkcję nauczycieli wprowadzających metodę, koncentrując się na własnym doświadczeniu w zakresie uczenia się i analizy lekcji, zdobytego podczas pełnienia roli uczniów, łącząc z posiadaną specjalistyczną wiedzą w zakresie danego przedmiotu. Po każdej lekcji pokazowej

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+
ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018.
Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-01358

ma miejsce szczegółowe omówienie jej przebiegu (rozłożenie lekcji na czynniki pierwsze). Są omawiane teoretyczne założenia dotyczące strategii nauczania-uczenia się. Następnie ma miejsce etap praktyczny. Nauczyciele współpracują ze sobą i określają jak stosować różnorodne strategie i techniki w nauczaniu uczniów, uwzględniając informacje zwrotne otrzymane od innych nauczycieli. Podczas kolejnej sesji warsztatowej nauczyciele zaczynają spotkanie od podzielenia się własnym doświadczeniem z pracy z uczniami. Przedstawiają konkretne przykłady pracy z uczniami, koncentrują się na metodach dydaktycznych zastosowanych podczas lekcji i spostrzeżeń odnośnie reakcji uczniów na zastosowane nowe podejście.

Strategie wykorzystywane podczas warsztatów powinny być w dużym stopniu oparte na aktywnym uczestnictwie nauczycieli. Uczestnicy powinni mieć możliwość dogłębnego zrozumienia koncepcji oraz przećwiczenia i rozwijania umiejętności dydaktycznych poprzez włączenie podejścia ReWrVET do codziennej pracy z uczniami.

Zalecane jest wyważone i elastyczne łączenie ćwiczeń indywidualnych, w parach, w małych grupach, wszystkich uczestników na raz. Niektóre zadania (takie jak realizacja zajęć w klasie, refleksja) będą wykonywane indywidualnie. Zadania wykonywane w parach mają na celu przede wszystkim wsparcie uczestników w wyjaśnieniu ich wątpliwości, poprzez omówienie ich z innym uczestnikiem. Zadania w parach niejednokrotnie poprzedzają dyskusję grupową przy udziale wszystkich uczestników.
Zajęcia grupowe będą prowadzone w zespołach 3-5 osobowych, natomiast zajęcia ze wszystkimi uczestnikami jednocześnie będą wykorzystywane do dyskusji podsumowujących lekcje pokazowe, wyjaśnienia koncepcji lub zadań, a także do dzielenia się wynikami warsztatów.

Tworzenie scenariuszy - Międzynarodowe warsztaty dla nauczycieli, 13 października 2016, Spira (Speyer), Niemcy

Organizatorzy warsztatów powinni zapewnić odpowiednie wsparcie, w tym udostępnić modelowe scenariusze, które w zależności od potrzeb zintegrują strategie czytania i pisania.

2.6. Materiały i zasoby

Rezultaty intelektualne projektu ReWrVET nr 2, 4 oraz 5 to użyteczne zasoby pomocne przy opracowaniu materiałów szkoleniowych. Dostępne będą prezentacje wideo, materiały informacyjne, arkusze, szablony, produkty modelowe (scenariusze główne, plany lekcji). Uczestnicy będą zachęcani do przechowywania arkuszy ćwiczeń/wydawnictw do wykorzystania w przyszłości oraz do celów samooceny.

Sala szkoleniowa powinna być wyposażona w meble, które pozwalają na różne układy: powinny być zapewnione stoły co umożliwi odbycie rozmów i notowanie istotnych informacji. W przypadku pracy w parach, uczestnicy powinni mieć możliwość siedzenia naprzeciwko siebie i nieco z dala od innych, tak aby pary prowadzące równoległe dyskusje nie przeszkadzały sobie nawzajem.

Tworzenie scenariuszy - Międzynarodowe warsztaty dla nauczycieli, 13 października 2016, Spira (Speyer), Niemcy

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018.
Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-01358

Do prezentacji wideo i prezentacji PowerPoint powinien być odpowiedni sprzęt (rzutnik, ekran).

Liczba godzin szkoleniowych powinna być wystarczająca dla wszystkich uczestników tak, aby osiągnąć cele warsztatów i zakładane efekty kształcenia tj. umożliwić uczestnikom uzupełnienie niezbędnej im wiedzy i umiejętności w zakresie proponowanej metody, celem stosowania jej w codziennej pracy z uczniem. Biorąc pod uwagę specyfikę pracy w różnych krajach i organizacjach edukacyjnych, a także wiele czynników, takich jak kontekst, podstawowa wiedza uczestników, regulacje prawne związane z certyfikacją i akredytacją doskonalenia zawodowego nauczycieli itp.

Mając na uwadze specyfikę pracy w różnych krajach i organizacjach edukacyjnych istnieje możliwość dostosowania warsztatów do indywidualnych preferencji uczestników i organizacji. Zależne jest to od wielu czynników takich jak: kontekst, bazowa wiedza nauczycieli z zakresu pracy ze scenariuszem czy nauczane przedmioty. Możliwe jest zaplanowanie i wdrożenie programu szkolenia w formie kursu mieszanego - oczywiście w tym przypadku organizatorzy szkolenia będą musieli: starannie zaplanować bezpośrednie działania szkoleniowe i on-line; zdecydować, jaka platforma e-learningowa będzie wykorzystywana; upewnić się, że uczniowie wiedzą, jak korzystać z platformy e-learningowej itp.

2.7. Program warsztatów

Warsztaty dla nauczycieli mają jasno określoną strukturę. Koncentrują się przede wszystkim na rozwijaniu wiedzy i umiejętności stosowania metody w praktyce. Proponowany program warsztatów zawiera min. zakres tematyczny w podziale na moduły szkoleniowe, przykładowe formy zajęć i narzędzia wykorzystane podczas warsztatów.

Zob. zał. nr 1. Program warsztatów (przykład 1) oraz zał. nr 2. Program warsztatów (przykład 2).

2.8. Ewaluacja

Ocena postępów uczestników będzie dokonywana poprzez bezpośrednią obserwację uczestników, indywidualne dyskusje, ocenę grupy i/lub poszczególnych produktów wynikających z warsztatów i indywidualną ocenę opartą na refleksji. Podsumowanie postępów uczniów będzie dokonywane poprzez portfolio uczniów oraz przy użyciu zestawu rubryk (zob. przykładowy zestaw treści portfolio w załączniku 2. część 2.2.3). Dla każdego wyniku kształcenia należy podać rubryki (zob. przykład rubryk w załączniku 2. część 2.2.4) na trzech różnych poziomach zaawansowania (niski, średni, wysoki). Rubryki te mają również na celu ułatwienie uczniom samodzielnego uczenia się. Dlatego należy je wprowadzać i omówić możliwie podczas pierwszych zajęć, a następnie przeglądać tak często, jak to konieczne.

Aby ocenić wpływ szkolenia, należy zastosować narzędzia oceny zawarte w rezultacie nr 3. Kwestionariusz samooceny umiejętności pisania i czytania dla uczniów (wykonywany dwukrotnie, przed rozpoczęciem szkolenia i cztery miesiące po jego zakończeniu) oraz ankietę dla nauczycieli przed rozpoczęciem szkolenia, wywiady grupowe z nauczycielami niezwłocznie po zakończeniu szkolenia oraz cztery miesiące po jego zakończeniu.

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018.
Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-01358

Oprócz oceny postępów uczniów, organizatorzy programu mogą poprosić również o informacje zwrotne na temat warsztatów, szczególnie pod względem postrzeganej ich atrakcyjności i przydatności w przyszłej pracy zawodowej nauczyciela (zob. podrozdział 3.3).

***Uwaga**: Ważne jest, aby warsztaty uwzględniały dwa obszary. Po pierwsze: strategie radzenia sobie z tekstami, po drugie: umożliwienie nauczycielom rozwinięcia zakresu stosowanych metod dydaktycznych o podejście oparte o scenariusze.*

Refleksja jest istotnym elementem rozwoju zawodowego, dlatego wskazanym jest zapewnienie przestrzni nauczycielom by mogli przeanalizować treść warsztatów . Proponowane podejście jest innowacyjne i nie jest proste dlatego wymaga przećwiczenia, przeanalizowania i dostaosowania do potrzeb poszczególnych grup odbiorców (uczniów).

Wskazanym jest zapewnienie elastyczności w zakresie dostosowania treści warsztatów do potrzeb i możliwości grupy nauczycieli (opisana przykładowa wersja skrócona i przykładowa wersja rozwinięta) .

Najważniejsze, aby udział nauczycieli w warsztatach miał porządany wypracowanie scenariuszy adekwatnych do potrzeb i możliwości uczniów. Częścią refleksji uczestników warsztatów powinno być opisanie przewidywalnego wpływu scenariuszy na rozwój kompetencji uczniów.

Staraj się tworzyć/ dobierać materiały dydaktyczne mające praktyczne zastosowanie. Wskazanym jest utrzymanie podziału czasu warsztatów: 1/3 wkładu, 1/3 ćwiczeń, 1/3 refleksji.

3. Organizacja i dokumentacja

3.1. Marketing

Sposoby promocji warsztatu zależą od danej organizacji i to jej pracownicy podejmują decyzję jak zainteresować nauczycieli metodą, aby chcieli wziąć udział w szkoleniu i wykorzystywać ją w codziennej pracy. Mogą to być klasyczne i najczęściej spotykane metody, takie jak strona internetowa projektu lub szkoły, media społecznościowe, informacje na platformie edukacyjnej, plakaty lub ulotki.

Zdjęcie 1. Przykład promocji warsztatów w mediach społecznościowych, CKU Sopot

Zob. zał. nr 7. Materiały promujące warsztaty (przykład)

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018.
Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-01358

Z doświadczenia partnerów wynika, iż nie zawsze narzędzia te są wystarczające do zainteresowania nauczycieli ofertą kolejnego szkolenia. W takim przypadku skuteczna może okazać się propozycja skoncentrowana na indywidualnej osobie. W tym celu można np. zorganizować nieformalne (lub formalne) spotkanie nauczyciela z organizatorem szkolenia, doradcą zawodowym, innym nauczycielem, który już zna metodę. Podczas spotkań tych można zacząć od próby zaciekawienia nauczyciela wybranymi produktami projektu ReWrVET. Korzyści mogą być zadowalające, jeśli uda się nam stworzyć w oczach potencjalnych uczestników pozytywny wizerunek naszej osoby i projektu. Dzięki osiągnięciu profesjonalnego wizerunku łatwiejsze będzie zachęcenie nauczycieli do uczestnictwa w warsztatach.

3.2. Dokumentowanie

Każda organizacja zajmująca się doskonaleniem zawodowym nauczycieli prowadzi dokumentację przeprowadzanych form doskonalenia zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa.

Dla przykładu, na dokumentację składać mogą się następujące dokumenty:

- program warsztatów (załączniki nr 1 i 2)
- lista obecności uczestników (załącznik nr 3)
- ewidencja wydanych zaświadczeń (załącznik nr 4)
- wzór wydanego zaświadczenia (załącznik nr 5)

Zawarte w niniejszej publikacji dokumenty to wzory, które można dostosować do potrzeb organizacji i uczestników szkoleń w danym kraju.

3.3. Informacja zwrotna od uczestników

Informacja zwrotna uzyskana od uczestników warsztatów jest istotnym elementem. Uczestnicy będą mieli możliwość (zarówno podczas dyskusji jak i w badaniu ankietowym) podzielić się własną opinią dotyczącą warsztatów (np. sugestie zmian, czego w ich ocenie powinno być mniej lub więcej). Zebrane informacje zostaną każdorazowo omówione przez trenerów odpowiedzialnych za realizację warsztatów. Uwagi zostaną uwzględnione przy realizacji kolejnych spotkań szkoleniowych dla nauczycieli.

Poniżej został zamieszczony proponowany wzór ankiety ewaluacyjnej dla uczestników warsztatów. Jest to opcjonalna forma ewaluacji, która może zostać zastąpiona inną formą, np.: ustna informacja zwrotna od uczestników na zakończenie warsztatów.

Zob. zał. nr 6. Ankieta ewaluacyjna.

3.4. Certyfikacja

Do celów certyfikacji każdy organizator warsztatów będzie przestrzegał przepisów obowiązujących w systemie edukacyjnym we własnym kraju. Każdy z uczestników, który aktywnie uczestniczył w warsztatach oraz wypracował przykładowe scenariusze będzie uprawniony do otrzymania certyfikatu lub zaświadczenia potwierdzającego

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+
ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018.
Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-01358

ukończenie warsztatów i zdobycie określonych umiejętności. Zaleca się, aby dokument zawierał zakres tematyczny w poszczególnych modułach szkoleniowych i liczbę godzin. Jednakże uczestnicy powinni wykazać, że osiągnęli efekty kształcenia/uczenia się określone w kursie. W takim przypadku zaświadczenie powinno dodatkowo stwierdzać, jakie nowe szczególne kompetencje nauczyciel zdobył. Dotyczy to w szczególności sytuacji, w której w ramach systemu doskonalenia nauczycieli przyznaje się punkty za konkretne programy szkoleniowe.

To w gestii organizatora warsztatów jest podjęcie decyzji na temat liczby godzin i wydanego dokumentu po zakończeniu programu. Organizator warsztatów ma obowiązek dostosowania się do funkcjonujących regulacji prawnych (np. zaświadczenie ukończenia warsztatów powinno spełniać wymogi prawne dotyczące zasad wystawiania zaświadczeń o ukończeniu danej formy doskonalenia zawodowego).

Po zakończeniu warsztatów wskazanym jest by uczestnicy pozostali w kontakcie celem wymiany doświadczeń w zakresie efektów stosowania metody podczas prowadzonych zajęć z uczniami.

Zob. zał nr 5. Zaświadczenie (wzór).

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018.
Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-01358

4. Załączniki (wzory, przykłady)

Załącznik 1. Program warsztatów dla nauczycieli – przykład nr 1

Warsztaty dla nauczycieli:
„Zintegrowane wsparcie w edukacji zawodowej w zakresie czytania i pisania - praca ze scenariuszem"

Termin: _____
Miejsce: _____
Czas trwania: (liczba godzin powinna zostać dostosowania zgodnie z potrzebami organizacji/grupy docelowej np. 4 godziny na moduł, łącznie 12 godzin)

PROGRAM WARSZTATÓW

Nr i nazwa modułu	Zakres tematyczny	Forma zajęć	Przykładowe strategie wykorzystane podczas warsztatów
1. Nauczanie w oparciu o scenariusze- opis podejścia	• Wprowadzenie do założeń projektu, prezentacja wypracowanych rezultatów • Założenia teoretyczne dotyczące metody pracy ze scenariuszem • Budowa scenariuszy i ich zastosowanie • Tworzenie scenariuszy użytecznych w nauczaniu określonych przedmiotów – podstawowe informacje	• Burza mózgów • Dyskusja w grupie • Czytanie samodzielne • Czytanie i analiza treści materiałów informacyjnych w parach • Prezentacja i analiza gotowych wzorów scenariuszy • Informacja zwrotna od uczestników i osoby prowadzącej	• Organizery graficzne (klaster/słowo-wstęga, mapa myśli, diagram procesu, M-chart, T-czart, diagram Venna, diagram szkieletowy)
2. Strategie pracy z tekstem	• Strategie pomocne przed, w trakcie i po zakończeniu czytania • Strategie pomocne przed , w trakcie i po zakończeniu pisania • Obustronna zależność metod wspomagających czytanie i pisanie • Opracowanie zajęć z wykorzystaniem metod wspomagających czytanie i pisanie	• Dyskusja grupowa • Praca w parach • Praca samodzielna • Informacja zwrotna od uczestników i osoby prowadzącej	• Szablon weryfikacji przypuszczeń • Metody: LINK, DRTA, INSERT • Organizatory graficzne (jw.) • Model Frayera
3. Zintegrowane wsparcie w zakresie pisania i czytania w kształceniu i szkoleniu zawodowym	• Analiza scenariuszy zajęć, które integrują strategie czytania i pisania • Opracowanie przynajmniej 2 scenariuszy zajęć dla uczniów kierunków zawodowych • Omówienie zastosowania scenariuszy podczas zajęć z uczniami • Podsumowanie warsztatów	• Burza mózgów • Dyskusja grupowa • Praca w parach • Praca samodzielna • Informacja zwrotna od uczestników i osoby prowadzącej	• Organizatory graficzne (jw.)

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+
ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018.
Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-01358

Uwagi: Program wypracowany w ramach międzynarodowego projektu: „Wspieranie umiejętności pisania i czytania ze zrozumieniem w kształceniu i szkoleniu zawodowym" - Projekt ReWrVET *(ang. Integrated Reading and Writing Support in Vocational Education Project - ReWrVET Project)*

Załącznik 2. Program warsztatów dla nauczycieli - przykład nr 2

(przykład z ALSDGC, Rumunia)

Warsztaty dla nauczycieli:
„Zintegrowane wsparcie w edukacji zawodowej w zakresie czytania i pisania - praca ze scenariuszem"

Termin: _____
Miejsce: _____
Czas trwania: 38 godzin

2.2.1. Przegląd efektów uczenia się skorelowanych z kluczowymi zagadnieniami z programu warsztatów

Tematy i kluczowe zagadnienia według modułów →	**Moduł 1. Nauczanie w oparciu o scenariusze** *Uczenie sytuacyjne* *Praca ze scenariuszem*	**Moduł 2. Strategie pracy z tekstem** *Metapoznanie* *Struktura tekstu* *Zrozumienie* *Słownictwo specjalistyczne*	**Moduł 3. Zintegrowane wsparcie w zakresie czytania i pisania w kształceniu i szkoleniu zawodowym** *Wsparcie strukturalne* *Szczegółowy model działania* *Przez czytanie do pisania / Przez pisanie do czytania*
Efekty uczenia się ↓	*Temat, zagadnienie* ↓	*Temat, zagadnienie* ↓	*Temat, zagadnienie* ↓
Planowanie i prowadzenie zajęć opartych na pracy ze scenariuszami integrującymi strategie czytania i pisania	Uczenie sytuacyjne Praca ze scenariuszem – czym jest scenariusz, jak wygląda scenariusz, jak stworzyć scenariusz, kryteria tworzenia dobrego scenariusza	Zasady dydaktyczne (mediacja w klasie, strategie poznawcze i metapoznawcze) Strategie czytania i pisania (np.: metoda INSERT, LINK, DRTA, organizatory graficzne, pisanie zespołowe, burza mózgów, głośne	Założenia projektu ReWrVET Jak integrować umiejętności czytania i pisania w celu rozwiązania zadania wynikające ze scenariusza? Zasady dydaktyczne, metodyka (wsparcie strukturalne, szczegółowy model działania)

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018.
Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-01358

strona 271

		myślenie, wzajemne uczenie się)	Ramy systemu ReWrVET Jak zintegrować czytanie i pisanie w celu rozwiązania zadań zawartych w scenariuszu?
Refleksja na temat wykorzystania podczas zajęć metody pracy ze scenariuszami integrującymi strategie czytania i pisania		Kryteria dotyczące zadań w zakresie czytania i pisania Jakie teksty napisać, aby rozwiązać zadanie?	Lista kontrolna dotycząca jakości scenariuszy wspierających rozwianie umiejętności pisania i czytania.
Stawianie argumentów przemawiających za stosowaniem strategii czytania i pisania na zajęciach z zakresu edukacji ustawicznej i zawodowej		Dlaczego warto stosować strategie czytania i pisania we wszystkich dyscyplinach?	Dlaczego warto wykorzystać metodę proponowaną w projekcie ReWrVET w kształceniu i szkoleniu zawodowym?

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018.
Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-01358

2.2.2. Szczegółowy plan

Numer, nazwa, czas trwania modułu	Efekty kształcenia/uczenia się (co uczestnicy będą potrafili zrobić po zakończeniu modułu)	Zagadnienia z zajęć
1. Nauczanie w oparciu o scenariusze **[10 godzin]**	• Zdefiniuj kształcenie sytuacyjne - jako ogólną teorię zdobywania wiedzy • Podsumuj informacje na temat uczenia się sytuacyjnego • Zdefiniuj scenariusz • Dokonaj analizy scenariuszy w odniesieniu do kryteriów konstrukcyjnych scenariuszy • Stwórz przynajmniej 2 scenariusze dotyczące dyscypliny, której nauczasz	• Sytuacyjne uczenie się (J. Lave) • Praca ze scenariuszem – czym jest scenariusz, jak wygląda scenariusz, jak stworzyć scenariusz, kryteria tworzenia dobrego scenariusza
2. Strategie pracy z tekstem **[18 godzin]**	• Opisz co najmniej 6 strategii/działań edukacyjnych mających zastosowanie przed, w trakcie i po przeczytaniu • Opisz co najmniej 6 strategii uczenia się/działań mających zastosowanie przed, w trakcie i po pisaniu • Dokonaj analizy znaczenia strategii czytania i pisania wykorzystanych przez Ciebie podczas co najmniej 2 zajęć • Opowiedz się za koniecznością wykorzystania strategii czytania i pisania na swoich zajęciach • Stwórz i wdróż i co najmniej 2 plany lekcji obejmujące strategie czytania i pisania. • Dokonaj refleksji nad realizacją planów lekcji, w tym nad działaniami związanymi z czytaniem i pisaniem.	• Zasady dydaktyczne, metodologia • Dlaczego warto stosować strategie czytania i pisania we wszystkich dyscyplinach? Strategie czytania • Strategie pisania • Kryteria dotyczące zadań związanych z czytaniem i pisaniem • Jakie teksty należy napisać, aby rozwiązać zadanie?
3. Zintegrowane wsparcie w zakresie czytania i pisania w kształceniu i szkoleniu zawodowym **[18 godzin]**	• Opisz ramy zintegrowanego wsparcia w zakresie czytania i pisania w ramach kształcenia i szkolenia zawodowego • Dokonaj analizy 3 scenariuszy do wykorzystania w kształceniu i szkoleniu zawodowym, obejmujących strategie czytania i pisania • Stwórz i wdróż 2 scenariusze, wykorzystującego strategie czytania i pisania. • Dokonaj refleksji na temat dwóch zrealizowanych scenariuszy	• Założenia dotyczące metody proponowanej w projekcie ReWrVET • Zasady dydaktyczne, metodologia • Jak zintegrować czytanie i pisanie w celu rozwiązania zadania ze scenariusza? • Lista kontrolna dotycząca jakości scenariuszy wspierających rozwijanie umiejętności czytania i pisania • 3 modelowe scenariusze

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018.
Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-01358

Moduł 1. Nauczanie w oparciu o scenariusze

Lp.	Efekty uczenia się	Ćwiczenia	Metody	Materiały	Czas
1	Zdefiniuj kształcenie sytuacyjne - jako ogólną teorię zdobywania wiedzy	• Czytanie samodzielne / w parach • Dyskusja w grupie	• Nauczanie wzajemne • Pytania sokratejskie (metoda sokratyczna)	Rezultat projektu nr 2. Założenia teoretyczne: zintegrowane wsparcie w zakresie czytania i pisania w kształceniu zawodowym - schemat pracy ze scenariuszem	1 godz.
2	Podsumuj informacje na temat uczenia się sytuacyjnego	• Dyskusja w grupie	• Metoda TPD (Think-pair – share)	Uczenie sytuacyjne Tekst w j. angielskim: Situated learning (J. Lave) http://www.instructionaldesign.org/theories/situated-learning.html	½ godz.
3	Zdefiniuj scenariusz	• Czytanie samodzielne / w parach	• Mapa myśli	Rezultat projektu nr 4. Wytyczne: jak planować działania angażujące umiejętności pisania i czytania w kształceniu i szkoleniu zawodowym w nauczaniu opartym o scenariusze	1 ½ godz.
4	Dokonaj analizy scenariuszy w odniesieniu do kryteriów konstrukcyjnych scenariuszy	• Praca w grupie • Dyskusje	• Ponowne sprawdzanie	2-3 scenariusze różnej jakości (Załączniki do rezultatu projektu nr 5. Materiały lekcyjne do nauki czytania i pisania oparte na pracy ze scenariuszem)	2 godz.
5	Stwórz przynajmniej 2 scenariusze dotyczące dyscypliny, w której uczysz	• Praca w grupie • Prezentacje i informacje zwrotne • Wykorzystanie scenariuszy podczas zajęć • Refleksja na temat wykorzystania przynajmniej jednego scenariusza podczas zajęć • Doskonalenie scenariuszy (po	• Praca zespołowa • Zwiedzanie galerii • Refleksja na piśmie • Informacja zwrotna od innych uczestników	Szablon scenariusza	5 godz.

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018.
Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-01358

Lp.	Efekty uczenia się	Ćwiczenia	Metody	Materiały	Czas
		wykorzystaniu ich na lekcjach i po dokonanej refleksji)			

Moduł 2. Strategie pracy z tekstem

Lp.	Efekty uczenia się	Ćwiczenia	Metody	Materiały	Czas
1	Opisz co najmniej 6 strategii/działań edukacyjnych mających zastosowanie przed, w trakcie i po przeczytaniu	• Samodzielne czytanie	• INSERT	Rezultat projektu nr 2. Założenia teoretyczne: zintegrowane wsparcie w zakresie czytania i pisania w kształceniu zawodowym - schemat pracy ze scenariuszem. Rezultat projektu nr 4. Wytyczne: jak planować działania angażujące umiejętności pisania i czytania w kształceniu i szkoleniu zawodowym w nauczaniu opartym o scenariusze.	3 godz.
2	Opisz co najmniej 6 strategii uczenia się/działań mających zastosowanie przed, w trakcie i po pisaniu	• Samodzielne czytanie	• INSERT	Rezultat projektu nr 2. Założenia teoretyczne: zintegrowane wsparcie w zakresie czytania i pisania w kształceniu zawodowym - schemat pracy ze scenariuszem. Rezultat projektu nr 4. Wytyczne: jak planować działania angażujące umiejętności pisania i czytania w kształceniu i szkoleniu zawodowym w nauczaniu opartym o scenariusze.	3 godz.
3	Dokonaj analizy znaczenia strategii czytania i pisania wykorzystanych przez Ciebie podczas co najmniej 2 zajęć	• 2 lekcje pokazowe (wykorzystujące strategie czytania i pisania) • Dyskusja na temat znaczenia strategii czytania i pisania	• LINK • Organizery graficzne • Pisanie zespołowe (parami) • Burza mózgów	Rezultat projektu nr 2. Założenia teoretyczne: zintegrowane wsparcie w zakresie czytania i pisania w kształceniu zawodowym -	5 godz.

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+
ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018.
Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-01358

Lp.	Efekty uczenia się	Ćwiczenia	Metody	Materiały	Czas
			• Głośne myślenie, wzajemne nauczanie	schemat pracy ze scenariuszem. Rezultat projektu nr 4. Wytyczne: jak planować działania angażujące umiejętności pisania i czytania w kształceniu i szkoleniu zawodowym w nauczaniu opartym o scenariusze.	
4	Opowiedz się za koniecznością wykorzystania strategii czytania i pisania na swoich zajęciach	• Praca w parach / grupach	• Metoda TPD (Think-pair – share) • Argumentative writing	Rezultat projektu nr 3. Zestaw narzędzi do analizy potrzeb i ewaluacji umiejętności czytania i pisania w kształceniu i szkoleniu zawodowym	1 ½ godz.
5	Stwórz i wdróż i co najmniej 2 plany lekcji obejmujące strategie czytania i pisania.	• Praca indywidualna / grupowa • Prezentacje i informacje zwrotne • Wykorzystanie scenariuszy podczas zajęć • Doskonalenie scenariuszy (po wykorzystaniu ich na lekcjach i po dokonanej refleksji)	• Praca metodą projektu	Rezultat projektu nr 5. Materiały lekcyjne do nauki czytania i pisania oparte na pracy ze scenariuszem.	5 godz.
6	Dokonaj refleksji nad realizacją planów lekcji, w tym nad działaniami związanymi z czytaniem i pisaniem	• Samodzielne pisanie	• Pisanie refleksyjne		½ godz.

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018.
Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-01358

Moduł 3. Zintegrowane wsparcie w zakresie czytania i pisania w kształceniu i szkoleniu zawodowym

Lp.	Efekty uczenia się	Ćwiczenia	Metody	Materiały	Czas
1	Opisanie zintegrowanego wsparcie w zakresie czytania i pisania w ramach kształcenia zawodowego	• Samodzielne czytanie	• DRTA	Rezultat projektu nr 2. Założenia teoretyczne: zintegrowane wsparcie w zakresie czytania i pisania w kształceniu zawodowym - schemat pracy ze scenariuszem.	4 godz.
2	Przeanalizowanie 3 scenariuszy integrujących strategie pisania i czytania w zakresie kształcenia i szkolenia zawodowego	• Praca w parach / grupach • Dyskusja w grupie	• Metoda TPD (Think-pair – share)	Rezultat projektu nr 5. Materiały lekcyjne do nauki czytania i pisania oparte na pracy ze scenariuszem. Lista kontrolna dotycząca jakości scenariuszy (Załącznik nr 2. do rezultatu projektu nr 4. Wytyczne: jak planować działania angażujące umiejętności pisania i czytania w kształceniu i szkoleniu zawodowym w nauczaniu opartym o scenariusze).	5 ½ godz.
3	Tworzenie i wdrożenie 2 scenariuszy integrujących strategie pisania i czytania podczas zajęć w zakresie kształcenia i szkolenia zawodowego	• Praca indywidualna / grupowa • Prezentacje i informacje zwrotne • Wykorzystanie zdobytych doświadczeń • Korekta scenariuszy (po refleksji)	• Praca metodą projektu	Rezultat projektu nr 5. Materiały lekcyjne do nauki czytania i pisania oparte na pracy ze scenariuszem. Lista kontrolna dotycząca jakości scenariuszy (Załącznik nr 2. do rezultatu projektu nr 4. Wytyczne: jak planować działania angażujące umiejętności pisania i czytania w kształceniu i szkoleniu zawodowym w nauczaniu opartym o scenariusze).	5 godz.

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018.
Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-01358

4	Dokonanie refleksji na temat dwóch wykorzystanych scenariuszy	• Pisanie samodzielne • Dyskusja w grupie	• Pisanie refleksyjne • Pytania sokratejskie (metoda sokratyczna)	Wytyczne do wywiadu z nauczycielami (po testowaniu scenariuszy na zajęciach). (Załącznik do rezultatu projektu nr 3. Zestaw narzędzi do analizy potrzeb i ewaluacji umiejętności czytania i pisania w kształceniu i szkoleniu zawodowym)	2 ½ godz.
5	Stawianie argumentów przemawiających za stosowaniem strategii czytania i pisania na zajęciach z zakresu edukacji ustawicznej i zawodowej	• Pisanie samodzielne • Informacja zwrotna od innych uczestników warsztatów	• Pisanie tekstu argumentacyjnego		1 godz.

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018.
Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-01358

2.2.3. Ocena podsumowująca - portfolio uczestnika

Efekty uczenia się	Moduł 1. Nauczanie w oparciu o scenariusze	Moduł 2. Strategie pracy z tekstem	Moduł 3. Zintegrowane wsparcie w zakresie czytania i pisania w kształceniu i szkoleniu zawodowym
Tworzenie i wdrożenie 2 scenariuszy integrujących strategie pisania i czytania	2 scenariusze dotyczące nauczanej dyscypliny Tworzenie materiałów lekcyjnych Doskonalenie scenariuszy	2 plany lekcji, w których uczeń wykorzystuje strategie czytania i pisania. Materiały lekcyjne dla uczniów i rezultaty pracy uczniów (z etapu realizacji scenariuszy na zajęciach). Doskonalenie scenariuszy. Analiza adekwatności strategii czytania i pisania wykorzystanych podczas dwóch lekcji.	2 scenariusze integrujące strategie czytania i pisania. Wypełniony szablon listy kontrolnej dla 2 scenariuszy. Materiały lekcyjne dla uczniów i rezultaty pracy uczniów (z etapu realizacji scenariuszy na zajęciach). Nagrania z lekcji, w których realizowane są 2 scenariusze. Udoskonalone scenariusze.
Refleksja na temat przeprowadzonych lekcji opartych na scenariuszach łączących strategie czytania i pisania	Refleksje na piśmie na temat realizacji scenariuszy	Refleksje na piśmie na temat dwóch planów lekcji opartych na pracy ze scenariuszami.	Refleksje na piśmie na temat realizacji dwóch scenariuszy.
Stawianie argumentów przemawiających za stosowaniem strategii czytania i pisania na zajęciach z zakresu edukacji ustawicznej i zawodowej		Napisz artykuł np. do czasopisma dla nauczycieli, opowiadając się za lub przeciw konieczności stosowania strategii czytania i pisania na lekcjach kształcenia i szkolenia zawodowego.	Napisz artykuł do czasopisma dla nauczycieli, opowiadając się za lub przeciw konieczności stosowania podejścia ReWrVET podczas zajęć z kształcenia i szkolenia zawodowego.

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018.
Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-01358

2.2.4. Poziom efektów uczenia się po zakończeniu warsztatów

Efekty uczenia się	Osiągnięty poziom		
	Niski	Średni	Wysoki
Tworzenie i wdrożenie 2 scenariuszy integrujących strategie czytania i pisania	Uczestnik (nauczyciel) wdraża scenariusze opracowane przez innych uczestników na zajęciach z własnymi uczniami. W razie potrzeby dokonuje niewielkich zmian w danym scenariuszu. Nauczyciel prezentuje podstawową wiedzę na temat tego, w jaki sposób zintegrować strategie czytania i pisania w lekcji opartej na scenariuszu.	Uczestnik tworzy scenariusz spełniający niektóre z kryteriów jakości zdefiniowanych w liście kontrolnej (rezultat projektu nr 4) w celu opracowania scenariusza, który zwiększa umiejętności czytania i pisania. Uczestnik realizuje lekcję w oparciu o scenariusze, skupiając się na umiejętnościach czytania i pisania, zapewniając przy tym odpowiednie wsparcie uczniom.	Uczestnik tworzy scenariusz, który spełnia większość kryteriów jakości zdefiniowanych w liście kontrolnej (rezultat projektu nr 4), co zwiększa umiejętności czytania i pisania jego uczniów. Uczestnik realizuje lekcję na podstawie scenariuszy, skupiając się na jasno określonych i specyficznych umiejętnościach czytania i pisania, zapewniając przy tym niezbędne wsparcie.
Refleksja na temat przeprowadzonych lekcji opartych na scenariuszach łączących strategie czytania i pisania	Uczestnik opisuje jedynie realizację lekcji opartych na scenariuszu integrującym strategie czytania i pisania.	Uczestnik opisuje doświadczenia z przeprowadzenia lekcji opartych na scenariuszach integrujących strategie czytania i pisania, a także wszelkie zmiany wprowadzone do planu takich zajęć i reakcje uczniów.	Równolegle do opisywania realizacji zajęć opartych na scenariuszu integrującym strategie czytania i pisania, uczestnik dzieli się swoimi przemyśleniami na temat reakcji uczniów na etapy procesu uczenia się; zmian, jakie dokonał oraz sposobu, w jaki może wpłynąć to na jego przyszła pracę.
Stawianie argumentów przemawiających za stosowaniem strategii czytania i pisania na zajęciach z zakresu edukacji ustawicznej i zawodowej.	Uczestnik przedstawia główny argument przemawiający za wykorzystaniem strategii czytania i pisania na zajęciach z kształcenia i szkolenia zawodowego.	Uczestnik przedstawia 2-3 konkretne argumenty przemawiające za wykorzystaniem strategii czytania i pisania na zajęciach z zakresu kształcenia i szkolenia zawodowego.	Uczestnik przedstawia więcej niż 3 istotne argumenty przemawiające za wykorzystaniem strategii czytania i pisania na zajęciach z zakresu kształcenia i szkolenia zawodowego.

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018.
Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-01358

Załącznik 3. Lista obecności uczestników

Warsztaty dla nauczycieli:
„Zintegrowane wsparcie w edukacji zawodowej w zakresie czytania i pisania
- praca ze scenariuszem"

Termin: _____
Imię i nazwisko prowadzącego: _____
Liczba godzin: _____

LISTA OBECNOŚCI UCZESTNIKÓW

Lp.	Imię i nazwisko	Adres mailowy	Organizacja	Podpis uczestnika		
				__-__-____ *Data*	__-__-____ *Data*	__-__-____ *Data*
1						
2						
3						
4						
5						
6						
7						
8						
9						

Uwagi: Program wypracowany w ramach międzynarodowego projektu Wspieranie umiejętności pisania i czytania ze zrozumieniem w kształceniu i szkoleniu zawodowym - Projekt ReWrVET *(ang. Integrated Reading and Writing Support in Vocational Education Project - ReWrVET Project)*

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018.
Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-01358

strona 281

Załącznik 4. Ewidencja wydanych zaświadczeń

Warsztaty dla nauczycieli:
„Zintegrowane wsparcie w edukacji zawodowej w zakresie czytania i pisania - praca ze scenariuszem"

Termin warsztatów od: _ _ - _ _ - _ _ _ _ do: _ _ - _ _ - _ _ _ _

EWIDENCJA WYDANYCH ZAŚWIADCZEŃ

No.	Nr zaświadczenia	Imię i nazwisko	Data odbioru	Uwagi
1				
2				
3				
4				
5				
6				
7				
8				
9				
10				

Uwagi: Program wypracowany w ramach międzynarodowego projektu Wspieranie umiejętności pisania i czytania ze zrozumieniem w kształceniu i szkoleniu zawodowym - Projekt ReWrVET *(ang. Integrated Reading and Writing Support in Vocational Education Project - ReWrVET Project)*

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018.
Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-01358

strona 282

ZAŚWIADCZENIE

Pan/i ……

(imię i nazwisko uczestnika)

urodzony/a …… w ……

w okresie od: _ _ - _ _ - _ _ _ _ do : _ _ - _ _ - _ _ _ _

wziął/wzięła udział w warsztatach:

„Zintegrowane wsparcie w edukacji zawodowej w zakresie czytania i pisania - praca ze scenariuszem”

Warsztaty zostały zorganizowane w ramach projektu ReWrVET - Wspieranie umiejętności pisania i czytania ze zrozumieniem w kształceniu i szkoleniu zawodowym (ang. Integrated Reading and Writing Support in Vocational Education Project - ReWrVET Project) współfinansowanego w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+ (Projekt nr VG-SPS-RP-15-36-013584).

Wykaz zagadnień objętych warsztatami:	Liczba godzin
1. Nauczanie w oparciu o scenariusze	____
2. Strategie pracy z tekstem	____
3. Zintegrowane wsparcie w zakresie pisania i czytania w kształceniu i szkoleniu zawodowym	____
Łączna liczba godzin:	____

Organizator formy doskonalenia *Dyrektor instytucji*

…….. ……..

Nr …….

Podstawa prawna: Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej w sprawie placówek doskonalenia nauczycieli z dnia 19.11.2009 r. (Dz. U 2009 nr 200 poz. 1537) z późniejszymi zmianami z dnia 26.10.2012 (Dz. U. z 30.10.2012, poz.1196)

miejscowość, data: …….. *Pieczęć organizacji*

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018.
Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-01358

Załącznik 6. Ankieta ewaluacyjna

Ankieta została opracowana w ramach realizacji projektu ReWrVET - *Wspieranie umiejętności pisania i czytania ze zrozumieniem w kształceniu i szkoleniu zawodowym (ang. Integrated Reading and Writing Support in Vocational Education Project - ReWrVET Project)* współfinansowanego w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+. Poniżej znajdują się pytania dotyczące Państwa oceny przydatności warsztatów celem rozwoju wiedzy i umiejętności w zakresie stosowania nauczania w oparciu o scenariusze w kształceniu zawodowym. Prosimy o zapoznanie się z treścią pytań i udzielenie odpowiedzi na zamieszczonej skali od 1-5.

Wypełnienie ankiety zajmie 2-3 minuty i przyczyni się do udoskonalenia tego typu szkoleń w przyszłości.

1. W jakim stopniu uczestnictwo w warsztatach poszerzyło moją wiedzę w zakresie metody nauczania pisania i czytania w oparciu o scenariusze?

   1 *(w niewielkim stopniu)* 2 3 4 5 *(w znacznym stopniu)*

2. W jakim stopniu uczestnictwo w warsztatach przyczyniło się do wzrostu moich umiejętności w zakresie wykorzystania metody nauczania w oparciu o scenariusze?

   1 *(w niewielkim stopniu)* 2 3 4 5 *(w znacznym stopniu)*

3. W jakim stopniu poszerzyłam/łem swoją wiedzę na temat technik w zakresie wspierania czytania ze zrozumieniem?

   1 *(w niewielkim stopniu)* 2 3 4 5 *(w znacznym stopniu)*

4. W jakim stopniu poszerzyłam/łem swoją wiedzę na temat technik stosowanych w celu wspierania umiejętności pisania określonych tekstów?

   1 *(w niewielkim stopniu)* 2 3 4 5 *(w znacznym stopniu)*

5. Warsztaty polecę innym nauczycielom, gdyż uważam je za przydatne w kształceniu zawodowym.

   1 *(zdecydowanie nie)* 2 3 4 5 *(zdecydowanie tak)*

6. Planuję często prowadzić zajęcia z uczniami w oparciu o scenariusze.

   1 *(zdecydowanie nie)* 2 3 4 5 *(zdecydowanie tak)*

Uwagi:……

……

……

Dziękujemy za wzięcie udziału w badaniu!

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018.
Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-01358

Załącznik 7. Plakat promujący warsztaty

1

- **Twoi uczniowie mają zaległości i problemy w nauce?**

2

- **Może nie posiadają wystarczających umiejętności w zakresie czytania, pisania, interpretowania tekstów?**

3

- **Weź udział w warsztatach: „Zintegrowane wsparcie w edukacji zawodowej w zakresie czytania i pisania - praca ze scenariuszem”**

Zainteresowana? Zainteresowany?

☎ **+48 58 551 00 11**

www.ckusopot.pl → Projekt ReWrVET

Współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty, w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018.
Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-01358

Współfinansowany
w ramach programu
Unii Europejskiej Erasmus+

ReWrVET to projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt i jego produkty,
w tym niniejsza publikacja, odzwierciedlają jedynie stanowiska ich autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za
umieszczoną w nich zawartość. Okres realizacji projektu: 01.09.2015-31.08.2018.
Umowa nr VG-SPS-RP-15-36-01358